

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

La sărbătoarea Independenței românești, la sărbătoarea Victoriei umanității

*Crezul președintelui Ceaușescu,
învățătura de preț a întregii noastre istorii:*

„...Viitorul aparține popoarelor

care vor să trăiască libere”

La noi, la români, istoria nu e literă moartă, depozit de oseminte, filă festivă ce se scutură din calendar, ci izvor sacru de viață al națiunii, regenerator al ființei și al conștiinței noastre, ieri ca și azi. Iar dintre generațiile care, prin fapta lor, s-au adevărat fericite la sensul istoriei, dind strălucire și temeinicie lucrării secolelor, celebrăm, în aceste zile, cu fierbinte recunoștință, generația anilor '45, generația marii victorii a luptei antifasciste. Celebrăm generația celor care, la chemarea partidului comunist, confundată cu imperativul istoric al salvării naționale, a pus mina pe armele revoluției, răsturnind guvernul antonescian, apoi, cu aceleași arme, răspunzând aceleiași sacre chemări, s-a integrat cu neșovăire în arșișul și dreptul război al umanității împotriva fiarei fasciste, dăruindu-i aces-

9 Mai

tui război pagini de glorie, contribuind decisiv la scuturarea și la triumful lui. Celebrăm generația celor care au primit cu feroare — și au împlinit exemplar — misiunea istorică de a-și încinge armele, de a trece crestele Carpaților, pentru a pecetui cu sange dreptul Daciei de a fi una singură, sub filfiera tricolorului românesc, și dreptul umanității de a-și cuceri libertatea răpită, demnitatea strivită și frontierele siluite. Celebrăm generația unor oameni decisi să moară nu numai în cuprinsul

unei singure vieți, ci al unor zile și luni.

Despre participarea României, cu întreaga ei forță — militară și economică — la războiul împotriva Germaniei naziste, despre bravura ostașului nostru, despre semănătura de oase insirată de el de-a lungul Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, semănătură din care au renăscut zile libere și popoare libere, s-au scris și se vor mai scrie, cu siguranță, nenumărate pagini, alcătuind o impresionantă cartă a forței de cuget, de vitejie și jertfă a neamului de la Dunăre și Carpați, a dragostei sale de libertate și pace, a refuzului funciar al umilinței și aservirii. O cartă care impune în admirația lumii, cu evidența faptei-

(Continuare în pag 2)

ILIE PURCARU ■

Te iubim, libertate!

Cu brațele noastre, cu tot ce se poate,
Cu inima-n piept, lerui-ler,
Așa te-am iubit, te iubim, libertate,
Și te vom iubi pin'la cer.

N-apucă să intre nici plugul în brazdă
Că sună a os de strămoș,
Lumină de jertfă e patria noastră,
Credința cea fără reproș.

Și totu-n lucrarea aceasta măreață,
Și totu-n acest sanctuar
Făcut e cu trudă, și moarte, și viață
Și nu e primit ca un dar.

Nu-i casă în Dacia noastră să n-aibă
Într-însa un mort pentru neam,
Noi sintem poporul ce trage la șaibă
Din dragul de riu și de ram.

Și dacă toți morții eroici din țară
Deodată ar reinvia,
Ei fără de preget s-ar duce să moară
De-ar fi s-o slujească pe ea.

Iar tu, libertate, eterna problemă,
A patriei noastre rămii,
Redută de foc și iubire supremă
Și lacrima noastră dintii.

Cu morții și viii, în ziua aceasta,
La masă cu toții, la prinz,
Ei nici nu știu bine, tranșeea sau brazda,
Și mama îi leagă cu plins.

Veniți din istoria noastră cu toții,
Martiri și eroi și copii,
Roș-galben-albastru e steagul cetății,
Roș-galben-albastru va fi.

Și fruntea-nclinând-o sfios peste vreme,
Jurăm de la mare la mic:
Cricind libertatea va fi să ne cheme
Să n-o dăm nicicind pe nimic.

Pe cei care-n veac ne-au premers ascultați-i
Șoptindu-ne nemuritori:
„...Treceți, batalioane române, Carpații,
La arme cu frunze și flori...”.

Și iarăși nimic pe pământ nu se poate,
Și totul devine mai greu,
De nu te iubim pin'la cer, libertate,
Ca țară, ca oameni, mereu.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Martor într-un muzeu de istorie:

„Și nu-i era, zău, nimănui În piept inima rece“

Nimeni nu poate fi depozitat de amintiri. Așa cum nimeni nu poate, oricât ar încerca să se amăgească, să-și aleagă amintirile, să decidă ce anume trebuie să țină minte și ce nu. Dar viața amintirilor — aceste ființe extrem de voluntare ce sălășuiesc în noi — e mult mai complicată decât ne pare adesea. Cred, de pildă, că existența de fiecare zi poate influența — urîindu-l sau înfrumusețându-l — chipul amintirilor. În ciuda evidentei lor fărâș, amintirile pot fi atât mutilate, cât și întinerite, după chipul și sufletul omului care le poartă cu el prin lume. Emil Păunescu își amintește, cu siguranță (deși n-ar spune-o în raptul capului) că acum 17—18 ani era socotit drept cel mai inteligent și mai citit licean dintr-un oraș — Giurgiu — care nu ducea, nici pe-atunci, lipsă de adolescenți deștepti și studioși. Dar Emil era altceva; era tipul de băiat frumos, manierat, instruit și extrem de mobil în gândire, care începuse de la primul contact. Se spunea despre el că ar fi putut lua admiterea la orice facultate, fără probleme, singura problemă — totuși — fiind propria lui opțiune. Iar el a optat pentru istorie. Tot pentru istorie a optat și colegul său de promoție Damian Ancu, în mod sigur cel mai talentat portar de handbal pe care l-a avut vreodată orașul Giurgiu. Amândoi sunt acum muzeografi la Muzeul luptei pentru independența poporului român — singurul muzeu cu asemenea profil din țară, inaugurat în urmă cu aproape opt ani, atunci când s-a aniversat un veac de la Războiul pentru independență. Au rămas, așadar, la Giurgiu, infirmând pronosticurile prea optimiste și realiste în același timp ale celor care le întrezăreau cariere strălucite, a căror deplină confirmare ar fi trebuit să fie stabilirea în Capitală, publicarea de cit mai multe lucrări și rostirea repetată a numelor lor la radio sau la televizor.

Emil are o eleganță aparte în modul de-a povesti, de-a te conduce prin sălile muzeului, săli cuprinzând exponate prețioase, care au trecut — fiecare dintre ele — cel puțin de două-trei ori prin miinile lui. Desigur, datorită profilului acestui muzeu, cele mai interesante dintre săli sunt acelea dedicate celor două mari momente ale victoriei în lupta pentru independență, săli ilustrând zilele de 9 Mai 1877 și 1945.

Sunt câteva lucruri pe care vreau neapărat să ți le arăt în această sală '77, lucruri la care țin atât de mult încât am început să cred că-mi aparțin. Că au fost ale mele dintotdeauna. Sunt sincer când spun că nu există adevărați îndrăgostiți care să nu fie egoști. Iată o

imagine de epocă a scufundării vasului turcesc „Duba-Seifi“, în fața portului Brăila, de către șalupa „Rindunica“, din a cărei epavă scafandrii au recuperat și puștile acestea două. Am recuperat de la Buftea, unde era folosită ca recuzită pentru filmări, această armă pe care e scris „Răpita turcilor. Plevna 1878, colonel A. Dimitrescu“. Iată și o colecție completă a ziarelor „Resboiul“, colecție în perfectă stare de conservare, strinsă în 12 volume. O raritate bibliofilă este acest superb volum — „Resboiului orientale“ editat de doi ardeleni (A.P. Alesse și M. Popu) la Graz, în 1879, în limba română. Privește și acest program de sală al primului nostru film artistic — „Independența României“; sau edițiile princeps ale „Cintului gîntei latine“ de Alecsandri, „Culegerii de articole d-ale lui M. Eminescu apărute în Timpul“ sau „Resboiului nostru pentru Neatîrnare“ de Coșbuc. În fine, sint și multe alte documente și fotografii care au fost aici, în muzeul nostru, pentru prima dată expuse în țară. Iată și fotografia asta, a Giurgului la 1877, cu turnul care se păstrează și astăzi, cu dorobanții pregătindu-se să treacă Dunărea și cu trenul care lega orașul nostru de București, parcurgînd (atunci, ca și acum) cei 60 de kilometri într-un ceas și jumătate. Iar cu privire la realizarea mea profesională, chestiunea rămîne deschisă, asta însemnînd că nu „m-am infundat aici“, cum zic unii. E vorba, în fond, de o deschidere, dar e foarte mult și dificil de explicat.

„10 noiembrie 1944. Debrețin. Cînd ne vom întoarce acasă, vom face ceva ce nu s-a pomenit. M-am schimbat foarte mult, nu la fizic, ci la caracter și suflet. Ține minte că sint pandur în prima divizie de voluntari români Tudor Vladimirescu... Răspunde fratelui tău care se află în Ungaria, aproape de Budapesta. Florin Pădeanu.“

Damian Ancu lasă de-o parte scrisoarea și-mi întinde două fotografii. Într-una din ele, o fetiță de vreo zece ani — Rodica Loghez din Dumbrăveni. Pe spate, cu un scris de copil care n-a avut parte de prea mulți ani de școală: „În amintirea unui brav luptător pentru eliberarea Transilvaniei noastre.“ În cea de-a doua — locotenentul Florin Pădeanu și tatăl său, colonel Dumitru Pădeanu sint fotografiati în mișcarea familiei notarului din satul cehoslovac Dolne Zemberovec. Apoi, Damian citește o altă scrisoare a lui Florin Pădeanu: „Nu v-am uitat și îmi este dor de dumneavoastră, dar acum nu pot veni să vă văd, căci am jurat să duc o misiune pînă la capăt, pe care n-am terminat-o. Trebuie să lupt contra celor

care timp de 4 ani și-au bătut joc cum au vrut de scumpa noastră țară. După îndeplinirea misiunii noastre, ne vom întoarce cu toții la vetre, unde vom avea bucuria ca, după doi ani și ceva, să vedem pe cei dragi ai noștri.“

Cînd am terminat facultatea, am fost repartizat în Vrancea, ca profesor. Cum am aflat că e vorba să se înființeze la Giurgiu un muzeu mare, am și venit să văd ce și cum, mi-am cerut transferul și... cam asta. Nu e puțin lucru să lucrezi la un muzeu de talie națională, chiar la tine acasă. Mi-am dorit întotdeauna să ajung să pot dovedi, cu probe de neclintit, ce mare istorie și ce oameni aleși are orașul ăsta, chiar mic — așa cum era el pe vremea cînd visam eu să devin istoric. În legătură cu participarea armatelor noastre la războiul antihitlerist, Giurgiu se poate mîndri cu locotenent-colonelul Ioan Tîrcă, veritabil erou, comandant de regiment, căzut pe cîmpurile de luptă din Cehoslovacia, la 7 aprilie 1945 și decorat post-mortem, o lună mai tîrziu, cu Ordinul „Coroana României“ cu spada și panglica de Virtute Militară „pentru bravura și destoinicia cu care și-a condus Regimentul în luptele de la cota 1133, pe care o cucerește, după care, printr-o manevră reușită ocupă satul Tigelli în ziua de 4 aprilie 1945. În zilele de 5 și 6 aprilie 1945, Regimentul reia atacul, ocupă satul Opatova, înlăturînd

rezistențele inamice de pe înălțimile satului Coturani. În ziua de 7 aprilie, în luptele conduse de acest brav ofițer, se ocupă satul Hor. Motesițe unde capturează prizonieri și material de război“ — așa cum rezultă din propunerea de decorare făcută de Brigada 21 infanterie. În condiții aproape asemănătoare s-a jertfit și căpitanul Dumitru Pătrașcu, născut în apropiere de Giurgiu, în satul Gogoșari. Propunerea de decorare cu „Steaua României“ — ordin pe care l-a primit la 26 martie 1945 — sună așa: „Comandant de companie, ia parte la operațiunile din Ardeal ce au oprît năvala germano-maghiară astfel: la 5 septembrie 1944 rezistă atacului inamic în satul Adămuși, iar în zorii zilei de 6 septembrie 1944 ia parte cu Compania la cucerirea satului Cornești, unde, deși cu pierderi de oameni, este exemplu ostașilor săi, dovedind bărbăție și credință; a refăcut podul de peste Tîrnava, la satul Adămuși, deplantează mîncie de pe Cerchid — Cerchizel. — Ungheeni și îmbunătățește trecerile stricate de germani; în ziua de 18 septembrie 1944 a luat parte la bătălia de la dealul Virful Viilor, cota 477, peste Mures, unde din companiile a două batalioane întărite rămîne pe poziție cu o companie, rezistînd contraatacului inamic, personal trăgînd la pușca mitralieră, dovedind și în această bătălie dirzenie, singe rece, bărbăție, exemplu de urmat; la bătălia

de la Cipăul de peste Mures — cota 495 (din ziua de 24 septembrie 1944), disprețuind moartea, în fruntea corpului Companiei, trece la un atac inversurat, cade rănit de gloanțe pentru a doua oară și, după o sedere în spital de 40 zile, revine la Compania pe care și-o ia sub comandă. „Ajuns pe frontul din Cehoslovacia, fostul învătător din satul Crevedia Mică trimite — din Munții Tatra — o carte poștală elevilor săi, arătîndu-și încrederea în victorie și nerăbdarea cu care așteaptă revenirea sa la școală. Cu numai ont zile înainte de încetarea ostilităților din Europa, la 1 mai 1945, a fost rănit mortal în luptele din zona satului cehoslovac Velleliny... Spuneai, acum cîteva ceasuri, despre amintiri. Noi nu facem altceva decît să le întinerim, transmîtîndu-le generațiilor ce vin. Adevăratele amintiri nu se pierd. Poți să rătăcești o carte în care ți-ai scris memoriile, dar asta nu înseamnă să te poți plînge că ți-ai pierdut amintirile. Noi, aici, povestim amintirile altora ca și cum ar fi ale noastre. Nu e nicidecum un sacrilegiu să repovestesti amintirile cuiva — mai ales atunci cînd acela nu mai are posibilitatea s-o facă singur sau nu are știința, harul s-o facă. E o dovadă de dragoste. Amintirile nu se pot fura. Dar pentru a le întineri ai nevoie de multă putere. Această tărie sufletească este marea calitate a adevăraților istorici.

Pe vremea cînd Emil Păunescu și Damian Ancu erau elevi de excepție, în Giurgiu era un muzeu mic, de științele naturii. N-am să-l pot uita, fiind primul muzeu în care am pătruns vreodată. Distanța dintre el și marele muzeu de azi poate fi comparată numai cu aceea dintre tezele de istorie din clasa a IV-a ale celor doi prieteni ai mei și lucrările lor științifice — la care gîndesc și pe care le scriu și le făptuiesc azi.

DAN MUCENIC

9 Mai

(Ungare din pag. 1)

lor, decizia întoarcerii armelor românești către Vest ca expresie a voinței întregului popor, a armatei sale, a comandanților dintre care nimeni n-a defecționat, a celor care, rămași acasă, s-au dăruit cu sufletul, pînă la ultima răsufletare, cu efortul de zi și noapte, pînă la ultimul strop de vlagă, supremei deveză a zilei, „Totul pentru front, totul pentru victorie!“ O cartă sub luminile căreia poporul român — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — sîrbătorește, împreună cu întreaga umanitate, jubileul celor patru decenii de la victoria împotriva fascismului „cu legitima mîndrie patriotică, cu sentimentul și conștiința datoriei împlinite“.

Pentru toate acestea, ziua de 9 mai e, pentru noi, o zi sfîntă. De două ori sfîntă, de două ori memorabilă, ea legîndu-se în memoria noastră istorică de celălalt 9 mai, Ziua independenței cucerite în 1877, într-o continuitate simbolică, revela-

toare de sensuri majore. Este un memento, adică acel turburător „amintește-ți!“, prin care îi învățăm pe copiii noștri că libertatea de astăzi a însemnat singele părinților și al strămoșilor, că independența și suveranitatea de astăzi a României înseamnă însăși lumina ochilor, însăși viața poporului român.

Popoarele marii coaliții antihitleriste, în frunte cu U.R.S.S., purtătoarea greului războiului, și-au făcut din plin, acum patru decenii, datoria, iar noi, cei de la Dunăre și Carpați, ne-am situat în primele lor rînduri, în rîndurile celor trezite la demnitate, demne, viteze, nepregătate în luptă. Cei 40 de ani de la epocala victorie, cu marile și revoluționarele lor prefaceri în destinele lumii, cu densitatea lor unică de evenimente, au făcut însă ca multe din vechile suferințe și tragedii să se uite. Pentru urmașii noștri, Stalingrad sau Pearl Harbour, Debrețin sau Carei, Varsavia sau Berlin, ca altădată Smîrdan sau Plevna, vor intra în acel pasiv al memoriei pe care-l resuscită doar cartea de școală sau momentele de comemorare din calendaristica unor date rotunde. Dar o victorie — se știe —

e însemnată nu doar în sine, ci și, poate în primul rînd, prin urmările ei, iar un război ca acela pe care l-am încheiat acum patru decenii își justifică tragica necesitate doar în măsura în care fructul de aur al păcii — libertatea, demnitatea, independența, progresul, concordia — nu se scutură, ci rămîne Teafăr. Fapt care, după primele clipe de euforie a păcii, s-a uitat, sau, mai exact, a fost conștient compromis, nu de popoare care au îndurat atrocitățile barbariei fasciste și le-au înfrînt prin jertfele lor, ci de reprezentanții imperialismului mondial, ai statelor de tip monolit, ai celor ce leagă zilnic națiuni și popoare cu devisa brutală a înjosirii demnității naționale și a anexiunii, a dictatului politic și economic, a reînvierii tendințelor revizioniste și revanșarde, a folosirii forței și a amenințării cu forța în relațiile internaționale. Pericolul unei noi conflagrații, niciodată mai viu ca azi, fortificat prin dementa cursă a înarmărilor, a celei nucleare în primul rînd, primește însă refuzul decis al popoarelor, al unor popoare ce nu mai sint cele din vremea invadării Poloniei și Austriei, ne-

cum cele din vremea Verdunului, primește rezoluta ripostă a luptei lor pentru salvagardarea păcii, a civilizației și a viitorului omenirii. Iar în această luptă poporul nostru este, ca întotdeauna, în prima linie, în rîndul forțelor mari, al umanității mari, pe care te poți bizui. Inițiativele de aură planetară ale președintelui României socialiste destinate păcii, dezarmării, securității, colaborării, independenței, zdrobirii oricărui jug de pe grumazul popoarelor, edificării unei noi ordini internaționale, dreptului națiunilor de a fi ele însele și de a-și urma și împlăni propriile aspirații, fac ca ritmul vieții contemporane să treacă, adînc, prin noi, fac ca respirația ei să fie, adesea, propulsată de noi, fac ca în jurul soluziilor constructive promovate de țara noastră să eşiclerul politicii mondiale să se rialeze tot mai strîns forțele democratice ale lumii, popoare, state și șefi de state. Căci, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „trebuie să nu uităm niciodată că cel de-al doilea război mondial a putut izbucni datorită lipsei de unitate și fermitate a forțelor antifasciste și antihitleriste, așa cum

nu trebuie să uităm nici un moment că victoria asupra hitlerismului a putut fi obținută datorită realizării unei largi coaliții antihitleriste, a angajării în luptă a tuturor forțelor antifasciste și progresiste“. Cuvinte a căror rezonanță în actualitate e de o unică forță.

Nu vom consemna deci, de 9 mai, victoria în chip documentar, ca pe victoriile militare ale antichității sau ale evului mediu, ci o vom judeca din unghiul acestor zile, în care suprema aspirație a umanității e pacea. Și vom aprecia, de asemenea, această măreață zi a victoriei din unghiul succeselor pașnicei noastre munci, al impetuozelor civilizații care a încolțit și dă rod pe pămîntul nostru, al unor idealuri și speranțe de viitor pe care nu vom îngădui să fie puse vreodată sub semnul negării prin moarte.

9 mai, zi sfîntă, de două ori sfîntă, zi a independenței și zi a victoriei, la care ne raportăm ca la un pisc de istorie. Un pisc deasupra căruia clădim — încrezători în steaua noastră, încrezători în partidul ce ne conduce destinul și ne înrodnițe efortul — noi și tot mai strălucitoare piscuri.

La C.C. al P.C.R. a avut loc luni o consfătuire de lucru, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. În cadrul consfătuirii au fost examinate îndeplinirea sarcinilor de plan pe primele patru luni ale acestui an, precum și măsurile ce se impun pentru realizarea integrală a prevederilor pe luna mai și pe întregul an. Participanții la consfătuire, organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, au dezbătut rezultatele obținute în industrie, agricultură și în alte domenii ale economiei naționale, în creșterea producției, mai ales a celei destinate exportului, în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice. S-a constatat că realizările nu sînt încă pe măsura posibilităților, că unele ministere, centrale și întreprinderi, precum și unele organe locale de partid nu s-au preocupat în măsură suficientă de asigurarea tuturor condițiilor necesare îndeplinirii planului la toți indicatorii și recuperării într-un timp cât mai scurt a nerealizărilor pe primele luni ale acestui an, de soluționarea operativă a problemelor care au apărut în cursul îndeplinirii planului. Avînd acestea în vigoare, s-a indicat ca în planul pe luna mai să se introducă și programul de recuperare a restanțelor înregistrate pînă în prezent, astfel încît să se acționeze pe baza unui plan unic, care să prevadă toate sarcinile ce revin unei ramuri economice, fiecărui sector de muncă în parte, urmărindu-se permanent, operativ, modul în care sînt realizați toți indicatorii stabiliți, și în primul rînd exportul.

Referindu-se, în cuvîntul rostit la consfătuire, la problemele abordate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut foru-

rilor de resort să ia toate măsurile pentru realizarea integrală a planului pe luna mai și pe întregul an, la toți indicatorii. În acest context, a fost subliniată importanța deosebită pe care o are asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a producției pentru îndeplinirea planului la toate sortimentele, indicîndu-se să se acționeze cu hotărîre pentru îndeplinirea programelor de materii prime, în special a celor privind producția de cărbune,

de mașini în ceea ce privește calitatea utilajelor tehnologice și a echipamentelor realizate de acestea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat importanța întinerii și exploatații lor corespunzătoare, cu respectarea tuturor cerințelor tehnologice. În acest sens, s-a cerut întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, asigurarea supravegherii corespunzătoare a instalațiilor, exigență și fermitate față de cei care încălcă normele

tuturor locuitorilor satelor pentru a se asigura irigațiile corespunzătoare a suprafețelor agricole în județele din sudul țării, funcționarea normală a tuturor sistemelor de irigații. Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că organele și organizațiile de partid, comunistii, toți oamenii muncii din industrie și agricultură, din toate ramurile economiei naționale vor acționa cu toată priceperea și energia pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite pentru anul în curs, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

Consfătuirea de lucru de la C. C. al P. C. R.

șitel, gaze și energie, precum și a sarcinilor de economisire strictă a resurselor energetice. Totodată, a fost subliniată necesitatea de a se acorda cea mai mare atenție încadrării stricte în normele de consum, reducerii în continuare a consumurilor de materii prime, combustibili și energie. Secretarul general al partidului a arătat că un accent deosebit trebuie pus în continuare pe calitatea produselor, pe ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției în toate ramurile economiei naționale.

Legat de aceasta, subliniind răspunsurile ce revin metalurgiei și construcțiilor

de exploatare și întreținere a utilajelor. Un obiectiv prioritar îl reprezintă realizarea la termen și la un înalt nivel calitativ a producției pentru export, îndeplinirea integrală a contractelor încheiate cu partenerii externi. În ceea ce privește agricultura, secretarul general al partidului a relevat că trebuie acționat energic pentru a se încheia în bune condiții toate lucrările, pentru terminarea grabnică a semănatului și plantatului tuturor culturilor de sezon, asigurîndu-se astfel condițiile necesare pentru o cultură bună. S-a cerut să se treacă la o mobilizare generală a forțelor materiale, a

Cei care au luat cuvîntul la consfătuire — la care au participat membri și membri supleanți al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., membri al Comitetului Central al partidului, miniștri, primii secretari, secretarii cu problemele muncii organizatorice și cei cu problemele economice ale comitetelor județene de partid, cadre de conducere din ministere și instituții centrale, directori generali ai direcțiilor agricole județene, activiști de partid și ai organizațiilor de masă și obștești — au exprimat voința comunistilor, a tuturor oamenilor muncii din industrie și agricultură, din toate ramurile economiei naționale de a acționa, în spiritul mobilizatoarelor chemări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru îndeplinirea exemplară a planului pe 1985 și pe întregul cincinal, creîndu-se prin aceasta condițiile necesare trecerii cu succes la îndeplinirea importantelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, asigurînd, pe această bază, progresul continuu al patriei, bunăstarea poporului nostru, înaintarea neabătută a României pe calea socialismului și comunismului.

P. NICOARĂ ■

Convorbiri și primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

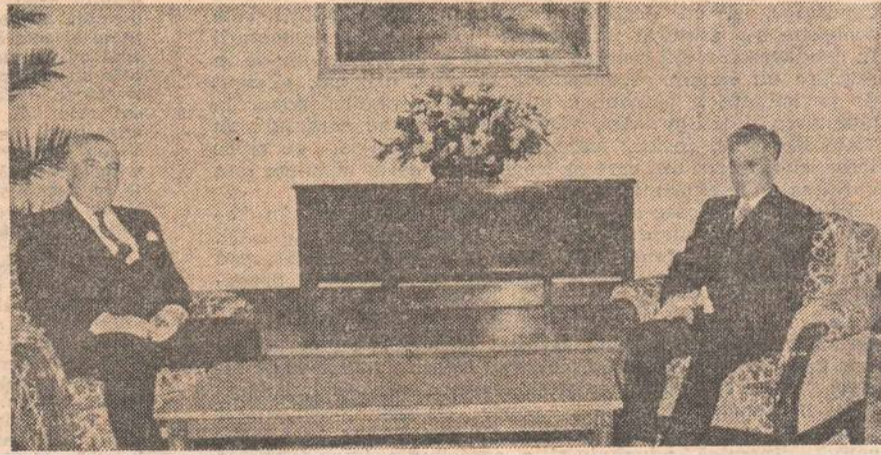
Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a impus în conștiința lumii ca un prominent om politic, de mare prestigiu și de înaltă autoritate. Calitățile de gînditor clarvăzător, de promotor a ceea ce este nou au găsit în personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu o fericită imbinare cu cele ale omului de acțiune, capabil să desfășoare o impresionantă activitate atât pentru progresul patriei, pentru propășirea națiunii române, cît și pe plan internațional. Promovarea constantă în viața internațională a unor relații interstatale de tip nou, democratice, fermitate cu care acționează pentru reglementarea constructivă, în spiritul păcii și progresului, a problemelor vitale ale omenirii, preocuparea permanentă și inițiativele sale pentru stingerea focarelor de tensiune și conflict, pentru reglementarea politică prin tratative a tuturor problemelor litigioase, pentru unitatea și solidaritatea tuturor forțelor înaintate în lupta împotriva exploatații și a asupririi naționale, pentru libertate, independență, pentru pace conferă dimensiunea internațională a activității teoretice și practice a conducătorului României. Personalitatea de anvergură mondială a tovarășului Nicolae Ceaușescu, patriotismul său inflăcărat, lupta sa neabătută pentru o lume a păcii și colaborării, fără arme și fără războaie, statornicia promovare pe arena internațională a ansamblului de principii noi de relații interstatale, concepția sa revoluționară despre noua ordine economică despre necesitatea democratizării vieții mondiale, viziunea sa profund științifică asupra proceselor, fenomenelor și tendințelor din epoca contemporană — sînt trăsături definitorii care evidențiază în toate acțiunile cu caracter internațional ale șefului statului român. În acest cadru se înscriu și convorbirile și primirile la tovarășul Nicolae Ceaușescu din ultima săptămînă.

gurarea dezvoltării libere, independente a țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat solidaritatea țării noastre cu lupta poporului nicaraguan pentru apărarea dreptului de a-și hotărî singur calea dezvoltării economice și sociale, fără nici un amestec din afară. Șeful statului român s-a pronunțat pentru soluționarea prin tratative a problemelor dintre S.U.A. și Nicaragua, dintre statele din această parte a continentului american și a apreciat activitatea desfășurată de „Grupul de la Contadora”, ale cărui inițiative pot contribui la reglementarea pe cale politică a situației din America Centrală. În cadrul convorbirilor s-a apreciat că blocajul economic anunțat recent de S.U.A. împotriva Republicii Nicaragua contravine normelor și principiilor raporturilor dintre state și constituie o încercare de presiune și amestec, fiind de natură să creeze noi obstacole în calea soluționării problemelor existente în zonă. S-a subliniat, de asemenea, necesitatea de a se acționa consecvent pentru o politică de pace, pentru oprirea curselor înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, pentru respectarea independenței naționale a tuturor popoarelor, pentru o colaborare fructuoasă, bazată pe egalitate în drepturi, pe plan internațional.

Fiind primit la președintele României, Vahit Halefoglu, ministrul afacerilor externe al Republicii Turcia, a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu, din partea președintelui Republicii Turcia, Kenan Evren, un cordial salut de prietenie și cele mai calde urări. Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat să se

internațională, pentru o politică de pace, înțelegere și cooperare. În cadrul întîlnirii a fost relevată însemnătatea intensificării activității politico-diplomatice pentru depășirea încordării dintre state, pentru soluționarea exclusiv pe cale politică, prin tratative, a tuturor stărilor de conflict sau de război dintre state.

La președintele României a fost primit, de asemenea, un grup reprezentativ de oameni de afaceri din Statele Unite ale Americii, condus de George G. Gallert, președintele firmei „Atalanta Corporation” din New York. În cursul convorbirii au fost analizate o serie de aspecte ale relațiilor româno-americane, și în mod special ale colaborării economice dintre cele două țări. Oamenii de afaceri din S.U.A. au apreciat stadiul actual al raporturilor de conlucrare economică, înecobori al schimburilor comerciale americano-române. Ei au apreciat progresul însemnat înregistrat de economia românească, potențialul său sporit de export, fapt ce deschide noi posibilități de extindere și diversificare a comerțului exterior românesc. Punînd în evidență atenția pe care o acordă firmele americane comerțului cu România, oaspeții și-au exprimat încrederea că schimburile comerciale și cooperarea economică americano-română vor cunoaște în viitor creșteri importante. Mulțumind pentru aprecierile făcute la adresa economiei românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat dorința de a se dezvolta mai puternic raporturile economice româno-americane, evidențînd că ritmurile ridicate înregistrate constant de economia țării noastre creează o bază

În timpul convorbirilor de la Snagov cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, Daniel Ortega Saavedra, președintele Republicii Nicaragua, a mulțumit călduros pentru posibilitatea de a vizita România și și-a manifestat încrederea că întîlnirea și convorbirile cu conducătorul României vor reprezenta o contribuție importantă la întărirea și extinderea cooperării bilaterale, la eforturile întreprinse pe plan internațional în vederea edificării unui climat de pace, securitate, colaborare și înțelegere între națiuni. În cursul convorbirii a fost exprimată satisfacția față de dezvoltarea relațiilor economice și politice dintre țările noastre în perioada care a trecut de la victoria revoluției populare în Nicaragua și

au fost discutate probleme privind intensificarea colaborării politice și economice româno-nicaraguane. Președintele Daniel Ortega Saavedra a dat o înaltă apreciere politicii externe dinamice, consecvente a României în direcția soluționării pe cale pașnică, prin tratative, a diferendelor dintre state, în direcția promovării unei politici de dialog, de pace, înțelegere și colaborare între națiuni. În același timp, el a mulțumit pentru solidaritatea manifestată consecvent de România cu lupta poporului nicaraguan pentru apărarea independenței și suveranității naționale, pentru dezvoltarea economico-socială de sine stătătoare a Republicii Nicaragua.

Subliniînd importanța pe care o are întărirea unității tuturor forțelor naționale, patriotice din Nicaragua pentru asi-

transmită președintelui Kenan Evren un salut prietenesc și cele mai bune urări. În timpul convorbirii a fost exprimată satisfacția față de evoluția relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Turcia, care se dezvoltă în spiritul acordurilor și înțelegierilor convenite la nivel înalt, la București și Ankara. S-a subliniat importanța valorificării posibilităților existente pentru lărgirea și diversificarea cooperării economice, pentru sporirea volumului schimburilor comerciale, în concordanță cu bunele relații politice româno-turce, fapt ce corespunde intereselor popoarelor români și turci, întărînd încrederea, colaborării și bunei vecinătăți în Balcani, în Europa și în lume. S-a exprimat convingerea că apropiata vizită a președintelui Turciei în România va constitui un nou prilej de a impulsiunea relațiile bilaterale, buna conlucrare dintre cele două țări pe arena

largă și sigură pentru schimburile comerciale și cooperarea în producție între întreprinderile românești și firmele americane. Președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că România este interesată în încheierea unor acorduri pe termen lung — de cel puțin 5 ani — care să confere stabilitate sporită raporturilor economice, relevînd dorința de a se dezvolta nu numai schimburile comerciale, ci și colaborarea în producție, în orice domeniu, inclusiv pe terțe piețe. Șeful statului român a arătat că dezvoltarea legăturilor economice dintre România și S.U.A. trebuie să servească ambelor popoare, să contribuie la progresul economic general, la soluționarea problemelor subdezvoltării, la promovarea politicii de pace, independență și colaborare între națiuni.

ION DUMBRĂVA ■

PARTIDUL

Făuritor
de istorie,
făuritor de țară

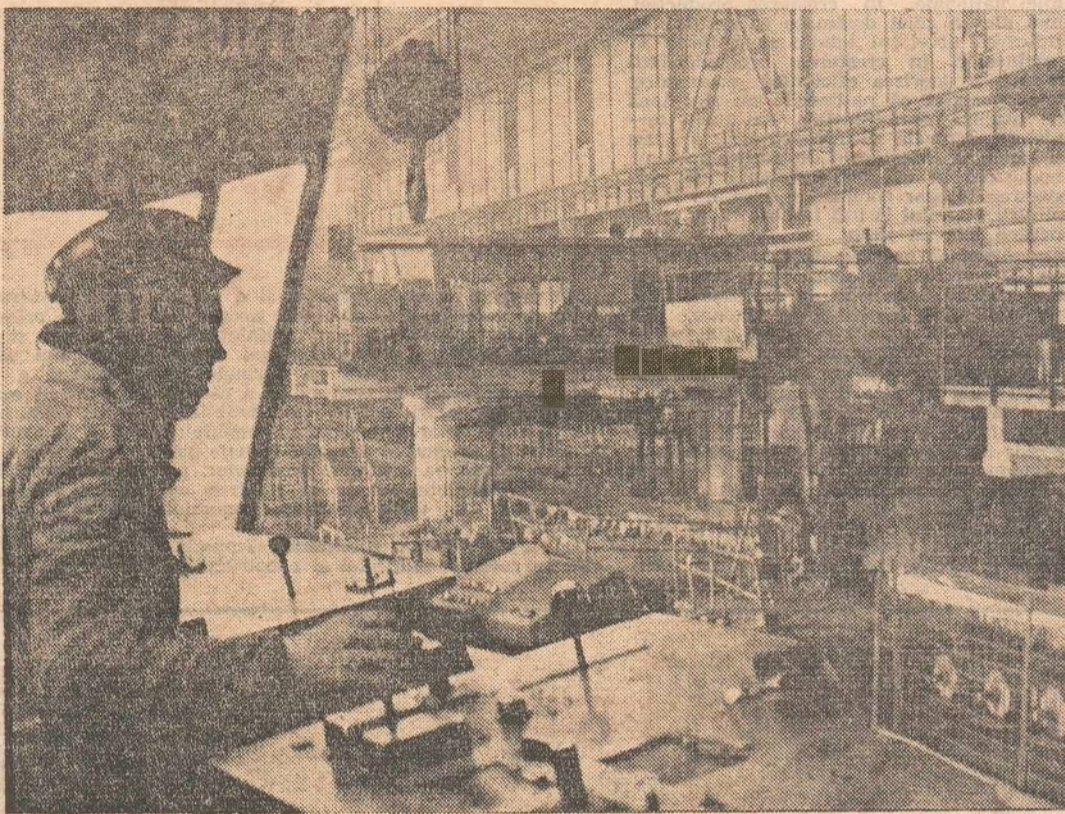
Sărbătorim la 8 mai, cu dragoste și mândrie, 64 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, act de maximă importanță în istoria clasei muncitoare din România, a poporului, a patriei. Încă de la înființare, partidul comunist a însușit cele mai alese idealuri și aspirații ale mișcării revoluționare muncitorești, ale națiunii noastre, explicându-și limpede opțiunile, declarând deschis și răspicat, într-un adevărat jurămint de credință, că „Noi, comuniștii, iubim fierbinte poporul nostru, pentru a cărui piine, pentru a cărui cultură luptăm fără preget și pentru care știm să dăm jertfele cele mai grele...” Fructificând experiența îndelungată a proletariatului român, preluând și continuând cele mai înalte tradiții revoluționare ale poporului, Partidul Comunist Român a condus aspre și îndelungate bătălii de clasă, unind sub același stindard, al egalității și libertății, toate forțele revoluționare, progresiste ale țării. El s-a dovedit capabil să facă istorie, în folosul și spre binele poporului, fiind inițiatorul, organizatorul și conducătorul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

După Eliberare, bucurându-se de încrederea maselor, a întregului popor, fiind urmat de acesta, Partidul Comunist Român și-a asumat destinele țării. Din perspectiva celor 4 decenii care au trecut, putem afirma, avem acest drept, că în ciuda tuturor dificultăților, inerente unei deschideri de drum, partidul s-a achitat în mod strălucit de o misiune istorică, atât de responsabilă și de grea, cele 4 decenii constituindu-se într-un șir întreg de izbni, pe toate planurile. Cu deosebire se relevă, în istoria de 64 de ani a P.C.R., ultimele două decenii, de când în fruntea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, patriot inflăcărat, înaltă conștiință politică, strateg fără egal, de a cărui inestimabilă operă teoretică și practică se leagă indisolubil nașterea României moderne. În acest răstimp istoric relativ scurt, pe care ne-am obișnuit să-l numim, cu mândrie și recunoștință, Epoca Ceaușescu, răstimp inaugurat de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., partidul și-a afirmat cu o forță deosebită vocația și capacitatea sa de a sluji cu fidelitate și eficiență interesele națiunii române, de a asigura înfăptuirea celei mai drepte societăți, socialismul și comunismul, pe pământul patriei. În această epocă, România a obținut succese remarcabile în toate domeniile, țării deschizându-i-se nebănuite perspective. Atât în plan economic, unde industria și agricultura au înregistrat uriași pași înainte, cât și în acela al științei, al culturii poporului român, strâns unit în jurul partidului, devenit inima națiunii, nucleul ei vital, și-a trecut realizări de neînchipuit altădată, ridicându-și necontenit nivelul de trai material și spiritual. Pe temeiul strălucitei concepții științifice, revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, și cu decisiva contribuție a activității sale neobosite s-a asigurat înfăptuirea unei largi democrații în conducerea vieții politice și sociale a țării, punându-se în mișcare un sistem organizatoric deschis, original, eficient de participare a oamenilor muncii, a întregului popor la adoptarea deciziilor. Azi, viața partidului se confundă cu viața României însăși, partidul contopindu-se, pe zi ce trece, cu poporul din care se trage și ale cărui năzuințe le-a exprimat și le exprimă.

În aceste glorioase decenii, Partidul Comunist Român, beneficiar al unor alese tradiții de solidaritate internațională, s-a impus ca un detașament activ al mișcării muncitorești revoluționare internaționale, adăugând noi străluciri prestigiului său extern. Identificându-și politica sa externă cu cea a țării, P.C.R. a promovat cu consecvență principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, rezolvării diferendelor exclusiv pe cale pașnică, dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta. În acest cadru, România s-a manifestat ca o forță activă, dinamică, aducându-și o contribuție importantă la instaurarea unui climat de pace și colaborare pe planeta noastră, făcându-se tot mai respectată și mai stimată în lume.

La cea de-a 64-a aniversare a partidului, poporul român se găsește angajat, cu toate energiile, în înfăptuirea unor și mai grandioase proiecte, elaborate de Congresul al XIII-lea. Ele prevăd dezvoltarea în continuare, într-un ritm accelerat, a economiei țării, înflorirea științei, ca mijloc de producție, a culturii, cu accent pe latura calitativă, tot acest efort creator urmărind ridicarea bunăstării, creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, al tuturor cetățenilor. În realizarea acestor obiective de anvergură, întreg poporul român își strânge harnic și devotat, rindurile în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conștient că drumul pe care-l călăuzește partidul este singurul pe care își poate împlini năzuințele sale cele mai luminoase. Această hotărâre nestrămutată este cea mai convingătoare dovadă că, la cea de-a 64-a aniversare a sa, Partidul Comunist Român se bucură de dragostea unanimă a națiunii, care îl înconjoară cu încredere și abnegație, exprimându-și astfel recunoștința pentru modul clarvăzător, realist și vizionar, în care e condusă spre noi orizonturi de progres și civilizație.

OIDIU IOANIȚOIA

Mare meșter, mare

„Temelia” meșterului lui Simon Andrei, mastru constructor la Antrepriza de construcții montaj nr. 7, a fost pusă la Plăeșii de Jos. Urmind drumul spre șes, pe alte șantiere, întru dovedirea meseriei de dulgher. Ucenicia de cioplitor în lemn o săvârșește alături de unchiul său, Vancea Gheorghe, de loc din Doboli. De mic privea cu uimire la formele geometrice și florale modelate cu pricepere de minile lui în lemnul supus imaginației. Deprinde cu ușurință ridicarea caselor cu verandă, specifice locului și devine un ajutor conștiincios în ale dulgheritului. Uneori se gîndește că de la imbinarea construcțiilor de case din lemn cioplit, cu temelia de piatră cioplită și acoperite cu țigla și pînă la cele cu cofraj spațial metalic montat cu instalația de încălzire, a trecut o viață. Și chiar așa. Virstele omului s-au rotunjit, copilul a devenit adolescent, a făcut armata și este lăsat la vatră cîntînd ca un matur. Capabil să-și afle un rost pe lume și să-și întemeieze o familie. Pleacă din sat prin '53. Dobîndește ceva experiență pe șantierele de pe Valea Uzului și rafinăria Dărmănești, după care se stabilește în București, în 1959. Astăzi, la cei 57 de ani, Simon Andrei conduce lucrările unui obiectiv ce va dăinui peste ani. Conceput să reprezinte spiritul acestei epoci, noul centru civic al Bucureștiului întru cheiează știința de a cîtîri a arhitecților și justifică dorința de izbîndă a constructorilor. Îndeeșebî a echipelor din grija maistrului Simon. Mai mulți decît cei „nouă meșteri mari”, cei treizeci de oameni-suceveni, telemăneni, harghiteni, bucu-reșteni — înfăptuiesc la scară reală un prezent pentru viitor. Deocamdată sînt în faza de structură. Cu tot ce înseamnă ea: armare, cofrare, turnare, beton. Am stat cîteva ceasuri de vorbă cu Simon Andrei. Pe șantier, la blocul 3, ridicat pînă la primul nivel. Urmău să înceapă lucrările de zidărie exterior — interior la subsol, parter și etaj. Ori de cite ori încercăm să-l întreb de o dată a-nume, semnificativă într-un moment al vieții lui, intram sub incidența probabilității. Nu-și amintea foarte exact. Zimbea încurcat, scuizindu-se astfel că nu prea avea rostul datelor. Că relativitatea lor e compensată mai tot timpul prin certitudinea înfăptuirilor. Și ca să nu-l acuz de o prea mare uitare — trebuie că sînt scrise în cartea de muncă — reușește să mă convingă de contrariu. „La 3

martie 1963, parcă-j ieri, am format prima echipă de dulgheri condusă de mine. Aveam ca prim front de lucru străpungerea zonei Piața Unirii către Mărășești, pe magistrala Nord-Sud. L-am avut aproape în această acțiune pe maistrul Arhip Mărgineanu. Au urmat apoi apartamentele din Drumul Taberei, căminele și cantina pentru studenții din Regie, hotelul „Intercontinental”, Teatrul Național, magazinul „Cocor”. Timp de doi ani am fost detașat la Frankfurt pe Main, unde am ridicat cel mai înalt bloc, cu 28 de nivele. Nu mă sfîesc să recunosc că înălțimea construcțiilor noastre simbolizează de fapt conștiința de constructor a oamenilor mei. Imi vine foarte greu să mă obișnuiesc cu gîndul că nu le mai sînt șef de echipă. Chiar dacă sînt mastru și muncesc cu aceiași oameni, am renunțat greu la conducerea ei”. Fiecare loc pe unde au trecut oamenii lui Simon devine o amintire, devine filă de album cu o afectivă întoarcere în timp. Știu că de acum încolo, ori de cite ori voi trece pe lîngă Intercontinental privirile mele vor încerca să bănuiască în fiecare colț mina sigură a lui „nea Simon”. Privirile lipite parcă de linia cerului îi vor imagina pe cei optzeci de dulgheri, care i-au fost de ajutor, fără ca măcar o clipă siguranța vieții lor să fie pusă sub semnul îndoielii. Mai tirziu, cînd „sufletul” Bucureștiului a fost îndoliat de cutremur, oamenii lui Simon au înălțat în solidaritate cu o brigadă de tineret din Iugoslavia blocul 22 din Lujerului. Întru izbînda omului în fata naturii. Au continuat în alte și alte locuri: Titulescu, Crîngasi. Au fost ridicate alte și alte

case. Drumul de la cioplitul casei cu daltă, de la cofrajele din scindură, de la panourile modulare SPC și te go pînă la cofrajele glisante sau spațial metalice poartă pecetea schimbărilor preluate din mers. Este și drumul parcurs de Simon Andrei. Toată viața a fost într-un tandem continuu: șantier — școală. De ce vine primul și pleacă ultimul de pe șantier? „Mi-ar fi greu să procedez altfel. N-aș mai putea să-i deprind cu cîntea muncii pe mai tinerii mei ucenici. Să-i îndrum spre făgașul bun al drumului. Vin atîția tineri, nepregătiți pentru șantier și pentru viață încît nu poți aștepta de la ei ceva fără să nu le dai în schimb o parte din știința ta, din experiența ta. Construim noi case dar mai rămîne vreme și pentru modelat suflete”. Însă ceea ce este important pentru un constructor, ceea ce a învățat și caută la rîndu-i să învețe pe alții este cum să gîndească și să vadă în perspectivă. Nu e totul să urmărești linia planului tehnic. Trebuie să știi să vezi casa de la prima piatră, de la prima zidire și pînă la ultimul cui. Munca pe șantier i-a demonstrat că pentru facerea unui lucru bun și temeinic trebuie și timp și îndeminare; iar pentru unul rău chiar mai mult timp. Ca să desfaci și să refaci. Și-atunci păcăt de muncă. Punctul forte al unei lucrări de construcție este trasarea, ceea ce mai pe-nțeles ar fi transcrierea de pe plan în teren a obiectivului. Simon Andrei e un astfel de specialist. Multe dintre cele mai dificile obiective poartă semnătura lui, bănuită în structura lor. O vorbă spune că este om împlinit cel ce-a construit o casă, a sădit un pom și-a crescut un copil. Simon Andrei a construit case, a îngrijit de pomi, numai că nu a avut parte de copii.

MARIA BOGDAN

Prima zi din restul vieții

Vorba vine că Nicolae Dumitru a ieșit la pensie.
— De ieșit, a ieșit, zice el hitru, dar ăla din hirtii.
— Cum adică, întreb eu.
— Așa cum spusei. Nicolae Dumitru din hirtii a tras pe dreapta, nu eu, ăsta ce-l vezi în carne și oase.
— Zău că nu pricep.
— Asta-i acum, se miră el vesel. Păi să-ți explic dacă tot nu pricepi. Cam pe la vîrsta de 62 de ani, să fie zece-unspe luni de atunci, aud că mi se spune: gata nea Dumitru, e timpul să închizi prăvălia. Ai muncit desultul. Mergi și te odihnește. Ce să fac, închid prăvălia, las adi-

că școala pe locul ei acolo, că eu la școală am muncit toată viața și viu acasă. La cîteva zile soseesc după mine și niște hirtii. Maistrul instructor Nicolae Dumitru și-a încheiat activitatea, așa scria în ele. Bun, mi-am zis, dacă tot scrie așa, ia poftim dumneatale Nicolae Dumitru, ăsta din hirtii și stai pe un scaun la poartă. Odihnește-te cîte zile oi avea. Că eu ăstă-lalt Nicolae Dumitru mai am cîte ceva de făcut. N-or fi pe lume numai școli. Pînă la urmă e și gospodăria un serviciu. Înțeleșezi cum vine chestia?
— Acuma, da, înțeleșei.

SÎNT OAMENII

— Păi, vezi, nu era cine știe ce de înțeles.

— Văd, sigur că văd.

— Foarte bine că vezi, dar spune-mi, n-ai vrea s-asculți ceva la gramofon? Eu l-am făcut.

— Ce?

— Gramofonul.

Bănuind că-și fi în stare să o lungesc cu întrebările, bărbatul din fața mea aduce dintr-un colț al camerei gramofonul. Îi învîrte un timp manivela, apoi îmi face semn să ascult. O voce rotundă se revarsă pe neașteptate din pilnie. O ia repede spre noi, pe urmă pe deasupra capetelor noastre, izbîndu-se de tavan. De pe discul de ebonită, acul metalic smulge, gîfîind molcom, zvonuri despre o noapte cu fulgere în care, din cite deslusesc, pot fi furati în voie caii.

— Cum ați furat dumneavoastră merseria? mă pomenesesc întrebînd.

— Merseria? tresare Nicolae Dumitru. Care merserie?

— Asta de constructor de gramofoane.

— Stai, puțin. Ce gramofoane? Nu l-am făcut decît pe asta și încă vreo două, dar mai demult. N-a fost mare scofală. Am luat unul gata făcut și l-am demonstrat piesă cu piesă. După aia, m-am uitat lung la ele și, întelegînd cum e treaba, am făcut altele de mina mea. Le-am așezat în aceeași ordine într-o cutie și, culmea, a început să cînte „magaoaia”.

Observînd că „magaoaia” de la picioarele noastre a amuțit, Nicolae Dumitru învîrte din nou manivela, întoarce placa și prin gîtlejul pilniei urcă „la pas” o altă melodie.

— E singurul pe care-l mai păstrez. De gramofon zic. În afara lui am însă multe lucruri meșterite de mine. Și scaunele astea pe care stăm, tot eu le-am făcut. Dar ce spun? Fel de fel de obiecte au ieșit din mințile mele. Biciclete, cuie, mese, calorifere, mașini de cusut, chiar și panouri solare mai de curînd.

Atent, soarele se oprește o clipă în chenarul ferestrei. Gututul din curte îi pardosește ca-lea cu frunze.

— Așteaptă o țără, și Nicolae Dumitru iese pe ușă, dispărînd în cealaltă parte a casei. Rămăs singur, privesc nedumerit pe perchi. Deodată, descopăr, de-a lungul lor, o înșiruire ciudată de țevi. Se aude prin ele fluierînd apa.

— Am aprins focul, mă lămu-
reste meșterul din cadrul usii. E o instalație de căldură născocită de mine. Grozav de rentabilă. M-am dus pentru ea și la O.S.I.M. Cam ocupată lumea pe acolo. Că, dă, o să analizăm, lasă dumneata dosarul aici. Lăsat e și în ziua de astăzi. N-am pretenții de inventator. Cred însă că nu e tocmai un lucru rău instalația asta. În fine, mai pu-

nem niște muzică? Una mai săltăreacă. Să nu pleci cu vreo impresie proastă. Ți place Benone?

— Fie și Benone.

— Nu, am găsit altceva. Un tango. Vrei un tango?

— Vreau, nu vreau, așa-zisul tango își face orgolios loc între noi.

— Deci, îndrăznesc eu, în urmă cu zece-unsprezece luni a ieșit la pensie. Nicolae Dumitru din hirtii. Cel în carne și oase...

— Cel în carne și oase acum aici în fața dumată, ca și mai înainte se scoală zilnic la ora 5, dă o raită prin curte, pe urmă se apucă de treabă. Ba cu sapa, ba cu tosla. Pe la prînz mă trag în atelier. Locul sapci îl ia mîngîna. Fac și dostac, uite așa, în fiecare zi.

— Cum rămîne atunci cu prăvălia?

— A! Prăvălia! Am închis una, am deschis alta. Află dumneata, eu cînd mă scol dimineața caut cu privirea în urmă. În urma vieții mele adică. Cea mai mare parte din ea s-a dus. Cine știe cît mai am de trăit. Așa că de aceea încolo, fiecare din zile e prima. Prima din restul vieții. Cu viața te mai poți juca uneori cu restul ei, niciodată. Stat pe scaun îmi trebuie mie? Noroc cu hirtii și cu Dumitru ăla din cite. Pensionarul, vreau să spun.

Grijuliu, Nicolae Dumitru ridică „tangoul” de pe „virtuozitatea” gramofonului. Îl „îmbracă” încet în haina lui de hirtie lucioasă. Parcă oftază.

— Unui singur lucru nu l-am dat pînă astăzi de capăt. Speram, avînd gramofonul, să mă aud și eu la el. O dată, măcar o dată. Plăci, asta e, plăci n-am știut să fac. Cel puțin una să fi izbutit. Aș fi pus-o frumuseț să se învîrtă și m-aș fi dat un pic îndărăt. Să văd cum mă aud vorbind.

— Ce să vorbiți?

— Cîte și mai cîte. Despre oraș, să zicem. Podgoriile, Otlul, restaurantul „La Grandiflora”...

— Ce e cu restaurantul?

— Un fel de fierărie, cum avea Iocan ăla. Veneau oamenii și tăifășuiau pe la mese. Nu mai există acum. Îl găsești numai în cărțile lui Gib Mihăescu.

— Mai departe?

— Mai departe l-aș fi vorbit nițel de rău pe oras. Că mi-a intrat cu blocurile-n curte, lă-sîndu-mă fără un cap de vie. Altminteri, e de caracter, n-am ce spune. Dar să nu uit: Te împaci cu romanele?

— Mă...

— Ei, da, îmi plăcuși. Uite una de-a noastră. Ascultă!

Gramofonul fișie lin. Cu aceeași osirdie acul metalic se luptă cu sunetele îngheșuite în discul de ebonită. E cald împreună. E bine. De jur împrejur policoare virtuile cu mere și struguri. Miroș de var proaspăt străbate dinspre pereți. Îmi pare că mi-aș fi Nicolae Dumitru chiar. Drăgășaniul la scară mai mică. De afară ne privește orașul nou cu ochii lui mari.

ȘTEFAN MITROI ■

Un comunist al faptei

Pentru Alexandru Mihu, munca politică a fost de la început o „problemă de familie”, cum el însuși o consideră. Tatăl lui, născut pe la 1894, intrase de tinăr în mișcarea socialistă și apoi comunistă, petrecîndu-și sistematic sîmbătorile legale, de pildă, în garnizoana poliției din Sibiu — loc considerat de autoritățile vremii ca „mai sigur” pentru cei apreciați drept instigatori la comunism și a căror izolare de masa muncitorilor de la „Societatea națională de gaz metan” era mai mult decît indicat în zilele mai deocheate, cînd se bănuia a avea loc manifestatii sau intruniri potrivnice regimului.

Crescut într-o astfel de atmosferă, împreună cu alți cinci frați, destinul lui Alexandru Mihu se leagă dintru-început de spiritul muncitoresc, de germenii unei mișcări revoluționare de tineret în care nu pregetă să se angajeze încă de cînd era elev la Liceul industrial din Sibiu pe care-l absolvă în 1949. Practica în producție, în echipe,

alături de muncitori, vacanțele petrecute prin muncă, din motive lesne de înțeles, la aceeași întreprindere de gaz metan, participarea la sancțiunile naționale al tineretului Agnita — Botorca, plus plidele vieții din familie, înțelegă și trăită în cultul muncii, cinstei și corectitudinii fără rabat îl inoculează disponibilități și îi structurează personalitatea în formare pe niște coordonate cărora i-a rămas credincios pînă astăzi. La nici 20 de ani era activist al comitetului județean Sibiu al U.T.M., apoi secretar U.T.M. la uzina „Independența” și la „Balanta” unde a lucrat succesiv pînă în 1959. Perioada de început a construcției socialiste cerea mult efort, dar mai ales multă muncă în cunoștință de cauză — și la propriu și la figurat — înșurubare fără preget la soluționarea incipientelor probleme ale unei industrii — construcția de mașini — pe cale de formare și care găsea, pe atunci, în uzinele din Sibiu unul din pilonii săi de bază. Venit în

București pe filiera necesităților aceleiași industrii, lucrează la Uzinele „Vulcan” șase ani ca maistru la secția cazangerie, apoi nevoia de experiență a unei fabrici noi, într-un domeniu nou — Fabrica de elemente pentru automatizări (F.E.A.) — îl aduce aici pentru alți cinci ani, timp în care crește mulți tineri pentru care această ramură a construcțiilor de mașini reprezenta o mare necunoscută. Din 1971 lucrează la ceea ce acum se numește Trustul de antrepriză generală pentru lucrări hidrotehnice speciale, din 1973 Alexandru Mihu fiind secretar adjunct, iar din 1978 secretar de partid al centralei acestei importante unități economice în care muncesc aproape 6000 de oameni.

Întreaga viață a lui Sandu Mihu are o substanțială componentă politică, dar modul în care el a înțeles să desfășoare o astfel de muncă, indiferent de funcțiile și de preocupările de serviciu pe care le-a avut sau le are, este unul pragmatic, lucrativ, operațional, „la obiect”, îndepărtat, adică, de orice accepțiune de retorism sau funcionarism care-și mai face loc în prejudecățile noastre despre o astfel de postură obștească; este o muncă pe care Alexandru Mihu a înțeles-o și practicat-o ca fiind a minții și a faptelor, și nu a vorbei. Îl întreb cui datorează o asemenea înțelegere a actului de conducere politică. „Cred că totul depinde de educație. Familia mi-a imprimat obiectivitatea, dorința de cinste și adevăr, pasiunea pentru un crez. Școala mi-a creat spiritul de cutezanță și dorința de progres — credința în progres. A fi format în spiritul unei gândiri creative, cutezătoare înseamnă enorm pentru mai tîrziu, pentru vîrstă la care ne pște pericoul dogmatizării în gîndire. Condițiile grele în care am lucrat în perioada de început ne obligau să găsim mereu soluții tehnologice la probleme de care ne loveam pentru prima oară. Era un permanent efort de căutare, de gîndire — efort care cerea și efort revoluționar dar și disponibilitate pentru nou. Nu puține au fost și eșecurile, pe care

le-am înțeles însă întotdeauna ca o parte a victoriei, pentru că victoria e cu atît mai mare cu cît ai depășit mîl multe eșecuri. Am rămas fidel acestei pasiuni pentru nou și am o încredere nestîrbită în tineri, în cei care sînt și pe care trebuie să-i înțelegem și să-i tratăm ca purtători ai progresului”. Pe ce crede că se întemeiază autoritatea unui lider politic, cum este de altfel și dumnealui — secretar de partid al unui trust cu atîția mii de oameni? „În primul rînd pe recunoașterea meritelor celorlalți — lucru esențial în toate sferele de activitate, nu numai în cea politică. Un conducător trebuie să simtă pulsul oamenilor, să fie alături de ei, să le ofere permanent credibilitatea faptelor sale și a exemplului său, pentru că, în fond, oamenii sînt cei care fac treaba — masele făuresc istoria, cum se spune. De aceea, trebuie să luptăm pentru a face să nu apară o ruptură între modul în care este concepută și cel în care se desfășoară acțiunea revoluționară. Ideile profunde ale crezului nostru revoluționar trebuie să ajungă intacte pînă la nivelurile cele mai de jos: altfel, vom putea constata că rămînem în urmă față de propriile noastre opțiuni fundamentale. Planul conștiinței este cel care trebuie dinamizat continuu, dar nu la modul general, ci concret, în ceea ce facem în fiecare zi; problema conștiinței este dacă te lasă inima să nu dai totul, să nu arzi pentru lucru încredințat, să nu te simți împăcat față de tine însuși pînă ceea ce ai făcut nu e o treabă bună.

Comunist al faptei, Alexandru Mihu a rămas întotdeauna receptiv la lucrurile esențiale; raționamentele sale, ca și stilul său de muncă sînt rectilini fără a fi sofisticate. El cere fapte, dar nu în numele aceluia „jurare în verba magistris”, al autorității automate a conducătorului, ci în numele justității acțiunii respective — o justete pe care întotdeauna o întemeiază realist pentru a o putea face înțeleasă și deci, realizabilă prin resursele adînci ale conștiinței.

OCTAVIAN STIREANU ■

O Brad frumos, o Brad frumos..

În peisajul cu aer de cetate inexpugnabilă al plaiurilor hunedorene, Bradul a fost vreme îndelungată orașul aurului care nu se vedea în viața oamenilor. Bogăția locurilor era celebră iar orașul motilor arăta ca o comună mică și uitată de lume, în care nivelul de trai era o noțiune pe care nimeni nu avea la ce să o aplice. Bradul este azi un oraș senin, locuit de mineri, un muzeu al aurului viu, alături de cel mai frumos muzeu al aurului din lume. Din punctul de vedere al bogăției, orașul are astăzi chipul unei vederi colorate, din care se pot expedia laconicele cărți poștale, pe care oamenii beneficiari ai tuturor bogățiilor pe care le produc, semnează la sfârșit „cu dragoste”.

Îl privesc cu neîncredere și el se fisticește, întorcând privirea către cei din jur, parcă cerind ajutor, dar se dezmeticește repede și se hotărăște să mă ia tare, cam la modul — cum îți permiți dumneata, un tinerel care n-ai stat o zi întreagă într-o mină, să pui la îndoială spusele mele? Am douăzeci și doi ani de subteran, băiete, peste patru luni ies în pensie, numai aici, la Tebea, lucrez de douăzeci și doi ani și de optzeci și doi ani de brigadă, am avut și cite 40 de oameni pe schimb, am făcut pe mulți mineri, i-am luat de la vagonetari și i-am făcut oameni ca lumea, unii-s chiar șefi de brigadă... Ce, adică, e de necrezut? Încerc să-l îmbunez — m-am mirat doar, nu te-am contrazis. Dar el e de-acum aprins și nu-l mai poți opri ușor, mai ales că-i și oltean prin naștere și prin locul unde și-a stabilit gospodăria pentru când va termina cu lucrul în mină, când are să-și vadă nevasta și-n culcare și-n sculare, nu ca acum, când ajunge abia la trei luni odată acasă, iar femeia n-a venit să-l vadă aici, la Brad, decît o singură dată în toți aniiăștia mulți, dar nu pentru că nu i-ar fi fost dor, ci pentru că e greu să lași vitele singure, orătăniile din curte fără grăunțe, și, mai ales pentru că s-a temut — n-a spus-o niciodată, dar sigur s-a temut — ca nu cumva să-i placă orașul acesta curat și bine orînduit și s-o bată cumva gîndul, așa cum l-a tot bătut pe bărbatu-său, să se stabilească aici. E pornit, așadar, povesteste repede, dintr-o suflare, reluînd și accentuînd cele pe care eu nu le crezusem — da, tovarășe dragă, eu n-am făcut niciodată, dar absolut niciodată, vreo nemotivată și în ultimii douăzeci și doi ani n-am avut nici o singură lună, dar absolut nici una, în care să fiu sub plan. Și e o mină grea, nu te plimbi prin ea ca pe bulevard, mergi tîrîș, la vreo douăzeci și cinci metri sub pămînt, și dacă nu lucrezi două-trei zile se închide galeria de nici nu mai afli vreo urmă de lucrului tău. Cît despre ce-am făcut eu pentru oameni, ei care sînt om în vîrstă și-mi însor la vară băiatul, deci sînt aproape bunic, întrebati-l pe copilul ăsta de-aici, pe Vasile Moșneagu, de la cine-a învățat meserie și omie, dacă nu de la mine, Traian Băjan.

Traian Băjan, un bărbat în putere, născut în țară și voind să-și trăiască ultimii ani de viață tot pe locurile unde-a văzut lumina zilei, are dreptate. Cel pe care mi l-a recomandat spre a ne oferi certificarea spuselor sale, Vasile Moșneagu, e un uriaș cu mișcări și vorbă domoale, din Preoteștii Sucevei, fost șofer, fost vagonetar și actual șef de brigadă în abataj. Uriașul se va stabili la Brad, spre deosebire de meșterul său, s-a îndrăgostit de o moață și vrea să rămînă aici. E unul dintre cei mulți care au venit și și-au încercat puterile în meseria de miner. Unii au rămas mineri, alții au rămas ceea ce au fost și cînd au venit: călători. Ceea ce îmi spune el și, mai apoi, îmi întărește directorul minei Tebea, Viorel Sirca

(un pățimaș cititor avizat de poezie și un bun cunoscător de istorie a patriei) e de natură să contureze o definitivă impresie asupra specificului muncii din mina Tebea: fiind nevoie, la un moment dat, de ajutoare pentru creșterea cantității de cărbune extras, s-a făcut un apel tovarășesc la minerii de la I. M. Barza, specializați în extragerea de minereuri complexe. Aceștia au venit și au lucrat spunînd însă, după terminarea misiunii, că a fi miner la Tebea este un act cu adevărat eroic. Cînd aceste cuvinte sînt rostite de oameni care — din tată-n fiu, de peste două milenii — nu știu altceva decît minerit această apreciere, rostită adeseori cu destulă ușurință, devine un veritabil titlu de onoare. Cu atît

retribuția este peste media pe țară, Bradul fiind al doilea — după București! — ca număr de autoturisme la mia de locuitori. Dar brădenii — cum zice primarul orașului, Ionel Vlad — sînt oameni mindri, care nu se mulțumesc niciodată cu ceea ce au realizat, care nu se împacă niciodată cu gîndul că ar putea fi și lucruri pe care să nu le poată realiza, că orașul lor, perla Zarandului, ar putea fi suspectat vreun moment de lipsă de inspirație sau de interes din partea edililor. Se vor definitiva în curînd noul centru civic, o sală de sport, strada Avram Iancu, pe Crișul Alb se vor putea practica sporturi nautice, toate acestea în strînsă legătură cu darea în exploatare a unor noi zăcăminte, cele de la

țării — altă zonă ale cărei galerii asigură ieșirea la mare — încă de prin '43. Copil de 12 ani fiind, a lucrat la scos cuiele din lemnul de cofrag, apoi a trecut la potcovitul cailor de mină. Știe povești extraordinare despre caii aceia, îi știe pe nume pe aproape toți dintre ei (ultimul, Olga pe nume, alb și mare, a ieșit din mină în 1964), povesteste despre probele la care erau supuși noii veniți în meseria de mineri, un soi de botez al mineritului, unul dintre teste fiind așa-zisa aducere a „cheii de pilugă”, adică o birnă lungă de peste patru metri pe care tînărul miner trebuia să o poarte pe umeri o bună porțiune de drum prin galerie, după ce crezuse inițial că e vorba de o simplă cheie pentru deschiderea

pe primăria orașului. Floarea Dirvan, mă gîndesc la un text pe care să-l intitulez „reportaj cu cheia de gît”, text ce-ar trebui scris din relatările copiilor primăriei, două fete care știu că nu e deloc simplu să fii fiică de primărie și pot depune mărturie, cu toată sinceritatea lor copilărească, deci, absolută, că, dacă așa cum se zice prin locurile unde muncesc mineri, e greu să fii nevastă de miner, nici să fii femeie și primar nu e ușor, mai ales atunci cînd ești ambițioasă și vrei, realmente, să faci ceva care să rămînă în urma ta. După ce-a fost aleasă primar, Floarea Dirvan n-a dormit citeva nopți bune, gîndindu-se ce să facă ea acum, cu așa o răspundere mare — a unui oraș cu vreo 24.000 de suflete și cu o producție industrială anuală de trei miliarde jumătate. Asta se întimpla prin februarie '83. Și roadele acelor nopți și ale altora, tot nedormite, tot pline de gînduri și de planuri, roadele zilelor de alertă și de enervare și de eforturi au început să se vadă. Sigur, ar fi o exagerare să spunem că totul i se datorează, într-un oraș, fie el și Orăștie, primarului. Dar aici, faptul că primarul e femeie și că orașul are mai multă populație feminină decît masculină se vede și se poate spune, mai ales în ceea ce privește problematica socială. În acest an va fi gata un spital modern, cu 250 de paturi, se vor construi încă aproape 300 de apartamente, se va extinde rețeaua de gaz metan în încă 1.600 de bucătării. Fiecare mare întreprindere a fost dotată cu creșă și cămin. Iar copiii primăriei, asemenea tuturor copiilor care au ambii părinți la lucru în timpul zilei, s-au descurcat și au crescut plecînd și venînd de la școală cu cheia de gît, pregătindu-și de mincare și făcîndu-și lecțiile fără să se poată bucura de mina și atenția unei mămică grijulii, așa cum știm noi că mai existau cîndva, că de n-ar fi existat nu s-ar fi scris despre ele și nu li s-ar fi închinat poezii și cîntece. Desigur, dacă vreuna dintre fetele Floarei Dirvan va fi înzestrată cu har poetic, va scrie, poate, și ea despre mama ei vreun poem, dar unul care să spună despre o viață plină de multumire dar și de griji, o viață în care, chiar dacă nu lipsește tandrețea e ceva mai greu de aflat, ea lăsînd locul dorinței de-a deveni om așa cum se cuvine și efortului pe care îl implică împlinirea acestei dorinți.

Orașe cu ieșire la mare — în unele cazuri îndelung trîdită, iar în cazul Orăștiei asigurată de Mureșul ce trece prin preajmă — așezările hunedorene despre care v-au spus rîndurile de față sînt pline de oameni cu ieșire la viață. Cu oameni, adică, dăruindu-se existenței și nu traversînd-o pur și simplu. Oamenii care se vor mereu în larg, iar largul lor este — înainte de orice — superbul efort și superba generozitate de-a oferi țării, a cărei inimă dădăci aici a bătut întîia oară cu țările, împlinirea urării pe care întodeauna o vom adresa României — la trecutu-și mare, mare viitor.

DAN MUCENIC

Orașe cu ieșire la mare, oameni cu ieșire la viață

mai mult cu cît nici în galeriile unde muncesc ei nu sînt locuri unde să se organizeze excursii de agrement. Cerul sub care trăiesc o bună parte din zi nu e mai sus de doi metri. Drept este însă și că nu mai poate fi vorba nici de dificultățile de acum douăzeci de ani. Vasile Cosma a venit din Vaslui în '66, atunci cînd avea 22 de ani. S-a angajat vagonetar și a purtat, prin efortul brațelor sale, multe mii de tone de minereu prin galeriile minei. Mai tînărul Ioan Sicoe, la cei 35 de ani de viață, n-a apucat așa ceva. Nici Andron Junea, deși miner din '70, n-a mai prins decît foarte puțin din perioada în care vagonetarul se speteau împingînd la cărucioare, mereu cu sarea sudorii pe buze. La fel de adevărat este însă că nici acum, maistrul Andron Junea n-are vreme să uite ce-i efortul. Coordonează 12 echipe de la două orizonturi, echipe care trebuie văzute și urmărite cel puțin de două ori pe zi fiecare. Asta înseamnă mulți kilometri parcurși, multe urcușuri și coborîșuri, multe tracțiuni în brațe, deoarece pentru a trece de la un orizont la altul trebuie să te cațări 30 de metri. Și dacă ar fi numai drumurile... dar trebuie și muncit pe acolo pe unde mergi și tot mergi, galeriile însumînd peste 500 de kilometri, ceea ce face din Brad un oraș care poate avea curînd ieșire la mare dacă și-ar pune unul după altul drumurile sub-pămîntene. Dar această ieșire la mare are și o altă semnificație: ieșirea în largul de civilizație, bunăstare și frumos al țării a orașului Brad, capitala dintodeauna a Țării Zarandului, o așezare unde se obține o producție industrială de peste un miliard lei, unde s-au ridicat 3.700 de apartamente, unde

Ciungani-Căzănești și de la București-Rovina. Mi-am dorit dintodeauna — firește, de cînd sint reporter și, înaintea oricărei plecări în documentare și după fiecare sosire în Capitală, privesc harta țării, căutînd locurile prin care n-am trecut încă — să ajung la București, nume ce nu poate duce gîndul decît la vechea denumire a Bucureștiului, un nume conținînd o dulce nuanță de lucru vechi și frumos ca un letopisetz. Și iată, stau de vorbă cu locuitorul casei cu numărul 1 din București, Viorel Popa, miner din tată-n fiu și el, avînd la rîndu-i un băiat inginer miner și o fată care, ingineră chimistă fiind, lucrează tot aici, la Gura Barza. Comuna București e la distanță de numai 3-4 km de platforma industrială a întreprinderii miniere, prin tradiție, 90 la sută dintre locuitorii săi sînt țărani-mineri. Și-acum se indelectesc tot cu creșterea animalelor, tot grija finului o au imediat ce ies din mină, ba mai mult, Viorel Popa, care este și secretarul de partid al I. M. Barza, spune că adevăratul miner, cel care n-a aflat printre strămoși altfel de lucrători decît mineri, este, înainte de toate, țaran. Numai țaranul — cel cu sentimentul adînc împlîntat în suflet al iubirii statornice de pămînt — știe să scoată din pămînt — de la suprafața acestuia și din interiorul lui — ceea ce este necesar. Și să facă acest lucru cu patimă, fără să țină seama de imensa risipă de trudă. Același lucru mi l-a spus, după numai o zi de la discuția avută la Brad, un alt miner cu mare experiență — pe Valea Jiului de astădată, la Petrila —, minerul-artist Ladislau Schmidt. E pensionar de cinci ani și știe de mineritul din partea aceasta a

vreunei uși. Acum, de cînd a ieșit de pensie, Schmidt are destulă vreme să lucreze. Este, în chip evident, un talent ieșit din comun, autor al unor lucrări de proporții, întreg clubul muncitoresc din Petrila, de pildă, fiind ornamentat de către el. Știe — și spune asta fără laudă — să distingă, atunci cînd vede o lucrare de artă care îi înfățișează pe mineri, între un artist care a cunoscut măcar un singur miner și acela care numai și-a imaginat cum ar trebui să arate acesta. El îi cunoaște pe mineri după ochi și după culele feței, care sînt cu totul altfel decît la un țaran de cîmpie, de exemplu. Minerul-miner — zice el — trebuie să se așeze lingă mină, să-și ridice o casă, să-și crească pruncii și să-i facă tot mineri. Băiatul lui are 17 ani, a urmat un curs pentru a deveni miner de abataj, iar acum nu mai așteaptă decît împlinirea majoratului pentru a intra în adînc. Dorește să-l vadă om adevărat, miner respectat și iubit, de renume, așa cum au fost, pe vremuri, la Petrila, un Marian Dumitru, un Teslovan sau, mai recent, un Voicu, sau cum sînt acum Ștefan Alba, Francisc Kovacs ori Constantin Borș. Și mai zice Schmidt — pentru asta un miner trebuie să-și afle muiere ca lumea, și nu există pentru o femeie meserie mai grea și mai plină de răspundere decît aceea de nevastă de miner.

Mai povestesc apoi, despre aceleași lucruri, dar altfel depănate, cu un ortac al lui Schmidt, Tiberiu Svoboda, la o cafea, în vechiul restaurant minieresc al lui Nicolae Alexa. Tot despre cai și despre cheia de pilugă, și atît de mult îmi place chestia cu cheia încît, atunci cînd ajung într-un alt colț al județului Hunedoara, la Orăștie, și o cunosc

Ilustrații pentru o nouă Palie de la Orăștie

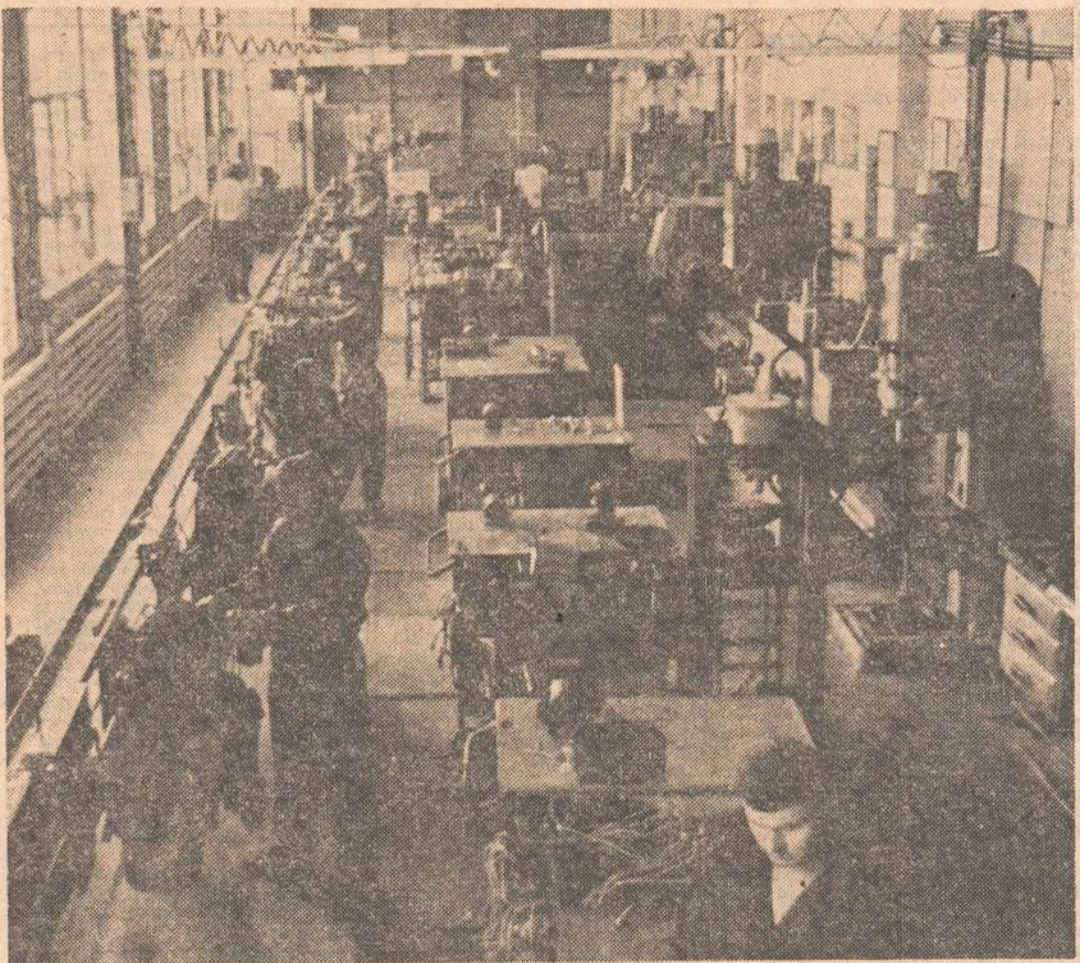
Orăștie avea un centru senin, adormit sub castani, cu multe bănci și cu locuitori cuminți. Singurele evenimente în viața urbei erau mașinile care treceau spre alte orașe, un farmacist celebru și câteva ateliere. Unul tăbăcea piei, altul făcea grătare pentru sobă și vindea și gogoși în centrul orașului. În 1985 Orăștie are 5 întreprinderi și un cartier nou, în care aerul de cetate se simte în linia betonului turnat în ultimii ani. A șaptea oppidum regale a Transilvaniei a devenit în ultimele două decenii un oraș modern, născut din înfrângerea inerției și din conturul dat de puterea oamenilor. Orașul are o viață fără timpi morți, o viteză cotidiană care vine din ritmul interior al societății românești la ora construcției.

Înnobilări interioare

Meteorologic vorbind, sfârșitul lunii aprilie și începutul lunii mai au însemnat, pentru județul Hunedoara, timp frumos, senin, soare de primăvară dimineața, și timp urit, parcă de toamnă, cu ploți reci și lungi, după-amiaza. Deci, dimineața, reporterii descoperind și redescoperind județul Hunedoara, iar după-amiaza membri plini și activi ai „echipajului” **Cenaclului Flacăra**, prezent în județ. În ceea ce mă privește, dintr-o mie de subiecte ce ar ilustra viața la zi a acestui județ timp de o săptămână, m-am oprit doar asupra citorva și am regretat că distanțele și timpul m-au îndepărtat de alte câteva reportaje. La Ohaba, de exemplu, în drum spre Petroșani, cum ieși din Hațeg, aș fi putut întâlni un om admirabil, un țăran ajuns la aproximativ 65 de ani, care și-a construit, cu mina lui, o orgă. O orgă numai și numai din lemn. Sau, tot la Hațeg, mi-ar fi plăcut să-l abordez pe medicul veterinar **Gheorghe Oлару**, unul dintre specialiștii în medicină veterinară ai județului, și să-l rog să-mi vorbească despre un alt medic veterinar, **Ion Martin**, de la C.A.P.-Iiia. De ce tocmai despre Ion Martin? Pentru că nu-l puțin lucru să-l auzi pe un gazetar mărturisindu-ți că a asistat la o intervenție chirurgicală spectaculoasă. Gazetarul, redactorul șef al ziarului județean „Drumul Socialismului”, **Tiberiu Istrate**, avea să descrie în coloanele

ziarului, cu lux de amănunte, acea operație: „...Medicul **Ion Martin**, ajutat de tehnicianul veterinar **Gheorghe Farcas**, de alte cadre din fermă, a efectuat anestezia și a început operația. Au fost secționată pielea, apoi peritoneul. O porțiune din stomac a fost scoasă și secționată la rindul ei. După evacuarea masei vegetale din stomac, medicul a scos cu mina din rețeaua ruminală următoarele obiecte: o sirmă indoită de circa 3 centimetri, o bucată de plumb, o altă sirmă, în zigzag, lungă de aproximativ 8 centimetri și un arc de oțel provenit de la unul din pulsatoarele instalației de muls. Se pare că acel arc de oțel, cu un virf foarte ascuțit, înfipt în rețeaua ruminală, a fost cel care a provocat nu numai suferința, dar ar fi dus animalul, fără intervenția chirurgicală a medicului, spre moarte. Apoi s-a trecut la închiderea operației. În tot acest timp, animalul, o vacă frumoasă și zdrăvană, cu foarte bună producție de lapte, dar care de câteva zile nu mai minca și se usca văzând cu ochii, a stat în picioare, liniștită, aflată fiind sub efectul anesteziei...”. Tare aș fi vrut să-l cunosc pe acest Ion Martin, un foarte tânăr medic veterinar, absolvent doar de un an al Facultății de medicină veterinară din Cluj-Napoca, medic care a salvat de la sacrificare zeci și zeci de vite ce ar fi luat, fără doar și poate, drumul spre abator. Tot gândindu-mă la el, tot

Fotografii de NICOLAE GHEORGHIU ■

pregătindu-mă să-l întâlnesc, am ajuns să-mi imaginez, să fac un fel de portret robot. Ca să faci astfel de operații, cu o experiență de nici un an în producție, la post, îți trebuie și curaj, dar și îndemnare, plus o curată și cinstită dragoste de animale. De bună seamă că oamenii din împrejurimi, intrucât a salvat de la moarte nu numai vitele ceapului, ci și din cele aflate în curțile țăranilor, trebuie că-l iubesc și prețuiesc. Ce sentiment de putere trebuie că-ți oferă această dragoste a țăranilor, atât de greu de obținut! Medicul Ion Martin, iată, a obținut-o. Și pentru că tot sintem la capitolul agricultură, am trecut pragul unei secții a **S.M.A.-ului Deva, la Sintuhalm**, o comună din apropierea Devei. „Utilajele noastre, avea să-mi spună **Vasile Călmățui**, șeful secției, om cu o vechime în meserie din 1949, au în subordine o suprafață totală de 1000 de hectare. Noi zicem că ne-am făcut datoria și în acest an. Și nu numai că zicem, dar putem arăta oricui, la fața locului, că ogoarele sint arate și însămânțate, că am făcut lucrări de calitate. Nu știu dacă sintem cei mai buni, dar, în orice caz, ne aflăm printre ei”. „Încă n-am făcut clasamentele, avea să intervină inginerul **Antoniu Iuga**, directorul **Trus-tului județean S.M.A.**, dar s-ar putea să ai, totuși, dreptate”. De altfel, într-un județ cu o dezvoltare industrială aparte, cum este Hunedoara, este și normal ca me-

canizarea agriculturii să fie la înălțime. Aveam să mă conving de acest lucru la **Centrul de reparații pentru motoare de tractoare și combine** al **Trus-tului județean S.M.A.**, unitate compusă din 12 stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, între care 10 sint pentru C.A.P.-urile din județ, iar alte 2 pentru zona necooperativizată, acestora adăugându-li-se și **Întreprinderea pentru transporturi specializate din agricultură**. Înființat acum 7 ani, **Centrul pentru reparația motoarelor de tractoare și combine** a pășit, cum s-ar spune, cu dreptul, de la bun început, dovedindu-se a fi placa turnantă a tuturor campaniilor agricole de pină acum. Aflate într-o ireproșabilă stare de funcționare, utilajele vor asigura, normal, o desfășurare ritmică exactă și de calitate a lucrărilor de iarnă, primăvară, vară și toamnă. A pășit cu dreptul pentru că, de la bun început, i-a avut în frunte pe **Robinson Vasi**, șeful unității, mecanizator cu o impresiionantă vechime în meserie, de peste 30 de ani, pe inginerul **Gheorghe Grün**, pe **Vladimir Moțoc**, excelent electrician, pe **Iosif Mandoca** și **Savel Văcules-tian**, doi mecanici lăcătuși cum și-ar dori multe întreprinderi din județ și din țară, dar și pe **Gheorghe Costea**, **Toader Bolca** și **Gheorghe Cosma**, toți cei amintiți constituind nucleul de bază al centrului, cei care au pus nu numai mina, ci și umărul, adică, într-un cuvânt, sufletul, pentru a încheia o adevărată familie a muncii. Membrii

acestelor familii, indeobște tineri, cu o medie de vîrstă de 22-23 de ani, sint absolvenții **Liceului de mecanică agricolă din Iiia** și, într-un anume fel, se pot socoti privilegiați că au fost repartizați să-și înceapă meseria într-o unitate ca atelierul pentru reparația motoarelor, unitate care, de exemplu, este la fel de curată ca o farmacie. „Mulți oameni s-au obișnuit a crede, avea să spună inginerul **Alexandru Jurj**, specialistul care răspunde din partea **Trus-tului județean** de acest centru, că meseria de mecanic agricol sau un atelier S.M.A. trebuie să însemne murdărie, uleiuri, motorină, dezordine, muncitori abătuti, plictisiți, cu o calificare făcută în fugă, cu o disciplină lăsată la voia întâmplării etc. Stațiunile și apoi secțiile S.M.A. ale **Trus-tului nostru**, dar mai cu seamă centrul acesta contrazic astfel de idei și păreri. Ca să ajungi să lucrezi în acest atelier, în care motorul intră pe flux așa cum ați văzut poate doar în filme și iese, la capăt, reparat și supus unui necrutător control de verificare, în care nu poate fi găsită pe jos nici o singură bucată de span, sau o piuliță, oricît de mică ar fi ea, în care munca fizică a fost total înlocuită de minimacarale, în care, iată, pervazurile geamurilor sint pline cu flori de tot felul, mai abitir decit într-o casă de bună gospodină, deci, ca să fii tînăr și să muncești la noi trebuie să

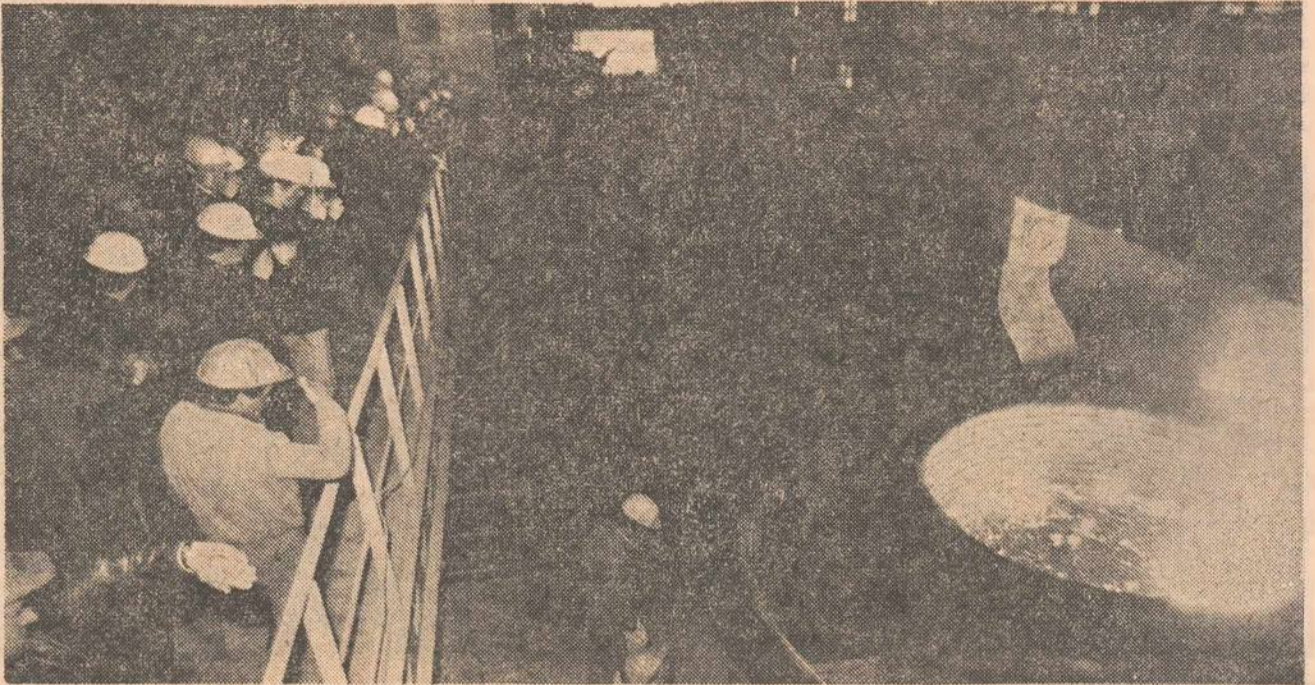
(Continuare în pag. 8)

VICTOR NIȚA ■

O bucurie cu scintei

Urmele vechiului cuptor de la Govăjdia nu s-au stins sub invizibilele maxilare ale timpului. Ele sint ca un semn de început în marele război al oțelului. Cu vremea, Hunedoara a devenit o cetate. O inimă a oțelului românesc. Un turn de control al zborului. O oglindă a țării. Și acum, iată revoluționată permanent de cele mai perfecționate tehnologii, deschisă cu toate ferestrele spre nou, siderurgia Hunedoarei trăiește încă un moment simbolic: oțelul nu mai suportă truda chinuitoare și cuptoarele mamut care mișcă o lume. Oțelul se tratează în vid și omul înfloresc în libertate. Aerul orașului are acum irizările superbe ale unei zile de sărbătoare în viața oțelului și a artizanilor lui.

Innobilări interioare

(Urmare din pag. 7)

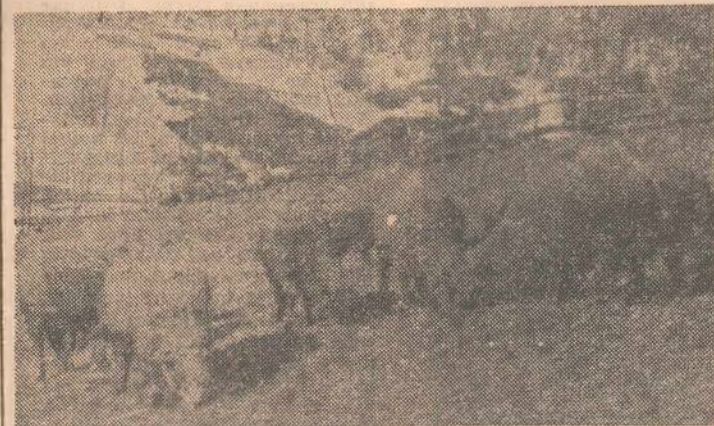
cunoști meserie, nu glumă, trebuie să-ți placă meseria, trebuie să știi că nimeni nu o să-ți spună a doua oară ce să faci și cum să faci. Tinerii de față sint chiar tinerii cu care am pornit la drum. De aproape 7 ani nimeni n-a mai venit, nimeni n-a mai plecat. Această stabilitate a colectivului ne-a permis ca an de an să contribuim decisiv la mecanizarea agriculturii județului, dar și a altor sectoare economice. Reparam pentru noi motoarele tractoarelor Universal 650 și 651, al combinelor de recoltat furaje E-280 și E-281, precum și al Vineroverelor E-301 și E-302, inclusiv motoarele pentru tractoare mici, precum cel de 40 cai putere. Totodată, pentru sectoarele miniere din județ, pentru forestieri, pentru transporturile uzinale, reparăm tot felul de motoare diesel, astfel încît, am putea spune, dăm o mână de ajutor tuturor celor care ne-o cer. Anul trecut, de exemplu, am fabricat motoare pentru I.M.A.I.A. Bals în vederea utilizării lor pe agregatele de pompare, la irigații. Ploile artificiale din județul Olt, ca să zicem așa, au în aripa lor, desfășurată peste ogoare, și ceva din munca noastră.

Și iată-mă, a doua sau a treia zi, la Hunedoara, pe platforma Oțelăriei Electrice II. O zi obișnuită de muncă. Înfipt în pintecele convertizoarelor, electrozii, topindu-se, făceau să se cutremure platforma. Dacă aș fi închis ochii, mi-aș fi putut imagina că sint în preajma unei rampe de lansare a rachetelor cosmice, într-atît de puternică era vibrația întregii platforme, într-atît de mare era vîlătul. Din cînd în cînd, acționate din cabină, prin comandă electrică, portile convertizoarelor se ridicau. Acolo, înăuntru, se plămădea oțelul. Flăcări uriașe izbucneau în afară. Pentru nimic în lume n-aș fi avut curajul să mă apropiesc de gura acelor vulcani în miniatură. Singurii care se încumetă sint doar mecanicii de pe mașina de încălzit, un fel de tractorase prevăzute cu un braț lung la capătul cărora se află ceva ca o cupă de excavator. Încercată cu fier vechi, cu substanțe chimice, necesare reacțiilor ce au loc în pintecele convertizorului, cupele sint introduse în miezul clootind al oțelului și răsturnate. Spectacul este, vă rog să mă credeți, magnific. Dogoaze, flăcări, scintei, miliarde de scintei, un vîlăt imens, ca de Niagara, o teribilă vibrație pe care o simți în tot corpul și un ritual al muncii desfășurîndu-se cu o exactitate exemplară. Nimeni nu vorbește pentru că degeaba ar vorbi. Comunicările, dacă sint necesare, se fac doar prin gesturi de dinainte stabilite, ca într-un cod anume inventat. Dar gesturile, în general, lipsesc, pentru că fiecare știe ce are de făcut și face întocmai, la timp. De sus, din convertizoare, oțelul topit curge în oalele de turnare. Acesta este momentul cel mai încordat al muncii oțelăriei, șarja. Acesta este, totodată, și momentul cel mai spectaculos.

De-o mie de ori să-l vezi și tot nu te saturi. Aș putea spune că pe chipul oțelăriei, în timpul în care oțelul, truda lor, curge în oală, s-ar putea citi o satisfacție deplină. Nu, nu se poate citi nimic. Chipul lor nu exprimă, ca o oglindă, bucuria muncii. Și totuși, această bucurie există. Este imposibil ca ea să nu existe. Numai că nu se vede, ci se simte. Se simte dacă ești încordat și pregătit să o simți. De obicei, în acele clipe, oțelarii sint foarte relaxați. În acea zi, însă, am simțit că ar mai fi ceva. Relaxarea încă nu-i cuprinsese. Într-adevăr, uriașa oală cu oțel topit avea să alunece, încet, ca o imagine relanti, într-o oală și mai mare, un fel de cuptor al cărui acoperiș, cupola, avea să se așeze tot așa de încet și lin. „Ceea ce vedeți, avea să-mi spună topitorul șef Florea Voicu, este o adevărată bijuterie tehnică de mari proporții. Mișcările sint milimetrice. Cupola care se așează este un clopot care închide oala cu oțel în interiorul unei instalații de tratare a oțelului în vid, în afara cuptorului, cu aport de căldură. Această instalație, de concepție românească, suta la sută, înseamnă transpunerea în fapt a indicației exprese a secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU cu ocazia vizitei de lucru din luna septembrie a anului 1982 în județul Hunedoara, indicație privind diversificarea gamei sortimentale și îmbunătățirea calității produselor, asimilarea unor noi mărci de oțeluri și tipodimensiuni laminate și caracteristici superioare. Prin această instalație de vidare a oțelului, aproape jumătate din producția de la OE-II va fi destinată producției de rulmenți, de țevi aliate, de arbori cotiți și numeroase alte produse care reclamă oțeluri aliate și înalt aliate de cea mai bună calitate. Acum, la cîteva zile de la prima șarjă tratată în vid, pot spune că oamenii noștri au deprins și această tehnologie. Ca să zic așa, totul decurge normal, de parcă am fi vidat oțel de cînd lumea. Altfel ce să vă mai spun? Ați putea să ne spuneți, i-am sugerat, numele celor ce-au proiectat și construit această instalație și, firește, numele celor ce-o exploatează. „Instalația este un proiect al specialiștilor de la IPROMET și a fost construită de inginerii și maistrul constructori și montori de la I.A.C.R.S.-Hunedoara: Tudor Polifronie, Petru Uzum, Vasile Viorel, Cornel Boca, Istvan Szűks, Cornel Prode, acestora adăugîndu-li-se, pe tot parcursul construirii, numeroși reprezentanți ai beneficiarului, adică oamenii noștri, cum ar fi maistrul oțelăriei Mircea Popovici, prim-topitorul Romulus Lung, oțelăriele Gheorghe Vasile, macaragiu Ștefan Sălcuțeanu și dispecerul Matei Toloargă. Permanent între noi, atent la execuție și la viitoare probleme tehnologice, inginerul Gheorghe Ranga, șeful secției OE-II“. Într-un timp, sub clopotul instalației de vidare, oțelul, ascuns ochiului, dar controlat cu aparate dintre cele mai fine și mai exacte, se innobilă. De-abia acum i-am văzut pe oțelari înseninîndu-se, relaxîndu-se. Adică nu i-am văzut, ci i-am simțit. Aidoma oțelului, ei înșiși și munca lor, se innobilau.

În Șirnea, la poalele Pietrei Craiului, zăpada abia acum a început să se topească. Văile s-au umflat de apă, dar virfurile dealurilor nu s-au lepădat încă de peticele alburii care continuă să stea lipite de pămînt ca niște comprese. Pe ulițe a reapărut noroiul, dealul pietros dinspre pădure, altădată margine a imperiului lui Franz Iosif și-a recăpătat cenușii de peste toamnă, iar printre licheunii prinși vinjosi de bolovani au început să scoată capul brebeneii și singele voinicului. Valea satului a devenit aproape un riu, viitura a acoperit drumul din loc în loc, cu gard cu tot, iar sălcile par în apă niște hîrzburi aruncate la întimplare. Dealurile nu sint nici verzi, nici albe, fiindcă oamenii, crescători de animale recunoscuți, au înnegrit pămîntul cu bălegar, ca să grăbească colțul ierbiilor. Totuși, din loc în loc, oile se amăgesc cu cîte-o rădăcină sau cu cîte-un fir de iarbă răzlet, așa că, între două anotimpuri, la munte, la 1200 de metri înălțime, oamenii așteaptă să se topească ultima pată de zăpadă, pentru a pleca și mai sus cu animalele, acolo unde vara ciobanii mai pot schimba cîte-un cuvînt doar cu turiștii. Dealurile de acasă sint îngrijite cu migală și cu trudă, ca să crească iarbă și să se facă fin pentru iarnă, cînd, închise în grajd, animalele rumegă și așteaptă primăvara.

Iarna asta a fost mai grea decît altădată, vacile abia au mai putut să iasă afară și, nu o dată, stăpînii lor au trebuit să topească zăpada și să le dea să bea, fiindcă potecile care duceau la izvoarele dintre văi au fost mai tot timpul viscolite și acoperite cu nămeți. Nimeni nu se încumetă să străbată mormanele uriașe de zăpadă, fiindcă n-apucă să-ți tragi un picior, că se și infunda celălalt. Cît a fost iarna de hăbăucă, cei mici au trebuit să meargă totuși la școală. Lor le-a fost mai ușor, s-au aruncat pe schiuri și-au coborît de pe dealuri în vatra satului, unde școala numără acum doar o mîină de elevi, căci oamenii au rămas tot mai puțini în Șirnea, chiar dacă frumusețea locurilor e de netăgăduit. Doar 119 familii mai au gospodării încheiate în sat, fiindcă atîtea au mai rămas să dea bătălia cu viscolul și cu crîcătul. Strînsi în centrul satului, oamenii acestia se uită la dealurile pustii ca la niște buzunare goale.

Iarna nu i-a descurajat însă nici pe turiști. În ciuda troienelor, Oficiul județean de turism a sporit vizitele la Șirnea care e, de altfel, cea dintîi localitate din țară declarată sat turistic. În numai două luni, satul a fost vizitat de peste 2000 de străini din Franța, Luxemburg, Italia, Anglia, Grecia, R.F.G., U.R.S.S., și Bulgaria. Cea dintîi surpriză oferită de localnici a fost plimbarea cu sania trasă de cai, de la șoseaua națională care leagă Brașovul de Cimpulung pînă în sat. Atci, pentru ca dichisul să fie întreg, oaspeții erau așteptați de rapsodul satului, flauterașul Constantin Terciu, care încerca

a trebuit să pună și el schiurile în picioare și să străbată dealurile pe scurtătură. Drumul pînă la șosea a fost aproape mereu acoperit cu zăpadă și despre chinul acesta poate povesti cel mai bine lăptarul satului, Ioan Florescu, cel care făcea zilnic calea din centru la drumul mare. Iși amintește prea bine cum împingea sania cu bidioane, fiindcă nici calul nu mai putea înainta, și cum, nădușit și enervat, își admonesta bidivul cu biciul. Calul se opîntea și, de furie, rodea zăbala. Drumul dintre Fundata și Șirnea trebuia străbătut și de medicul veterinar Eugen Neagu, proaspăt absolvent al facultății, căruia localnici îi spun afectuos dom' Zenușu. Nici el n-a pregetat să treacă des prin sat, animalele au și ele necazurile lor, iar aici omul nu are altceva mai de preț decît aceste binde dobitoace. Prin zăpadă a înțot însă și tehnicianul veterinar din Șirnea, care trebuia să ajungă la sediul comunei, unde aveau loc tot felul de sedințe, raporturi, dări de seamă. La Consiliul popular, primarul, împreună cu ceilalți membri din conducerea obștii, nu se ținea doar de sedințe, ci își puneau mîntea la contribuție cum să-i stimuleze pe cetățeni, pentru ca aceștia să crească în continuare animale.

să-i dezmoartească prin melodiile sale iuți și înfocate. Animatorul turismului în Șirnea, profesorul pensionar Nicolae Fruntes, e și acum neobosit, dornic să înfățișeze vizitatorilor cit mai multe din surprizele locului. Un muzeu etnografic, deschis prin propria-i rivind, un monument istoric înălțat cu sprijinul elevilor în amintirea participanților la cel de-al doilea război mondial (căci, trebuie să reamintesc, Șirnea e numai la cîteva pași de Dimbovicloara, de unde avea să plece cu frontul personajul lui Camil Petrescu din Ultima noapte de dragoste) și mai ales priveștile satului, care au și ele secretul lor, dacă nu știi să descoperi punctul strategic al privirii, sint cele mai interesante lucruri din Șirnea. Pînă nu demult, satul a fost tăiat aproape zilnic de clinchetul zurgălăilor. Săniile transportau încoace și încolo domni zgomoțoși care nu conțineau să se mire și să arunce față de acești munteni așezați vorbe necunoscute care le innodau mințile: „Ja, Ja, schön, sehr schön...“

Nici pentru primarul satului, Nistor Cioacă, iarna n-a fost ușoară, căci, pentru a ajunge la Consiliul popular în Fundata, comună de care aparține satul,

Tot la Consiliul popular s-au mai făcut numeroase adrese, cit a fost iarna de lungă, pentru a se aproba construirea unui magazin alimentar, în centrul satului, în locul celui vechi care amenință să cadă și care, avînd cîldură doar atît cît să nu crape pietrele, n-a mai putut asigura buna păstrare a mîntii în lunile geroase. Aprobarea întîrzie să sosească, deși gestionarul, Gheorghe Benga, a pus umărul serios pentru ca realizările tuturor unităților economice din sat să atingă cifra de 230000 lei. Aprovizionarea a fost mereu în atenția gestionarului și nu mică era mirarea cînd în rafturile îngrămădite ale magazinului din Șirnea puteai găsi produse care lipseau chiar de la oraș.

În Șirnea, iestrea din iarnă e grea și înceată, fiindcă n-apucă să se topească ultimul petec de zăpadă, și oamenii încep să lucreze pămîntul într-un amestec de dragoste și incrințenare. Cînd valea lungă și mocirloasă începe să fie albită de traista ciobanului, oile behăie tot mai neliniștite în bătătură, simțind probabil mirosul de pămînt revădă care vine dinspre deal, unde abia așteaptă să se îndrepte pentru a roade coaja fragedă a lăstarilor. Oamenii satului sint acum cu un ochi în vale și cu unul spre creasta Pietrei Craiului, bucurîndu-se că răzoarele au început să inverzească, dar și temîndu-se să nu-i prindă iarnă nîsoarea în plină lună mai, cum s-a întimplat și altădată, cînd, plecate spre munte, oile au fost silite să se întorcă acasă rebegite. Acum, la Șirnea, puțin mai jos de muntele pietros, apa continuă să curgă înspumată pe văioage, copacii s-au umplut de sevă, iar oamenii se bucură c-a mai trecut o iarnă și c-au ieșit cu bine, chiar dacă vremea s-a schimbat și în curînd vin ploile.

RADU G. ȚEPOSU

Prof. dr. docent Ioan Goia, născut în 1892. Studii la Sibiu, Brașov, Cluj și Viena. Carieră universitară la Cluj. Medic emerit, profesor emerit, om de știință emerit, membru de onoare al Academiei de științe medicale. Membru al Societății internaționale de gastroenterologie din Bruxelles (1937). A elaborat împreună cu prof. dr. Iuliu Hațieganu *Tratatul elementar de semiologie și patologie medicală*.

— Iertați-mi indiscreția: cine v-a chemat la telefon ?

— Nu exagerez. Cred că e al zecelea telefon ce-l primesc azi. Un student în medicină mă implora să-i împrumut cel puțin pentru câteva zile *Propedeutica medicală*, o carte pe care am gândit-o o viață, am scos-o în 1964, cind eram deja pensionar și am reeditat-o în 1973. Eu mai am un singur exemplar. Și bietul student mi-a spus că împreună cu citiva colegi a strâns bani s-o xerografieze. E mai ieftin așa. La „negru”, mi-a spus el, cartea se vinde și cu 3.000 lei...

— Și de fapt cit costă ?

— 25 lei...

— Nu se reeditează ?

— Eu am făcut oferta, dar nu s-a acceptat...

— Din ce cauză ?

— Mai are asta vreo importanță ? Poate pentru faptul că până atunci murisem de două ori...

— Nu pricep. Cum adică ați „murit” ?

— Uite, prima oară am murit în 1960 cind am fost pensionat. A doua oară cind trebuia să mă despărț de clinică. Nici asta n-am dorit-o, dar au impus-o alții și încă deloc elegant. M-am simțit din ce în ce mai inutil, deși aveam în mine încă multă vigoare. Și mă simțeam capabil să mai lucrez încă mulți ani.

— Știu că sinteți moș și vă mindriți cu asta. Ce vă mai spun, azi, cei 8 ani pe care i-ați trăit în veacul trecut în Apusenii copilăriei ?

— Eu sint din Sohodol, o comună săracă din apropierea Cimpenilor. Sohodol înseamnă „Valca Seacă”. Eram cel mai mare dintre cei 8 frați. Acolo mi-am făcut primii ani de școală. Am plecat apoi mai departe, la Sibiu. Dar nu știam nici un cuvânt ungurește și a trebuit s-o iau iar de la început. Întimplarea a făcut să ajung la un funcționar ungur care s-a ocupat foarte mult de mine. Într-o jumătate de an am învățat ungurește. Și asta mi-a prins foarte bine. Poate că dacă nu făceam acest pas, nici n-ajungeam profesor. Am fost foarte recunoscător celui funcționar simplu, față de care am cele mai frumoase amintiri.

— Ați fost apoi printre elevii de vîrf ai noii școli...

— Nu. N-aș putea spune, fiindcă mi se dădeau note mici în special la „maghiară”. Era un sovinișm foarte mare. Mă revolta stîmbătatea unor oameni obtuzi, care vorbeau despre Horia, Cloșca sau Avram Iancu ca despre niște tilhari ! După trei ani n-am mai putut suporta și am plecat de la Sibiu la Brașov, la Liceul Șaguna. Acolo mi s-a deschis o lume cu totul nouă, devenind unul dintre cei mai buni elevi din liceu și terminînd bacalaureatul cu „eximio modo”, adică cu foarte bine la toate materiile.

— Cum arată medicina văzută și trăită 86 ani ?

— La începutul acestui veac, medicina era încă neputincioasă. N-aveam nici chiar sulfamide, nici antibiotice. Mama a murit cind nu implinise 50 de ani, de pneumonie. Azi nu se mai moare de așa ceva. A fost descoperită radiologia, iar prin evoluția pe care a cunoscut-o mai ales farmacologia au apărut noi medicamente, încît tratamentul bolnavului a fost mult ușurat.

— Dv. ce ați lăsat în medicină ?

— În primul rînd am scos cu prof. Iuliu Hațieganu „Tratatul elementar de semiologie și patologie medicală”, care a ajuns la 4 ediții. S-au vindut toate uluitor de repede. Impresionată, Biblioteca Jan Leon din București a vrut s-o traducă în franceză pentru a o vinde în Balcani și America de Sud. Dar a venit războiul și nu s-a mai făcut. Apoi, *Infecția de focar*. Cu aceasta eu am luptat de fapt cu o dogmă. Profesorul Danielopolu susținea că reumatismul este produs de un virus. Eu am avut curajul să spun că nu este exact, că de fapt reumatismul e produs de un streptococ printr-un mecanism alergic... La început, dumnealui m-a combătut, dar apoi a trebuit să admită. Am și o epistolă care confirmă că punctul meu de vedere a fost cel bun. M-a invi-

tat apoi să susțin chiar și o conferință publică la Academia de științe medicale din București. Cartea aceasta a fost tradusă și în limba franceză. Am epistole cu aprecieri deosebit de interesante de la renumiți profesori de acolo.

— Cum ați ajuns la medicină ?

— Eu voiam să mă fac învățător. Aceasta era idealul meu. Mama ținea foarte mult să fiu medic. În Sohodol aproape iarnă de iarnă izbucneau epidemii de difterie și scarlatină și copiii, în special,ureau ca muștele. Era acolo un post de medic pe care însă nu-l ocupa nimeni. Era departe de oraș. Idealul acesta, născut în dorința mamei, era foarte greu de realizat. Am locuit într-un cămin transformat dintr-un grajd și mincam o singură masă caldă pe zi, oferită de Banca „Economul” din Cluj. În rest, mincam mezeluri. Noi le ziceam „mizerii”. Așa au fost anii mei de studenție. E bine s-o știe și studenții de azi.

— În anul IV, în 1914, am fost chemat de Iuliu Hațieganu să lucrez într-un spital de cam-

Ultimul interviu al dr. Ioan Goia

„Am încercat și eu să-mi fac datoria de român, așa cum m-a îndemnat conștiința”

panie, aflat pe unde e azi Institutul de igienă din Cluj.

— A fost prima întîlnire cu eminentul medic Iuliu Hațieganu ?

— Da, avea nevoie acolo de un preparator și m-a chemat pe mine. Acolo ne-am întîlnit și nu ne-am mai despărțit, punînd bazele Clinicii Medicale I. La scurt timp însă, Iuliu Hațieganu a fost mobilizat, iar eu am fost trimis la Simbăta de Jos la un sanatoriu de tuberculoși, ca medic primar. M-a trimis profesorul Jancso, un om de inimă, foarte amabil și cinstit. Acolo însă am venit în conflict cu prefectul, un ungur sovîn, și era cit pe aci să mă trimită într-un lagăr de concentrare. S-a opus însă profesorul Jancso. A spus că dacă eu plec acolo, nu mai asigură patronajul spitalului. Am rămas impresionat de omenia și frumusețea acestui Om. Atunci cind a plecat pentru totdeauna dintre noi, mi-am făcut o datorie de conștiință, evocîndu-l memoria. În momente foarte grele pentru mine mi-a stat în ajutor.

— Unde v-a găsit 1 decembrie 1918 ?

— Eram la Simbăta de Jos, unde izbucnise o epidemie de gripă, Gripă spaniolă. Aveam foarte mulți bolnavi și nu i-am putut părăsi. Aș fi dorit din tot sufletul să fiu prezent și eu la Alba Iulia, dar nu-i puteam părăsi pe cei suferinți. Situația era dramatică. Din cauza epidemiei, rămăseseră pustii case întregi. Muriseră vreo 60 oameni și pericolul era foarte mare. La scurt timp însă după acest moment de răscruce din istoria neamului nostru, marii oameni cum au fost Iacobovici, Papilian, Nițescu, Cristea Grigoriu, Negru și alții au simțit chemarea acestor vechi pămînturi românești și au venit la Universitatea Daciei Superioare cu un entuziasm nemaipomenit și cu

visul scump de a face din Cluj un puternic centru medical european.

Chiar și marele VICTOR BABEȘ a venit un semestru. De la Paris, pe lângă 2 profesori francezi, a venit și Levaditi. Eu am fost numit șef de lucrări. La scurt timp am ajuns docent, apoi conferențiar, iar în anul 1930 profesor. A apărut apoi, din inițiativa profesorului Iacobovici, revista „Clujul medical”, cotată printre cele mai bune ale țării. Foarte rapid am elaborat manuale românești pentru aproape toate domeniile. Am încercat și eu să-mi fac datoria de român, așa cum m-a îndemnat conștiința...

— Și cum a fost începutul la facultate ?

— Chiar din primul an al înființării, în anul 1919, mi s-a incredințat predarea semiologiei. Era prima oară cind se predă în România un curs de semiologie. Trei ani mai tîrziu s-a introdus și la Paris, iar în 1932 la București și Iași.

— A fost greu acest pas ?

— Destul de greu. Eu cunoșteam destul de bine semiologia, pentru că am căzut la a-

M-a primit în câteva rînduri cu amabilitate. Ultimul dialog, purtat cu puțin timp înainte de trecerea în neființă, a fost cel mai scurt. Venisem pregătit și să înregistrez discuția noastră, ca și pe cele anterioare, dar n-a acceptat. Simțea o oarecare incoerență în exprimare, gîndurile îi veneau poate mai greu ca altădată și a refuzat prezența microfonului, chiar și a blocnotesului.

— Nu mi-au plăcut niciodată incorectitudinea, necinstea, aranjamentele... Odată, la un astfel de concurs, am prins firul unor aranjamente care m-au revoltat și m-au intristat. Iată ce s-a întîmplat : pentru probele practice medicii veniți la concurs trebuiau să pună diagnostic la unii bolnavi. M-am trezit încă că unii știau anticipat totul. Și spitalul unde urma să ne deplasăm, și secția, și salonul, și, culmea ii, chiar diagnosticul !! Atunci i-am spus lui Danielopolu : toate aceste elemente de concurs să nu mai fie stabilite anticipat, ci să ne deplasăm ad-hoc. Era o condiție a rămirii mele în comisie. Eu nu am acceptat niciodată parodiile. Ce e drept, după ce s-a aflat că am refuzat chiar și o intervenție a ministrului, nu prea m-a mai deranjat nimeni cu așa ceva...

Aflu, și nu rar, cu emoție, despre gînduri și manifestări pe care elevii de ieri, dascăli și medici de azi, le închină marelui savant. E un semn al stăruinței de a duce mai departe un gînd, o ștafetă. Și-mi revin în minte, stăruitor, cuvintele cu care m-am despărțit de marele medic și dascăl în seara aceea de decembrie, cind începuse să ningă prima zăpadă din ultimul anotimp :

— Dragă, noi am făcut atît cît am putut pentru medicina românească. Voi fi cel mai fericit să știu că generațiile de azi și de mine vor împlini mai bine visurile noastre.

Textul interviului a fost revăzut de Prof. dr. doc. I. Goia în câteva rînduri. Motive independente de voința noastră au făcut ca acest interviu să vadă lumina tiparului abia azi, sub însemnul „inedit”.

Simt nevoia ca în acest spațiu să mulțumesc și acum lect. univ. Ileana Goia, fiica marelui savant, care mi-a îlesnit de fiecare dată aceste neuitate dialoguri.

— Circulă și azi printre studenții legende despre dv. Două le-am auzit foarte recent. Una este cu „nota 5 din dispoziția ministrului”, iar alta cu... „cazul domnului cu ciinele”.

— Cu nota 5 din dispoziția ministrului e o altă poveste care aparține unui coleg. Nu suporta nici el intervențiile și pilele. Odată a intervenit chiar ministrul. Și colegul meu a refuzat să-l mai examineze pe student, gratulîndu-l cu nota 5, însoțită de adnotația : „din dispoziția ministrului”. Eu am procedat altfel. Toți care umblau cu intervenții erau din capul locului căzuți. Asta o făcusem cunoscută public, printr-un anunț la afișierul facultății. Cealaltă „legendă” a rezultat din preocuparea mea de a preda această materie aridă cît mai interesant. Am vorbit odată o oră despre sindromul esofagian și am explicat că se produce ca un spasm la cardiac și pe bază nervoasă. Și am exemplificat cu un caz celebru de altfel. Un burlac avea un ciine și în timp ce el minca, ciinele rodea oasele. La un moment dat ciinele s-a înecat. Stăpînul țînînd foar-

— Ce nu vă place în medicină ?

— Invidia. E un fenomen deplorabil și din păcate întîlnit prea des.

— Ați avut de suferit ?

— Puțin. Pînă la urmă adevărul tot triumfă, oricît ar vrea cineva să-l diformeze, sau să-l țînă sub obroc. Uite un caz. Eu am instituit, după Epinger, un tratament în ulcer care e foarte apreciat. E aplicat în toate clinicile din Cluj : spălătură cu glucoză. Vorbec de ulcerul penetrant, care era de competența chirurgilor, nu de cel simplu, care se vindecă chiar și fără medicamente. Cu toate acestea, într-o carte care a apărut la Cluj nu de mult nici nu figurează, deși în clinica profesorului respectiv care a scris cartea, se folosește în mod curent.

— Ce credeți că n-ați realizat pe măsura dorinței ?

— Dacă aș mai preda Propedeutica, mai ales dacă studenții ar avea manual, n-aș mai face decît demonstrații. Aș spune : „citiți capitolul curent” și aș folosi timpul numai pentru demonstrații practice. N-aș mai face teorie. Asta se poate citi și din carte, dar practica, nu. Eu consacram cam două zile în fiecare săptămînă pentru practică și cred că nu era destul.

— Cum ar putea deveni mai eficient învățămîntul ?

— Să fie făcut cît mai mult practic. Știu că e o dificultate serioasă : sint foarte mulți studenți ! Am aflat că la Clinica Medicală II, unde se predă Propedeutica, sint 400 de studenți, cărora le țîn cursurile 3 conferențieri. Evident, în cazul acesta nu se poate face o practică corespunderă...

— Ce pasiuni ați avut ?

— Medicina și oamenii. În afara lor, pot spune că nu m-a interesat nimic. Și cred că nici pentru acestea nu mi-a ajuns timpul.

— A fost un timp cind ați fost văzut pe stadion ?

— Mă duceam să rid de felul cum se agitău în meciurile de fotbal doi prieteni, profesorul Silviu Dragomir și Iuliu Moldovan. Și nu numai ei. Mă amuzau copios ciudatele reacții ale unor domnișoare...

— Ați revăzut locurile copilăriei ?

— Acum doi ani am fost la mormîntul părinților. Totul s-a schimbat. Tufele din jurul casei părintești au devenit pături. S-a introdus curentul electric, au apărut televizoare destul de multe. S-a făcut apoi o școală atît de mare, că poate fi liceu...

— Ce citiți ?

— Ce n-am avut timp cită vreme am slujit medicina...

— Care sint căzurile cele mai interesante pe care le-ați vindecat ?

— O, sint atitea ! Uite unul și interesant, dar și amuzant. A venit la mine o bolnavă din București după ce umblase pe la toate clinicile. I-am găsit cauza și s-a vindecat. Mi-am dat însă seama că ea purta boala ca un fel de distincție. Că ea colindase spitalele țării și nimeni nu-i găsisse leacul. Pur și simplu a fost contrariată și oarecum neîmpăcată că scăpase de boala cu care umblase peste tot și pe care o purtase cu... mindrie atîta vreme ! Sau alt caz, petrecut în 1946, cu o bolnavă tot din București. Avea reumatism cronic fiind adusă pe targă. M-am speriat și pentru moment am crezut că nu pot face nimic. Dar după ce i-am asanat focarele infecțioase, s-a făcut bine. Poate aș fi uitat și acest caz, dramatic atunci, dacă de scurt timp, după mai mult de 30 de ani, n-aș fi primit o epistolă în care îmi spune cu multă recunoștință că e complet sănătoasă. Am primit o astfel de scrisoare emoționantă chiar în ziua sărbătoririi mele la 85 de ani și de la un bolnav pe care l-am vindecat de tuberculoză în 1917, la Simbăta de Jos.

— Ați obosit ?

— Da, am obosit.

— Aș vrea să vă mai adresez totuși două întrebări. Prima : ați fost eminent diagnostician. Dv. v-ați pus vreodată diagnostic ?

— De mai multe ori același : că sint prea sever cîteodată.

— Ultima întrebare : care e prima urgență în medicină ?

— Alungarea impostorilor. A celor ce fac din cea mai nobilă meserie din cite au existat în lume, negoț. Nu sint mulți aceștia, dar întunecă un crez frumos. Crezul sfînt că medicina trebuie să rămînă cea mai nobilă profesiune.

CONSTANTIN MUSTAȚA ■

General-locotenent dr. ILIE CEAUȘESCU, Colonel dr. FLORIAN TUȚĂ,

Maior dr. MIHAIL E. IONESCU, Căpitan ALESANDRU DUȚU

„Tu, iubite ostaș român, nu ți-ai făcut decât datoria...”

**Flacăra
vă propune
pagini dintr-o
nouă carte**

În cursul celor aproape 9 luni de război împotriva Germaniei hitleriste și Ungariei horthyste, forțele militare ale României au desfășurat acțiuni de luptă la toate nivelurile artei militare: strategic, operativ și tactic. La nivelul strategic rețin atenția, prin amploarea forțelor angajate, a spațiului de desfășurare și a rezultatelor obținute, operația insurențională (23—31 august 1944) și cea de acoperire (1—20 septembrie 1944), concepute și executate exclusiv de comandamentul român.

Ulterior, armatele române au desfășurat operații militare de nivel operativ-strategic, sau operativ-tactic ai căror vectori sînt similari celor specifici operațiilor desfășurate de armatele altor țări ale coaliției antihitleriste.

Acțiunile de luptă ofensive desfășurate de corpurile de armată române s-au înscris, de asemenea, în parametrii caracteristici celui de-al doilea război mondial. Se cuvine făcută precizarea că, atât în cazul operațiilor desfășurate de armate, cât și în cel al corpurilor de armată, ritmurile zilnice de înaintare în dispozitivul inamic au fost obținute în condiții extrem de dificile: apărarea dușmanului amenajată din timp, cu deosebire în munți; zăpezi abundente (uneori cu înălțimea de peste 1 m); condiții meteo extrem de dificile pentru ofensivă (ger, viscol); comunicații puține, lipsa unei pregătiri adecvate pentru lupta în munți etc. În pofida acestor greutăți efective, trupele române și-au făcut cu prisosință datoria, au atacat fără răgaz, zi și noapte, au frînt apărarea inamicului amenajată în munți, pe cursurile de apă ori în jurul localităților și pe căile de acces către acestea. Documentele de arhivă românești abundă în aprecieri elogioase față de elanul și combativitatea trupelor noastre. Au fost deci situații cînd ostașii au fost supuși la eforturi fizice considerabile — etape de marș zilnice de 60—90 km, atac continuu timp de mai multe zile și nopți la rînd, trecerea prin luptă peste cursuri mari de apă și prin cărări de munte în condiții de ger năprasnic și zăpezi abundente etc. Fronturile largi de ofensivă fixate adesea diviziilor române le-au obligat să angajeze totalitatea unităților în linie, lipsindu-le de posibilitatea împropățirii atacului prin utilizarea rezervei. Același lucru a caracterizat, de altfel, și acțiunile ofensive ale corpurilor de armată, acestea fiind obligate în multe situații să atace cu marile unități dispuse pe un singur eșalon. Un exemplu concludent al ritmului de acțiune al marilor noastre unități îl oferă cazul Diviziei 3 munte. În intervalul 26 ianuarie — 10 mai 1945, ea a atacat zi și noapte timp de 87 de zile dispozitivul inamic, restul de 17 zile fiind în apărare, deplasare sau regrupare. A atacat și cucerit în acest interval 10 cote din masivul Javorina (1 049, 1 008, 1 024), Nitra (1 202, 1 346, 1 026) și Carpații Albi, a forțat Hronul, a participat la eliberarea orașelor cehoslovace Kroměříž și Kojčtin. Trupele diviziei s-au comportat — conform aprecierii comandantului — „brave și necintite în fața focului sau contraatacurilor repetate ale inamicului [...]. În tot timpul acțiunilor, atît ofițerii, subofițerii și trupa au depus mari eforturi luptînd nu numai cu inamicul care rezista cu înverșunare, dar și cu terenul extrem de accidentat, lipsit de comunicații, pe timp de iarnă cu zăpadă de peste 1 m, care de asemenea constituia un obstacol serios”¹⁾.

Natura terenului, de cele mai multe ori extrem de accidentat, a determinat o pondere mare a manevrelor și învățurilor și a obligat la executarea de misiuni cu grupuri izolate — pînă la individ chiar — în care succesul a depins de inițiativa fiecărui comandant sau a luptătorului. Au fost acțiuni în care s-a vădit necesară executarea, sub focul inamic, a unor adevărate ascensiuni al-

pine cu mijloace improvizate.

În timpul acțiunilor de luptă conlucrarea infanteriei cu diferite alte categorii de trupe în cadrul unei mari unități a fost totdeauna o cheazășie a succesului misiunii încredințate. La divizie, aruncătoarele de 120 mm au fost amplasate la 800 m — 1 000 m de linia întâi, uneori și mai puțin, iar o grupare puternică de artilerie a fost dată în sprijinul regimentului care acționa pe direcția principală de efort; tunurile antitanc (75 mm) au fost impuse în dispozitivul aceluiași regiment cu misiunea de apărare anticar și de intervenție prin trageri directe în sprijinul infanteriei în atac. Pionierii au fost utilizați în acțiuni de șoc (cu material exploziv), la deminări, reparații pe comunicații. Cînd aveau în sprijin tancuri, conlucrarea se manifesta prin urcarea pe fiecare mașină blindată a unei grupe de 6—7 infanteriști îndrăzneți.

Pentru acțiunile de urmărire a inamicului în cadrul diviziilor s-au constituit detașamente (grupări) de valoarea unui batalion întărit, compuse din subunități de infanterie, artilerie și pionieri, care se angajau pe direcții precise de înaintare, urmate îndeaproape de grosul marii unități.

Armata română s-a dovedit, în ansamblul său, în războiul antihitlerist un organism omogen, bine structurat, dotat și înzestrat, cu un corp de comandă experimentat și iscusit, cu întreaga masă de ostași pătrunsă de cel mai fierbinte patriotism, o aprigă ură împotriva dușmanului fascist și o aprinsă dorință de victorie. Acestui ostaș, desprins parcă din legenda neamului românesc, i se datorează nenumăratele victorii obținute acum 4 decenii în războiul antihitlerist. În jurnalul de război al unei mari unități române se întâlnește acest imn de slavă ridicat soldatului anonim pe umerii căruia s-a clădit contribuția României la victoria de la 9 mai 1945: „Tu, iubite ostaș român, nu ți-ai făcut decât datoria către patrie și deci și către familia ta, ca și înaintașii noștri. Tăie, care ai știut să învingi toate greutățile, ție, care ai știut să-ți dăruiești singele tău de român curat, îți revine meritul în mare parte. Tu ai știut să-ți faci datoria din plin și misiunea ta este aproape terminată aici. De acum, așa cum ai știut să minuiesti arma pe cîmpul de luptă, tot așa de bine să minuiesti miine unelele tale de muncă, fiindcă numai astfel vom putea reconstrui țara noastră scumpă, distrusă de război și secătuită de vremurile grele ce s-au abătut asupra patriei noastre. Cu toții ne închinăm în fața celor ce au știut să se dăruiască total și ai știut să se rădăiească în mîntea fiecăruia vor rămîne întipărite figurile acestor eroi, iar cîmîțirele care sînt mărturia vie a faptelor noastre, cîmîțirele de eroi români, presărate în latul Europei, vor fi imboldul de muncă pentru ziua de miine, ca jertfele lor să nu rămîină zadarnice”²⁾.

În ansamblu, efectivele militare angajate de România în războiul antihitlerist, între 23 August 1944 și 12 mai 1945, au atins plafonul de aproape 540 000 de oameni.

Marina militară română a participat la lupte pe frontul antihitlerist cu totalitatea efectivelor sale în prima parte a războiului, iar apoi, în diverse faze ale operațiilor, cu trupele ce le avea la dispoziție. Acțiunile navelor românești, pe Dunăre au jucat un rol însemnat în stăpînirea acestei artere fluviale și în deschiderea direcției strategice spre Budapeșta și Viena. Pierderile în tehnică marinărescă provocate inamicului de către unitățile și formațiunile marinei române s-au cifrat la 117 nave capturate prin acțiuni directe, 321 de nave capturate de către unitățile portuare ca urmare a acțiunilor de luptă ale forțelor fluviale române și 60 de nave pe care inamicul a fost obligat să le sabordeze. În total un număr

de 498 de nave inamice au fost scoase din luptă prin acțiuni directe sau indirecte de către trupele române de marină.

Cu un bogat bilanț au încheiat războiul antihitlerist și unitățile române de aviație și de artilerie antiaeriană.

La rîndul lor, pe întreaga durată a participării la războiul antihitlerist, trupele noastre cu profil tehnic au îndeplinit multiple și importante misiuni. Pionierii au construit circa 50 de poduri peste cursurile de apă (dintre care 6 peste Dunăre și 10 peste Tisa); pionierii au construit 354 noi poduri, au reparat alte 188, au amenajat sau dezapezit 687 km de drumuri, au plantat sau deplantat 485 cîmpuri de mine. Trupele de transmisiuni au realizat 20 330 km refaceri și întrețineri de circuite permanente, 119 540 km construcții și întrețineri de circuite în cabluri de campanie, au transmis și recepționat circa 120 000 telegrame prin rețeaua telegrafică și 32 000 radiograme. Unitățile de căi ferate și drumuri au refăcut și întreținut peste 2 400 km linii de cale ferată, au reparat și consolidat 135 de poduri fero-

Germaniei naziste și Ungariei horthyste. Aceste comparații sînt sugestive pentru a se putea evidenția locul ocupat de România în ansamblul statelor coaliției antihitleriste în ceea ce privește efortul militar aplicat de România pentru înfrîngerea fascismului. Sînt elocvente în acest sens aprecierile făcute în epocă, potrivit cărora România a ocupat locul al patrulea în cadrul statelor coaliției Națiunilor Unite — după Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii și Marea Britanie — în ceea ce privește contribuția la obținerea victoriei din mai 1945.

Un indicator notabil, ilustrativ pentru performanța realizată de armata română în războiul antihitlerist îl constituie adîncimea pătrunderii trupelor române în dispozitivul inamic.

...Sugestiv este și cuantumul pierderilor înregistrate de armata română în comparație cu cele ale altor armate ale coaliției antihitleriste. Astfel, timp de 263 de zile, armata noastră a avut pierderi care s-au cifrat la peste 167 000 de militari (morți, răniți și dispăruți),

țiele militare armata română în războiul antihitlerist ne relevă un indicator convingător: 350 km. Acest indicator, privit în comparație cu cel propriu altor armate din coaliția antihitleristă, este grăitor pentru a evidenția intensitatea efortului militar românesc pe frontul antihitlerist.

Or, așa cum este evident că armata sovietică a menținut constant frontul de cea mai mare anvergură (după depășirea frontierelor vestice ale U.R.S.S.), depășindu-l pe cel ținut de forțele române, poloneze, iugoslave și bulgare, tot astfel se poate afirma că pe teatrul de operații din Europa occidentală, frontul de cea mai mare deschidere a fost asigurat de forțele anglo-americane. Armata franceză avea în aprilie 1945 un plafon de 12 divizii angajate în lupta împotriva Reichului hitlerist, ceea ce presupune „garnisirea” unui front în atac de 70—80 km. Evident, deci, și din punctul de vedere al acestui indicator, locul patru deținut de România în ansamblul efortului militar pentru răpunerea definitivă a fascismului.

9 Mai 1945 — 9 Mai 1985

**DREPTUL
LA BUCURIA
VICTORIEI**

viare și au restabilit traseele de telecomunicații pe o lungime de peste 14 300 km în cablu de campanie. Unitățile de drumuri au reparat, consolidat, întreținut în spatele frontului mii de km de comunicații necesare deplasării rapide a trupelor, aprovizionării acestora cu muniții, carburanți, alimente etc. sau evacuării necesitate de evoluția operațiilor militare.

De la 23 august 1944 și pînă la 12 mai 1945, militarii români au străbătut prin lupte circa 1 700 km, de la tărîmurile Mării Negre pînă în apropiere de Praga (70—80 km sud-est de acest oraș), au traversat prin lupte 20 masivi muntoși, au forțat sau trecut 12 cursuri de apă și au eliberat un total de 8 717 centre populate (între care 138 de orașe), contribuind prin acțiunile lor la degajarea de inamic a altor sute și sute de așezări umane.

Mîndră de efortul militar substanțial pe care l-a aplicat pentru înfrîngerea fascismului, de contribuția marcantă pe care și-a adus-o, alături de celelalte state ale coaliției antihitleriste, în frunte cu Uniunea Sovietică, care a dus pe umerii săi greul războiului și a dat jertfele cele mai grele, națiunea română aduce astăzi omagiul ei fierbinte fiilor săi care nu și-au preocupat nimic, nici chiar viața, acum patru decenii, pentru a răspunde misiunii nobile ce le-a revenit: de a lupta pentru libertatea, independența și unitatea României eterne, pentru viitorul democratic al țării, pentru zdrobirea celui de-al III-lea Reich, pentru instaurarea păcii în Europa și în lume.

Comparațiile cu indicatorii realizați de alte armate ale statelor coaliției antihitleriste în operațiile desfășurate sînt în evidență, în mod convingător, prestația remarcabilă pe care a avut-o armata română în cursul războiului împotriva

ceea ce dă o medie zilnică de 636 militari români.

După cum se știe, jertfele cele mai mari, pierderile cele mai grele în vieți omenești au fost înregistrate de Uniunea Sovietică. Pe cîmpul de luptă Armata roșie a înregistrat circa 13 600 000 de morți și răniți (ceea ce înseamnă o medie zilnică a pierderilor de peste 8 500 de militari, cifrele fiind raportate la cele 1 418 zile de înfrîntare cu Wehrmachtul). Și din punctul de vedere al acestui indicator Uniunea Sovietică se înscrie pe locul întâi în cadrul coaliției Națiunilor Unite, fiind statul care a dat cele mai mari jertfe în lupta contra Germaniei naziste, purtînd greul războiului și avînd cea mai mare contribuție la victoria obținută în mai 1945.

Din punctul de vedere al acestui indicator, care reflectă pierderile suferite zilnic pe front din partea inamicului hitleristo-horthyst, România se plasează pe locul trei în rîndul statelor coaliției antihitleriste care au luptat împotriva forțelor fasciste pe frontul din Europa.

Un alt indicator important prin care se poate evidenția aportul militar substanțial al României la înfrîngerea fascismului îl reprezintă lungimea frontului pe care l-au menținut trupele române în lupta împotriva dușmanului. În diverse etape ale operațiilor militare, armata română a asigurat deschiderea de front variabile. Astfel, la 23 august 1944 frontul pe care acționa armata română a fost de circa 1 400 km, pînă la 20 septembrie 1944, dintre care 520 km au constituit front de efort maxim. Ulterior, în cursul operațiilor desfășurate de trupele române în Ungaria și Cehoslovacia, frontul angajat de ele a măsura, constant, între 100 și 130 km. O medie a anvergurii frontului de luptă pe care și-a desfășurat opera-

Indicatorii înfățișați mai sus, ca și alții care ar putea fi evocați în urma aprofundării cercetării și interpretării pe baze științifice, a materialelor de arhivă, sînt în evidență o realitate incontestabilă: faptul că România s-a aflat, din punctul de vedere al efectivelor și al efortului militar, pe locul patru în rîndul statelor care au contribuit la înfrîngerea Germaniei naziste și la dobîndirea istoricele victorii de la 9 Mai 1945.

Așa cum se apreciază în Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind aniversarea a 40 de ani de la victoria asupra fascismului și sărbătorirea „Zilei Independenței României”, „Prin efectivele militare pe care le-a avut pe front și prin forțele materiale și umane mobilizate pentru susținerea războiului antifascist, România a ocupat — așa cum au apreciat personalități de frunte ale coaliției Națiunilor Unite, inclusiv participanți la Conferința de Pace de la Paris — locul al patrulea în rîndul țărilor care au contribuit la înfrîngerea Germaniei hitleriste, după Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii și Anglia”³⁾.

La sfîrșitul războiului antifascist, armata română s-a întors în țară victorioasă, cu steagurile acoperite de glorie. Armata română își făcuse din plin datoria față de patria și poporul său, față de cauza izbăvirii omenirii de ororile fascismului, dobîndindu-și astfel, recunoștința binemeritată a altor popoare, a întregii umanității.

¹⁾ Arh. M.Ap.N., fond 1, dosar nr. 332 f. 92.

²⁾ Pe drumurile biruinței, 23 August 1944 — 12 Mai 1945, Editura Militară, București, 1984, p. 490.

³⁾ „Scînteia” din 16 februarie 1985.

Două manevre politice — „Maus” și „Tolstoi”

În a doua săptămână a lunii octombrie 1944 pe teritoriul Ungariei pătrunseseră și primele divizii românești care au fost angajate în luptele, de o deosebită înverșunare, pe cursul mijlociu al Tisei pentru lărgirea și consolidarea capetelor de pod de la Csongrád și Szolnok.

În fața ofensivei impetuoase a armatelor sovietice și române, criza regimului horthyst atinge apogeul. Încercarea lui Horthy, din 15 octombrie 1944, de a ajunge la un armistițiu cu Națiunile Unite eșuează lamentabil în absența — din cauze asupra cărora nu stăruim — unul consens național, civil și militar și în condițiile unei reacții fulgerătoare germane. Serviciul secret german inițiază o acțiune sugestiv codificată „Maus” („Soarecele”) căruia îi cade în cursă fiul lui Horthy. Șantajul asupra acestuia completat cu presiunea directă militară germană găsește un suport în cercurile cele mai reacționare ale societății ungare, care era victima îndelungatei propagande fanatizante și revizioniste la care a fost supusă un sfert de secol de regimul horthyst. La Budapesta este instalat guvernul ultra-reacționar al liderului grupării fasciste „Crucile cu săgeți”, Ferenc Szálasi, care va prelua și funcția de șef al statului. Regimul lui Szálasi, cu totul infeudat Berlinului, va prelungi cu câteva luni, împreună cu trupele germane, menținerea Ungariei în război provocând mari și inutile pierderi umane și materiale poporului ungar, dar și armatelor coaliției antihitleriste.

Pentru Hitler, pierderea Ungariei după ce pierduse România și, ca urmare cea mai mare parte a pozițiilor din Balcani, ar fi avut grele consecințe atât din punct de vedere strategic, cât și al economiei de război. În acest sens, el declara, încă la 20 septembrie 1944, că era decis să acționeze fulgerător, dacă ar fi fost necesar, în Ungaria și să mențină ferm liniile de apărare din respectiva țară. Era una din condițiile ca ultimele și absurdele sale speranțe într-o victorie germană sau o evitare a totalei înfringeri să i se mai pară realizabile. La 25 septembrie 1944, Hitler ordonase înrolarea tuturor bărbatilor între 16 și 60 de ani, cetățeni ai „Marelui Reich” în „Volkssturm”, formațiuni militare destinate să apere „cu toate armele și mijloacele” teritoriul țării, în timp ce Himmler, devenit comandant al forțelor de rezervă, reușise să înroleze alți peste 400 000 de germani, din care o mare parte era constituită însă din adolescenți de 16 ani. Rezistența îndrăjită opusă în Ungaria trebuia să asigure, în funcție și de intențiile și acțiunile aliate pe frontul de vest, baza pentru o ofensivă germană spre sud-estul Europei după cum declara Hitler lui Szálasi la 4 decembrie 1944. Speranța mai veche într-o defecțiune în relațiile dintre marile puteri ale coaliției antihitleriste se asocia la Hitler celei și mai lipsite de orice temei a unui eventual sprijin pentru protecția și himerica sa ofensivă în țările care abia se eliberaseră de sub jugul celui de-al III-lea Reich. Speranțele naziste într-o disociere a marilor puteri aliate în special printr-o opoziție a intereselor britanice și sovie-

tice în sud-estul Europei au fost spulberate prin acordul de delimitare a zonelor de interese dintre cele două țări în regiunea menționată la care se ajunge în cursul întâlnirii la nivel înalt

codificată, după cum am avut ocazia să menționăm, de britanici cu denumirea „Tolstoi”. Decizia aliaților de a menține strins unit frontul lor contra celui de al III-lea Reich era ilustrată de semnarea, la Londra, la 14 noiembrie 1944, a acordului cu privire la instituțiile de control ale aliaților în Germania. În sfârșit, este de menționat faptul că frontul aliat se consolida prin semnarea la Moscova, la 10 decembrie 1944, a tratatului de alianță sovieto-franceză.

„Operațiunea Budapesta”

În luptele desfășurate începând cu luna octombrie 1944 și pînă la mijlocul lunii ianuarie 1945 pentru eliberarea Ungariei, România a participat cu peste 210 000 militari (17 divizii de infanterie și cavalerie, 1 corp aerian, unități de artilerie-anti-aeriană, de geniu și transport etc.) provocând inamicului pierderea a circa 4 divizii și a unor mari cantități de tehnică de luptă. Pe Tisa de mijloc, în nord-estul Ungariei sau în înfruntările pentru Budapesta armata română a fost angajată în lupte de o deosebită duritate. Impetuozitatea ofensivei marilor unități de infanterie și cavalerie, precizia artileristilor, eficiența escadriilor corpului aerian și calitatea conducerii trupelor au adăugat noi pagini de glorie în istoria armatei române și au atras aprecieri elogioase ale comandamentelor sovietice. Armata noastră a pătruns pe teritoriul Ungariei pe o adâncime de 250-300 km și a acționat pe un front larg participând la 7 mari bătălii. Între acestea s-au înscris și luptele din cadrul „operației Budapesta”. Inițiată la 29 octombrie 1944 de Frontul 2 Ucrainean prin forțele Armatei a 46-a sovietice,

bătălia din cadrul celei mai importante operații militare din Ungaria s-au extins pe un front de 300 km și au durat peste trei luni. În acest context, la 30 octombrie 1944, a intrat în luptă și Corpul 7 Armată român — încadrat în Armata 7 de gardă sovietică — parcurgând, de la Tisa și pînă în centrul Budapestei 135 km în condițiile unor atacuri deosebit de îndrăznețe și aproape fără răgaz. Acționând pe un front care a atins aproape 20 km marile unități ale Corpului 7 armată au participat la realizarea încercării Budapestei (operație încheiată la 26 decembrie 1944). În zilele următoare, trupele Corpului 7 armată român au desfășurat acțiuni ofensive pentru străpungerea puternicului sistem de fortificații din apărarea capitalei Ungariei și au angajat apoi lupte violente în interiorul orașului ajungând la 15 ianuarie 1945 — în momentul în care comandamentul sovietic a scos acest corp de armată din „operația Budapesta” și i-a încredințat o altă misiune de luptă — la numai 2 km de Dunăre. În aceeași zi, la orele 14,41, trei dintre podurile care legau Buda de Pesta și favorizau continuarea rezistențelor înverșunate ale inamicului în interiorul orașului au fost distruse, printr-o strălucită acțiune, de aviația română. Astfel se încheie, în liniile sale mari, la 15 ianuarie 1945, aportul armatei române la eliberarea Ungariei, în timpul căruia a cucerit masivele muntoase Hegyálya, Bükk și Mátra, a forțat patru cursuri impor-

sub protecție, asigurându-i-se viața, liniștea și avutul... Monumentele și obiectele de artă, instituțiile culturale și așezămintele de interes public vor fi cruțate cu grijă. Nici o atingere a acestora nu poate fi justificată... Nu se vor considera capturi de război decât materialele și obiectele cu caracter militar sau de utilitate militară... În sectoarele aflate sub controlul trupelor noastre, comandanții respectivi sînt datori să asigure ordine desăvîrșită, liniște și siguranță atât pentru militari, cit și pentru populație...

În concluzie, cer trupelor Corpului 7 armată să se bată cu îndrăznețe pentru a învinge, dar pretind, în același timp, să se poarte leal, cu demnitate și onoare, pentru a nu micșora prin nimic măreția victoriei dobîndite... Asemenea directive au călăuzit, de fapt, comportamentul tuturor unităților și marilor unități ale Armatei 1 și 4 române, care au luptat pentru eliberarea Ungariei. Mai mult decît atât, în localitățile eliberate din Ungaria, unitățile române au asigurat în nenumărate cazuri și hrana pentru familiile sărace și refugiate, au acordat, prin serviciile sanitare, asistență medicală populației, au contribuit, în scurtele perioade de răgaz, la repunerea în funcție a unor instalații. Ca urmare a atitudinii armatei noastre, în numeroase localități ungare autoritățile și populația și-au exprimat în scris și verbal recunoștința și aprecierea. Astfel, într-o declarație scrisă, din 11

le extraeuropene Revelionul '45 nu înregistrează, de asemenea, acțiuni militare deosebite, iar prima zi a anului '45 înregistra doar pregătiri pentru acțiuni în zilele următoare, cum a fost cazul celor pentru debarcarea britanică de la Akyab, în Golful Bengal, la 2 ianuarie 1945.

Pe întreg frontul de est, ultima zi a anului 1944 și prima zi a anului 1945 a înregistrat o acalmie cu excepția zonei Frontului 2 Ucrainean. În sectorul cel mai fierbinte al acestei zone s-au aflat cuprinse și mari unități române.

Intimplarea a făcut ca în cursul zilei de 31 decembrie 1944 marile unități române care acționau în nordul Ungariei să elibereze o serie de localități și să-și încheie luptele pentru eliberarea Ungariei, să atingă granița ungaro-ceshoslavă. Totodată, încă de la 18 decembrie 1944, marile unități ale Armatei a 4-a române fuseseră angajate în luptele pentru eliberarea Cehoslovaciei.

Astfel, Revelionul '45 surprindea aproape întreaga armată română de pe frontul antihitlerist — cu excepția Corpului 7 armată român angajat, așa cum am arătat, în „operația Budapesta” — în Slovacia sau la granița ungaro-ceshoslavă. În cursul zilelor de 31 decembrie 1944 și 1 ianuarie 1945 Diviziile 19 Infanterie și 9 cavalerie ale Corpului 7 armată au început luptele pentru intrarea în Budapesta, cucerind postul de radio și primele cartiere și zone ale capitalei ungare. La punctul de comandă al Diviziei a 9 cavalerie Revelionul '45 este „sărbătorit”, ca și la alte mari unități, în cadrul unei întâlniri cu comandanții de unități pentru transmiterea ordinelor în legătură cu noua misiune de luptă care urma să fie declanșată peste câteva ore.

În alte sectoare de front, în care au fost angajate trupele române, Anul Nou 1945 a survenit într-un moment de acalmie de câteva ore, între două lupte. Astfel, Divizia a 21 infanterie, aflată în acel moment pe sectorul de front de la est de Munții Metalici slovaci, putea să-și petreacă revelionul în „liniște”, dar imediat în după amiaza zilei de 1 ianuarie 1945 este angajată la respingerea unui puternic contraatac inamic. Surprinsă în luptă, sau într-un moment de acalmie de câteva ore, în cele mai fierbinți sectoare de front în comparație cu toate fronturile celui de al doilea război mondial, trupele române au resimțit cu intensitate acest Revelion '45.

Scrisorile și pachetele trimise de familii, de Apărarea patriotică în acele împrejurări exprima simbolice miile de fire ale legăturilor cu țara. Dacă sutele de mii de ostași luptau pentru înfringerea dușmanului departe de patrie, cu gîndul la ea și pentru libertatea și viitorul ei, milioanele de muncitori, țărani, intelectuali români aflați în țară gindeau și sprijineau pe fiii României angajați peste hotare în lupta pentru victoria finală. Acestor sentimente le dădea glas „Știința”, la 1 ianuarie 1945, într-un articol adresat trupelor române cărora le transmitea sentimentele de încredere și speranță ale întregului popor român. „Iată urarea ce-o transmitem ostașilor în acest prag de An Nou — se sublinia în articolul din organul C.C. al P.C.R. — este aceea pe care țara întreagă le-o trimite. Încredere și virtosenie, ca anul 1945 să vă încunună cu gloria victoriei depline și pacea cucerită prin luptă, să vă îndrepte pașii către ogoarele și vetrele dragi din țara liberă, independentă și democratică”.

(Va urma)

Dr. IOAN CHIPER ■

În luptele din centrul Europei

tante de apă — Tisa, Bodrogul, Hernádul și Ipoly — a eliberat 1237 localități, dintre care 14 orașe. Pierderile suferite s-au ridicat la peste 42 000 oameni (morți, răniți și dispăruți). La Debrecin, Nyiregyhaza, Miskolc, Tokaj, în luptele din suburbiile și interiorul Budapestei, în numeroase alte locuri din țara vecină, mii și mii de militari români au făcut supremul sacrificiu în numele libertății României, dar și în numele dreptului la libertate și pace al tuturor popoarelor.

Ordinul de front al generalului Nicolae Șova

Armata noastră a manifestat o deosebită griță pentru ca populația civilă, și au mai puțin militarii care se predau, să beneficieze de un tratament civilizat, pentru ca patrimoniul cultural al Ungariei să aibă cit mai puțin de suferit. Este concludent pentru comportamentul armatei române în Ungaria ordinul de zi din 2 ianuarie 1945 al generalului Nicolae Șova, comandantul Corpului 7 armată român, în momentul în care trupele române începeau luptele în interiorul Budapestei, ordin din care reproducem câteva fragmente: „Prin lupte grele și cu sacrificii singeroase, unitățile Corpului 7 armată au ajuns în marginea Budapestei și, de pe acum, au început să pătrundă în inima orașului. Cu această ocazie reamintesc ordinele ce am dat anterior cu privire la atitudinea pe care trebuie să o aibă trupele în cursul operațiilor... Acolo unde inamicul cedează, se va evita vărsarea de sînge inutilă, dar se va proceda cu atenție și fermitate pentru a face inofensiv pe adversar. Populația civilă care nu ia parte la rezistență va fi cruțată și luată

decembrie 1944, semnată de reprezentanții autorizați ai localității Abony se sublinia: „In comuna Abony, ofițerii și trupa armatei române au manifestat față de populație cea mai mare bunăvoință. Populația a ajuns să iubească pe ostașii români și să-i cunoască ca prieteni, nu ca dușmani. Cu concursul armatei și Comandamentului român au putut pune în stare de funcțiune uzina electrică din comuna Abony. Prin amenajarea drumurilor și prin menținerea ordinii interne au făcut mari servicii comunei noastre. Conduita ostașilor români a fost demnă de fiul acestui popor. Recapitulînd cele de mai sus, afirmăm că armata română civilizată, cunoscută de noi, a binemeritat dragostea, stima și recunoștința populației maghiare”. Prin jertfele de sînge pentru eliberarea Ungariei, ca și prin comportamentul lor civilizat și profund umanitar, prin omnia caracteristică de altfel poporului nostru, trupele române au determinat respect și recunoștință contribuind la crearea condițiilor pentru dezvoltarea în etapa postbelică a unor raporturi de bună vecinătate și prietenie între cele două țări.

Revelion '45 — prima zi a speranței

Pe frontul din vestul și sudul continentului european, la 31 decembrie și în noaptea Anului nou nu se înregistrează evenimente militare deosebite. Și totuși, în ultima zi a anului 1944 generalul Dwight D. Eisenhower, comandantul suprem al forțelor aliate, semnează planul general de operații prin care se trecea la contraofensivă în Ardeni — operațiuni ce vor începe la 3 ianuarie 1945 — și se traseau misiunile principale ofensive următoare. Pe fronturi-

● În revista Flacăra nr. 6 din acest an, prin amabilitatea redacției, a apărut și conținutul unei scrisori de-a subsemnatului prin care rugăm să fiu ajutat în a putea procura o piesă de la mașina de spălat „Alba-Lux”, piesa cea veche rupindu-se. În urma apariției, conducerea uzinei „30 Decembrie” Cugir a reacționat prompt dînd dispoziție reprezentanței sale service din Tirgoviște, de care eu nu știam nimic, să rezolve situația. Șeful acestei secții, un tovarăș Stănescu, s-a prezentat la domiciliul meu cu piesa cea nouă. Sint mulțumit și mulțumesc prin dumneavoastră uzinei (Cugir pentru promptitudine. Col. rez. Ion Munteanu, bd. Independenței, bloc A. 1, ap. 31, Tirgoviște)

● **Primim, din partea Consiliului popular al sectorului 5:**
„Referitor la scrisoarea adresată revistei Flacăra, de către **Dinu Thereza** din București, solicitînd încadrarea în muncă a fiicei sale Dinu Anca la Întreprinderea textilă „Aurora” vă comunicăm: Din verificările efectuate a reieșit că Dinu Anca, în vîrstă de 19 ani, are recomandare de la medic pentru încadrarea sa într-o muncă ușoară, fapt pentru care nu a putut fi încadrată la „Aurora”. I s-a oferit în schimb un loc de muncă la I.T.H.R. și în prezent își perfectează actele de încadrare, declarînd că este mulțumită de modul în care a fost soluționată cererea sa.”

● În numele mai multor studenți ai Facultății de construcții din Iași, sîntem rugați a interveni pe lângă cei în drept pentru rezolvarea următoarei situații: de aproape trei ani, la numai 20 metri de facultate s-au deschis un bar de zi, pe nume „Lădo”, și o cofetărie, ambele unități ineficiente din punct de vedere economic, poate și datorită faptului că în aceeași zonă mai ființează și trei „crișme”. Propunerea tinerilor noștri corespondenți este aceea de a se înființa în locul unei astfel de unități un lactobar sau patiserie, pentru a se putea servi o gustare în timpul celor 10 minute de pauză. Găsim propunerea lor justificată. (Scrisoarea este semnată de un număr de 11 studenți.)

● **Întreprinderea Transporturi Auto — Vrancea:**
„În urma scrisorii adresate redacției de către **Iliana Șerban** din Odobești, Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă I.S. ca muncitor la secția Odobești, începînd cu data de 01.04 a.c.”

● **Din partea Consiliului popular al județului Giurgiu:**
„Referitor la scrisoarea adresată revistei Flacăra — cit și altor instituții — de către mai mulți semnatari din comuna Gostinu, prin care sînt sesizate o serie de abuzuri pe care le-ar fi săvîrșit președintele C.A.P. Gostinu, **Nicolae Cureau**, vă comunicăm: s-a alcătuit un colectiv care a discutat cu peste 40 de cetățeni, s-au verificat documente și s-au luat declarații (...); față de starea de lucruri constatată, s-a hotărît desființarea din funcție a președintelui C.A.P.-Gostinu, **Nicolae Cureau**, precum și atenționarea organelor economice ale miliției județene și U.J.C.A.P. Giurgiu în sensul intrării în legalitate a aprovizionării comunei cu unele mărfuri și eliminării lipsurilor manifestate în cadrul C.A.P. Gostinu.”

● **Florea Bizu din București, str. Drumul Taberei nr. 39, sectorul 6, ne scrie spre a face cunoscute public mulțumirile sale adresate I.C.R.A.L.-Giulești pentru aprobarea lucrării de eliminare a condensului din locuința sa, lucrare care în prezent se execută cu responsabilitate și maximum de precizie.**
Iată că se poate și așa! — adăugăm noi, îndeplinindu-i rugămînta.

● **Ministerul Sănătății, Oficiul central farmaceutic:**
„Urmare sesizării cetățeanului **Nicolae Ghilencea** din comuna Ștefănești, județul Argeș, care solicită produsul „Cibotusin”, vă comunicăm că s-a intervenit la Oficiul farmaceutic Deva pentru a-i rezolva cererea (este alăturată copia adresei de intervenție la oficiul farmaceutic respectiv).”

● **Dr. ing. Gh. Ciolănescu, artist plastic Silviu Băiuș**, domiciliat în București, str. Rahmaninov nr. 15), precum și cercetător științific **Ecaterina Paraschiv** (domiciliată în str. J.S. Bach nr. 1, A sc. D) ne aduc la cunoștință că în cartierul Floreasca masacrarea pomilor,

despre care s-a mai scris în revista Flacăra, continuă.
Revenim, la rîndu-ne, către organele în drept, cu rugămîntea de a analiza cu maximă seriozitate situația relatată de cei trei cititori.

● **Consiliul popular al sectorului 5:**
„În urma scrisorii adresate redacției de către **Maria Dumitru**, din str. Plivitului nr. 36, vă comunicăm: s-a constatat că sesizarea este reală, Întreprinderea de salubritate București primind dispoziție să curețe terenul afectat. În același timp, a fost atenționată să urmărească deservirea populației din această zonă.”

● **N. Cristescu**, împreună cu alți locatari domiciliați în Iași, strada Străpungerea Silvestru nr. 1, blocul L. 6, scara B, ne roagă să intervenim pentru darea în funcțiune „curenți și normală” a liftului de la blocul respectiv, care din decembrie anul trecut a „încremenit”, oamenii fiind purtați de la o instituție la alta pe motiv că nu „s-au emis aprobările respective”, „nu s-a avizat” etc. În bloc locuiesc și oameni bătrîni, suferinzi, acestora nu le sînt de nici un folos explicațiile în cauză.

● **Consiliul popular municipal Gh. Gheorghiu-Dej:**
„Privind rezolvarea scrisorii adresate redacției de către **Carmen Neagu** din Gh. Gheorghiu-Dej, alea Liliacului 7/9: pentru a-i veni în ajutor, avînd în vedere posibilitățile de încadrare și pregătirea profesională, i s-a recomandat să se încadreze la Secția confecții din municipiul nostru, care își va extinde activitatea și unde are posibilitatea să se califice la locul de muncă și să practice o meserie potrivită pentru o tină muncitoare. Discutîndu-se cu C. N., aceasta s-a declarat de acord cu soluția propusă.”

● **Alina Sandu, bd. Constructorilor 29, scrie că la Alimentara din bd. Păcii nr. 9, lângă „Cesarom” vinzătorii, inclusiv responsabil unității, folosesc, în relațiile cu cumpărătorii, un limbaj jignitor și servesc preferențial.**

● **Chiril Perju din București, strada Roșia Montană nr. 1, blocul 17, ap. 15, sectorul 6, ne scrie:** „În fața blocului nostru, pe un teren ce servea drept loc de joacă pentru copii — aici fuseseră instalate și aparate în acest scop — în lunile noiembrie și decembrie 1980 a început construirea unei așa-zise policlinici pentru copii cu un etaj pentru care s-au săpat fundațiile, ridicîndu-se betonul la circa un metru de la pămînt. Lucrarea a fost însă abandonată în anul următor, șanțurile se umplu cu apă cînd plouă, „mustățile” metalice rămase de la turnare au ruginit, reprezentînd un adevărat pericol pentru copiii care continuă să se joace în acest loc. În plus, terenul a devenit o zonă de depozitare a gunoaielor. La mai multe adunări generale ale locatarilor, la care a asistat și un delegat din partea consiliului, am cerut să fie terminată lucrarea, fie astuparea șanțurilor la nivelul terenului. Nu s-a făcut însă nimic, deși, ni s-a spus, situația asta se cunoaște!”

● **Consiliul popular municipal Buzău:**
„Referitor la modul de rezolvare al scrisorii trimise de **Maria Corbea**, redacției „Flacăra”: avînd în vedere că aceasta are în întreținere trei copii, Comitetul executiv a repartizat Întreprinderii „Textila” Buzău, unde este încadrată în muncă, un spațiu compus din două camere situat în imobilul din strada Obor nr. 5, care a fost atribuit petiționarului.”

● **Direcția de telecomunicații a municipiului București:**
„Urmare cererii tov. **Petre Zamfir**, domiciliat în strada Tinutului nr. 1, sectorul 3, cu privire la instalarea unui post telefonic la domiciliu, vă facem cunoscut că aceasta s-a rezolvat în mod favorabil: la data de 5 aprilie a.c., la domiciliul numitului a fost expediată scrisoarea pentru plata taxei de instalare.”

● **Consiliul popular județean Neamț:** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției Flacăra de către **Domnica Saftencu** din Piatra Neamț, alea Iasomiei, blocul 14, scara D, apartamentul 148: comisia de judecată de la S.I.R.D.S.C. Piatra Neamț, întrunită în sedință la data de 15 martie 1985, ana-

lizînd dosarul tov. D. S. prin care solicită repunerea în drepturile bănești conform sarcinilor pe care le execută în prezent, a hotărît ca unitatea să-i plătească diferența de retribuție, începînd cu data de 1 ianuarie 1984, la nivelul cl. 15, gr. 4, cu respectarea strictă a Legii 57/1974 republicată în 1980 și a prevederilor Codului Muncii.

● **Alexandru Grecu** din Băile Herculane, strada Zăvoiuului nr. 10, după ce își arată satisfacția față de frumusețea și varietatea diverselor magazine ale stațiunii, menționează totuși lipsa unui magazin pentru desfacerea, vinderea și valorificarea plantelor medicinale. Socotim și noi, alături de dînsul, că autoritățile locale ale superbe noastre stațiuni pot găsi un spațiu disponibil pentru înființarea unui astfel de centru comercial și, de ce nu?, farmaceutic, cu atît mai mult cu cît este cunoscut faptul că în zona muntoasă ce înconjoară Băile Herculane se găsesc astfel de plante din belșug.

● „Mă numesc **Rada Stroea**, locuiesc în Galați, strada Brăilei 163, blocul A. 4, apartamentul 57, sînt o femeie suferînd, am avut o operație grea și îmi este greu să mă deplasez prea mult. Cece ce m-a determinat să vă scriu este faptul că în cartierul nostru, Tiglina I, a funcționat pînă acum un an și jumătate o bibliotecă. Aceasta a fost mutată atunci la Biblioteca centrală, pe motivul că vechiul ei local intră în reparații. De reparat nu s-a reparat nimic, însă noi fără bibliotecă stăm, iată, de atîta vreme; mă întreb: nu se putea găsi un spațiu cit de cit corespunzător, în zonă, și pentru noi, cei mai greu deplasabili, ca să nu fim astfel „scuțiți” de bucuria de a împrumuta o carte pentru lectură?”

● **Consiliul popular al municipiului Constanța:** „Urmare scrisorii numitei **Aurora Grigore** din Constanța, str. Srg. Nicolae Grindeanu, blocul E 7, apartamentul 15, care solicită repartizarea unei locuințe din fondul locativ de stat și vă facem cunoscut că familiei **Grigore** i s-a repartizat de către conducerea cooperativei „Munca și Arta”, unitate de care aparține soțul **Aureoi G.**, apartamentul 54 din blocul H-3, Alea Topolog, compus din 2 camere și dependințe.”

● **Consiliul popular al județului Cluj:**
„La scrisoarea înregistrată la redacția Flacăra, privind pe **Pavel Ludușan**, domiciliat în comuna Tritenii de Jos, satul Tritenii de Sus nr. 3, prin care solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, vă comunicăm următoarele: tov. **Pavel Ludușan** a fost încadrat, începînd cu data de 01.03.1985, la Cooperativa „Potaișsa” Turda.”

● „Pe data de 22.04.1984 ne-am deplasat împreună în satul Lunca 11, cu bicicletele. Am lăsat bicicletele la un cetățean, dar cînd am revenit ele dispăruseră. În urma cercetărilor făcute de postul de miliție din Lunca, făptușii au fost descoperiți, precum și bicicletele, dar modificate și în stare necorespunzătoare. Am dat declarațiile necesare atît la miliție, cît și la procuratura Botoșani, dar pînă în prezent fără nici un rezultat, deși dosarul, ni s-a spus, a fost înaintat.” (Semnează **Constantin Iacob** și **Dănuț Petrache**, ambii din satul **Cernești**, comuna **Todireni**, județul **Botoșani**).

● **Consiliul popular al județului Hunedoara:** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Angela Suciu** din Deva, cartierul Gojdu, blocul 49, scara B, ap. 20: Întreprinderea de lianți din Deva i-a oferit post de lăcătuș mecanic în cadrul de var, dar A. S. nu a acceptat pe motiv că nu putea suporta praful și zgomotul. Din lipsa locurilor de muncă pentru femei, A. S. nu a putut fi încadrată în muncă decît la data de 9 aprilie a.c., fiind repartizată la Cooperativa „Presta-

rea” din Simeria, lotul Deva, ca lăcătuș mecanic.”

● **Ecaterina Dainoff** din Ploiești, strada Ghighiului nr. 34, mamă a doi băieți gemeni în vîrstă de 8 luni, sesizează lipsa din comerț a cărucioarelor duble pentru copii, durabile și cu cutie de schimburi. Publicînd rîndurile de mai sus — intru atenționarea organelor comerciale de resort — adăugăm și dorința **Ecaterinei Dainoff** de a procura acest cărucior, de la o persoană ocazională, firește contra cost.

● **Consiliul popular al județului Teleorman:** „În legătură cu scrisoarea lui **Constantin Marian Ene** din București, alea Lamotești nr. 2, bloc 11, scara A, ap. 97, sectorul 4: vă facem cunoscut că s-a luat legătura cu președintele biroului executiv al consiliului popular al comunei, care a primit dispoziție să îi elibereze lui C. M. E. actele solicitate, urmînd ca acestea să se deplaseze în acest sens în comuna **Virtoape**.”

● „De circa cinci luni de zile, în farmacia nu se mai găsește bicarbonatul de sodiu praf, din cel folosit pentru alinarea unor dureri de stomac; uneori se găsește niste comprimate, dar care au un efect incomparabil mai slab decît praful — deși sînt mai scumpe. Mi s-a răspuns, în urma unei dintre pregătirile mele după banalul „praf”, că acesta „nu se mai fabrică”. Atunci, pastilele acelea, întreb eu, din ce sînt compuse?!” (**Nicolae Negoescu**, prelungirea Ghencea 26, blocul M. 3, scara A, apartamentul 11).

● **Consiliul popular al sectorului 4:** „Lucrările solicitate de către **Gheorghe Cernat** din strada Nițu Vasile 58, blocul 10, apartamentul 57 — lucrări privind eliminarea infiltrațiilor ce se produc prin terasa blocului — se vor executa de către ICRAL „Berceni” prin unitatea sa din strada Secului nr. 8.”

● **Din partea Întreprinderii „Electromures”:** „Vă facem cunoscut că reclamația **Margaretei Brănuș** din Pitești a fost rezolvată: perna electrică defectă i-a fost înlocuită cu una nouă, în stare perfectă de funcționare, avînd avizul de expediție nr. 10 477/1985.”

● **Sînt Elena Otilia Stănescu**, din București, strada Moise Nicoară nr. 38, blocul C. 4, etajul 3, apartamentul 89, sectorul 3, posesoarea postului telefonic nr. 21 59 54. În data de 22.10.1984 m-am adresat Direcției poștelor și telecomunicațiilor, contestînd valoarea convorbirilor adiționale din perioada 21.08—20.11, totalizînd 1 133 lei, convorbiri puse în sarcină că le-aș fi efectuat. În urma verificărilor făcute, mi s-au comunicat niste numere de telefon cu care aș fi efectuat convorbirile — dar eu nu cunosc aceste numere! Am cerut să mi se dea amănunte în acest sens, degeaba însă: am rămas bună de plată.

● **Consiliul popular județean Bacău:** „Urmare scrisorii prin care redacția Flacăra a fost sesizată că la familia **Dumitru Gheorghe** din comuna **Berești-Tazlău** s-a găsit o apreciazibilă cantitate de motorină, gazolină și zahăr, produse însușite ilegal — scrisoare adresată nouă spre deplină elucidare — vă comunicăm: lucrurile se confirmă. Pentru aceste fapte, soților **Dumitru** li s-au întocmit dosare penale, dosarele respective fiind trimise în instanță.”

● **Din partea Regionalei C.F.R. București — divizia comercială:** „Urmare notei apărută în FLACĂRA din data de 12.04, la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră”, în care se semnaleză lipsa biletelor de călătorie în Halta Dirza, vă comunicăm: regionala C.F. București întîmpină mari greutăți în aprovizionarea cu legitimații de călătorie a stațiilor și haltelor C.F.R., din partea Tipografiei Filaret București, care nu aparține de Căile Ferate, Lipsa biletelor de călătorie din Halta Dirza a fost adusă la cunoștința Diviziei Comerciale București, care a intervenit la Direcția Mărci și Comercial — Biroul comenzi bilete — pentru urgentarea procurării lor. Cu toate acestea comenzile respective de bilete nu au fost onorate. Sperăm ca în viitor să găsim mai multă înțelegere din partea forului tutelar al acestei tipografii, pentru rezolvarea cît mai operativă a problemei ridicate de dv.”

Pagină realizată de **HORIA PATRAȘCU**

Poșta redacției

Florian Drăgușoiu — București: Indicatorul de studii și vechime, aprobat pentru unitățile de informatică, prevede pentru funcțiile de analist și programator studii superioare tehnice, economice sau universitare de specialitate. Dv., fiind absolvent al institutului pedagogic, nu puteți ocupa funcțiile menționate ● **Tudor Stancu** — Brăila: Contravaloarea autoturismelor Trabant Hycomat se achită integral la data livrării, iar cea a autoturismelor Dacia adaptate se poate achita și în rate dacă îndepliniți condițiile legale în vigoare ● **Ion Chiribacea** — Cîmpina: Alocația de stat pentru copii se stabilește pe baza actelor (cerere, copie de pe certificatul de naștere) și se acordă numai la data stabilirii dreptului ● **Aneta Popescu** — Focșani: Dacă nu sîntei încadrată cu contract de muncă, nu vi se poate expertiza capacitatea de muncă în vederea stabilirii unui grad de invaliditate ● **Joia Dinulescu** — București: Aveți obligația contractuală să depuneți la ICRAL, în termen de 10 zile, orice modificare cu privire la venitul mediu, retribuții tarifare, schimbarea numărului de persoane, precum și a locului de muncă ● **Gogu Oană** — Malu Mare (Doji): În statutul asociației pentru ajutor de decedat al personalului muncitor și pensionarilor din transporturi și telecomunicații se prevede că neplata contribuției mai mult de 6 luni și o zi duce la pierderea calității de membru. Deci, în cazul relatat, nici omul despre care vorbiți și nici membrii lui de familie nu au dreptul de a primi ajutoare de decedat. În aceeași situație sînteți și dv. ● **Gheorghe Cristescu** — Alba Iulia: Adresați-vă Editurii Junimea ● **Nicolae Popescu** — București: Alocația de stat pentru copii nu vi se poate acorda în continuare pentru că fiul dv. a împlinit vîrstă de 16 ani ● **Maria Voinea** — Drobeta-Tr. Severin: Dacă perioada cît ați fost căsătorită legal este mai mică de 10 ani, nu aveți dreptul la pensie de urmas ● **Emil Niculae** — București: Locuințele se repartizează pe baza propunerilor colectivului de muncă în care vă desfășurați activitatea, propuneri aprobate de către consiliul oamenilor muncii și de către comitetul sindical ● **Corneliu Dumitrescu** — Iași: Actele normative la care vă referiți, privind instalarea gazelor naturale la bucătăriile unor apartamente sînt Decretul nr. 395/29 octombrie 1982 și precizările din scrisoarea comună nr. 835/29 noiembrie 1982 a Comitetului de Stat al Planificării, Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerului Industriei Chimice ● **Ion Dumitras** — Lupeni: Adresați-vă la DPMOS Hunedoara.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Iubirea de frumos

Blaga

Iată se implinesc nouăzeci de ani de la nașterea lui Lucian Blaga și douăzeci și patru de la plecarea lui la eternitate exact în ziua când implineașăzeci și șase de ani, un ciclu perfect.

L-am întâlnit pe stradă de curind pe filosoful nostru Constantin Noica bucuros că pleacă în căteva țări europene să-l facă mai cunoscut pe poetul și gânditorul Blaga. Noica a inițiat cu rivna-i cunoscută traducerea unor texte fundamentale ce exprimă suflet românesc din Blaga și este gata să bată la porți de mari edituri să le vadă tipărite. Le vine vremea tuturor celor bune, apare omul pe măsura celui pentru care se bate ce iată extinde gândul cel bun și roditor al unei opere către inimile altora.

Un poet suedez îmi spunea că Blaga poate fi tradus integral în orice limbă, fiecare poem al său având un miez de gând transmisibil universal.

Blaga a cules ce se poate culege printr-o muncă și înzestrare superioare din ceea ce el numea fondul primar nelatin din straturile devenirii noastre ca semintie ceea ce eram în pragul noului eon ceea ce a rămas în sufletul nostru înain-

te de strămutare în ființa Logosului intrupat în istorie. Ceea ce au făcut și Mircea Eliade și Sădoveanu într-o mare parte din operă sau Voiculescu în povestiri ori Brâncuși în arta lui. Este o generație cea începută de Vasile Pârvan cu Getică sa al cărei poet este Lucian Blaga. Cînd am conferențiat și eu la o universitate germană asupra lui Blaga l-am văzut ajuns pînă la porțile Hagheiei Sofiei. A tras drumul nostru pînă la acele porți pînă sub acele bolți dar lăuntruurile de foc în dimensiunea lor netrecătoare a lăsat-o neatinsă pentru alta, altă generație de va avea știința, smerenia și cutezanța credinței pe măsura Logosului intrupat în istorie.

Blaga a făcut enorm dar nu totul, drumul altei sinteze asupra sufletului românesc pleacă de la poarta lui mai departe către ceea ce este însăși ființa acestui suflet românesc viețuind aici în Carpați de aproape două milenii, dimensiunea Logosului devenit istorie. Epigonii de astăzi ai lui Blaga spun răsădit încă o dată adevărul operei lui exprimind o latură, o rădăcină, străvechi-meaa noastră înainte de intruparea Logosului și în istoria poporului nostru.

Cu douăzeci și patru de ani în urmă elevul de la Bariț ce eram mă văd în vîntul de mai însoțind umilul cortegiu funerar pe poetul întors acasă în pămîntul strămoșilor lîngă turla clopotelor slujite de tatăl său, preotul Isidor în Lanțrămul intrat în istorie.

IOAN ALEXANDRU ■

4 mai 1985

— Stimate Szobi, să începem cu sfîrșitul adică cu începutul.
— Cum adică?
— De cît timp ne cunoaștem noi doi?

— De 18 ani.
— Și dacă ne cunoaștem de 18 ani, crezi că este normal ca după atîția ani de prietenie și colaborare să aflăm săptămînilor frecute dintr-un ziar, că ești considerat „unul dintre cei mai buni cascadori din lume, care a realizat fără condiții speciale de pregătire a doua performanță din lume zburînd cu mașina în Marea Baltică peste 80 m“. Ce părere ai?

— Ai dreptate, este normal, însă sînt foarte ocupat, muncesc mult, foarte mult și de multe ori anonim... (încerc să opresc torentul de adjective, invective, imagini, omagii, planuri, eșecuri, bucurii și iarăși planuri, din mîi de planuri care ies turuînd din gura lui Szobi, în timp ce el se plimbă prin casa mea amenințînd cu gesturile lui largi în fiecare moment să-mi dărime biblioteca, să-mi spargă vasele și... multe alte dezastre posibile atunci cînd Szobi explică ceva — cu pasiune. Reușesc cu greu să-l opresc.)
— Să o luăm organizat. De acord?

— Bine!
— Numele.
— Szaboles Cseh.
— Născut la?
— 11 decembrie 1942.
— În orașul?
— Miercurea Ciuc.
— Căsătorit?
— Da. Doi copii.
— Profesiunea?
— Mai multe.
— Adică?
— Profesor de mișcare scenică la Institutul de teatru, (unde am ajuns datorită lui Mircea Drăgan), cascador și regizor de lupte. Dar mai sînt lăcătuș, timplar și zidar. Jumătate din casa în care locuiesc este făcută cu mîinile mele.

— Sigur?
— Chiar foarte sigur. Am făcut școala profesională de lăcătuș mecanic-montator la Hidromecanica Brașov, apoi m-am calificat la locul de muncă ca timplar și zidar, tot la Brașov. Dar sînt și absolvent-diplomat al Institutului de cultură fizică și sport. Dar ce mă întrebă așa scurt? Ia să te-ntreb și eu.

— Întrebă.
— Tu ești regizor și de obicei tu dai interviuri. De ce îmi dai tu un interviu, și de ce tocmai mie, n-ai găsit pe altcineva mai important?

— Dintr-un motiv foarte simplu. O parte din cariera mea teatrală este legată și de munca ta. Continuăm?

— Continuăm. Însă s-o luăm

de la început. Primul meu spectacol la care am lucrat a fost „Viziuni flamande“ la Teatrul Nottara, după aceea „Mesterul Manole“ la Teatrul Giulești, mișcarea acrobatică la baletul „Coasta dracului“ după Creangă la Opera din Iași. Toate în regia ta și... altele.
— După care?
— Am intrat în cinematografie. De fapt intrasem în cinematografie de cînd eram stu-

dent. Eram și la Circ și lucram cu trupa Ganea, la trapez zburător. În cinematografie am început să lucrez cu Sergiu Nicolaescu. Făceam parte din prima echipă de cascadori pe care o crease Sergiu Nicolaescu. Vreau să-ți spun că am lucrat la aproximativ 105 filme în țară și 18 în străinătate cu cei mai diferiți regizori, dar lui Sergiu Nicolaescu îi datorez tot ceea ce am învățat și tot ce știu. El este

acela care, după părerea mea, a profesionalizat cinematografia. Felul de a lucra al lui Sergiu Nicolaescu a „aruncat“ înainte cinematografia noastră cu cel puțin 50 de ani. Te rog să scrii, că el ocupă un loc deosebit în inima mea.

— Sper că observi că din modestie nu te întreb cu ce regizor de teatru preferi să lucrezi.

— Observ. Și pentru că ai adus vorba de tine, vreau să știu ce se întîmplă cu sala de gimnastică de la Teatrul Giulești, sală utilată după schițele făcute de mine, acum 15 ani?

— Nimic.
— Cum nimic? Nu se țin acolo cursuri de mișcare? Nu vin acolo toți actorii tineri din București să se antreneze? Teatrul Giulești este singurul teatru din București cu o sală de gimnastică, perfect utilată.

— Nu! O folosim ca sală de repetiție. Ducem lipsă de spațiu.

— Păcat. Dar să lăsăm ce-a fost și să vorbim de viitor; de planurile mele, de care văd că nu mă întrebă.

— Bine, te întreb. Ce planuri ai?

— Sper că voi lucra la un serial de filme, de acțiune, scris de Eugen Barbu. Voi face de asemenea spectacole pe stadioane cu cascadorii de mașini și motocicletele. Sper să mai lucrez și cu tine. Dar cel mai mult aș dori să fac reclamă mărcilor Dacia și Aro participînd în străinătate la spectacole de cascadori sau raliuri cu o mașină pregătită pentru cascade speciale, așa cum fac de altfel toate firmele producătoare de mașini. Nu e o idee bună?

— Excelentă chiar. Să sperăm că „cei de la Pitești“ vor citi interviul nostru. Să trecem la un alt subiect mai puțin „mehanic“. Ai jucat în filme ca actor, nu-i așa?

— Da. Am jucat cîteva roluri.

— Cam faci pe modestul. În revista Cinema nr. 12/1984, un articol intitulat „Buză de iepure s-a întors printre noi“ îmi dovedește că ești foarte popular și ca actor. De ce taci?

— E mai bine așa!
— Nu-i mai bine așa! Ce zice Simona, soția ta, de toate „nebuniile“ tale?

— Tace și tremură. Dar fără ea și copiii mei care știu că mă așteaptă acasă, mi-ar fi foarte greu. Imposibil.

— Atunci, hai du-te acasă că te-așteaptă copiii...

— Gata! Am decolat. Și ține minte sînt foarte periculos. Îmi răspunde Szobi cu una din glumele lui clasice, cu risul lui inimitabil, dispărînd pe fereastră. (De fapt pe ușă ca să respectăm adevărul.)

DINU CERNESCU ■

Meseria lui e riscul

Adeverire de mai

E țara noastră mai presus de nor
E-un diamant sculptat dintr-o privire
E verbul prim, e verbul cîntător
Substanța inimii crescînd în înfinire.

Biblioteca poate fi de mică
Din care ne-nșorim și am urcat
O-mpădurire de idei e Matul inviat
Căci dintr-o carte am descălecat.

Zidire e, voltă, fără moarte
E scintilația sporirii și-a păstrării
Crescînd în unghiul fluturînd să poarte
Pe-un fulger sincer tocmai doina zării.

Înaltă, semizee dar umană
E iarba țării care ne-a crescut
Aur adeverînd statui de ani emană
Spre pulsul ei cel răsărînd ca scut

Spunîndu-ne că s-au făcut statui
Nu pentru-o revoluție în sine
Ci pentru simfonia florii de gutui
Cei ce știau că binele Devine

Înaltă astăzi zee dar umană
E iarba românească — poem neîntrecut

DAN MUTAȘCU ■

Ca nimeni, frumoasă

Ca nimeni frumoasă e patria mea
cînd verdele urcă în coastele ierbii
și trec pe cărările soarelui cerbil
și caldă lumină beau munții din stea.

Ca nici una alta e patria mea
mai plină de mari frămîntate istorii,
cu două milenii de jertfe și gloriei
și vrere ca liberă-n lume să stea.

Ca nimenea dragă mi-e patria mea
și dorul de ea mi-l întoarce mereu —
de-o viață, tot una sîntem, Ea și eu,
și fi-vom iubire și muncă — eu, Ea.

La fel cu întreg românescul popor
stau gleei de veghe-n hotare senine —
și-n dreaptă credință, la greu și la bine,
de patria mea mi-e mereu cel mai dor.

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

O capodoperă literară în variantă cinematografică

CIULEANDRA

Fragmente critice

Întoarcerea la epic

2.

E naratorul înstrăinat de text, obiectiv, martor abstract al întâmplărilor, identificat în cele din urmă cu autorul care stă după perdea și minuieste păpușile de pe scenă („noi, vreau să spun C. T., autorul acestei narațiuni, va deveni o prezență discretă...”). E asumarea pe față a unui rol pe care proza modernă îl nesocotește. Dar este ea sinceră? Revenirea integrală la proza auctorială nu mai este posibilă. Cristian Teodorescu nu are, în orice caz, această intenție. El aduce doar în pagină ceea ce ar trebui să rămână un secret al creației. Ideea este că lectorul trebuie pus în temă și implicat, astfel, în narațiune.

Crapii de prăsilă debutează cu precizarea că „nu poți începe oricum o povestire. Trebuie să alegi calea cea mai simplă”. Este ideea naratorului, același Saizu, dar narațiunea îl contrazice. Saizu nu povestește niciodată simplu, nu merge direct la subiect și nu duce istoria până la capăt. Este o povestire excelentă, scrisă de un prozator stăpîn pe mijloacele lui, cu un simț discret al comicalului. În *Tapetul*, Cristian Teodorescu inventează jurnalul unei coafeze. Stil necultivat, observații banale și, în interiorul lor, o dramă autentică. Mina P., proaspăt căsătorită cu Vlad, s-a mutat într-o casă nouă și notează într-un carnet ceea ce i se întâmplă: spală rufe, are mîncărimi groaznice la degete, se duce la serviciu, iar spală toată ziua, plinge în baie, bărbatul o privește cu indiferență și pleacă la meci... După o tehnică epică pe care am semnalat-o înainte, prozatorul interrupe jurnalul măruntei ființe și introduce perspectiva narațiunii obiective: descrie bucătăria, dulapurile și urmărește gesturile personajului care s-a așezat, obosit, în fața televizorului. Când se pliticește de descriție revine la jurnal („Dar, ce să mai lungesc vorba, stimat cititor, cunosti lucrurile acestea ca și mine. Să ne întoarcem mai bine la Mina P. și la duminicile ei...”). Mina P., banala coafeză, trece printr-o tragedie autentică și prozatorul are delicatețea să n-o la înris. Prea și-au bătut joc scriitorii umoriști de aceste fapte mici și modeste. Prozatorii noi caută să înțeleagă și drama (nu numai comedia) existenței lor. Cristian Teodorescu o face cu talent și discreție. Mina P. aspiră la fericea conjugală și, cînd colo, dă peste un om brutal și imoral. O durere înăbușită într-un jurnal lipsit de fluentă și frumusețe literară, simplu, rudimentar și autentic, așa cum îl dorea Camil Petrescu. Totul este, desigur, ficțiunea unui prozator care experimentează formula dosarului de existență într-o epică inteligentă, penetrantă, întoarsă în chip programatic la dramele individului comun din societatea noastră.

Contractul, ultima proză din volum, pare a transcrie în limbaj epic o dramă dintr-un vechi film neorealism. Este, în orice caz, substanță pentru un roman de moravuri în acest fragment cu o temă balzaciană. Administratorul unui bloc vrea să pună mină pe apartamentul domnului M., fost avocat, acum pensionar sărac. O luptă surdă dintre un bătrîn demn și un individ acaparator și crud terminată printr-o moarte voluntară. Alte narațiuni (*Virtutea bucuresteanului*, *Fugă în doi*) nu-mi par ieșite prin nimic din comun. *Maestrul de lumini*, care dă și titlul cărții, are stilul unui eseu narativ. Prozatorul studiază un mediu (hoteluri, ospătari, dansatoare, barmani, pictori care trăiesc din expediente) și fixează o tipologie specifică, lăsînd să se înțeleagă că faptele îi trec printre degete. „Ce s-a întâmplat cu Rafael?” întreabă el (el sau alt narator) în final. Maestrul de lumini este un dascăl de provincie care lucrează vara într-un bar și participă, la îndemnul unui pictor ciudat, Rafael, la o partidă stranie de poker. Pictorul curăță de bani un ospătar lacom și împarte, apoi, banii cu profesorul pirlit și neajutorat. Este de remarcat grija de a observa cu seriozitate o lume reputată pentru impuritatea ei. Prozatorul fuge, și aici, de sabra ușoară. Asta dă pregnanță realului și întărește ideea de adevăr în narațiune.

Maestrul de lumini reprezintă, repet, o încercare de întoarcere la epic prin asumarea textualității. Este debutul unui prozator care promite mult.

EUGEN SIMION ■

De la carte la film

Nu voi spune că o ecranizare trebuie să fie fidelă pînă la identitate textului de la care a pornit, dar transpunerea, chiar trădătoare fiind, nu poate să falsifice spiritul operei care a stimulat-o. Nu e cazul să vedem în filmul *Ciuleandra* o asemenea abatere flagrantă și, dacă uneori pelicula omite unele amănunte ori înregistrează altele noi, trebuie să admitem că de astă dată Sergiu Nicolaescu a realizat un film cu mult superior produselor de larg consum cu care ne obișnuim. Prea puțin contează aici diferențele de detaliu și a amintii, de pildă, că Policarp Faranga apare în film fără superba barbă ori că romanul conține în plus câteva rememorări ale lui Puiu, precum obținerea tirzie a dreptului de a vină, e un fel falacios de a interpreta lucrurile. Altele sînt îndepărtările semnificative de roman, fie într-un sens, fie în celălalt, unele cu totul remarcabile, superioare adică textului rebrenian, altele abuzive și de gust îndoielnic.

Bunăoară, filmul epurează rememorările lui Puiu Faranga de episoadele erotice (escapada la munte cu Lia Dandopol), concentrînd întreaga halucinație a personajului asupra culpei. Metafora dansului, chiar supralicitată în visurile cu detinutii, nu e deloc un abuz regizoral, sugerînd, dimpotrivă, resorturile obscure ale vinovăției. Ele se opun firesc stării de luciditate, în care Puiu Faranga refuză să-și asume degringolada psihică insinuată, desi în roman personajul încearcă să joace o vreme comedia demenței. Aici, cîstigul filmului mi se pare incontestabil, fiindcă refuză să pună în prim plan predispoziția congenitală pentru crimă, explicită în roman, preferînd o explicație mai subtilă, chiar dacă de sugestie psihanalitică: tinărul Faranga e mereu împiedicat de tatăl său să infrunte viața în chip bărbătesc (e scutit de armată, i se permite tirziu să practice vînătoria), ceea ce-i produce o estompare a comportamentului bărbătesc și, în consecință, o criză lăuntrică. Uciderea Madeleinei e, pînă la un punct, un mod ascuns de a-și învinge tatăl care și declară, de altfel, că tinăra soție este, într-un fel, creația lui. Cumulată cu răceala afectivă provocată de mariajul convențional, această criză de virilitate conturează cu subtilitate resorturile lăuntrice ale crimei. Din păcate, după ce face un pas înainte, filmul face alți doi pași înapoi, sariînd într-o manieră cam sociologizantă diferența de clasă dintre Puiu Faranga și Mădălina Crainicu. În această privință, romanul este indiscutabil mai nuanțat, după cum la fel de abil e dezvăluit conflictul latent dintre doctorul Ursu și Puiu, provocat de iubirea comună pentru Mădălina. Fără vreo rațiune artistică anume, filmul îi pune pe cei doi rivali într-o inversunare prea explicită care abate, în fond, drama de la adevărata ei natură. După același principiu al înălțării și căderii, filmul

cistigă din nou în acuratețe atunci cînd infățișează intîlnirea dintre Puiu și mama Mădălinei, cu totul grosolană și neverosimilă în roman, ca și atunci cînd transpune obsesia progresivă a dansului. Romanul infățișează brutal și inabil această obscură frămîntare, în timp ce filmul o face gradat, prin acumulări succesive. Halucinațiile onirice sînt transpuse filmic ireproșabil.

Dacă filmul s-ar fi sfîrșit în momentul revelației din stradă, cînd, încadrat de cei doi slujbasi ai sanatoriului, Puiu Faranga încearcă să se elibereze de obsesia crimei și de cea a prizonieratului, asadar dacă regizorul ar fi știut să oprească filmul în momentul celui dans extatic, eliberator, *Ciuleandra* ar fi mai făcut un salt peste roman, întrecînd în rafinament chiar finalul închipuit de Rebrenau. Din nefericire, Sergiu Nicolaescu nu și-a putut înfrînge nici de astă dată pasiunea cam frivolă pentru melodramă și, în loc să împingă filmul către capodoperă, l-a coborît inexplicabil prin secventa din final, în care Puiu Faranga se sinucide, ca în romanele de duzină, deasupra mormîntului Madeleinei. În acest sens, trădarea textului nu mai are nici o acoperire și e regretabilă această întorsătură melodramatică după ce filmul promitea totul. După ce a tinut trează atenția celui mai elevat public, filmul *Ciuleandra* a sfîrșit prin a face concesii domnișoarelor de pension.

RADU G. ȚEPOSU ■

Filmul ca film

Sansă actoricească, pretext de mai mult sau mai puțin savante metafore ale universului obsesional, romanul (de fapt, nuvela de mai întinse proporții) al lui Liviu Rebrenau — *Ciuleandra* — constituie, fără îndoială, o „ispită” pentru un profesionist al ecranizării. Cel puțin printr-o latură a creației sale, regizorul Sergiu Nicolaescu este un astfel de profesionist.

Noul său film, *Ciuleandra* (scenariul A. Salamanian și Sergiu Nicolaescu) crește din același filon cu alte creații similare. Cîteva accente personale redistribuie punctele tensionale, aducînd sub lupă nu atât spectacolul patologic, cît un fel de arheologie a patologiei (cazul tinărului Puiu Faranga, ucis „fără voie” al frumoasei sale soții). Important ni se pare faptul că regizorul a evitat cu abilitate capcana psihanalizărilor cu tot dinadinsul, astfel încît privirea auctorială (ca să împrumutăm un termen foarte în vogă în comentariul de critică literară) rămîne limpede, echilibrată, „normală”, sancționînd iar fără teză aparentă.

Punctele de rezistență sînt în *Ciuleandra* creațiile actoricești. În rolurile-cheie au fost selecționați actori de prima mînă. Dacă tinărul Ion Rîțiu are mai puțină experiență decît ceilalți (exceptînd-o poate pe Anca Nicola — Mădălina), nu e mai puțin adevărat că în confruntarea cu un rol dificil, creația lui de interpretare a ieșit totuși

cistigătoare. Puiu Faranga este un personaj unitar, pînă la a fi previzibil. Marcat fizionomic (expresia pe care i-o compune Ion Rîțiu, de crispate abulică, de debusolare, frîzind, în unele scene, condiția arieratului, e bine condusă, cu crescendo-uri și descrecendo-uri care întretin tensionalitatea), Puiu Faranga este însă mult mai serios marcat psihic. Complexul sistem al obsesiilor sale eliberate brutal de gestul (eliberator, într-un fel) al crimei este redat cinematografic cu mijloace relativ clasice: cosmare, vise ce revin obositor în somn, bătrînzind apoi, treptat, și în starea de veghe. Crizele sale de demență, au, pînă la un punct, un aspect ambiguu: criminalul și paranoicul își disoută statutul în comportarea acestui personaj. În rolul doctorului, Ștefan Iordache, reia o parte din datele personajului din *Glissando*, fără să putem spune însă că nepotrivit. Un pic sariat (jocul miilor, bătaia ritmică în masă), încărcat de ticuri inutile — nota dominantă a personajului etalîndu-se foarte bine și numai prin expresie — doctorul rămîne o prezență stranie, ce amorsează eficient atmosfera. S-ar putea cita multe scene în doi (cu Ion Rîțiu) excelent realizate, cu dozări rafinate, inteligențe. Un portret plauzibil este cel al ministrului Faranga (*Gheorghe Cozorici*), cu alură de deputat de Ardeal. Jocul său e simplu, avansînd date putine, dar suficiente: dacă la început, poziția sa este aceea a moralității fără fisură (și îndeamnă fiul la sinucidere), treptat, un bemol îl coboară din sfera idealității la proporțiile, mai meschine, dar mai credibile, ale omului de lume, hîrșit în compromisiuri „necesare”. Mădălina (*Anca Nicola*) este în *Ciuleandra* o aparitie de mare puritate și expresivitate: un rol cu replici putine, compus din jocuri de expresie, pe care tinăra actriță îl conduce cu grație și eleganță. *Gilda Marinescu* (mama Mădălinei, apare într-un rol episodic de mare sensibilitate. În rolul soldatului, *Cornel Girbea*, e însă destul de conventional, emanînd totuși căldură și bun simț.

Imaginea (*Nicolae Girardi*) și costumele (*Gabriela Nicolaescu*), în ciuda colaborării lor, pe alocuri, la instaurarea sentimentului de „propagandă turistică” — în special în scenele de la horă — sînt elemente cu pondere mare în creația de atmosferă a filmului. Mai puțin conventională, stilizînd însă excesiv însuși motivul jocului (*Ciuleandra*), muzica lui *Adrian Enescu* autenticifică ambiantele.

Ciuleandra intră în categoria ecranizărilor corecte, realizate fără economie de mijloace, avînd farmec și culoare specifică. Desigur, orizontul de așteptare al spectatorului contemporan, dedată la complicate parabole și la o nemiloasă retorică a universului obsesional, se poate socoti intrucivă frustrat. Calitatea dintii a acestui film este însă aceea de a-și respecta condiția inscripșă, ca subtitlu, pe generic: după romanul lui Liviu Rebrenau.

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

● 13 PENTRU GENERAȚIE. Pînă nu de mult, expozițiile de caricatură cuprîndeau, conform unor obișnuințe devenite fatalități, un număr de nume, întotdeauna aceleași. Fapt plin de consecințe, intrucit, iată, expozițiile din urmă se compun, și încă bine, și în absența „senatorilor de drept” ai acestei arte. Noul contract între generații e sesizabil. E o realitate că tinerii au vitalizat un gen ce-și ostenea ambițiile pe teme mici și e o realitate că parte din vîrstnicii de merit ai caricaturii noastre nu prea străduiesc să țină cursul lucrurilor în caricatură și, mai ales, să tragă un folos din schimbare. Cu puține excepții, expozi-

țiile de interes din țară și din Capitală marchează situația: tinerii caricaturisti și-au creat tipurile de manifestări potrivite artei ce-o practică. Aici, umorul unor seniori pare îndeobște cabrat, deși se întimplă adesea și să nu fie. Ce acuza diferența nu e calitatea desenului, ci calitatea năzuințelor artistice. Desenul multor caricaturisti tineri este, desigur, ameliorabil, telurile însă sînt nete, însemnate și cu durată.

O expoziție care dovedește cele zise pînă acum, s-a deschis în holul Teatrului de Comedie și a cuprins olanse semnate de Ion Barbu, Mihai Barbu, Mircea Băcă, Mihai Boacă, Alexandru

Barfeld, Petre Botezatu, N. Bour, Nicolae Mirodonic, Mihai Pinzaru-Pim, Albert Poch, Radu Popovici, Viorel Teoc-Nasta și Ladislau Vincez. Cu toții: 13, adunați nu de simpatia mistică a cifrei, ci de o prietenie întemeiată pe stimă. Fiecare e gata să probeze cit de artiști sînt ceilalți și toți știu, la o adică, să certifice seriozitatea preocupărilor generației. Prezența în selecție a lui Albert Poch are o explicație: el a sprijinit afirmarea caricaturistilor tineri și tinerii îl omagiază astfel prin dispensă de vîrstă. Funcționează și în arte proverbul: spune-mi cu cine te însoțești ca să-ți spun cine ești.

Expoziția are caracter. E probabil fiindcă și arta caricaturii tinere e una cu caracter. Chestiunile ce-i interesează pe caricaturisti sînt acelea ce privesc în chip direct umanul, sensurile acestuia. Conținutul celor mai multe imagini e parabolic. La o miză mai mare și cursul ironiei e altul. Schimbarea a avut loc ca urmare a participării tinerilor la concursurile internaționale, îndeosebi. Temele concursurilor precum și publicul ațit de divers al Salonelor de pe mapamond au obligat pe caricaturisti la o explorare controlată de concepte fundamentale ale existenței. O caricatură „slabă” înseamnă o caricatură în

care o temă importantă e minimalizată printr-un desen deficient sau printr-o raționalizare extremă a umorului. Vorbim despre „caricatură”, dar gîndim, de fapt, la o artă nouă, care — așezată pe o nouă treaptă de putere — își reconsideră și mijloacele, și posibilitățile spirituale. Caricaturistii sînt „graficieni” în măsura în care, bunăoară, cineștii sînt și ei, ca pictorii, autori de imagini. În selecția de la Teatrul de Comedie deși restrînsă, avem posibilitatea să descoperim, în esanțioane de calitate, toate modificările genului. Momentul caricaturii e astfel încît putem spune că tot ce e remarcabil în domeniu,

e remarcabil datorită eforturilor obștii, iar tot ce-i neinteresant, e așa din vina fiecăruia. (Tudor Octavian.)

● CE A APĂRUT „DE DOUĂ ORI” ȘI A CUI E VINA. Nu m-am „grăbit” să „văd tipărit” în *Cronica* un interviu pe care l-aș fi trimis și revistei *Flacăra*, „ca să fiu sigur”. Nici vorba de așa ceva. Am deplină încredere — sînt fapte care mi-au confirmat-o — în prompta corectitudine în ce privește relațiile cu colaboratorii revistei *Flacăra*, și pe de altă parte îngăduie-mi-se să afirm că am suficientă conștiință profesională pentru a evita nedemna gafă a unei „duble tipăririi”. Elucidările de

mai jos vor proba două lucruri: 1. Culpă, cită este, e mult mai mică decît afectează a crede revista *Luca-fărul*, adică nu e vorba deloc de „același” interviu, și 2. Această culpă nu-mi aparține cituși de puțin. Iată: I. Faptele. *Cronica*, i-a solicitat, pentru a fi prezent în numărul „antologic” 1001, o colaborare lui Val Gheorghiu. El a răspuns că starea foarte precară a sănătății îl împiedică să scrie ceva, oricît de scurt. I-am propus atunci ca, pentru a nu lipsi totuși, să publicăm în *Cronica* un mic fragment dintr-o mai veche convorbire pe care o realizasem împreună, și a cărei dactilogramă o avea și el în copie. A încuvin-

O carte de teatru

Înțelepciunea surizătoare

Multe din replicile cuprinse în piesele regretatului nostru coleg Nelu Ionescu (care, așa cum spunea poetul Adrian Păunescu „prin moartea sa tânără, transformă toate genurile dramatice pe care le-a abordat într-unul singur: cel al tragediei”) ar putea figura ca embleme pentru teatrul său, revelând coordonatele universului său dramatic. Ne oprim totuși la una singură dintre ele care sună astfel: „Pământul ar fi plin de ferice, dacă fiecare om ar iubi și ar fi iubit de alți trei oameni”. Într-adevăr, lucrările dramatice ale lui Nelu Ionescu proclamă o încredere nețărmurată în puterea oamenilor de a stabili între ei, prin iubire, o armonie desăvârșită. Cele patru piese pe care Editura „Junimea” ni le-a pus la dispoziție într-un volum de Teatru îngrijit cu competență și devotament de Doina Florea-Ciornei sînt radiografia unui suflet de o generozitate ieșită din comun și de o dragoste față de ceilalți cum mai rar se întâlnește. Reîntîmăm în piesele lui Nelu Ionescu (care a fost și un excelent gazetar, cu o combativitate plină de tact, și un cronicar dramatic de prima mână, cu un mare respect față de slujitorii Thaliei — oare e întimplător că volumul său de cronici teatrale se intitulă **Cronica din dragoste?**) multe din atribuțiile acestui dramaturg moldovean: tandrețe, duioșie, tristețe reprimată prin umor, ironia fină, respectul pentru condiția umană.

Neîncredere în foisor, piesa care l-a înpus imediat și cu fermitate în atenția publicului este o analiză minuoasă și exactă a sentimentului de suspiciune înscuțat într-o lume redusă la cîteva personaje. Fiecare dintre ele trăiește de la simpla neliniște la panica fiindcă nimeni nu acordă nimănui nici un credit. Pretextul politist al intrigii sporește atmosfera de teroare ce nu poate fi spulberată decît atunci cînd în acest spațiu sufocant pătrunde în sfîrșit izbăvitoare încrederea. Fără cartușe, Max (comedie tragică într-un act), are numai două personaje confruntate la început într-o dispută aprigă, care însă îi ajută pînă la urmă să-și regăsească în straturile cele mai adînci ale ființei lor omenia și demnitătea. Turburătoare este și Cum s-a făcut de-a rămas Catinca față bătrînă. În această piesă singurătatea nu mai e socotită o pedeapsă, din moment ce ea e consecința unei voințe de a nu abdică, orice sacrificiu s-ar cere, de la un cod de viață curat și conform unor înalte asvirații. După ce a traversat numeroase experiențe, unele de-a dreptul umiltoare, eroina nu acuză pe nimeni, nu se lasă cuprinsă de o mizantropie neagră și reușește să-și împlinească destinul devotîndu-se celor-

laltî, încercînd să le aducă, fără nici o ranchiună, binele și alinarea.

Pentru cei care l-au cunoscut pe Nelu Ionescu — și nu numai pentru ei — Preferam să mor de ris oferă o lectură zguduitoare. Flagelul comis de o boală celebră în acest secol — și care nu l-a cruțat nici pe autor — e prezentat în toată expansiunea lui. Dramaturgul pare în această piesă unul dintre acei savanți care se supun de bunăvoie unor experiențe pentru a afla detaliile ce pot contribui la progresul cunoașterii. Mesajul său e plin de un optimism necontrafăcut și e o invitație adresată omului de a nu se lăsa biruit în orice impas s-ar afla.

Teatrul lui Nelu Ionescu e un teatru al bunătații. În piesele lui celor mai înraite personaje li se oferă o șansă să-și recunoască erorile și să se salveze. Prezentarea lor nu e făcută niciodată impersonal, ci cu o participare afectivă care nu are cum să nu se transmită spectatorului din sală sau cititorului. Dar oricît de dramatice ar fi situațiile în care ele se găsesc, autorul nu concepe să se lase tirat de virtutea disperării. În lucrările lui există întotdeauna o porțiune de scăpare pentru cei aflați la cea mai cumpălită ananghie. Desi se fereste să ofere iluzii, el crede cu obstinție în capacitatea fiecărui de a cunoaște fericirea, obținută însă nu de-a gata, mură-n gură, ci printr-o înclăstare eroică, bărbătească.

Plin de întrebări și răspunsuri de o mare actualitate, profund și original, grav și responsabil, dar totodată de o seninătate înțeleaptă și surizătoare, teatrul lui Nelu Ionescu are toate premisele să dăinuie încă multă vreme în sfera noastră de interes, în sfera de interes a celor care ne vor urma.

GEORGE ARION ■

Însemnări

despre un spectacol

Doar o experiență

Grea sarcină și-a asumat conducerea Teatrului Nottara atunci cînd a inclus în repertoriul său una din capodoperele dramaturgiei ruse și universale. Pădurea lui A. N. Ostrovski. Spun gree, căci această piesă a mai văzut lumina rampei în urmă cu ceva ani, cînd a beneficiat de un răsător succes datorită unui colectiv de actori ai Teatrului Bulandra, care o aveau în fruntea distribuției pe cea care avea să dea teatrului chiar numele ei: Lucia Sturdza Bulandra. Deci, pentru spectatorul trecut de o anumită vîrstă există un termen de comparație. Dar, mai gree a fost, după noi, sarcina regizorului Costin Marinescu, asupra căruia plana întreaga răspundere, și care nu a izbutit în ceea ce privește descifrarea textului și alcătuirea distribuției.

Vrăjitor al cuvîntului, așa cum îl definește Gorki pe marile dramaturgi Ostrovski, el nu face altceva în piesă decît să surprindă decăderea morală și spirituală a nobilimii ruse, reprezentată de Raisa Pavlovna Gurmișcaia. În viziunea autorului, eroina piesei este o bo-

gătașă imorală, plină de perfidie și, pe ici pe colo, intrigantă. Trama piesei, întregul ei eșafodaj, este construit în jurul Raisei, spiritul ei dominînd chiar și atunci cînd lipsește din scenă.

Din motive necunoscute de noi, regizorul ne-a prezentat o spectacol în care — curios — nu prea a umblat în text, dar a reușit să răstoarne piramida punînd accentul nu pe eroul principal, ci pe cei doi actori, care poartă nume semnificative: Nestciastlivțev (Nefericitul) și Sciastlivțev (Fericitul).

Foarte inspirat, regizorul l-a distribuit în rolul lui Sciastlivțev pe Mircea Diaconu, un monstru sacru al actualei generații. Diaconu, actor de mare talent și cultură acaparează total scena. El vine cu marea lui dăruire, și cum este firesc are nevoie de parteneri pe măsură, căci el cucerește sala chiar și cînd trebuie să doarmă, dar atunci cînd dă replică? Fiind aici trebuie să ne oprim la un moment antic: scena cu leagănul, cînd cu naivitatea aparentă vrea s-o cucerească pe Ulita bine interpretată de Rodica Sanda Tuțiuianu. În acest spectacol, Gilda Marinescu nu s-a ridicat la cota interpretativă imprimată de Mircea Diaconu, fie din neînțelegerea textului, fie din cauza viziunii regizorale. Noi o ținem minte din memorabilul spectacol Mutter Courage cînd, pe atunci o tină interpretă, a creat un personaj de referință. Spre regretul nostru, de data aceasta nu apare ca o femeie capricioasă și acapatoare ci, mai curînd, una lipsită de orizont, o cochetă de proastă calitate. Aparitiile ei sînt terne, neconvingătoare. Ștefan Sileanu — Nesciastlivțev, este foarte bine în rol, dar lipsit de bonomia personajului, pedalînd mai mult pe grotesc, decît pe registrul grav. Gravitatea o obține prin modulația glasului, dar asta nu este suficient.

Tinăra Anca Bejenaru în rolul Axiușă are suavitatea virteii, e convingătoare. Din nefericire partenerul ei, Valentin Teodosiu, într-un rol dificil și plin de capcane, nu vibrează la același registru. În schimb, Constantin Gurită este admirabil: cînd umil, cînd josnic, cînd fioros, cînd blînd ca o mierlă. Valeriu Preda, din start, este handicapat de fizic, în ciuda faptului că îndeplinește cerința autorului: este tinăr. Dar pentru acest rol se cerea un actor impozant, ceea ce ar fi putut explica cum o femeie de talia Raisei poate să se îndrăgostească de el. În scena finală, Valeriu Preda este depășit de situație, deși agită zadarnic cravașa.

Ceea ce ni se pare deosebit de grav este faptul că spectacolul nu are atmosferă. Dacă înlocuim numele proprii ale personajelor, putem situa acțiunea oriunde.

Teatrul „Nottara” este un teatru foarte serios care, de-a lungul anilor, ne-a bucurat sufletul și ochii cu spectacole de excepție. Amintim: Richard al III-lea, Hamlet, Coriolan, Timon din Atena, Jocul vieții și al morții sau excepționalul Karamazovii. Zilele acestea, Dan Micu a ridicat pe scenă un nou Shakespeare care, sintem siguri, va fi un spectacol de țîntă, așa că vrem să credem că Pădurea lui Ostrovski a fost o experiență mai puțin reușită în activitatea unui teatru de excepție.

DAN BÎRLĂDEANU ■

CAP LIMPEDI

țat să selectez ce doresc și — aici e punctul nevralgic — nu mi-a spus nici măcar că ar fi avut intenția de a trimite discuția noastră la Flacăra, necum că a și trimis-o. Eu n-am trimis și n-am știut nimic, și apariția a fost pentru mine o surpriză absolută.

II. Textele. Din fericire, lucrurile nu stau cum le-a prezentat Lucașăru. Intervenițiile sunt departe de a fi identice. N-o spun că să mă menajez sau disculp — nu am de ce — ci pentru că aceasta e starea de fapt, obiectivă, „mensurabilă.” Din cele 175 de rînduri cit are textul din Cronica, numai 54 se regăsesc în cele 271 ale textului din Fla-

căra. Cu alte cuvinte, o treime a unui text reappare ca nu mai mult de o cincime a altuia. Acea cincime care — regretabil, desigur — s-a retipărit, alături însă de patru cincimi complet diferite, îndreptățește oare afirmația că între cele două intervenții ar fi doar „foarte mici diferențe”? Cum „foarte mici”, cînd 80% din text e altul?

În concluzie: Ceea ce se repetă este doar o porțiune foarte mică din cele două texte, și vina pentru această repetare (nedorită) nu-mi aparține. (George Pruteanu)

● În seara zilei de 6 mai a avut loc cea de-a o sută reprezen-

tatie a spectacolului cu piesa Romeo și Julieta la sfîrșit de noiembrie de scriitorul ceh Jan Otcenasek. Premiera a avut loc la 30 iunie 1984. Din distribuție au făcut parte Petre Gheorghiu, Gina Patrîchi, Tamara Buciuceanu, Lucia Mara, Aurel Cioranu, Mihaela Juvara, Aurelia Sorescu, Ion Cocieru, Mircea Bașta, Mihai Mereuță, Gheorghe Oprina, Adrian Georgescu, Rodica Suciu, N. Luchian-Botez, Simion Heța și Mihai Vasile Boghiță. Regia spectacolului aparține lui Valeriu Moisescu iar scenografia lui Mihai Madescu. (Vali Paraschiv).

● Cea de-a IX-a ediție a Festivalului interjudețean de mu-

zică populară și ușoară „Primăvara băleșteană”, se va desfășura în perioada 24—26 mai 1985, organizat de Casa de Cultură a orașului Bălești, sub auspiciile festivalului național „Cîntarea României”. Festivalul se bucură de o tradiție frumoasă, propunîndu-și să promoveze noi și autentice talente ale genurilor de muzică specificitate în regulamentul concursului. Militînd pentru valorificarea și popularizarea folclorului autentic, pentru stimularea și antrenarea celor mai tineri interpreți în păstrarea zestrei folclorice pe care o avem, „Primăvara băleșteană” rămîne o adevărată scenă a cîntecului popular. (Ioana Proca)

Cronica literară

Un destin

Despre Pompiliu Eliade, primul mare profesor al Universității din București, s-a scris extrem de puțin pînă la monografia Ioanei Vușdea (Univers, 1985). De activitatea lui literară s-a ocupat Charles Drouhet, care i-a urmat la catedră, în Viața românească, 1915, apoi, tot în Viața românească, 1940 nr. 3. Bazil Munteanu urmașul lui Drouhet, în studiul De la Pompiliu Eliade la Charles Drouhet.

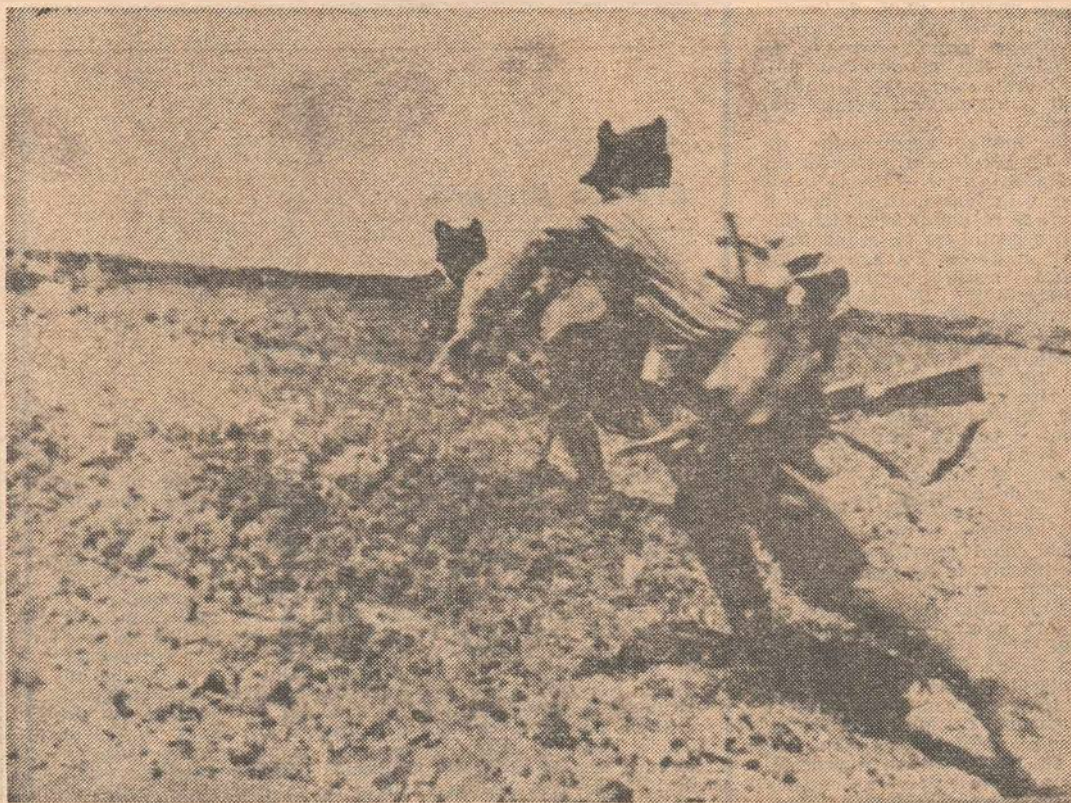
O biografie amplă lipsește. Știm că s-a născut în 1869 (în același an cu criticul francez Paul Souday) și că și-a trecut licența în filozofie la 22 de ani cu teza Silogismul și adversarul său Herbert Spencer. Din 1891 e bursier al Școlii Normale Superioare la Paris, elev al lui Ferdinand Brunetiere, autor în 1890 al studiului L'Evolution de la critique depuis la Renaissance jusqu'à nos jours. Hippolyte Taine, mort în 1893, își încheie în același an vasta sa lucrare Les Origines de la France contemporaine începută în 1875. În 1894 apărea Histoire de la littérature française de G. Lanson. Este contextul în care Pompiliu Eliade își trece doctoratul de stat cu teza De l'influence française sur l'esprit public en Roumanie. Étude sur l'état de la société roumaine à l'époque des régnes phanariotes (Paris, 1898). Născut profesor la Facultatea de litere și filosofie din București, își inaugurează cursul cu 15 prelegeri publicate în Revista idealistă, iar apoi în volumul din 1903 Ce este literatura? — Condițiile și limitele acestei arte. În același an adună în trei volume sainte-beuvienele sale Causeries littéraires, publicate în ziarul L'Indépendance roumaine, începînd din 1901, cînd în Convorbiri literare scria despre Filosofia lui La Fontaine. Pe aceasta o atacă violent St. Orășanu, la îndemnul lui N. Iorga care-l agresează nu mai puțin vehement în Sămănătorul din 24 august 1903 (Cellat Pompiliu Eliade, despre Causeries littéraires). Zadarnic răspunde Eliade Sămănătorului (1903), publicînd mai departe în Revue des Deux-Mondes (15 decembrie 1904) studiul comparatist Grégoire Alexandrescu et ses maîtres français. Studiul despre influența franceză este reluat în Histoire de l'esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle, I (1821—1828) și II (1828—1834), Paris, 1905—1914. Mai publicase între timp Sămănătorul de neghină (1906), un Raport de pe vremea directoratului la Teatrul Național în 1908—1909. Cu privire la Maurice Maeterlinck (editura Flacăra, 1912). Mic de statură („cea mai soundă dintre personalitățile înalte ale acestei țări” în caracterizarea unui contemporan), orator strălucit, „bel esprit” (în definiția lui E. Lovinescu), Pompiliu Eliade a murit la numai 45 de ani, după o carieră scurtă de 16 ani, rodnică totuși, mai ales prin cele trei volume de istorie și filosofie a culturii, opera sa fundamentală de care nimeni n-a putut face abstracție în continuare și care se citește și astăzi cu interes nu numai pentru bogăția datelor, dar și pentru savoarea expunerii, aducînd aminte de pagini din Port-Royal de Sainte-Beuve și Les Origines de la France contemporaine de Taine.

Adept al principiilor estetice ale lui Maiorescu, perfecționat la școala critică franceză impresionist-rationalist-istoristă, Pompiliu Eliade optează în literatură pentru clasicism, difident față de romantism și naturalism, acceptînd din simbolism doar vagul. În artă, sufletul omenească simțit, crede el, întotdeauna „îndoita nevoie a vagului și a clarității” (adică a muzicii și literaturii). Spre deosebire de știință, literatura are în vedere individualul, artistul însă vede în particularul generalul, creează, nu copie realitatea. Opera artistului se cade să fie esențial omenească, nu exclusiv personală (este personală numai în expresie). Artă nu tolerează imoralitatea, dar etic este altceva decît estetic.

Critica e, după Pompiliu Eliade, un fel de „artă a artei”, un act de cunoaștere ca și literatura, exprimat cu mijloacele literaturii. Criticul parcurge în demersul său patru etape. În faza externă observă dacă opera e în proză sau versuri, tragică sau comică, ce impresie lasă la nivelul limbii. Faza artistică are în vedere condiția materială (prozodie, vocabular, tropi), modalități de trasare a acțiunii (narative sau descriptive). În faza a treia criticul încearcă să desprindă filosofia autorului ideea operei, în fine în faza a patra schitează profilul uman al scriitorului, trășăturile personalității sale. Citim aceste lucruri în Filosofia lui La Fontaine (Orășanu sugera ca model cartea lui Louis Delaporte, La Philosophie de La Fontaine ; 1896).

Ca și critica, istoria literaturii e o artă („Ar fi minunat ca istoricul să poată da senzația de roman”, scrie Pompiliu Eliade, fără a identifica istoria literaturii cu romanul care e operă de ficțiune). Cercetările ulterioare au modificat multe din opiniile lui Pompiliu Eliade privitoare la poezia din perioada numită de noi premodernă. Nu stia că Ienăchită Văcărescu avea cunoștință de Voltaire (Essais sur les moeurs, Histoire de l'empire de Russie), că logofătul Conachi traducea din Léonard, J. B. Rousseau, Saint-Ange, Lévizac, Pierre d'Herbigny (Piron și Lefranc de Pompignan, citată de el, n-au avut ecou la noi). Aprecia pe Alecsandri, deși îi imputa căderea într-un mare gol sufletesc, mai puțin pare-se pe Eminescu din cauza licențelor de tehnică, a pesimismului, a filosofiei (îl plasa totuși între Shakespear și Goethe). Credea că I. L. Caragiale se va perima (opinie preluată mai tîrziu de Lovinescu), fiindcă prezintă romanul „d'une certaine condition sociale”. „mal civilisé de la fin du XIX-ème siècle”. Socotea totuși O noapte furtivoasă „bijuterie a genului”, iar O scrisoare pierdută culme a repertoriului dramatic românesc. În Manasse de Ronetti-Roman nu-i plăcea Misim, omul lui „peut-être”, se împăca însă cu eroul principal pentru „echilibrul” său. În Vlaicu-vodă de Davila vedea triumful progresului centripet, venit din afară și care „n-are timp să aștepte” progresul interior, centrifug, lent. Numai spre a încuraja repertoriul național, admitea și piese de Haralamb Lecca, Grigore Ventura și alții. Curiozități: stăruia asupra poeziei lui Radu Rosetti, admira lirismul „obiectiv” al lui Șt. O. Iosif, poet „clasic”, „definitiv” și se extazia de România pitorească a lui Vlahuță pentru „triumful rațiunii asupra părților malactice ale sensibilității”. Toate acestea precum și tehnica evocării istorice din L'influence... și Histoire... operele căpătale ale lui Pompiliu Eliade, sînt cu pătrunderi și competență analizate de Ioana Vușdea în excelenta sa monografie.

AL PIRU ■

Spulberate, rănilor pământului

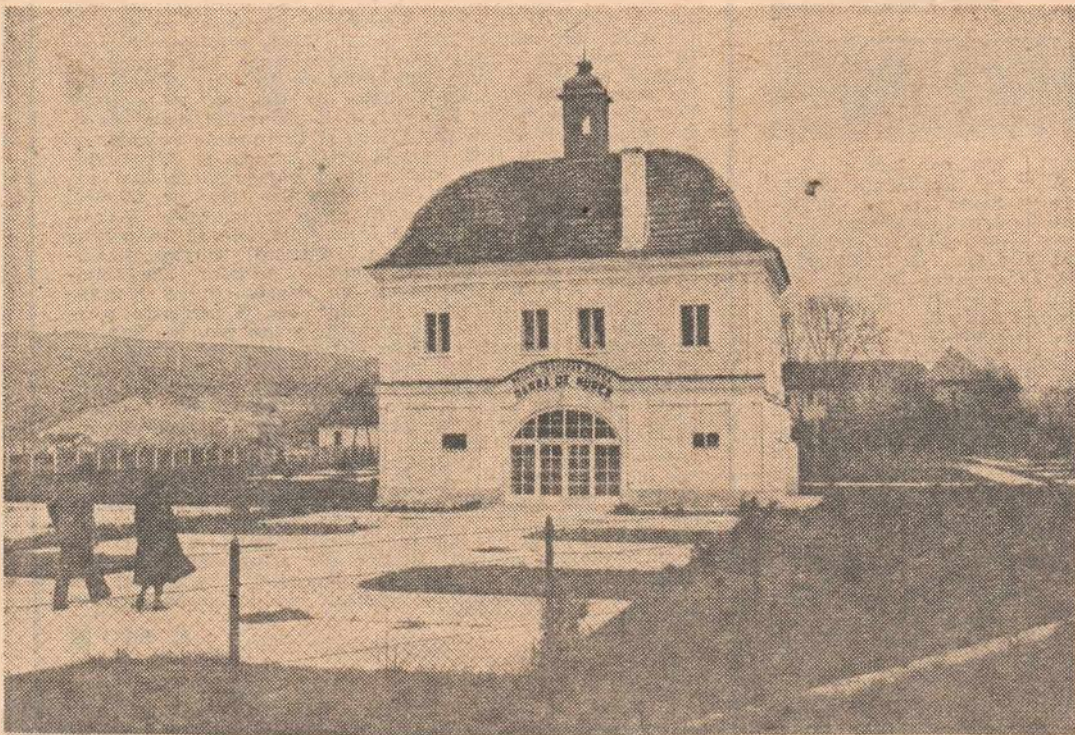
Fotografii de VASILE MOLDOVAN

Au trecut 40 de ani și pe alocuri pământul păstrează mai puține urme decât memoria oamenilor. S-a întins covorul de iarbă peste tranșee. Cazematele păraginite și umede nu mai folosesc nici măcar cit niște magazii, iar localitățile pomenite atât de des în presa vremii au un aer de pensionar cuminte sau de bărbat în forță. Hărțile războiului au fost înlocuite cu geografia speranței. La Oarba de Mureș doar monumentul a rămas ca un semn deasupra treburilor cotidiene legate de pământ. Monumentul și muzeul. Pe dealul de unde venea moartea sculptată din gurile lungi și subțiri crește porumbul și griul. În vale, riul curge adormit sub privirile atente ale pescarilor. Parcă e altă lume. Au trecut 40 de ani și el este printre puținii oameni din acel război obligați să trăiască pe locul în care i-au murit cei mai mulți prieteni. Pe front a fost combatant, soldat simplu, și-n atacurile cu salt

înainte a urcat de mai multe ori pantele pe care în copilărie le cobora cu sania. A trecut și Oarba de Mureș, lăsând o urmă dureroasă și plină de sens în sufletele supraviețuitorilor și ale urmașilor. Bătrînul acesta cu părălia plecată pe ochi are o mulțime de copii. Se numește Iosif Ieremiaș și s-a născut și a luptat acolo unde trăiește. Și ca o formă de luptă împotriva memoriei încercate, a dat lumii o mulțime de copii, oameni de nădejde răsfirați prin toată România. E om de serviciu la circumscripția veterinară din comună, omul de la cai, și în același timp este printre cei foarte puțini, gata să te însoțească peste tot, în teatrul unui ceas de infern și cu fiecare să verse o lacrimă.

Au trecut 40 de ani și rănilor pământului s-au vindecat și din cenușa spulberată de ani se aude superbul marș al victoriei plătite cu morți.

CORNEL NISTORESCU

Recivim pentru eroi

„Am fost dat dispărut”

Pe Nicolae Stroe (strada Odei, nr. 56 din București) l-am întâlnit în aceste zile de mijloc de april, lângă cotul cel mare al Someșului, la Jibou. Venise 600 și mai bine de kilometri să vadă locurile unde plutonul său s-a încrincenat în memorabile lupte cu hoardele fasciste. Din acele încleștări s-a ales cu o enormă cicatrice (astăzi invalid de război, gradul II).

Nu împlinise încă 21 de ani elevel plutonier Nicolae Stroe, cînd i se încredințase comanda plutonului tunuri anti-tanc din regimentul 34 infanterie Constanța, divizia Mărășești. Pe front, ca alți mii de tineri care au răspuns la chemarea partidului comunist și el a venit vîntur. Îmi arată cursul riului dinspre Jibou spre Ulmeni pe o hartă imaginată și rememorează localitate cu localitate drumurile parcurse de pluton cu tunurile anti-tanc, locuri în care s-au împotmolit, sate în care au fost ospătați românește, cote la care au fost atacați, movile de după care au atacat.

„Din Ulmeni, își reaminteste Nicolae Stroe, din ordinul colonelului Ion Dolea, azi locotenent general în rezervă, am fost trimis la liziera de sud a acestei localități (Jibou, n.a.) pentru a opri contraatacul inamic de pe Valea Agrișului. Eram toți tineri, dar n-am știut ce-i teama. De pe acest platou (îmi arată locul numit Ciglentir) prin trașeri directe, repetate am oprit contraatacul cu tancuri, a unei subunități SS, care se afla la Tog și la Lupoia. Au căzut atunci în acele lupte 2 elevi din plutonul meu, care sînt îngropați la marginea Togului. Voi răsădi o floare pe mormintele lor apoi îmi voi continua drumul, drum bătut acum mai bine de 40 ani pînă la Carei, iar în vară împreună cu colonelul în rezervă Gh. I. Pană fostul meu căpitan, mai departe pînă în Munții Cehoslovaciei, lângă localitatea Dol. Micina”.

— De ce pînă acolo, l-am întrebat?

Oftează și într-un târziu îmi răspunde: Lîngă acea localitate, la 18 martie 1945, într-o luptă crîncenă, am căzut grav rănit. Nimeni din plutonul meu nu a mai știut nimic de mine. Căpitanul Gh. I. Pană m-a dat dispărut. Acum după 40 de ani am reușit să dau de colonelul în rezervă care mă dăduse dispărut. Cu o lună în urmă ne-am întâlnit. Nu pot să vă descriu uimirea, bucuria, emoțiile care ne-au cuprins. De aceea în vară vreau să refac împreună cu el drumul pînă în munții Cehoslovaciei”.

Drum bun! și fie ca drumul de acum 40 de ani să nu-l mai bată în pas de front nici fiii voștri, nici copiii lor, nici copiii copiilor lor...

Scrisori vii ale celor ce nu s-au mai întors

Mama Peștean, cum îi zic mai tinerii satului nu-i prea vorbăreată. Nici nu are de ce. „Mă împunge ceva în inimă, mă doare rău sufletul, cînd trebuie să vorbesc despre feciorii mei. Erau ca brazii. Cu părul nins, cu obraji scrijelii de atîtea lacrimi, cu mină tremurîndă scoate dintr-o lădiță 2 cărți postale, pe care creionul chimic înmuiat în gură s-a imprăștiat haotic, îngălbenite și roase la colțuri. Mi le întinde, stergîndu-și ochii cu colțul năframei”.

„Măică scumpă,

vei ști despre mine și despre Nelu că facem bine și suntem sănătoși, care sănătate ți-o dorim și dumentale. Sîntem o companie numai feciori din Ardeal, mulți din prejuri, Romana, Tihău, Rominași dar din sat de la noi nu-i nimeni. Pe unde am trecut prin Ungaria am fost primiți bine. La atac nu am leșit decît o singură dată, într-o noapte ploioasă. Am băgat o frică în nemți de nu o să le iasă niciodată. Nelu a fost zgîrnat ușor la cap dar numai atât. Nu te speria, am venit pe front să învingem nu să murim”.

Verpeled 12 nov. '44

„Dragă mamă,

Îți scriu din Slovacia. Așa-i de frig aici că au crepat pietrele și mina ne amorțește pe trăgaci. Nu mai avem mult și terminăm și cu blestemății de hitleristi și ne-om întoarce acasă la pământ și junincă. Să nu fii supărată că nu te-am ascultat și ne-am înrolat voluntari; pământul nostru-i numai al nostru și nimeni nu are dreptul să ni-l stoarcă de cele

bune... Liviu a făcut bravu' aici. Cu mitraliera după o mîchie de deal a ținut inamicul mai 2 ceasuri în vale și nu l-o lăsat să urce cota. Apoi o venit ajutoare. O schiță i-a lovit brațul și acum îi în spital. O să se facă bine și o să ne vezi pe amîndoi acasă. Inchei dorindu-ți sănătate”

Bogonitzze 2 feb. '45

„O să ne vezi pe amîndoi acasă”.

Neverosimil se așterneau aceste rînduri pe un petec de hirtie sub o foaie de cort din munții Cehoslovaciei. Liviu Peștan, după încleștarea amintită în scrisoare, cu abdomenul scrijelat, a mai trăit 2 zile. Ioan Peștan într-o misiune de cercetare, la Viscoasa în munții Tatra a fost prins. A fost schingiuit ars cu fierul, dar nu a trădat nimic.

„Și mama Peștan de 40 ani și mai bine așteaptă, citind în fiecare seară: „O să ne vezi pe amîndoi acasă”

Plecat voluntar...

Valer Taloș din Prădănești, Județul Sălaj, actualmente pensionar în Șomcuta-Mare, Maramures): „Am luptat 10 luni pe frontul antifascist. Am plecat voluntar la chemarea partidului comunist, partidul nostru. Aveam un tun anti-aerian în primire. Focul bătăliei l-am primit la Turda, dar setea de a învinge ne-a dus pînă departe în munții Cehoslovaciei. La sfîrșitul lui octombrie cînd am văzut România eliberată de sub cizma fascistă, chioțeam de bucurie și eu și Ștefan și Mitru și Gheorghită, adică cei patru de la tun. În Pusta Ungarie începuseră ploile și ne era din ce

în ce mai greu. La Kisterenyl aviația germană bombarda rău de tot. Cu orice preț trebuia să oprim. Am primit ordin să nu ne mișcăm de la tunuri. Era în bună dimineață, cînd o escadrilă de avioane germane a început raidul asupra localității. Parcă venise potopul de foc pe pământ, atîtea bombe și grenade cădeau. Le-am venit de hac. Un avion am văzut cu ochii mei cum sfîrșia în văzduh. Îi nimerisem, apoi altul și încă unul. Am doborât atunci 3 avioane. Ștefan mă servea ca pe bandă, dar o nenorocită de grenadă i-a retezat piciorul sting. În clipele următoare părăsit și Mitru, rostogolind la vale cu pieptul străpuns de schije. Doar Gheorghe mă mai putea servi, dar nu după mult timp a căzut și el. M-am trezit deodată singur lîngă namila de fier. I-am strîns pe toți trei la un loc le-am închis ochii, i-am acoperit cu mantaua și m-am întors din nou lîngă tun, trăgînd eu o ură fără margini în păsările nemțești. Eu eram și ochitor și servent și trăgător, eu îmi și comandam. Mai tîrziu am primit ajutoare... și așa am ajuns în munții Slovaciei. Doar brațul și obrazul mi-au fost arse de suflul unui proiectil. Dar bandajată cum eram nu mi-am lăsat o clipă tunul”.

Intr-un târziu îmi zîmbește strîns, de partea în care obrazul mai îndura urma lăsată de arsură dinamitei.

„Luptam în incercuire”

Ioachim Pop trece încet prin fața mea bătînd rar cu piciorul său de lemn în cimentul aspru al curții. „E mult de atunci flăcăule, e mult și oricît ar fi lume și pământ n-aș mai vrea să văd niciodată asemenea gîz-zăvil. Eram concentrat doar de 4-5 luni, simplu soldat, în regimentul 34 infanterie, batalionul maiorului Murea. Pe Tisa, la Tiszalack ne-am trezit în situația de a avea inamic și în față și în spate. Luptam în incercuire. Am înaintat vre-o citeva sute de metri dar au început să curgă gloanțele din toate direcțiile. În acel vacarm, am aruncat grenade și am intrat în luptă corp la corp. Iovind în stînga și în dreapta. Era ger și mohorit, dar ne-am aruncat mantalele să ne putem mișca în voie. Erau unguri și nemți mult mai numeroși ca noi. Însă i-am învins. Am urmărit în continuare inamicul și l-am destrămat pozițiile. Apoi am simțit cum îmi arde piciorul drept și am căzut în amorțea-lă. M-am trezit într-un spital

campanie și de pe Valea marelui am fost trimis să. Atunci mi-am pierdut, la genunchi, piciorul drept, asta am fost trimis acasă.

Am bolit multă vreme și mă mai doare și acum partea piciorului rămas pe Tisa.

VIOREL VARGA

C Tisa a explodat o mină...

În zona Tiszalök se forțează și infanteria trece relativ rău pe malul drept, avansând colo de riu cițiva kilometri. Tisa face o curbă largă către vest, desenând aproximativ un pătrat cu latura de 6 km, neînchis către est. Neînchis de riu, însă închis de Tiszalök și mai neplăcut, his de un drum care vine spre nord, unde nemții reușesc și de unde pot oricând traataca, tăindu-ne legătura cu spatele și încercuindu-ne. Era a III-a a căpitanului gergescu Miron primește ordin ocupe poziție în acest inid, făcut în dispozitivul de rare al inamicului. Și căpitanul și colonelul Dobriceanu, zandantul Regimentului 1 ilerie Grea din Craiova, sint științi de pericolul unui asemenea amplasament, dar infanteria de dircolo de riu cerea lămuriri. Căpitanul mă amă la ordin, mă pune în ră și eu rețin tema: „Tei doi asi — telefonistul și observorul — treci Tisa pe podul vase de aici (și-mi arată cu mâna) și tot timpul întinzi firul și dumneata. Peste riu e un pod. Te instalezi în turla biserie și-mi comunică tot ce vezi. tot drumul, din zece în zece minute, îți legătura telefonică mine! Înțelegi?”

care trebuie să le mai construim!” „Dar celălalt?” „Stan? Stan văd că încă mai mișcă. Nu vorbește, nu aude, dar este încă în viață!”

Cit a durat trecerea podului de vase al lui Croitoru și al lui Stan, aflăm de la un caporal tot adevărul: „nemții au încercat să ne distrugă podul de vase (construit azi-noapte) cu aviația, cu artileria, dar nu au reușit; atunci au început să dea drumul de sus de la colțul riuului, la fel de fel de plutitori, cu mine de curent. Noi avem sistemele noastre de siguranță mai sus de pod, dar o mină a scăpat și se apropia periculos de el. Croitoru și Stan, care făceau paza imediată a podului, patrulind de-a lungul lui într-o barcă, au văzut pericolul, s-au apropiat de mină și au lovit-o cu cângile. Mina a explodat la vreo douăzeci de metri de pod, care nu a suferit nici o avarie. Ei doi, însă, s-au făcut praf”. „Și nu știu ce pericol îl așteaptă?” „Ei, asta-i bună și cu dumneavoastră! Cum să nu știți?! Croitoru era pontonier vechi, om de aproape treizeci de ani, a făcut tot Estul. E concentrat de mai bine de cinci ani. Iar Stan, Stan e militar în termen, instruit recent. Știau prea bine amândoi, asta le era misiunea și asta au făcut!”

Am trecut dincolo, pe malul drept al Tisei, în timp ce apele riuului curgeau cuminti, printre și pe sub bărcile metalice ale

pescu, general locotenent(r) Ion Botea care au participat nemilocoit la eliberarea Transilvaniei. A fost prezentă și soția maiorului Gheorghe Mihalache, cu cele trei fiice, venind tocmai din Sălătrucel de Jos (Argeș). Venite să vadă și să cinstescă locul de veci al soțului și tatălui lor — erau, dornice să-i aducă ofranda sufletelor înlăcrimate. Gheorghe Mihalache a fost comandant de companie în Regimentul 92, iar în operațiunea de eliberare a plaiurilor ardelenice de sub cizma crotopitoare hitleristo-horthystă și-a găsit sfârșitul, ciuruit de gloanțe vrăjmașe dintr-unul din cuiburile de mitralieri ce întesau tinutul. Toți soldatii și ofiterii români care și-au jertfit viața la Tiream (3-4 km de orașul Carei) făcuseră parte din acest regiment. Prezentă a fost și sora sublocotenentului în rezervă Octavian Gog, mort și el la datorie! Poetul Gabriel Rafiu (Corneliu Bala) din Carei, a realizat un colaj de versuri rostite cu simțire de către elevele Liceului pedagogic din Carei. Vocea martirului neamului reverbera peste vreme, parcă dintr-un străfund de lume. El, eroul, era chemat la masa sărbătorească și la clipa pioasă de aducere-aminte. Erau acolo și rudele lui Petru Nămoilă și Ioan Drăgoi. A sosit și „măicuța bătrână, cu brui de lină”, să caute „bătutul de noroc” al sublocotenentului

Gheorghe Negomireanu, să caute locul sfânt unde a căzut bravul ei fiu. Era însoțită, într-un inegalabil gest, ca de procesiune, de cei 7 frați ai sublocotenentului, traversind țara, tocmai din Dragostei (Dolj). Din circa 10 județe veniseră părinți, frați, soții, copii și rude ale eroilor căzuți la Tiream pentru eliberarea ultimelor brazde de sub talpa crotopitoare horthysti.

A fost o sărbătoare-legământ-de-credință al celor vii întru păstrarea curată și nestirbită a amintirii celor dispăruți și, în numele lor, a întregii istorii a neamului, a libertății patriei.

Gestul unui bărbat anonim, gestul unui român simplu, pe nume Mihai Cădariu, are însă dimensiuni incomparabile, ca și al poetului Gabriel Rafiu. Gestul celui mai înalt și desăvârșit Recviem pentru eroii neamului românesc, un glas de simbol al unui popor care a vrut și vrea să trăiască în pace și libertate.

Felicitînd, noi insine cu capetele plecate de recunoștință pe bunii noștri compatrioți din Ardeal, nu ne rămîne decît să aducem aminte și altora din satde unde zac osemintele eroilor neamului, că astfel de gesturi merită făcute cu credință și pioasă cinstire în fiecare primăvară aniversară, în fiecare primăvară a Victoriei.

DORIN SALAJAN

Rangul de sergent

Pentru sergentul Stănilă St. Alexandru viața n-a fost o imensă ciocolată cu lapte. El o vede ca pe o sîrmă subțire pe care trebuie să mergi mereu în echilibru, să faci adică, acroba-

de grupă a plecat pe front. La Oarba de Mures a tras pînă ce i s-a înrosit teava armei și s-a decalibrat.

„Am petrecut zile grele la Oarba de Mures și la Careii

a deschis focul. A fost primul randevu serios al sergentului Stănilă St. Alexandru cu moartea. S-a făcut broască la rădăcina copacului. Telefonul era tîndări, Neamțul trăgea îndrăcit. Stănilă St. Alexandru și-a făcut o cruce cu limba în cerul gurii și de la centură a scos o grenadă grea, nemtească. A scos cu dintii cuiul și a aruncat-o. S-au făcut praf și Fritz și mitraliera. Bergmann Stănilă St. Alexandru a slăbit în acele clipe 2-3 kg. A numărat 138 de găuri în copacul salvator. A doua zi a primit de acasă o scrisoare în care nevasta îi scria că e bine, sănătoasă, cu copilul și părintii și comunistii au dat din martie pămînt la oamenii plecați pe front. El primise trei pogoane în Afumați, din fosta moșie a generalului Manolescu. Toti îl asteptau acasă că era vremea semănăturii porumbului, pămîntul se zbcise și era bun de treabă. Se vede însă treaba că doamna cu coasa îl dădea tîrcoale. Pe cînd dirija tirul de artilerie într-o seară a fost rănit la cap de o schijă de brand. Ziua de 9 mai, ziua Victoriei, l-a prins însă ieșit din spital, descă bătrîna, care trăise multe, la Byscutt în Cehoslovacia. Nu le venea să creadă că se terminase calvarul. Istoria revenea încet în matca ei firească. Astfel regimentul 90 infanterie P.O. imbarcat în patru căruțe a primit ordinul să plece către patrie. Din 3000 de soldați tineri, rămăseseră doar 86 de suflete. Cu lacrimi în ochi, au pus ca marinarii „cap compas” Tara, și au pornit. Sergentul Stănilă St. Alexandru era în prima căruță numit șef de atelaj. Cali simțind zorul călătorilor în haine kaki au întins pasul apoi au luat-o în trap. Muntii Cehoslovaciei rămîneau încet în urmă. Pădurile dădeau în verde și soldatii si-au agățat la țevile puștilor muguri și frunze. Un cîntec trist ca un bocet de moarte plutea peste pădurile Cehoslovaciei și sergentul Stănilă St. Alexandru ducea într-o carte de rugăciuni din ranita veche următorul zapis: **Regimentul 90 infanterie P.O. oficiul postal militar nr. 122. Pe front scutit de timbru. Certificat. Noi locotenent colonel Friscu Nicolae comandantul regimentului 90 infanterie P.O. certifiem prin aceasta că sergentul Stănilă St. Alexandru etg. 1943 este mobilizat și pe front de la data de 5 09 1944 la acest regiment în mod continuu și pînă în prezent. În tot timpul sus-numitul a dat dovadă de foarte multă conștiinciozitate, zel și devotament, ducînd la bun sfîrșit și în optime condițiuni toate însărcinările militare primite. A fost decorat cu „VIRTUTEA MILITARĂ” și „CRUCEA SERVICIULUI CREDINCIOS CU SPADE”. Foarte bun patriot și devotat. Se poate conta pe el în cele mai grele împrejurări. Drept pentru care i s-a eliberat prezentul certificat pentru a-i servi la nevoie. Numărul 2389 din 25 aprilie 1945”.**

Stănilă St. Alexandru nu a folosit acest zapis niciodată. Îl ține și astăzi într-o ladă veche de campanie în timp ce foarte putini știu că viața sa nu a fost o imensă ciocolată cu lapte.

PETRE IVANCU

P.S.

În 1954 prin Decret al Marei Adunări Naționale sergentul Stănilă St. Alexandru i se conferă medalia „Eliberarea de sub jugul fascist”. Apoi, după o bucată de vreme, primește una din cele mai înalte distincții ale Republicii Socialiste Cehoslovace: **President Republiky Ceskoslovenske Udelli V Uznani Bojovych, Zasluh, Ktere Ziskal V Boji Za osvobojeni Republiky Ceskoslovenske. Sergent St. Alexandru Stănilă — Rumunsko Ceskoslovensky Valenny Kriz 1939, gen. Ludvig Svoboda.**

Se trece, între primii din Afumați în G.A.C., depunînd eforturi pentru dezvoltarea economică a acesteia iar în 1962 prin brevet al Consiliului de Stat, Decretul nr. 296/1962 i se conferă Medalia pentru participarea activă la munca de cooperativizare a agriculturii și de întărirea organizatorică și economică a gospodăriilor agricole. Așa arată rangul de sergent al lui Stănilă St. Alexandru.

Memoria veteranilor

mul semn de întrebare. Fui totuși, către explozie! Și ngem acolo, după ce pontonii din compania 18 poduri seseră din apă, pe cel ce va eni unul din eroii națiunii noastre, pe soldatul Eftimie Croitoru, contingent 1938. Și pe arășul lui de pază a podului soldatul Stan Gheorghe. -au făcut?” „Mai nimic! murit ca să putem trece noi colo”, îmi răspunde un locotent, cu lacrimile siroindu-i obraji. „Și nu s-au putut salva? Nu i-ați putut salva?” „Puteau...? De ce pui ebări? Problema pe care au avut-o ei avea o singură soluție: sacrificiul lor. Și n-au reușit să-l facă. Croitoru e t și uite, că figura lui pare pune: «nu-i nimic, totul e în ordine, mi-am făcut datoriile, așa am avut ordin, așa am venit; vedeți-vă de drumul meu și de celelalte poduri, pe

podului lui Croitoru și al lui Stan.

„Un lucru nu pricep eu, își exprimă nedumerirea sergentul Robescu, observatorul meu. De ce Eftimie Croitoru, după atîta armată nu a fost avansat caporal, ori fruntas măcar...?”

Este într-adevăr greu să dai răspuns la o asemenea întrebare. N-o fi avut patru clase primare, n-o fi știut să se iscălească, sau să facă socoteli din mîinte, ori o fi fost neglijent cu ținuta lui, sau o fi fost vreun hitru care o fi dat răspunsuri în doi peri superiorilor săi...

Prețul lui Stan a fost o comotie trecătoare și auzul său, la care a trebuit să renunțe pentru todeauna. Prețul plătit de Croitoru a fost conform ordinului dat de libertatea României: „Viața!”.

EUGEN GURAN

ție. Truditor al pămîntului, unul din cei opt copii ai lui Gheorghe Stănilă din Afumați Doljului, îl avea cinci pogoane de pămînt, un copil și o nevestă cînd a plecat la întilnirea cu moartea. Asta era toată averea lui cînd la 21 de ani, în februarie 1943, clopotul istoriei a bătut și pentru el. Trebuia să-si facă armata și să plece pe front. Războiul era departe în răsărit, bubuitul tunurilor nu ajungea pînă în Afumați, acolo ajungeau doar hîrtiile cu chenar negru în care se spunea lapidar: „...fiul dumneavoastră... a căzut la datorie pentru țară și rege”. A luat în spinare o tralstă cu de-ale gurii, și-a sărutat copilul, nevesta și părintii și a plecat. A fost incorporat la regimentul 90 infanterie Ardeal din Sibiu, regiment cu tradiție. Avea 6 clase, o minte isteată și a fost trimis în scurtă vreme la școala regimentală de gradati, de unde după sase luni vine ditamai sergentul, cum visa fiecare oltean aflat în cătănie. Sergentul Stănilă St. Alexandru este salvat de la trimiterea pe front de către un căpitan care îl oprește instructor pentru recrutați în regiment. August '44 îl prinde pe sergent în Răsinarii lui Octavian Goga unde regimentul avea o tabără de instrucție. Apele istoriei erau din ce în ce mai turburi. Ofiterii erau pămîntii la față, iar soldatii nu se sfiau să vorbească deschis că războiul lui Hitler este pierdut. Se asteptau din clipă-n clipă să fie trimisi pe frontul de răsărit. Care răsărit ajunsese la Iasi. În seara zilei de 23 August 1944 întorsi de la cîmpul de instrucție, soldatii au fost adunați în careu în tabără. Colonelul, comandantul regimentului le-a spus că în aceea zi Antonescu fusese arestat și s-au întors armele împotriva nemților și horthystilor care, chiar în aceeași zi au trecut granita provizorie a Ardealului. Sergentul Stănilă St. Alexandru n-a dormit aproape deloc în acea noapte numai spre dimineată a furat un pui de somn pe care i l-a spart repede gornistul regimentului. A văzut în mîinte pe toți cei dragi. Au plecat în camioane grele. Tatra, pe front. Nemții o luaseră la fugă dar ici-colo opuneau o rezistență inversunată. Stănilă St. Alexandru a lăsat explicarea „puștii lui Nichita Stănescu” altora, a luat un pistol mitralieră și pe post de comandant

Mari. Nemții și ungurii se agățau de fiecare palmă de pămînt românesc. Au căzut mulți soldați români pentru dezrobirea sfîntă a țării. Am forțat Tisa și alături de rusi am trecut în Ungaria unde am dus lupte grele, aprige.

Evident sergentul, Stănilă St. Alexandru nu pornise cu regimentul său „pe direcția Tokai” pentru a degusta faimoasele vinuri.

Pentru comportarea sa și pentru istetimea de oltean este numit agentul de legătură al comandamentului regimentului. Funcția de mare încredere, dacă avem în vedere că el cunoștea toate planurile de operații militare ale regimentului, și agenții de legătură erau vînați ca păsări rare. „Iimbî”, de ambele tabere inamice pentru a le face să vorbească. Nu se mai temea de moarte. Se învățase cu ea. Își făcea cîstit datoria de român și de soldat și astfel într-o zi „s-a conferit sergentului Stănilă St. Alexandru din regimentul 90 infanterie P.O. medalia CRUCEA SERVICIULUI CREDINCIOS CU SPADE, cl. III, PENTRU DEOSEBITE FAPTE DE ARME SĂVÎRSITE PE CÎMPUL DE LUPĂ, ÎN RĂZBOIUL CONTRA GERMANO-MAGHIARILOR ÎN ANII 1944-1945. Semnat colonel Popescu Victor cdt. regiment 90 infanterie P.O. OZ, nr. 235 din 21 01 1945”. Tot în Ungaria primește și „Virtutea militară”. Nemții se retrăgeau cu pierderi grele spre apus. Regimentul lui Stănilă St. Alexandru intră în Cehoslovacia, ca eliberator, prin Buzyta, unde se dau lupte grele. Aici îi moare un vecin și prieten pe care-l ocrotise cît putuse: Mihai Tunsu. Luptă cu ghearele și cu dintii așa cum lupta fiecare român de altfel, la Banská, Bistrica, Brno, Jablennîța, Zvolen. Acum nu mai este agent de legătură ci este observator de tragere, adică dirijează tirurile de artilerie asupra pozițiilor inamice. Iarăși un post chele unde se descurcă bine. O incurcă însă rău de tot la cota 833, lingă Byscutt, în Tatra, unde ascuns după un copac masiv dirija tragerea. Un neamț singuratic s-a furisat pînă la 30 de metri de el cu o pușcă mitralieră și

Monumente pentru cei jertfiți

hotarele nord-vestice ale în comuna Tiream, prin cetățeanului Mihai Cădariu. Întîlnesc periodic zeci de eroi din cele mai departate cre ale țării. Este un mod aduce, pe această cale, o cinstire eroilor jertfiți litalur patriei. Clipe de sârure ale sufletului, cînd este predispus la rememori și aducere aminte. Căci, la Mare și Carei s-au purtat, 44, bătălii singeroase penliberarea ultimelor brazde amînt românească, iar numă-soldaților români căzuți la ie a fost însemnat.

cea căzut, de asemenea, la datorie. Așa a aflat că în operațiunea de capturare a unui cuib de transmisioniști nemți din turla biserieci din Ghenci a căzut locotenentul Constantin Musat.

Înștiințarea și reunirea, aproape anuală, a rudelor ofițerilor și soldaților căzuți în această parte a țării necesita timp și bună organizare, pe care le-a găsit, cu chibzuială și generozitate. Precum a găsit și bună înțelegere la comitetul comunal de partid și la conducerea unității agricole din Tiream. De asemenea, a găsit sprijin și la cițiva buni concețâteni și patrioți care i-au dat ajutor în tot acest demers sublim, patriotic, românesc, omenesc cum sint Ioan Corneanu, Vasile Trandafir, poetul Gabriel Rafiu (Corneliu Bala), Ioan Chivarî, Gheorghe Cădariu, Teofil Florian, Leontin Roman, Ioan Ciocotișan și alții.

Am avut prilejul să particip la o astfel de sărbătoare de suflet și aleasă simțire. Merită rememorați, acum cînd patru decenii ne despart de acele zile dramatice dar eroice. Aniversarea de la Tiream ar merita, desigur, un loc aparte pentru a o evoca, în toată măreția ei. La Tiream au participat alături de localnici, circa 400 de oameni de pe întinsul patriei. Erau părinți, frați, surori, soții și rude ale soldaților-martiri. Dintre invitații de seamă îi vom numi pe general maior(r) Victor Po-

Digresiuni

Umbre

7.

Clădirea nouă a școlii, spațioasă, dar cam banală, un patruleter cu latura lungă la uliță, nu-mi permite să văd în spatele ei ceea ce mă interesează: școala în care am învățat. Văd numai munții, acoperiți de zăpadă. Dealțul, aerul e rece, în ciuda luminii glorioase de primăvară. Pe o bancă, stau la soare „cadrele didactice”. E recreație. Dau bună ziua și trec grăbit, urmărit de priviri curioase. Sînt stupid de sentimental în această dimineață, mă port de parcă aș fi o fantomă care a venit să dea tircoale trecutului. Îmi găsesc însă o scuză. Fiecare are în urma sa un paradis pierdut, o copilărie expirată, de care nu se poate apropia, bănuiesc, altfel. Și apoi de ce să mint? N-am tăria veacului meu care ride de sentimentalii. Un stol de vrăbii e gata să-și ia zborul cînd mă apropie de ele. Pe urmă renunță. Păsările au constatat că nu sînt periculos. Simt cum din praful pe care-l răscolesc ele se ridică o tristețe dulce-amară împotriva căreia n-am cum să lupt și mă grăbesc și mai mult, hărțuit de amintiri. Cu mulți ani în urmă, în prima iarnă din viața mea de elev al școlii primare, cineva m-a învățat că nu e bine să fi prea încrezător. M-a întrebat dacă am curaj să lipsesc limba de cîntața înghețată a porții și am plătit naivitatea de a-l lua în serios; am urlat de durere cu gura plină de sînge și am fugit, urmărit de risetele celorlalți, care m-au umilit chiar mai mult decît suferința. Și măcar dacă aș fi învățat ceva din această pățanie! Surid. La urma urmei, am început prin a fi eu însumi destul de devreme. Îmi aduc aminte, apoi, că școala ne impunea respect și prin faptul că urcam spre ea. Era construită pe un dimb. Ne desprindeam parcă de viața de fiecare zi suindu-l. Cînd se terminau recreațiile, zgomotul reintoarcerii în clase se atenua pe măsură ce urcam dimbul acela modest. Fără să ne impună nimeni, fără să fie scris asta în nici un regulament. Simțeam singuri că acolo, sus, nu mai trebuia să existe decît respectul tăcerii. La fel fac și acum. Deodată, însă, mă cufund în perplexitate. Văd, în sfîrșit, clădirea și constat că e pustie, lăsată pradă ploilor și timpului care mușcă din ea. Geamurile sparte, uși vroită, tencuială roasă, un burlan ciuruit de rugină. Pătrund în coridorul din față și încerc să intru în încăperea unde am învățat în clasa I-a. Nu. De un belciug atîrnă un lacăt. E deschis, în schimb, ușa care dă în „cancelarie”. Cu o strîngere de inimă, de parcă aș putea fi admonestat pentru îndrăzneala de a intra fără să bat la ușă, înaintez. Două canapele cu zegasul ieșind indecent prin spărturi sînt trase la perete. Un dulap vechi, cu ușile deschise, atîrnă inutile în balamale, nu mai conține decît prof. Soarele încălzește molozul căzut pe jos. Mă retrag tăcut, nedumerit. Toți am rămas undeva într-o cută a sufletului nostru copil. Și, de fapt, aceasta e șansa noastră. Cînd încetăm de a mai fi copii, zicea Brâncuși, murim. De aceea sînt conștient că risc să idealizez acum această clădire, să văd în ea un sanctuar ultragiat. Fac un efort să rămîn obiectiv. Îmi închipui că n-am învățat aici. Oblig inima să tacă. Și totuși clădirea mi se pare frumoasă. Are lumină, grație și chiar muzicalitate. Ferestrele care străpung acoperișul ca niște pleoape deschise îi dau un aer aparte. Dimbul acesta nu e o Acropole, dar cei cițiva metri peste altitudinea vetei satului ne-au avertizat de la început că există și altceva în afară de nevoile imediate. Zidurile sînt sănătoase, solide, de ce nu s-ar putea face aici grădiniță sau atelier pentru elevi? Trec pe celălalt coridor. În „clasa a IV-a” se aude sunetul apei din vale. Băncile, acoperite de praf, sînt încă în stare bună. Pe restul ușilor atîrnă lacăte. Uitîndu-mă — pentru prima oară în viață! — prin crăpătura unei uși, înțeleg că din acoperiș lipsesc cîteva țigle și că, atunci cînd plouă, plouă înăuntru putrezind podeaua, les în curte. Poate singurul viciu al acestei clădiri e că e ascunsă de privirile trecătorilor. Această „discreție” o costă scump. În loc să fie încă utilă, e lăsată, din nepăsare, să părăginească. Și abia acum observ că pe muchia acoperișului stau, în lumină, cîteva ciori, ca niște magistrați ai destinului. Moțâie, toropite de soare. Una dintre ele mă examinează lung și sever. I-am tulburat reveriile. Cu ce drept am năvălit aici? Această școală a încetat demult să-mi mai aparțină. Acum e micul lor regat. Soarele strălucește, dogorînd țiglele. Arde ce ai iubit și iubește ce ai ars, ziceau cei vechi. Poate că știu ei ceva. Altă cioră, enervată de prezența mea, vrea să zboare și din greșeală atinge clopotul care ne chema altădată la școală. Sunetul le sperie pe toate. Se smulg din picoteala lor luminoasă și, cîteva clipe, fac un zgomot asurzitor. După care se culcă la loc. Nu mai am ce face. Plec. În fond, ciorile au dreptate. Primăria le-a lăsat lor școala. E paradisul lor acum. Eu sînt un nepoftit. Stafia unui copil. Mă îndrept spre munte pe un drum însoțit.

Se aud de pe cîmp țîrîturile nenumăratelor insecte pe care primăvara le instigă să trăiască. Pe cărare, iarba triumfă besmetică și tinără. Ce-i pasă ei de amintiri? Numai cînd mă întorc și văd turla cenușie a bisericii mi se pare că nimic nu s-a schimbat. Apoi, îmi vine să murmur ca Rimbaud. Je est un autre. Dar e vina mea că există totdeauna în noi un copil gata să reinvie? Toți avem în carne o cicatrice care nu așteaptă decît să doară. Pe măsură ce mă îndepărtez, uitîndu-mă la zăpada de pe munți (senzația de frig nu vine totuși de-acolo), simt cum se reaprind în urma mea focurile sacre ale copilăriei. Poate că paradisele pierdute vin după noi ca o Fata Morgana a memoriei și nu ne cer decît să stim că Euridice s-a destrămat ca o umbră din vina lui Orfeu.

Sfîrșit de anilie,
Lisa, jud. Brașov

OCTAVIAN PALER ■

P.S. Primind numărul din 26 aprilie al revistei ieșene „Cronica”, unde a apărut o convorbire a mea cu George Pruteanu, descopăr că am și motive să regret această colaborare (deși ea mă reprezintă) deoarece o acceptasem cu condiția respectării integrale a textului... Mihnirea mea nu-l privește pe interlocutorul meu.

CENTENAR
LIVIU
REBREANU

Evocare cu Tiberiu Rebreanu

merinde
pentru
calvarul
gloriei

13. În Maieru

Neîndoios că satul Maieru a jucat un rol deosebit în viața lui Liviu Rebreanu, care susținea în „Mărturisirile” sale: „De satul Maieru deci se leagă toată copilăria mea și toate amintirile asupra primului contact cu lumea exterioară... De Maieru se leagă de urmă primele impresii care au lăsat urme ce nu se pot șterge în toate domeniile percepției și ale conștiinței... De acolo mi-a rămas imaginea jocului românesc... Acolo au trăit aievea lăutarii din „Ion”... În Maieru mi s-a destepat în inimă întâia oară sentimentul iubirii... Cele dintii plăceri ale slovei tipărite și ale științei de carte toț în Maieru le-am avut sub forma primelor lecturi care m-au pasionat... În Maieru am văzut întâia oară o petrecere țărănească cu lăutari [...] sfîrșindu-se cu o păruială generală... În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele...” („Amalgam” 1943, p. 34-40).

Dacă în nuvela „Cuiul visurilor” autorul își exprima prea grăbit dezamăgirea la vederea satului copilăriei cu numele preschimbat în Văreara, distanțarea în timp era exagerată. În realitate, despărțirea de Maieru data din 1897. Revenirea „după treizeci de ani” ar însemna 1927, adică tocmai anul cînd Liviu Rebreanu a fost proclamat cetățean de onoare al comunei.

Dar oricît amar ar fi presărat scriitorul peste satul copilăriei, regăsit sub o atît de apăsătoare boltă, de Maieru s-a simțit atașat pentru totdeauna, ca de un țărîm îndelung rivnit, și, ori de cîte ori străbătea prin focul vreunei încercări ori trecea prin momente de criză, el se întorcea cu gîndul și cu slova în satul considerat „cuiul visurilor”.

De Maieru l-au legat mai multe fire decît invocase chiar în „Amalgam”.

Încă din primele impresii retroscopice schițate despre mirifică așezare de pe țărmurile Someșu-

lui, foarte tînrul Liviu Rebreanu nota amănunte dintre cele mai pitorești și pline de sensibilitate.

Duioșile exprimate la adresa evreilor din sat, cele la evocarea familiei armeanului și a „clubului” măierean, culorile prin care reinvie figurile „răsărite din negura vremii” cum însuși scria cînd îl creiona pe „păgînul” Ilieș, pe protopopul Groze, pe „grofoaia” Ileana, pe dascălii și pe foștii ortaci de joacă, ba pînă și pe cîinii care l-au impresionat în chip deosebit: Sultan cel mîndru, Tilharul cel aprig, Ursul blăjîn și Agerul cel iute, primul al familiei Sanjoan, al doilea al familiei Boeșă, iar ceilalți doi ai familiei Ilieș, — stau mărturie sensibilității originare a ucenicului intru literatură.

Apoi consențirea unui moment solemn precum nunta evreiască din piața satului ori pătanile șalomal-hemiene ale copilului evreilor căzut într-un butoi cu miere și atitea altele, toate își aveau sorginea în aceiași registru psihic, inseninat la evocarea plăurilor unde trăise pe cînd era copil.

După cum remarcă vrednicul cercetător Pompei Boca în una din notațiile lui referitoare la desfășurarea vieții culturale pe meleagurile năsăudene, repertoriul trupei teatrale românești de amatori cuprindea o lungă listă de piese, piesete și vodeviluri, dintre care menționăm o modestă parte.

Astfel, în „Drumul de fier” erau bicuite moravurile elementelor retrograde temătoare de innoiri și răsturnarea situației boierimii ruginite în vechi năravuri dăunătoare; piesa „Rusaliele” combătea și persifla oportunismul politic și demagogie cu substrat antipopular; în „Iorgu de la Sadagura” erau demascați tinerii cu cultură doar de poleială, superficiali, bonjuriști; „Chira Nastasia” era stăpînită de mania pensilor în vreme ce „Paraponisitul” era obsedat de mania posturilor; „Soldan Viteazul” reprezenta fărânelul luat de la coarnele plugului, transformat în ostaș de nădejde; „Vivandiera” ironiza moravurile castei militarilor pe cînd „Răzeșul moldovan”, colțos, care se afla mereu în harță cu boierul lacom, era înfățișat în „Harță răzeșul”; părinții care își măritau

fetele de pe cînd erau niște copile, ca să scape de ele se puteau recunoaște în piesa „Piatra din casă” iar tutorii răutăcioși și de rea creștință, erau conturați în „Arvine și Pepelea”; „Lipitorile satului” zugrăvea clasa de exploatare ai țărânilor, formată din arendași și cămătari; zgîrcenia era intruchipată de personajul „Arghir Fluture”; soții infidei erau demascați și infierați în „Rămășagul” iar „Cinel-Cinel” ilustra ideea unitii Moldovei cu Muntenia; apoi „Stan covrigarul”, „Herșcu boccegiul”, „Fintina de piatră”, „Florin și Florica”, „Surugiul român”, „Coroana Moldovei”, — completau bogatul repertoriu teatral în care evoluau din nou soții Rebreanu, Ludovica și Vasile, spre entuziasma însuflețire nu numai a măiereilor dar și a multor oaspeți veniți de la Băile Săngeorului, din Rodna, de pe Valea Ilvelor și a Bărgaielor, din Monor, Năsăud și chiar din Bistrița și Beclean.

Listele repertoriului se adăuga uneori „Nunta țărănească” și „Sânziana și Pepelea”, două mici opere naționale de mare efect asupra publicului.

Să nu uităm că pe atunci nu era încă introdusă calea ferată prin părțile năsăudene, vizitatorii deplasîndu-se cu căruțele sau cu trăsurile atîția kilometri. Și totuși, jocul, costumația, infățișarea actorilor stîrnea atîta interes încît, oricît ar fi fost prinși în hora grijiilor cotidiene, soții Rebreanu nu puteau rezista virtuții spirituale care îi prindea pe toți într-o legă-nare euforică, scaldată de românism autentic.

Cu cît se apropia de vîrstă școlară, cu atîta mai des copilul cel mare al dascălului era surprins la masa acestuia, mîzgăind neostenit coală după coală, cu creioane de toate culorile; cînd era chestionat ce face, răspundea aproape stereotip: — „Îi scriu lui Latiș!”...

Tata se întreba uneori dacă replica băiețelului era cumva un reproș ori un „memento”?

Nu rețin amănuntul dacă pe parcursul anilor foștii dascăli s-au mai revăzut vreedată și în ce împrejurări, însă îmi amintesc de o fotografie a soților Latiș, care, din nefericire, a dispărut din colecția familiei noastre.

Apoi, primăvara, după o iarnă precum erau iernile de altădată, cei doi băieți, Liviu și Iulius, nu mai puteau fi ținuți în casă, mai ales că Someșul era din nou liber și doar la cîteva zeci de pași distanță, sub costia pe care se afla casa Rebrenilor. Nu trecea zi fără ca ambii frați Rebreanu să nu fie prezenți între copiii adunați pe malurile rîului, ca niște boboci. De atunci au devenit amîndoi innoțatori neîntrecuți. Iulius era umbra lui Liviu. Îl însoțea pretutindeni, totdeauna și îi da ascultare neșovăitoare. Deși pozele erau de obicei isprăvile lui Liviu, nici Iulius nu scăpa de sancțiunile ce le aplica tata cu imparțialitate.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Desene pe asfalt

După 55 de ani

Neștiut, s-a consumat în urmă cu cîteva luni un eveniment insolit: la Mănăstirea Dealu și-au sărbătorit revederea după 55 (!) de ani de la terminarea liceului, absolvenții promoției 1929.

Liceul Militar înființat de Nicu Filipescu a funcționat decenii de-a rîndul acoperit de o binemeritată glorie, în vecinătatea cîtoriei ce adăpostea craniul lui Mihai Viteazul, dar cutremurul din 1940 l-a dărîmat pînă la temelii și n-a mai putut fi reedificat.

Revederea a avut caracterul unei temerare expediții. Supraviețuitoarii (din păcate aceasta este expresia cea mai exactă) și-au organizat pînă la detalii drumul spre Dealu, însoții de consoarte (care le mai aveau), onorîndu-l pe unul din ei cu funcția de cronicar-reporter și fiind stăpîniți (după scrisa acestuia) de o „puternică vibrare, de mindrie, satisfacție și orgoliu”.

Media de vîrstă? Undeva între 73 și 74 de ani!

La strigarea catalogului s-au rostit cu emoție 84 de nume. Numai 25 de voci au răspuns „Prezent!”. Prezent! a spus, neauzit și singurul profesor rămas în viață, octogenarul Victor C. Brîndus, dascăl de latineste și elinește, dar mai înainte de toate de româneste și poezeste. În 1929 era cel mai june din corul profesional. June a rămas și azi și își întemeiez spusa pe un dialog semnificativ.

Unul din „băieți” l-a întrebat: — „Dar tu cine ești, că nu te recunosc?”

— „Se poate, elev?”

— „E magisterul nostru, didăskalos Brîndus”, a reparat cineva, gafa fostului scolar.

Reporterul expediției (cine altul decît Ion M. Kogălniceanu, nepot al celebrului bărbat cu care ni se mindrește istoria?) notează: „Copiii, vîzîndu-se în orașul amintirilor, Tirgoviștea și mai apoi la Dealu și-au regăsit zburdălnicia...” Momentului solemn al evocărilor i-a urmat o binemeritată „recreație mare pentru gustare” și după vizite la așezăminte noi ce au luat, cu alte destinații, locul fostului lor liceu s-a întemeiat o masă strașnică la care elevilor li s-a servit un vin întremător. Ori poate că la din contra...

Socotese nimerit să notez aici cîteva nume ce au făcut, prin timp, fala liceului: ing. aviator Vasile Marcu, matematicianul Grigore Zapă, prof. univ. medic Veniamin Runcan, prof. dr. Elie Carafoli, general maior ing. Gheorghe Gheorghiu, prof. dr. Ion Orha, prof. dr. P. Turcan, prof. dr. Vasile Fica, general maior aviator ing. Aurel Reican, general maior ing. Dinu Busnea, prof. ing. C. Iliescu, prof. dr. ing. Marin Năstase, ing. dr. Valeriu Ceoconică, ing. dr. Marin Capizis, prof. dr. Nicolae Georgescu-Roegen (candidat la Premiul Nobel), prof. dr. Gh. D. Simionescu, prof. dr. Ion Șabac, prof. dr. Ion Rebedeu, prof. dr. Aurelian Tache, prof. dr. Stefan Ștefănescu, prof. dr. Titu Georgescu, prof. dr. Gheorghe Dolgu, prof. dr. docent Iosif Tripsa, prof. dr. Nicolae Vlădescu, prof. dr. Ionel Purica și alții, foarte mulți alții, între care și colegii de cernedă Octav Dessila, Radu Tudoran, Gheorghe D. Vasile, Mihai Giurgariu, I. Mețoiu (doctor și el, dar în folclor), Mihai Florea și Tudor Opris.

Așadar profesori strălucți, generali (mai mulți la număr decît vi

fi avut Alexandru Machedon), medici, pionieri ai cercetărilor spațiale, filozofi, scriitori; fiind unii rectori, decani, directori de instituții cu renume răsănătoare, diplomați, ba chiar miniștri, la care s-au adăugat, firese și ocupanți onesti ai unor dregătorii mai puțin spectaculare, trudind cu demnități și har spre lauda lor dar și a Școlii românești, izvor nesecat de valori, cu tradiții ce se cer continuuate neabătut.

Cei 25 au avut ani de bucurii și tristeți și au avut ce-si povesti, lăudîndu-se în răstimpuri cu pozele nepoților (cei mai harnici în ale vieții au ivit imagini de stră-nepoți!), plîngînd cu lacrimi neconsenmate de reporter pierderea colegilor cu absențe „motivate”, practice nemotivate... Acești dragi profi (după jargonul modern) au convenit că în ciuda războiului ce le-a împuținat numele în catalog și în ciuda tuturor cumpenelor prin care au trecut, n-au trăit în zadar, ci au lăsat urmă și a părut firese în demnul, fără baghetă, al didăskalosului Brîndus, rostit în final:

— „Și acum, copii, să cîntăm în do maior și în corpore Gaudeamus igitur!”.

Ca mai înainte mea, Radu Petrescu și Mircea Horia Simionescu, am avut și eu norocul să-i fiu scolar magisterului Brîndus, e drept, numai un an, la celebra Școală de băieți Nr. 1 din Tirgoviștea. Luminat de dragoste îl evoc în aceste putine rînduri pentru neasemuita sa frumusețe, sărutîndu-i mina blajină, muncită și inspi-rată și urîndu-i încă mulți ani de viață spre a se bucura și de alte revederi cu elevii săi, ca aceea de la Dealu despre care mi-a scris și despre care dau acum veste, cititorilor...

GHEORGHE TOMOZEI ■

atelier literar

G. Dumitrescu

C. S. Aron : Versurile (oarecum pindite de uscăciune livrescă) nu sînt lipsite de semnele grației poetice („Poarta”, „Dualism”, „Mitul fericii” — încă aglomerată, nelimpidă și suficientă). E prea devreme, însă, pentru niște concluzii ferme. Nu ne îndoiți că bunele gânduri și proiecte, seriozitatea și aplicația lucidă, ce rezultă din scrisoarea, vă vor călăuzi foarte bine în explorarea pînă la capăt a drumului abordat. Țineți-ne la curent (și retrimiteți dactilografiate și semnate adecvat textele menționate).

D. Negru : Greoi, chinat, convențional. Un aer general (în motive și mijloace) de întîrziere și desuetudine. Ceva, în „Jertfe”, „Amăgitoarele”.

Cassandra S. : Prea lungă pauză n-a fost profitabilă; noile texte sînt oarecum rigide, uscate, fără fior liric (ceva mai vie, „Căli orbii”). N-ar trebui să părăsiți în voia soartei bunele semne și șanse din primele manuscrise.

C. Ionescu : Multe pagini bune, în care energia lirică revine la cotele normale („Bufonul”, „Proiect”, „Fără eforturi”, „Discurs”, „O, cit moartea”, etc.). De dorit, însă, un plus de orgoliu și de imunitate față de unele ecouri păunesciene.

Tatiana Efrim : N-aveți destulă experiență (de viață și de carte, etc.) pentru proză. Singurul lucru mai aproape de cunoștințele și experiența dv. e „Dăruire” — mai de grabă un reportaj, destul de schematic și naiv și el, dar scris relativ îngrijit. În rest, vă aventurați, facil și superficial, în ficțiuni aberante, în domenii total necunoscute pentru dv. (viața unui milionar american sără-

cit, un profesor pensionar și un „mister absurd”, fără explicație, „crime”, etc.). Dacă veți continua să prăpădiți în asemenea măsură timpul (destinat școlii, lecturii, studiului) cu astfel de creații elucubrante, nu veți ști și nu veți înțelege niciodată destul pentru a avea ce să povestiți și altora. (Pe viitor, adresați-vă unei reviste care publică proză).

N. Sacalis : Pagini de acuratețe și oarecare îndeminare, în care se aude uneori și un zvon liric (sub învelișuri în general convenționale, livrestice). Mai bine, în „Auz”, „Iarna geroasă”, „Sintem stele”, „Sonet eleatic”.

Șt. Silviu Stoian : Manuscrise indescifrabile.

I. Craiova : Invariabilele versificări convenționale, plafonate, mai pline ca niciodată de dulceața idiliste, mai desprinse (și nepăsătoare) ca niciodată de realitate. Oarecum mai aproape de adevăr, „Oda pădurilor”.

LIS : Am primit cartea. Mulțumiri.

Doru Noian : Ar fi ceva, parcă, dar maniera sincopeată, telegrafică, imprecisă, „trezirea” gîndului, a freazăului, a mesajului. Ceva mai lămurit, în „Vreau să spun”, „Biografie”.

V. Vasilescu : Puțin și (nu grozav de) bun: „Tot căutînd”, „Cuvîntul pionului” (mai veche).

Carmina, R. Condrea, I. Acasandri („Lingura de lemn”), Ana Petra („Dor de pace”): Încă nu, să mai vedem.

V. Zgorobete, C. Wagner, T. Simpetru, Daniela Mirciuiu, Angela Filip (ceva, în 26, 22), C. Rienu, D. Pietraru, M. D. Căpraru, Em. Pe-

trescu („Plouă”): Nimic nou! Maria Bueur, Ana Bell, Nica Stan, Petru Duță, G. Țuța, S. Ghițeanu, Rodica Radu P., Vasile Șica, Petre Maria, Naco, I. Stingaciu, Doru Tiron, L. P. — Ploiești, Camelia Olteanu, Radu Stoicescu, Costel Brăduț, Cri, Laurențiu Bălăucă, A. Danciu-Țuguran, Emi Lungu, Fl. Săndulescu, Mirona Alma, Simon Rosa, S. Cerasela, Bis, Sara Avram, Liviu Ștefănescu (ceva în „Iubire”), Carmen Alex. Popescu, L. Școbercea (ceva în „M-am născut”), S. Sorin-Bv., Mircea Cuza, Alexandrina Popescu, M. Gutui, Valentin Dobre, Gabriel Pop, Em. Fl. Cozia, Sultana B., Ioana, I. D. Sicore (ceva în „Motiv”), V. Ciugarin, Ioan Ionele, Verone Mazilu, A. Bericov, Mariana Ganea, Bogdan Marinescu, Emilia Munteanu, D. Cumesir, Cl.-Amelia Vrânceanu, Cristian Alexandru, M. Rupeanu, Petre Ghețea, Hrisafina V., G. R. Ardeal (mai citet!), Vali Cenar A.N. Botosani I. S. Predoiu („O noapte”, „De-aș fi”), Petre Nicolae, Laurențiu Văleni, Gh. T. Bercea, Melania Cuc, Mihai Crișan, Teodor Popa, R. Hălmegean, V. Buhănescu, Yams Addo, Lin Din Sivan, Ali Cranța, Teodor Laza, Gh. Popu, Mihai I. Dima, N.C. (T. Vladimirescu), Adrian Bărboiu, Viorel Inganu, Sandu Laura Elena, Ani Bene, Rozalia Bolea, Elena Ungureanu: Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoază.

O flacăra-a iubirii port în mine
 Pentru copacii care pururi treji,
 Sub soarele acestei țări senine
 Stîndarde-au fost și scut pentru viteji.
 În brațe tari de rădăcini moșia
 Au strîns-o ca străbunii spada-n pumni
 Și-au înfruntat cu pieptul lor urgia,
 Tot falnici au rămas după furtuni.
 Acolo unde-au fost ca pretutîndeni,
 Ca și străbunii-au stat de neclintit,
 Chiar dacă hoarde cu stihii și grindini
 De sulți peste ei au năvălit.
 Nu au cedat un pas din sfînta glie,
 O palmă de pămînt din plaiul sfînt;
 Drapele-au fluturat cu frenezie,
 Lungi ramuri ca străbunii lancea-n vînt.
 De orice bătălie cîștigată
 S-au bucurat ca ei și-au singurat
 Din fiecare rană-ădinc săpătat,
 Dar spre senin mai mult s-au înălțat.
 Unde străbunii se-avîntau în cete
 Și cot la cot luptau ca niște zmei,
 Păduri făceau în jurul lor cu sete
 Privind în față moartea ca și ei.
 Drepti în picioare-au stat din zare-n zare
 Veghind neobosiți, fără răgaz,
 Ca și străbunii pînă la hotare
 Punind mereu puhoaielor zăgaz.
 Dar cîtcodată cînd dădeau năvală
 Barbarii cruzi, ca riuri spumegînd,
 Copacii dornici toți de răfuială
 Din clopotele frunzelor bătînd,
 Ca prinși de-o vijelie ne-ntreruptă
 Ureînd în ei din țărini strămoșești,
 Semeți și gata ca să intre-n luptă
 Cereau cu glas de tunete cerești,
 De la genunchi să-i taie ca să cadă
 Alături de străbunii peste pagini,
 Să-și afle-n vînt mormintu-ntreaga

hoardă
 Să nu mai prade case de români !...
ION CRAIOVA

AȘA CUM NICIODĂTA

Mai ales acum
 cînd mugurii fac gesturi
 ca o sămîntă de vorbă sfîntă
 cînd cerul a prins miros a liliac
 cînd parcă toată lumea
 se confundă cu flori
 prin care se iese din păcat
 mai ales acum
 nu poți rămîne indiferent
 (ca o piatră
 în care tipă anticîhitatea)
 la dansul necuprins
 al elucubrațiilor
 nu poți cere ochiului curios
 ca o întrebare
 să-și tragă sturul
 nu poți
 desigur
 așa cum niciodată
 nu vei putea cere unui inger
 să-și dea foc purității
 cum niciodată
 nu vei putea obliga gura pădurii
 să dea bună dimineața
 securii...
EMIL ACHELĂRIȚEI

Mugurii învață legile florii și fructului
 fiul simțînd în urma sa mersul părinților
 și învață legile florii, ale fructului,
 ierburile presimt armonii vegetale
 în care ele, neimplinitele, string umbra
 durerii
 în rouă se zbat fluturi ca într-o altfel
 de nimfă
 din roua aceasta mistuită de zi
 ies fluturi și învață fructul dinspre
 legile florii
 pînă la muguri
 apoi mai departe pînă la zbor.
DIANA CALINESCU

TOT CĂUTÎND

Uităm ades de politica internă a ierbi
 De întîlmirile neoficiale
 Din noapte și dragoste
 De felul în care-și dau mina
 Cerul și marea
 De păsările care pleacă în țările calde
 Pe calea aerului
 În lungi vizite de prietenie
 De mîndria patriotică a spicului de griu
 Și unitatea lui de nezdruncinat
 Cu lanul întreg
 De neobosita activitate a albinei
 lucrătoare
 ferm hotărîtă să facă totul
 Spre binele întregului stup
 Tot căutînd noi culmi
 Pe care trebuie să ajungem cu orice
 preț.
VIOREL MUNTEANU

CITE-UN CUVINT

Cite-un cuvint
 ca un fluture care fuge din floare în
 floare
 imi fură cite-un gînd,
 cite-o neliniște, cite-o-ntrebare
 și mă lasă mai gol, mai flămînd
 stînd și meditînd
 că n-am bilet de intrare
 unde aș vrea s-ajung.
 Cu sulți vegetale
 trestiele mă împung
 cînd fac baie
 în lacul oval și profund.
 M-amestec
 ce sînt cu ce-am fost, cu ce-aș vrea
 merg pe drum și vîd în fiecare piatră
 cite-o stea
 venită pe pămînt în cinstea mea.
EMIL GAVRILIU

Profil

Interese
 țara batrînețe

Ludovic Feldman, venerat maestrul muzicii românești, decanul de vîrstă al compozitorilor români, va implini peste câteva zile frumoasa vîrstă de 92 de ani. Despre acest om modest din fire și care nu s-a bătut niciodată cu pumnii în piept care a prezidat cu competență, vreme îndelungată, Biroul secliei de muzică simfonică și de cameră din Uniunea compozitorilor și muzicologilor, muzician care a întins întodeauna o mînă cinstită și prietenească tinerilor compozitori — contribuind deseori la propulsarea lucrărilor lor (mulți dintre aceștia ajungînd, iată, în al cincilea deceniu de viață) — despre acest creator situat la o cotă înaltă a valorii artistice, de-a lungul vremii, în presa noastră, ca și în cea internațională, s-au inserat multe articole elogioase. Și, de curînd, în semn de suprem omagiu, colegii săi întru crearea actului artistic, i-au acordat Marcele Premiul al Uniunii compozitorilor din R.S.R. Gălățean de origine. Ludovic Feldman, după un șir de studii de specialitate, a îmbrățișat cariera de violonist, ajungînd ca în 1925 să devină concertmaestrul Operei din Zagreb. Mai apoi a revenit în țară, continuînd să fie același valoros instrumentist și să cînte în orchestra Filarmonicii, sau, în aceeași calitate, în orchestra aflată în fosa Operei Române din București. A venit însă teroarea fascistă — legionară, și, în răstimpul negru pentru toată națiunea română, el a stat, a meditat și a sintetizat toate cunoștințele profesionale. În pofida marilor greutăți de ordin moral și material a început să compună. Eliberarea țării a adus și o reală libertate creatorilor români, care, indiferent de naționalitate, au simțit că sînt, totuși, fiii aceluiași pămînt. Ludovic Feldman a fost unul dintre importanții piloni în creșterea noi-

școli muzicale românești, care a știut să respecte splendorile trecutului, dar și să clădească valori competitive, din toate punctele de vedere, pe planul culturii mondiale contemporane! Așadar, perioada anilor 1945—1953 a fost marcată în creația maestrului prin lucrări de început, dar surprinzătoare prin afirmarea unei stăchete înalte a calității artistice, în care melosul românesc era îmbrăcat într-o haină modală deosebit de frumos tratată. Dar, după ce Feldman-instrumentistul renunțase la carieră, în favoarea compozitorului Feldman, după 1953, deci, activitatea sa a fost deosebit de fecundă iar creațiile, în loc să aibă un iz bătrînesc, evident sub raportul concepției, s-au dovedit din ce în ce mai proaspete, limbaul contemporan găsindu-și o casă bună, în numeroasele lucrări simfonice și de cameră. „Oda solemnă”, „Uvertura festivă”, Concertul pentru două orchestre de coarde, „Uvertura eroică”, „Rapsodia dobrogeană”, Variațiunile simfonice, Simfonia pentru orchestră de cameră, iată doar câteva dintre numeroasele opere care i-au adus lui Ludovic Feldman Premiul de Stat, Ordinul Muncii, Ordinul Meritul Cultural și titlul de Maestru Emerit al Artei; toate acestea adăugîndu-se celor două premii „George Enescu” obținute în 1945 și 1946. De la spectrul morții în lagărele de concentrare, la prețuirea nobilă de către societatea noastră socialistă, iată o antiteză total edificatoare... L-am văzut, de curînd, pe maestrul. Umblă la fel de drept ca acum 33 de ani cînd l-am cunoscut. Suride la fel de blajin, este la fel de modest și nu cere nimănui nimic. Este, parcă, jenat că se simte tînăr în colegii săi îl tratează drept decan de vîrstă. Se plimbă, gîndeste, scrie, dar iese tot mai rar în lume, la concert, la alte manifestări. Impotriiva vîrstei, sufletul îi este la fel de tînăr, iar creația sa va dăinui, ea fiind înscrisă încă de pe acum în marele patrimoniu al muzicii românești.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Condiția muzicii tinere

Quo vadis, muzica ușoară?

Fenomenul muzicii ușoare tradiționale rămîne el însuși de o diversitate care nu poate fi neglijată. Am putea fi acuzați de ipocrizie dacă am nega progresele înregistrate în acest domeniu. Compozitorii de prestigiu din vechea gardă și-au priment hainele și și-au lustruit armele, în vreme ce alții, mai recent afirmați, au cîștigat experiență, în așa fel încît astăzi putem asista la un veritabil duel sportiv al generațiilor, duel din care publicul nu ar trebui să aibă decît de cîștigat. Din păcate, nu întodeauna avalanșa cantitativă înseamnă și transformări calitative. Există două tendințe care se abat de la calea artei autentice și care ar trebui combătute, ele ademenind adesea chiar pe cei mai valoroși protagoniști. Ar fi, mai întîi (întietate alcatorie, în fapt!) aceea a succesului facil la publicul cel mai larg. Rețetele sînt sigure: cantabilitate extremă, simplitate degenerată în simplism, prelucrarea unor cîntece populare arhicunoscute, în fluente melodice orientale etc., etc. Altă orientare care — culmea! — se întîlnește de multe ori la aceiași compozitori, ca și cea de mai sus, este încercarea de cucerire a bumăvoînței factorilor responsabili prin folosirea unor texte care, prin lipsa de valoare intrinsecă evidentă și prin cuplarea cu melodii stupide, minimalizează sau aduc în pragul ridicolului idei și sentimente fundamentale, cum ar fi: pacea, patriotismul etc. Vom mai vorbi despre acest fenomen. Pînă atunci, pentru edificare și comparație, ascultați o întregă emisiune dintre cele transmise în fiecare dimineață la Radio sub genericul (fără absolut nici-o legătură cu conținutul) „Curierul melodilor”, apoi „Treceți bătăliane române”, „Duhul lui Iancu”, „Nu uita că ești român” sau „Give Peace A Chance” și mărturisii-vă dumneavoastră înșivă sentimentele care v-au încercat și într-un caz și în celălalt!

Cît privește interpretii, ne bazăm pe aceleași câteva nume, care sînt mai ales feminine: **Angela Similea, Corina Chiriac, Mirabela Dauer** sînt, fără discuție, trei virtuți ale genului, dar tocmai asta trebuie să ne îngrijoreze. Pentru că dincolo de o experiență și un profesionalism care nu pot fi contestate, dincolo de zeci de slagăre aflate de ani de zile pe buzele tinerilor și mai puțin tinerilor, dincolo de farmecul particular și talentul nativ al fiecăreia, sintem nevoiți să semnalăm, cu riscul de a fi potopiți de diverse forme de injurie, o anumită stagnare a interpretelor amintite, cantonate într-un stil ușor recognoscibil (mimic răsul în asta, altcumva!) dar deloc preocupate de innoire și perfecționare, pentru că succesul este, oricum, asigurat. O dăunătoare psihologie a suficienței le călăuzește pe vedetele noastre (și nu ne referim, bineînțeles, numai la cele trei citate, le-am ales pe ele numai fiindcă ni se par cele mai reprezentative pentru), determinînd plafonarea prematură. Cel puțin în viziunea noastră, o vedetă de muzică ușoară trebuie să fie mult mai complexă și mai atentă la propria ei evoluție. Să recurgem la aceiași comod procedeu al comparației. Ascultați-le și vedeți-le (mai ales!) alternativ pe fetele noastre (pe care le iubim, altfel, fiți pe pace!) și pe **Helena Vondračkova** sau **Alla Pugaciova**, ca să nu ne ducem mai departe la **Olivia Newton-John**, de pildă! Ce ziceți?

O figură oarecum aparte fac (fiecare în felul ei) **Aura Urziceanu**, care dă la iveală mereu alte și alte fațete ale unui mare talent dublat de perseverență și muncă asiduă, intrutul admirabil la o vedetă de calibrul ei, și **Didă Drăgan**, altă personalitate artistică de prim rang ce de fapt nu prea poate fi încadrată muzicii ușoare. De asemenea, numai cuvinte frumoase pentru **duetul „Stereo”** — ingrat nume care reuneste două fete minunate — **Elena Perianu** și **Crina Mardare** — prezențe scenice explozive, voci cultivate rafinate în aparițiile TV, recent luate în seamă și de „Electrecord”, prin apariția unui superb disc LP, în care interpretează în exclusivitate piese ale excepționalului compozitor, aranjor și instrumentist **Adrian Enescu**. Iată câteva nume cu care ne-am putea prezenta (și chiar o facem) fără emoții în fața lumii!

Ne ferim să mai luăm în discuție aici generațiile mai vechi, ele nefăcînd obiectul rubricii noastre, dar trebuie să ne exprimăm, în schimb, îngrijorarea vis-à-vis de cele care vin. Dacă **Marina Florea** și **Marina Scupra** sînt îndeobște considerate cele mai autorizate reprezentante ale viitorului muzicii noastre ușoare, vă dați seama că nu ne pște cine știe ce progres! Să fim bine înțelesi: nu contestăm unele calități specifice fiecăreia dintre speranțele genului și nici măcar onestitatea aspirațiilor lor, dar, dincolo de aceasta, care este diferența dintre debuturile de azi și debuturile de acum zece sau chiar douăzeci de ani?

Ca să nu mai vorbim de perpetua criză masculină din muzica noastră ușoară. De la **Adrian Romescu** înceace nu ne aducem aminte să mai fi înregistrat vreo apariție remarcabilă în domeniu, în afară de apropierea (accidentale?) unor vedete consacrate de muzica folk sau rock (**Nicu Alifantis, Mircea Ianiciu, Cornel Fugaru** s.a.). Quo vadimus?

PAUL NANCĂ ■

10

MINUTE DIN VIATA CULTURALA A BUCURESTIULUI

NE-AM PROPUS UN JOC : SA VEDEM CE SE INTIMPLA TIMP DE CINCI MINUTE IN MAI MULTE LOCURI DE CULTURA DIN CAPITALA. IATA CE-AU CONSTATAT OPT REPORTERI AI REVISTEI NOASTRE VINERI, 3 MAI, INTRE ORELE 18,45—18,50.

Teatru epic la gheață

În sala Teatrului Național bate un vânt siberian. Senzația de frig aluneacă încet pe șira spinării și trupurile spectatorilor se chircesc în fotolii. Nu mai tușeste nimeni. Sistem abia la începutul piesei. Ploșnița. Comedia feerică a lui Maikovsky a devenit, în viziunea lui Horea Popescu, un spectacol de teatru epic. Luciditate, ironie, Verfremdungseffekt. Pe un ecran imens e proiectat un text într-o limbă necunoscută, în chineză bănuiesc. Corul e ferm: „Ne opunem”. Mișni uriașe de metal, care țin locul poporului, se înalță deasupra scenei, aprobând ori dezaprobind. Vântul a încetat, dar rumoarea mulțimii continuă să vluască pe scenă. O dilemă pune în dificultate pe protagoniști: a fi sau a nu fi readus la viață tânărul înghețat boacă în Siberia? Până una alta, spectatorii se încintă privind prezentațiile. Olga Delia Mateescu, Aimee Iacobescu, voilà pourquoi j'ai jamais Rosine! Ochii alunecosii, inimă zburdalnică!

Tânărul muncitor, Mihai Mălaimare, e înhățat brusc de-o fringhie și tras în înaltul scenei. Scriptetele funcționează impecabil, nu se aude nici un scrijelit. Din nou dă însă năvală zgomotul care se amplifică până la delir. Abia dacă mai poți desluși cite-o vorbă din amalgamul de replici („historia de la humanitate”, „sto delati?”, „un mare interviu cu parazitul”). Reporteri frenetici și ziariști agită ziare cu ultimele știri de senzație despre apropiata decongelare. Ca-n teatrul violenței, doamnele și domniile din primele rânduri sunt lovite peste față cu gazetele. Coafurile se zburlesc iar de pe obraz cad încet firisoare de pudră. Sala se umple de hirtii. Ridic una de jos, de curiozitate. E, de fapt, un afiș pentru spectacolul A douăsprezecea noapte de Shakespeare, în regia Ancăi Ovanez Dorosenko.

Replicile personajelor au luat acum calea absurdului. Doctorul e ferm și cam maniac: scandal, scabros, samsar... În culise se discută despre fotbal. Cineva rostește numele lui Boloni, așteptând să-i vină rândul. Spectatorii nu și-au revenit încă după propaganda violentă cu afișe. Din cînd în cînd, cite-o mină trece prin păr pentru a controla suvitele răvășite. Sala e calmă, altfel, și chiar se amuză la replica profesorului (Victor Moldovan): „Din dragoste se nasc copii și se construiesc poduri”. Dezghetarea e în toi. Operatorul (dir. piesă) filmează evenimentul, deși eu am impresia că se uită în sală prin obiectiv, iar specialiștii urmăresc atenți fazele procesului, sub directă supraveghere a doctorului care se exprimă aforistic: „Se scarpină, asta înseamnă că odată cu el înviază și parazitii”. Se aude un suvoi de apă, destul de tare, parcă s-ar scurge ploaia în rigole. Fetele spectatorilor se destind acum definitiv, căci din conge-

lător se ridică Dem Rădulescu, adică Prisipkin, îmbrăcat într-un costum ferfenit. La git are însă un papion roșu, belicos. Privește în jur nedumerit, duce mina la gură și cască: „Mamă, ce-am mai dormit...”

RADU G. ŢEPOSU ■

Ceva complex: tradiția

Acum, la Galeriile Municipale expune peisaje și flori bunul meșter pictor Gheorghe Ionescu, unul din artiștii români din generațiile virstnice, unul din creatorii intru înțelegerea cărora pare să se fi creat zicala ca „apele liniștite sint adinci”. Cîțiva critici se manifestă mai mult respectuos decît aplicat față cu arta lui Gheorghe Ionescu, pricina fiind fondul tradiționalist al viziunii sale. În mintea acestora, termenii tradiție, tradițional, tradiționalist conțin, bănuiesc, conotații stînjitoare. Ceva din jena stupidă a fiilor care, trebuind citeodată să-și prezinte părinții, se simt obligați să precizeze, cu discreție, că „sint oameni simpli”. Înclin să cred că astăzi discuția serioasă, temeinică, fără prejudecăți a tradiționalismului în arte ar aduce un mare profit intelectual și ar semăna în capetele snoabe niște întrebări cu ferment. Poziția artistică a meșterilor tradiționaliști, conștiința de resursele metodei adoptate și de incitația ei teoretică, este, de fapt, opoziție. Publicul expoziției lui Gheorghe Ionescu e contactat la nivelul unor criterii ferme ale frumosului: armonie cromatică, compoziție studiată, validată de timp, confort emoțional și optic. Cu incența aceea care face bine sufletului, un vizitator spune că îi place pictura fiindcă „e frumoasă”. Vizitatorul nu-i tocmai un naiv în treburile culturii: e profesor de limbă română, mînuitor de „idei principale”, învătător de „idei principale”. El cheamă Florin Gherman, are 37 de ani, intră în expoziții ca acum, fără un program, intră deoarece e permis și se fac expoziții ca să poată fi vizitate, stie că e nepregătit pentru conținutul (și forma) unor expoziții moderne, dar nu suferă din cale afară din cauza aceasta. Punctul lui de vedere nu exprimă suficiență spirituală. El spune o vorbă teribilă: o plăcere nu le elimină neapărat pe celelalte. El mai spune: într-o vreme trăiam ceva ce semăna a vinovăție în unele expoziții cu un mesaj greu de pătruns. Nu cred că un artist are menirea să te facă să te simți vinovat pentru că nu gîndești ca el. Pictorul de față (iar pictorul Gheorghe Ionescu era chiar de față) mă face să mă gîndesc la rosturile artei mai mult decît alții, care parcă îmi impută că nu mă gîndesc tot timpul la rosturile artei. În realitate, mai spune Florin Gherman, numărul persoanelor care țin partea tradiționalului, dar nu au puterea să se manifeste (de teama snobilor, care sint întotdeauna și vehemenți) e mai mare decît se crede. Ei se manifestă mai ales spre bătrînețe, cînd, vor, nu vor sint considerați, datorită virstei, de partea celor tradiționale.

Despre tradiție se discută ca despre un fapt lămurit și simplu, cînd e ceva mai complicat decît modernul. Tradiție e tot ce a produs spiritul omeneșc, modern e tot ce abia naște.

TUDOR OCTAVIAN ■

Toată lumea la posturi

La Casa de cultură Mihai Eminescu în semiobscuritatea misterioasă ce părea impusă de o anumită regie, zece siluete discută, parcă, conspirativ. Virsta?... 50?... 60?... Mai mult?... E greu de precizat. O vicioasă jucăușă le stăruie pe chipuri. E limpede! Anunțul de la intrare anunța vernisajul expoziției: „Și noi am contribuit la victoria împotriva fascismului”. Ei sint veteranii, organizatorii expoziției.

În cele cîteva minute rămase pînă la ora „H” deschidem și alte usi din masiva clădire. Pe scenă repetă formația de dansuri; în altă încăpere, mai multe femei fac gimnastică și, aici, aflăm cu stupeoare, că gimnastica nu se face nici cu minile, nici cu picioarele, ea se face cu capul! Într-o altă sală, printre minui-toarele din echipa teatrului de păpuși descoperim cîteva educatoare. Logic! Sint și săli goale, cu scaunele în neorînduială, dar sint și unele blocate cu lațe serioase. În schimb, o mașină de cusut „Singer” zace prăfuită pe podea, lîngă perete, în sala 1, pe usa căreia citim: Club! Observăm, în schimb, o deosebită grijă pentru indicatoarele „spre iesire” plasate de o parte și de alta a scării care, evident, coboară în sensul săgeților de pe indicator.

Mai sint cîteva secunde pînă la ora 18,45 și coborim așteptînd noutăți. În hol s-au aprins lumînile și, exact, la ora cu pricina unul dintre veterani lansează apelul: „Toată lumea la posturi!” E amuzant, și indușoșor în același timp, dar, asta e situația. Deși au trecut 40 de ani, a fost suficient o lună de zile, timp cit a durat pregătirea expoziției, pentru ca amintirile să-i invadeze și să-i plaseze în atmosfera disciplinei de front. În minutele următoare își fac apariția membrii cenaclului literar „V. Cîrlova”. Atmosfera de ținută artistică de la sedința de cenaclu continuă la deschiderea vernisajului. Exponatele sint de-a dreptul asaltate de vizitatori. Sint documente oficiale, schițe și hărți, însemnări și jurnale, fotografii, distincții militare și chiar materiale de luptă, imagini și scrisori și cărți poștale expediate de pe front. Cele cinci minute au trecut de mult...

ELENA GHERA ■

Strapontina rîndului 4

Vineri, 3 mai, la Teatrul de Operetă, s-a cîntat o capodoperă a genului: Prințesa circului de Emmerich Kalman. Fix la ora 18,30, au rîsunat primele acorduri ale orchestrei. Aștept ora H. Deci, spre cadru la 18,45. Pe scenă se cîntă duetul dintre Mabel (Margareta Niculescu) și Tony (George Niculescu). În picioare, dirijorul urmărește evoluția artiștilor, dominînd în același timp orchestra. În fosă toți ochii sint ațintii spre dirijor, numai percuționistul, cu dexteritate de balerin, deci, pe virfurii, părăsește locul. Lîngă mine, puțin mai la stînga, doi copii, o fată și un băiat, par a fi captivați de scenă. Apoi, își trimit, curioși și interogațivi, privirile spre fosă. Probabil că acolo se află tătucul sau mămică lor. Panoramez sala. Spre sur-

prinderea mea, locuri goale. Sint surprins deoarece merg de la operetă iar problema procurării unui bilet a fost totdeauna spinoasă. Oare de ce?

În primele locuri foarte mulți copii și destul de mulți tineri. În lojă un ascultător, trecut de prima tinerețe, cască. Mă mir. Muzica e frumoasă, interpretii în voce și rol. În stînga (sala privită de pe scenă) pe strapontina rîndului 4 aceeași femeie cu coc, urmărește, total pierdută, scena. (În pauză am încercat un dialog cu dumneaei, dar, din păcate am fost refuzat cu toate că este acolo, în același loc, cred, seară de seară). În spatele meu, o spectatoare și ea trecută de prima tinerețe, ține ochii închiși, doar buzele îi trădează prezența activă. În surdina, pentru ea, și numai pentru ea, fredonează odată cu actorii. Unde sint zăpezile de altădată, pare a-i spune chipul. Ce mai, veșnicia operei e de necontestat. Dar ce s-a întîmplat totuși vineri?

DAN BĂRLĂDEANU ■

Prea puține titluri interesante

Cu gîndul de a intra puțin în atmosferă, venisem la librăria „Mihail Sadoveanu” cu o jumătate de ceas mai devreme de cele 5 minute pe care îmi propusesem să le petrec în lumea cărților și a iubitorilor lor. Atmosferă nu prea era, titluri noi, interesante, prea puține, așa încît nu mi-a rămas decît să mă învîrtesc prin fața diferitelor standuri. Nici un vizitator — cumpărători n-am prea văzut — nu zăbovea mai mult de un minut. Vinzătoarele conversau între ele, ca să le mai treacă timpul. Se mai intrerupeau din cînd în cînd pentru a răspunde, amabil dar invariabil, „Nu, nu avem”. Cele cinci minute așteptate, de la 18,45 la 18,50 au venit și au trecut, fără a aduce vreo schimbare de situație. Nici n-au intrat mai mult de 4-5 oameni în librărie, nici n-a cumpărat cîteva vreo carte, nici nu s-a legat vreo discuție mai de soi. În cele din urmă, m-am apropiat de un posibil cumpărător care, parcă abia aștepta să izbucnească: „Nu există o publicitate de librărie. Sint expuși o grămadă de autori necunoscuți, și — cu vîntul e cam tare, dar asta este — și destulă maculatură. E o inerie undeva. Cînd apare o carte bună nu reușești să pui mîna pe ea”. „Cărți bune se mai găsesc — intervine o tinăra. Și beletristică și cărți de specialitate. Dar e greu să le procuri. Ceea ce se prezintă e slab. De aceea e și așa de pustie librăria”. Interlocutorii mei, Liviu Crăcea, electronist la I.T.C., și Lolita Copand, ingineră la Întreprinderea „23 August”, părăsesc librăria cu minile goale. Mă decid s-o caut pe responsabilă. Nu este, a lucrat dimineață. Îți ține locul Gabriela Norețu. Înfiripăm o discuție despre cărți. Cu aprovizionarea stau „extraordinar de prost”. Cînd au cărți bune se vind afară, în stradă, că altfel ce-ar fi în librărie, cu toată lumea care vrea să cumpere? Afluența de mărțuri este doar spre sfîrșitul lunii.

LIANA MOLNAR ■

Seară Enescu

Concertul cameral programat vineri, 3 mai, la Ateneu devenea altceva. Nu dovedea obișnuinta firească, iar atmosfera dobîndea încărcătura fascinată a unui moment unic. Mi-am permis un sfert de oră mai de-

vreme, nu academic ci cosmic, ca s-o pot recepta. Evenimentul era omagial. Pași, la rîndu-le, răsunau altfel. Încercînd parcă, să introvertească ecoul, pentru a nu tulbura răgăzul dinaintea începutului. Aveam senzația că întreg Ateneul Român păstrează un moment de reculegere pentru cel care, cu trei decenii în urmă, la vremea „cînd privighetoarea cîntă și liliacul a-nflorit”, pășea în hotarele nemuririi, ale eternității. Vremea unui geniu numit George Enescu. Liniștea părea nefirească. Te înconșura nu ca la împlinirea unui miracol, ci mai ales prin cuprinderea ei. Era seara de mai, cînd Filarmonica „George Enescu” celebra spiritul unui mare om și creația sa. Și nu știu cum, și nu știu de unde s-a apropiat de mine, discret și măsurat, Pinter Lajos. Tălmăcitorul „Turneelor în Ardeal” ale lui Enescu în limba maghiară, în anul cînd ar fi împlinit o sută de ani. Bucuria lăuntrică a privirii motiva, într-un fel anume, de ce nu putea lipsi, nici în acea seară, de la întîlnirea cu marele creator. „Văd că programul ales, Sonata nr. 2 pentru pian și vioară, op. 6, cele Șapte cîntece pe versuri de Clément Marot, op. 15, Cvarțetul de coarde nr. 2, op. 22 și Dixtuor pentru instrumente de suflat surprinde etape de creație ale compozitorului, omagiate de nu mai puțin virtuozii interpreți ai Filarmonicii, Mircea Cristescu, Valentin Gheorghiu, Marta Kessler, A.O. Popa, Mihaela Martin, Marin Cazacu și mulți alții”. Și totuși, liniștea coplesea prin imensitatea ei. De ce așa puțină lume? Să fie atît de dificil și de neînțeles Enescu? Să fie atît de puțin cunoscut? El care a trecut spiritul românesc, prin muzică, în universalitate? El, care niciunde nu se poate constitui într-o prezență mai vie, mai pregnantă decît aici, acasă? Nedumeriri ce intră în rezonanță cu tristețea omului de jazz, Johnny Răducanu. „Nu înțeleg de ce nu-i o mare sîrbătoare în acest lăcaș de cultură. Cînd ai acasă un Enescu, toată spiritualitatea românească ar fi trebuit să fie la această gală”. Pășesc în sală și am revelația unei descoperiri. Pascal Bentoiu, Anatol Vieru și Adrian Rațiu se constituie într-un trio componistic. Întreg într-un cvartet imaginari și prin prezența compozitorului Aurel Stroe. „Scena, spunea odată Mihail Jora, vibrează și azi la atingerea pașilor lui George Enescu”. Și, nu-i de mirare ca omul cărunt, așezat în primul rînd să-i audă și-acum. Este violoncelistul George Cocea, care o vreme a cîntat cu Enescu. Ceasul bate de ora 19. Lumînile se sting. Concertul poate începe. Puterea muzicii lui Enescu începe acolo unde puterea cuvîntului încetează.

MARIA BOGDAN ■

Călătorie cu dirijabilul

La Opera Română, muzica clasică e în mediul ei. Melomanii ascultă crimele din opera a trei virtuozii vienezi: Wolfgang Amadeus Mozart, Franz Schubert și Johann Strauss, în excelența regie și coregrafie a Tiljlei Urșeanu.

Din păcate, sala e doar pe jumătate plină. Lojele din dreapta și din stînga sălii sint completament goale, afară de aceea unde stă subseminatul. Încercasem din timp să-mi procur un program al serii, dar se vede treaba că șeful de sală era plecat, iar programele existente fuseseră insuficiente! Totuși, public receptiv și cald. O tinăra intră în lojă și se asază zgomotos, foșgînd o pungă de plastic, iar un alt tinăr în scurtă și blugi, se plimbă de colo-colo, pe interval, ca și cum s-ar fi aflat pe Calea Victoriei. Virsta și deprinderile lor, la o repede privire, par mai degrabă apropiate receptării muzicii ușoare.

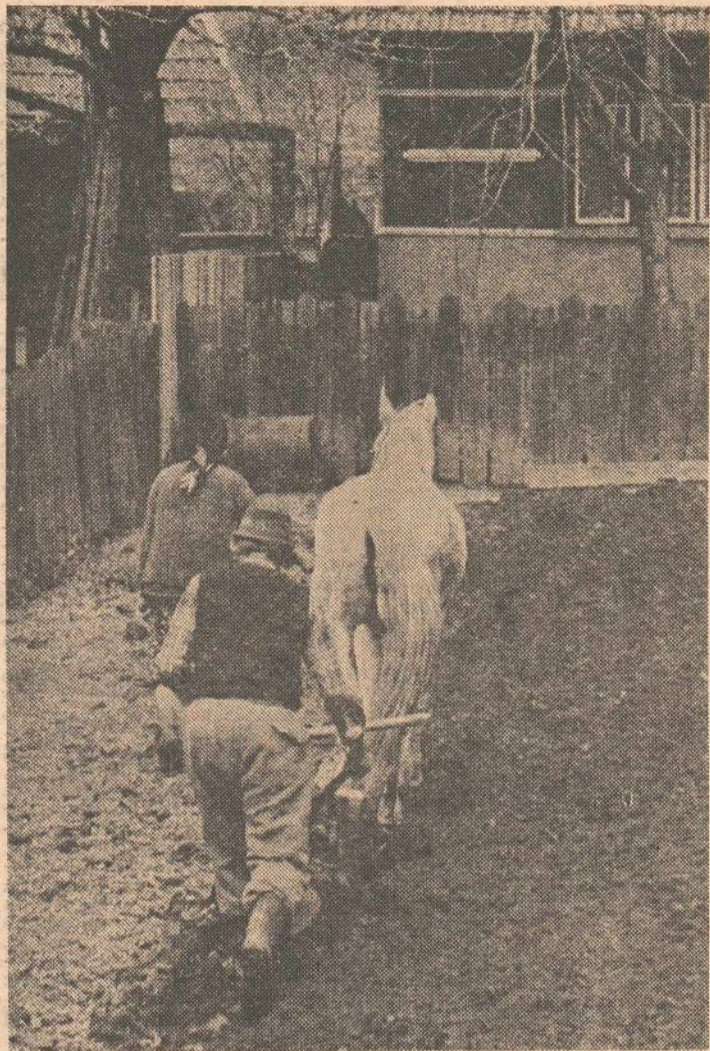
În scenă, baletul ia ochii, măiestrit interpretat. Din surdina se aud celebrele valsuri ale lui Strauss. Șiragul dansurilor cîștigă pe drept cuvînt publicul, care răsplătește cu aplauze la scenă deschisă. Coregrafie ingenioasă, Turlele unui burg medieval, pădurea unui burg medieval, pădurea unei țări vînzătoare sint cîteva din sugestiile dansului. Exceptional „imitate” valorile Dunării albastre. Imagini coregrafice decupate, parcă, din respectiva epocă, minunat dublate de corpul de balet prin mișcări sugestive și adecvate expresiei armonice. În ritmul molcom al valsurilor, gîndul se îndepărtează de realitate, ca într-o călătorie cu dirijabilul.

DORIN SĂLĂJAN ■

Cine pornește tractorul pentru o treabă pe care o poate face o căruță nu-i un bun gospodar!

Adevărat, dar cine trage căruța?

Un festival la marginea țării

În copilărie, ca să ne învețe mînt, un bătrîn simpatic ne punea să tragem din țigară și apoi, cu fumul în piept, ne punea să zicem: hii, caii mei! Și ne apuca o tuse cruntă, însoțită de lacrimi, de la care ne învățam mînt și ne leuciam de fum, plîngînd niște animale pe care nu le mai aveau nici părinții noștri. Nu știu dacă bătrînul găsea în asta o formă de luptă împotriva fumatului sau un mod indirect de a comemora vremea de supremație a calului pierit. Oricum, mai tîrziu, de cite ori aveam să întîlnesc cai de nădejde urma să exclam, hii, caii mei! Și cel mai des am făcut-o la Teremia Mare, la marginea României, o comună veche și bine așezată în istorie. Am exclamat, hii, caii mei! privind cei 4 armăsari pur sînge englez, aduși pentru călărie, cu maneji și instructor de echitație ca țărani să reinvețe ce știau chiar înaintea alfabetului, adică încălcarea unui cal și galopul cu friul liber. La Teremia Mare, calul și-a recîștigat statutul de ființă nobilă și de animal util. Dovezi pentru acest fapt sînt parada calilor și-a căruțelor, desfășurată în fiecare an în decada a II-a a lunii mai. La ora 9, în cadrul Primăverii culturale, începe festivitatea, după ce înainte, comisia de organizare a făcut verificarea echipajelor și înscrierea. Fără număr de ordine nimeni nu poate intra în concurs. Iar în concurs nici un cal nu este admis dacă nu are copitele unse și nu este potcovit. Căruța trebuie să fie proaspăt vopsită, harnașamentul uns și conducătorul echipajului îmbrăcat de sărbătoare. Cele 14 tipuri de căruțe pornesc în alai, trase de 128 de cai. La primele ediții participau numai gospodarii din Teremia Mare. Ulterior li s-au, adăugat și cei din comuna Comloșul Mare și, mai tîrziu, cei și gospodarii din comunele învecinate. An de an parada atelajelor de la Teremia Mare ia proporțiile unui festival al calilor. Juriul deliberază la sfîrșit și decernează premiile. Sînt premii ale crescătorilor de animale, ale consiliului popular, ale tineretului. În încheierea acestui festival se organizează concursuri de călărie la care participă întii amatori, tineri din comună, și din împrejurimi, apoi sportivi de performanță. Ziua se încheie cu o serbare cîmpenească. Înseamnă ceva această reconsiderare a calului? Poate că tot dintr-o pornire greu de explicat,

un sifonar din comună, Gheorghe Roșu are doi cai și un minz. Minzul este un exemplar superb, un animal care mai avea puține șanse să trăiască. Omul l-a luat de la Tomnatic, unde minzul agoniza, împuns cu cornul de o vită. Gheorghe Roșu l-a luat și, în ciuda faptului că toată lumea îi spunea că animalul se va prăpădi, l-a oblojit și l-a îngrijit cu atenție și puțul firav s-a întors din moarte și acum arată falnic și plin de viață. Pe peretele din camera de sărbătoare a gospodarului din Teremia Mare se află două diplome primite la parazi. Are două căruțe și două hamuri noi, de sărbătoare, pe care nu le folosește decît în ziua paradei. Nu premiile și hamurile și căruța de sărbătoare sînt importante, ci faptul că acest om este mîndru de animalele sale și muncește cu ele de dimineața pînă seara. În Teremia Mare omul cu cai se bucură de o stimă în plus. E socotit gospodar de nădejde. Dar cei mai frumoși cai din comună îi are Feder Ernest. Sînt cai dresați care ascultă, numai de el. Primesc comenzi verbale pe care le execută cu fidelitate și parchează cu spatele mai corect decît un virtuoz automobilist. Feder Ernest și Edwin, fiul său, au arat strădiniile multor oameni din Teremia Mare și, în fiecare vară, au cărat la C.A.P. aproape 30 de vagoane de cereale.

Respectul pentru cai e o trăsătură a omului civilizat iar grija pentru ei o îndeletnicire a gospodarului harnic. C.A.P.-ul din Teremia Mare are un grajd aparte pentru cai. La ferma zootehnică totul se face prin truda oamenilor și a calilor. Mașinile nu mai încap. Cine lucrează la gospodărie cu caii săi primește în acord global suprafețe pentru cultivat. Fiecare grădjar are boxa lui în care își pregătește hrana pentru cai. Chiar dacă nu sînt trecuți în rație, sătenii au grijă ca pe timp de iarnă animalele să nu ducă lipsă de nimic. Consiliul popular, după ce debutase ca un om sărac, avînd doar o bicicletă stricată, a ajuns și el să aibă 6 cai. Și fiecare om din sat trăiește cu gîndul că într-o bună zi își va cumpăra un cal. E un semn că la Teremia Mare „calul se bucură de o iubire aparte”, cum spunea primarul Viliam Heinz. Zîmbînd, am trecut prin Teremia Mare spunîndu-mi în gînd, hii, caii mei! deși acum era limpede că deveniseră ai lor.

BOGDAN NISPOIU ■

Mîncîci calule ovăz?

Nu mai este o noutate pentru nimeni că la Stațiunea de cercetare și creștere a calilor din Rușetu de Buzău a fost obținută o rasă de cal — semigreul de Rușetu — extrem de potrivită nevoilor agriculturii noastre. Un cal de tracțiune care este în stare să tragă două vagoane! După cum, iarăși nu mai este o noutate, că cererile venite din toate colțurile țării pentru Semigreul de Rușetu depășesc de citeva ori posibilitățile stațiunii: toți vor semigreul pentru reproducție! Noua stare de fapt nu poate decît să ne bucure — asta înseamnă că în România calul a început din nou să cîștige interes pe zi ce trece, repunîndu-l în drepturile-i firești. Sîntem pregătiți să facem față nevoilor agriculturii cu animale de povară? Răspunsul nu l-am căutat la Stațiunea din Rușetu, ci la C.A.P.-ul comunei Rușetu unde ne așteptam să găsim ceva mai mult, în materie de interes pentru cai, decît în oricare altă parte a județului, avînd în vedere imediată vecinătate a stațiunii.

Stăm de vorbă cu primarul George Ionită. Curînd apare și președintele C.A.P.-ului, Nicolae Seicas. S-ar părea că stau bine la această oră (oricum, stau cu mult mai bine față de anii precedenți!) — au 126 de atelaje cu 230 cai. Care cai nu stau precum prin alte părți, chiar și din județ, la căruțași acasă, ci în grajdurile C.A.P.-ului, unde conductorii lor îi lasă în grija a doi îngrijitori permanenți, de zi și de noapte. S-ar mai putea spune că stau bine și pentru că la C.A.P. au o secție, în cadrul activităților industriale și de prestări servicii, de lucru cărute, din care nu lipsesc rotarii, țîmparii, după cum, au

fierari, cu forje și cu tot ce le trebuie. Drept e că fac eforturi și pentru sporirea numărului calilor. De cînd au aplicat co-interesarea conductorilor de a crește minji — dîndu-li-se între 700 și 1000 lei fiecăruia care aduce minzul peste 6 luni (existînd între ei de acum o competiție care să aducă minji mai frumoși), a crescut și numărul calilor. Mai zice președintele că au hrană pentru cai, că vor ieși bine în primăvară, că au avut însiloze peste 1300 tone lucernă și peste 5000 tone grosiere, deci că întreținerea lor nu mai este o problemă.

Și totuși, stînd de vorbă cu trei conductorii — Bălan V. Ion, Petcu Marin și Lupascu Ghiță, toți trei trăiți de mici între cai — aflăm că, de obicei, caii sînt hrăniți cu paie, ciocălăi, produse cărora primarul le adaugă și finul. Nicio vorbă despre ovăz. Prin planul transmis de la DGAIA nu li se repartizează teren și pentru cultivarea ovăzului. Problema, trage concluzia președintele în urma discuției, nu este cea a atelajelor. Nici cea a calilor, cărora le vom spori numărul, ci aceea a conductorilor. De unde să mai ia alții? Cei din C.U.A.S.C. Săbăteni, cum ne informa președintele C.U.A.S.C.-ului, Petre Dumitru, nemaivînd bărbați, plecați care încotro, în industrie, au apelat la femeile-conductor. Și au atelaje și cu cai și cu boi. Sigur, nu este soluția ideală nici pe departe, dar cînd n-ai încotro... Important e că s-au trezit oamenii la realitate că el, calul, a intrat din nou în arena muncii și a înteresului.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Dragostea binefăcătoare

Viața te aduce de multe ori în fața unor realități pe care nu le poțiocoli, iar criza de energie este astăzi, în întreaga lume, o realitate de necontestat.

Puși în fața problemei economisirii de combustibili, oamenii cîmpului au trebuit să găsească rezolvări rapide. Încă din toamna trecută, gospodarii satelor s-au gîndit că tracțiunea animală îi poate scoate dintr-un serios impas.

În județul Constanța, oamenii s-au descurat pe toată perioada campaniei agricole trecute, cum au putut și cu ce au avut, înțelegînd că, printre grijile de căpătîi, vor mai trebui să mai înscrie, de acum înainte, încă una: pregătirea necesarului de animale pentru tracțiune. La C.A.P. Cochirileni, comuna Rasova, lucrurile stau bine. Zestrea lor, numără 91 de cai, 6 boi de muncă și 30 de atelaje. Președintele Ion V. Tănase îmi spune că aici nu s-a renunțat niciodată la cai. Aflu că, deși nu se pot plînge. În comparație cu alte sate avînd un efectiv bun de animale, oamenii nu stau de loc liniștiți, pentru că probleme sînt cu diuimul. Aveam să constat, de altfel, că peste tot în județ, pe unde am umblat, la Amzacea, Techirghiol, Agiea, Tuzla, Costinești, 23 August, Moșneni, gospodarii aveau cam aceleași greutăți. Numărul de animale este mai mare sau mai mic, iar lupta pentru minji e aprigă. Directorul de la I.A.S. Amzacea are numai patru și mă întrebă: „Aș cumpăra, dar de unde, că nu găsești un minz, să dai cu tunul.” Președintele din Cochirileni: „Noi avem, deja au apărut zece, acum așteptăm și alții. Mulți vor să ia de la noi, dar nu le dăm”. Șeful de fermă din satul 23 August dr. ing. Ștefan Aurel ride minzește: „Am găsit de vindere. Cum o să spun de unde? Să vină alții, să mi-l ia?”

„Să zicem că ai cal, ai boi, e foarte bine, dar nu e de ajuns. Au nevoie de hrană pentru ei. Un cal nu poate fi ținut numai cu fin, are nevoie de grăunțe, de borceaș, să poată să tragă. Acum s-a luat măsura să fie introdus în calcul, în baza fu-

vitului. În ceea ce privește oamenii care să conducă atelajele și să îngrijească animalele, asta e problema noastră, pe care o vom rezolva. Tăranul a fost întotdeauna atașat de boii și caii din gospodărie, pe care i-a păzit și i-a iubit ca pe copiii lui, cu ei își scoate piinea. Vom face piine și noi, cu animalele. Sînt greutăți acum, dar dacă ne vom uni eforturile, le vom depăși, cu siguranță”.

LIANA MOLNAR ■

Corelări necesare

Aici, sursa de hrană pentru animale era balta, zice Ion Stoian, președintele C.A.P. Fetești oraș. Erau 24000 de oi numai ale Feteștilui în balta Borcei, vaci erau șase-șapte mii, bașca porci. Șeful fermei zootehnice, Mircea Panghe își amintește de furaje ca de o rană deschisă. Izlazul comunal al Feteștilui — zice — l-a arat un căpos, prin 1960. Noi cu caii ne facem treaba, spun cei doi. Am adus un armăsar de rasă, un arab, de la Rîmnicelu, din linia Koheilan. Am anunțat că fiecare îngrijitor care crește un minz și îl predă de șase luni va avea un premiu de 500 de lei la sfîrșitul anului. În zootehnie, tot ce e de cărat se cară cu caii. Căruțele se fac greu, că nu se găsește lemnul trebuincios. Toate au pneuri, așa că roțile n-ar mai fi o problemă, dar din lipsă de lemn, s-a ajuns să se facă două, căruțe exclusiv din fier. Greuceanu de pe aici o fi fost, deși făcuse pînă și caii din fier. Numai că nici fierari nu se mai găsesc. Ion Stoian zice că meseria de potcovar e o meserie bănoasă, dar, cu toate astea, „fierarii s-au terminat, mai sînt doar doi, bătrîni și căzuți în darul beției”. Nu se găsește nici cărbuni de forjă, potcoavele sînt o problemă, harnașamentele altele. Dar caii dumneavoastră ce mîncă? întreb. „Ce ne facem noi că nu vedem, răspund cei doi. Caii nu sînt prinși în balanta furajeră. Mîncă și ei ce pot să fure conducătorii de atelaj. Li se prevăd doar producții secundare, adică paie și coceni. Avem 168 de cai și plan să încheiem anul cu 395, dar nimeni nu ne spune și cum. Să cumpărăm 30, iar restul din prăsilă proprie! Dar, din 88 de iepe, numai vreo 40 sînt apte de montă; cîți minji să fete?!! Planul direcției județene nu asigură pentru cai nici rația de întreținere: nu sînt luți în calcul. Un om care mină caii poate primi pentru îngrijirea lor cam o sută-două de lei pe lună. Atîta permite normativul”. Întreb: ce ar fi de făcut? Trebuie prevăzută bază furajeră pentru cal, mi se răspunde. Ovăz, în primul rînd. Nouă nu mi se permite plan de ovăz pentru cai și de pepeni pentru oameni, spun interlocutorii. De ani de zile, deși, aici, prin tradiție erau bostănării de faină, iar acum oamenii trebuie să cumpere pepeni aduși din alte părți „și, deși caii, stie oricine, nu pot munci fără ovăz.

La nici 20 de kilometri, în comuna Borcea din județul Călărași, primarul Constantin Nedelcu ne spune aceleași lucruri. Iar dumnealui Constantin Nedelcu, este un om care știe cu ce se mîncă agriculturii, cum zice țărani. A fost 25 de ani președintele uneia din cele două cooperative agricole din comună, timp în care avea unitate a fost distinsă de două ori cu titlul de Erou al Muncii Socialiste. „Cred, zice dînsul, că ar fi bine ca direcția agricolă ori ministerul să prevadă prin plan cel puțin 10 hectare de ovăz la fiecare C.A.P. pentru cai. Cînd vii cu ei transpirați de la muncă, dacă le dai o mină de ovăz e bine; dacă le dai orz, cînd sînt înfierbîntați, le cade în picioare. În balanta furajeră, caii sînt prinși numai cu paie și coceni. Cu asemenea hrană nu pot munci ca lumea. Tata, ca fiecare om, punea un pogon de ovăz pentru cai și nu uita asta cum nu uita să pună pentru el fasole într-un capăt de loc. Avea grijă de cal cum avea grijă de el. Trebuie să ne aducem aminte aceste lucruri, pentru că nu e glumă, caii sînt o problemă de viitor”.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cîntînd Victoria și Libertatea

Premieră la Certej

Localitatea: Certej, 30 aprilie 1985, orele 17, stadion.

Număr de spectatori: 1 000
Noutăți: — prezențe locale: Emanoil Radu Constanti, Mic Maria (Hunedoara), Mura Petru (Deva), Stetc, Mariana (Baia Borsă).

Calitatea spectacolului: foarte bună.

Aportul organizatorilor: excepțional, toți implicându-se în această acțiune.

Puține au fost zilele din acest turneu al Cenuclului Flacăra în care să nu fi plouat. Nici ultima zi a lunii aprilie nu ne-a dat speranțe că vremea se va îndrepta.

Amenințați tot timpul de ploaie, pe o vreme aspră, cu nori amenințatori, pregătiți în orice clipă să-și verse lacrimile, Cenuclul Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, poartă pentru prima dată la Certej în fața a câteva sute de oameni veniți să participe cu trup și suflet la spectacolul cenuclului. Autoritățile locale au luat toate măsurile pentru ca manifestarea noastră să se desfășoare în condițiile cele mai bune. Ceea ce nu s-a făcut într-un municipiu precum Petroșaniul (adică măcar o scenă acoperită pentru a ne apăra de ploaie), s-a făcut aici la Certej, care nu e decât o comună.

La ora 17 fix, toți membrii cenuclului intră în scenă și salută cu căldură — deși afară e frig — publicul aflat pe un deal din preajma stadionului — acesta nefiind dotat cu tribune. Din prima șarjă se evidențiază Raul Cârstea, care impresionează prin cîntecul său frumos și tandru „Dor de Preda”. Toți cei prezenți ascultă cu emoție cîntecul adevărat și grav al celui ce semnează această cronică, pe versurile poetului Adrian Păunescu „Copii de țărani” și parcă prin acest cîntec se recunosc și se văd ca și cum s-ar uita în oglinda din pridvorul casei.

Intră în scenă Sorina Hașigan, această fetiță superbă care mă face, ori de cite ori o văd, să-mi aduc aminte de fetița mea și mă apucă un dor nebun de casă. Recitalul ei e de-a dreptul emoționant. Poți spune, fără nici o rezervă, că este o adevărată artistă. În zilele mari este și Carmen Antal din Deva (de fapt din Săcărîmb — Certej) care împreună cu Majay Gyözö și Arpad Domokos cîntă și câteva cîntece maghiare.

La ora 21 e în vîră ploaia, o ploaie rece, care nu ne împiedică însă să începem la această oră cîntecele noastre de patrie, de pace și revoluționare: „Trăiască România”, „Treceți batalioane române Carpații”, „O șansă păcii”, „Să fie pace în lume”, „Lancea lui Horea” la care poetul Adrian Păunescu adaugă pe loc strofa: „Să vină furtuna și ploaia în tropot / Noi tot vom rămîne aicea viteji / Cînd iată din munte se-aude un clopot / Bătînd peste ploaie și peste Certej”.

Conducătorul cenuclului recită într-un cadru cu totul și cu totul natural din Mihai Eminescu. Din pădurea care se află în apropiere se aud bătăile unui clopot și aceste bătăi se potrivește de minune la cîntecul lui

Emilian Onciu „O singură Putnă”: „Un clopot, un clopot, un clopot ne cheamă / Și dangățul lui neamul tot l-înfloră”.

Și aici la Certej muzica trupei „Totuși” condusă de Andrei Păunescu are o priză deosebită la public. Nimic și nimeni nu-i poate opri pe oamenii prezenți să se simtă bine. Se cîntă, se dansează, se face orice pentru ca această seară petrecută cu cenuclul Flacăra să nu fie ușor uitată. Ce semn mai clar despre noblețea acestor oameni decît faptul că ei au cerut insistent să se cînte la Certej „Cîntecul pentru Oltenia”, scandînd apoi cu noi, „Hai Universitatea, hai Craiova / Tu, campioana unei mari iubiri”, de dragul echipei pe care nu voința Certejului, ci altfel de practică au scos-o cîndva din Cupă în favoarea Minerului Certej.

La un moment dat poetul Adrian Păunescu primește o veste tristă și recită cum numai el știe s-o facă — „Repetabila povară”.

Continuă să plouă, iar noi ca răspuns la această ploaie continuăm să cîntăm. Revine în scenă, spre delirul publicului, studenta din anul I de la Școala generală Săliștea Sibiuului, Sorina Hașigan.

Ne luăm rămas bun de la toți cei buni din Certej, Nojag, Vărmaga, Măgura, Nordol, Birsău, Săcărîmb, veniți care cum au putut aici și plecăm cu gîndul că mine trebuie să renaștem din nou. Ploaia continuă. 1 000 de oameni veniți pe jos din munte înseamnă cam 10 000 de oameni veniți cu mijloace moderne la alte spectacole.

VALERIU PENIȘOARA ■

Marele nod de inimi

Localitatea: Simeria, 1 Mai ora 21, stadion C.F.R.

Atmosfera: foarte bună
Număr de spectatori: 7 000
Calitatea spectacolului: foarte bună

Noutăți: prezențe locale — Daniela Bodean, Camelia Coțoară, Marcela Angiu, Simona Bedea.
Aportul organizatorilor: cu totul remarcabil, tandru

Simeria, marele nod de cale ferată și de inimi, ca o daltă de metal s-a revărsat cu tot ceea ce avea mai bun în sufletul nostru, dîndu-ne sentimentul unei ființe unice și indestructibile. Cîntăm la Simeria libertatea de a cînta și starea de a fi a României moderne.

Arhiplin, stadionul vibrează ca o stație de puteri ce redă adevărul celor exprimate în efortul artistic din scenă.

Ducu Bertzi și Valeriu Penișoară dau friu liber experienței și patosului în slujba miilor de oameni ce ascultă și cîntă împreună cu ei refrenele dragi. Raul Cârstea cucerește și ne cucerește cu piesa „A mine, a tine”, versuri Adrian Păunescu; sentimentalul Cârstea își pune sufletul în palmele spectatorilor care nici nu mai aplaudă de teamă să nu-l rănească.

E suficient să amintim că s-a cerut și s-a recitat poezie timp de o oră. Adrian Păunescu a recitat din clasicii poeziei româ-

nești și universale precum și un amplu grupaj de versuri din creația proprie.

„La un semn deschisă-i calea”...și cu versurile lui Eminescu pornim cîntecele de țară, patrie și revoluționare ale Cenuclului; „hai să-ntindem Hora mare”, „Lancea lui Horea”, „Duhul lui Iancu”, „Trăiască România” izvorăsc firese ca un produs al unei conștiințe unice indivizibile și sint cîntate cu precizia și forța adevăratului patriotism.

Marea tinereții se exprimă la Simeria nu numai prin entuziasmul patriotic ci și prin reacția propriei vîrstă a tinerilor ce se dezlanțuie pur și simplu la intervenția în scenă a trupei „Totuși” reintregită citeva spectacole, prin prezența excepțională a „bass”-ului Ioana Păunescu. Ioana rămîne același „Metronom” al trupei cu atac precis și inspirat la piesele trupei.

Marele oraș feroviar, marele nod de inimi, ne oferă și își oferă astfel o amintire unică: după ce toți pleacă spre casele lor pulsul locului unei artare izvizibile, imense, încă se mai aude bătînd în preamîni. Bună dimineața Simeria — 101!

AUGUSTIN FRĂȚILA ■

„Scena, galeria cea mai de sus a minei”

Localități: Lupeni, 2 mai 1985, orele 16, stadionul „Minerul”, Vulcan, 3 mai, orele 17, stadion.

Număr de spectatori: 15 000 la Lupeni, 15 000 la Vulcan.

Atmosfera: sărbătorească, emoționantă la Lupeni. Încercată de eroism la Vulcan, unde spectacolul s-a desfășurat tot timpul pe o ploaie neîndurătoare. În ambele localități, atmosfera a fost extraordinară.

Calitatea spectacolelor: foarte bune.

Noutăți: Poetul Adrian Păunescu a scris și a recitat poezia dăruită minerilor „Noroc bun”. Prezențe locale — Virgil Stratulat, Steluța Avramescu, Beniamin Tălmășan și Vilmos Naghi, Ribana Sigmuleț, Corina Nada și Daniela Pop, Sandu Greblă, Beta-Mar (Emil Varga, Antonio Popa, Zoltan Vass, Valentin Buliga, Eduard Dăntoiu), Dănuț Ronte.

Aportul organizatorilor: La Lupeni organizarea spectacolului bună, dar exemplul personal lasă mult de dorit. La Vulcan totul excepțional.

Primul semn bun al spectacolului de la Lupeni a fost vremea. Era prima zi, din toată stagiunea hunedoreană, în care nu a plouat. Orașul, la venirea noastră, înțesat de anunțuri privitoare la prezența cenuclului. Totul frumos, doar ora de începere nu coincidea cu ce stabilisem. Găsim așadar în stadionul arhiplin, un public doritor, dar ușor nervos. Bașca unii, de spuneau că-s organizatori, care-l mai incitau! Asta a fost primul semn rău. Și ultimul, dintr-o seară ce avea să devină excepțională. Am trecut peste toate și ne-am văzut de treabă. Parcă fără un pic de contradicție, nu luminează scintea. Iar publicul, oricum, nu

avea vreo vină. Astfel, în condițiile în care nu-i mai văzusem de mult, în condițiile în care făcusem o abatere totală de la programul nostru inițial ce prevedea zile de odihnă și de deplasare spre alte colțuri ale țării, am ținut să desfășurăm un spectacol pe măsura muncii și dăruirii acestor oameni. Mai pe scurt spus, Adrian Păunescu hotărîse: „Dacă ei muncesc și în zilele de sărbătoare, că așa le cere țara, noi de ce n-am face-o. Hai pe Valea Jiului!” Și am venit.

Spectacolul, practic, nu a avut o desfășurare mai căutată decît în general. Dar parcă toți am vrut să oferim totul. Asta se simțea. Dovadă și faptul că pe poezia „Noroc bun”, scrisă de Adrian Păunescu în drum spre Lupeni, membrii cenuclului au încercat diferite variante (șapte, mai precis) de lansare a unui cîntec. Că nu a ieșit, subscrisu aici cu rușine, dar poate că și unde e prea multă dorință lucrurile nu se așază cu totul în matca lor.

Dar evenimentele care dau gust spectacolului și-l așază în perimetrul intîmplării ne-au dus pe panta emoționalului. După ce un om de mină, un miner, ne spusese că sub scena noastră, la 350 de metri, sint oameni în galerii care trăiesc și lucrează și că turnul ce ne păzește de lingă stadion e puțul cu schip care e luminat atîta timp cît pe acolo vine cărbunele la suprafață, la lăsarea serii am avut senzația că acest impunător turn (unul dintre cele mai mari din Europa) se spulberă. Sute de luminițe veneau din el către noi. Erau minerii ieșiți la suprafață care, direct din galerie, veneau să ia lumină de la flacăra cenuclului. „Sint momente în care cuvintele sint de prisos”. Ne-am oprit din cîntec și am așteptat înfiorîndu-ne ca sutele de lămpașe să devină certitudini. Au intrat în stadion, au venit în fața scenei, masă compactă și neagră, tăcută și emoționată, orbii parcă de lumina ce ei o făuresc, doar ochi și zîmbet, în rest negru, negri de lumină cu puțin alb de speranță. În atîta lumină, în tot cîntecul și toată poezia, în tot strigătul de bucurie al tribunelor ei erau Minerii. Nu știam ce să facem. Atîta fior nu ne-a trecut de mult... Tribunalele au început să scandeze „Minerii și Flacăra / Pentru pace vom lupta”. De fapt așa e. Fără pace nu se poate nici viață și nici moarte în pace. Cu autoritatea muncii de zi de zi au cerut pace. Cu dreptul lor de a-și hotărî soarta au scandat „Ceausescu — Pace”. Am cîntat ce doream, ce simțeam. Ultima dorință a celor ieșiți din șut, înainte de a pleca la dușuri, a fost „Ioane, Ioane”. Oare cum o suna acest cîntec în galerie? Și totuși nu au plecat. La lumina a două lămpașe ca două luminări pentru fiecare părinte, Adrian Păunescu a recitat „Repetabila povară”. Povară ce sub ochii noștri se repeta, un miner fericit venind cu o sticlă de șampanie la scenă să ne spună că în timpul spectacolului i s-a născut un fiu și el ar dori cîntecul „Lancea lui Horea”, povară ce va fi atîta cit vor fi oameni pe pămînt.

Luna lumina Lupenii și semne de zi bună se arătau cînd noi ne retrăgeam. O zi senină pentru toți. Și pentru cei de la suprafață și pentru cei de sub

pămînt. Căci cine nu se bucură de vederea soarelui?

Noaptea senină ce o lăsasem la Lupeni s-a transformat, pînă a doua zi, într-o vreme rea. La Vulcan numai vreme de spectacol nu era. Stadionul pe un platou unde parcă își dăduseră intîlnire toate vînturile și toate ploile de pe Vale, era înțesat de lume. Prea mic pentru război atît de mare, stadionul s-a transformat repede într-un cîmp de bătălie, din care oamenii au ieșit ciștigați. Sufletește.

Frig, urît, ploaie cu mazărice, dar la Vulcan parcă ne aflam pe un vulcan. O altă de mare dorință de cultură, o altă de mare dorință de exprimare ne-a speriat. Cert este că prea puțin se face în marile bazine ale muncii și dăruirii de zi cu zi pentru verticalitatea spirituală a oamenilor. Actele mari de cultură nu pot rămîne în marile cetăți. „Cultura trebuie să devină bunul tuturor”, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu și acest lucru trebuie tradus în fapte de zi cu zi. Iar Valea Jiului este unul din locurile în care actul de cultură trebuie să se împlinească. Dacă la Vulcan s-a stat ore în șir pe o ploaie infernală și întreg stadionul cînta, întreg stadionul asculta poezie minute în șir, într-o liniște de nu se auzea decît țîrîitul ploii pe foliile de plastic, înseamnă că aici trebuie venit mult mai des. Eroism. Acesta a fost cuvîntul de ordine la Vulcan. Ca și în munca lor, oamenii acestor locuri nu știu să se comporte altfel nici măcar atunci cînd se destind. Decît eroic. Pe o ploaie nemiloasă, pe un teren transformat într-o clisă ce-ți trecea de glezne, oameni tineri și bătrîni dansau „Hora Unirii”. Erau, mulți dintre ei, îmbrăcați cu ce aveau mai bun. Erau uzi pînă la piele. Eram uzi pînă la piele și plini de frig. Nu puteam pleca? Legal, da. Omelette, nu. Cît de mult contează să faci oricît pentru ei. Practic, pe noi ne-a costat puțin. Un efort pe care îl poate face oricine. Dar pentru ei a însemnat foarte mult. Vom reveni ori de cite ori vor avea nevoie. Dealfel, Cenuclul Flacăra va căuta să-și urmeze profesiunea de credință „în serviciul dumnezeoasă” așa cum a făcut-o și pînă acum.

Ultima însemnare, cuvîntul de despărțire rostit de conducătorul cenuclului: „Vă declarăm dragostea noastră adevărată. Dumneavoastră știți bine ce înseamnă cuvîntul adevărat”. Așa am încheiat două zile, trăite la maximum, printre minerii.

UDU BERTZI ■

De la pianissimo la forte

Localitatea: Șantierul Rîul Mare-Retezat, 4 mai 1985, orele 13,30.

Număr de spectatori: 2 000
Noutăți: prezența Naturii.
Calitatea spectacolului: foarte bună.

Aportul organizatorilor: excepțional, plin de simț și bun simț.

Nu mai vedea locul în care urma să aibă loc spectacolul și ar fi fost de natură să scoată

din inerție orice spirit artistic adevărat: scena — improvizată pe platformele a patru mari camioane: spectatorii — la numai cîțiva metri de această scenă, care, așa mică, așa simplă cum a fost a reprezentat un loc mai mult decît propice pentru membrii cnaclului, un loc din care au reușit să se adreseze celor din jur cu maximum de sensibilitate, cu maximum de sinceritate. A fost un spectacol al adevăratelor simțăminte, un spectacol care a demarat mai încet decît altele, care a electrizat mai încet, dar care a surlat toate aceste încetineli prin adîncimea de mesaj, prin curățenia destăinuirilor.

Adresînd tuturor celor care muncesc pe marele șantier al luminii de la Rîul Mare-Retezat cele mai calde cuvinte pentru truda lor, pentru limpezimea lor de faptă ce se va intrupa în lumină, poetul Adrian Păunescu a creat, pe muzica unor prea bine cunoscute cîntece ale Cnaclului, cîteva strofe de omagiu pentru munca descoperitorilor de lumină de lingă Retezat, ceea ce a încălzit pînă la incandescență atmosfera unui spectacol ce demarase într-un pianissimo ce nu poate fi pus decît pe seama emoției spectatorilor, care n-au avut prilejul, asemenea celor din alte localități, să-și afle alături, atît cit ar fi dorit, Cnaclul Flacăra. Un grup de minunați elevi ai școlilor din zonă, buni cunoscători ai cîntecelor cnaclului nostru, au fost în permanență cu vocile alături de noi. Ceilalți, numai cu privirile și aplauzele. Lumina se face, însă din toți.

DAN MUCENIC ■

Sub stema zimbriilor

Localitatea: **Hațeg, 4 mai 1985, orele 18, grădina de vară**
 Număr de spectatori: **2500**
 Calitatea spectacolului: **foarte, foarte bună**

Aportul organizatorilor: **bun, îndatoritor, dar grădina de vară a fost prea mică**

Final de turneu hunedorean. Și început în forță al cnaclului, ceea ce a determinat o atmosferă cu totul aparte, demnă de cele mai bune aprecieri, în rîndul entuziaștilor spectatori. Moment de vîrf — marele poem-cîntec al cnaclului, Jurașmint la Putna, devine, grație poetului Adrian Păunescu, un simbol al apropierei adevărate de simboluri între Moldova și Ardeal, zimbrii moldavi și cel de pe străvechea și neuitata stemă a Hațegului alăturîndu-se ca într-un nou imn de unire.

Spectatori entuziasmați, interpreți care, uitînd cîteva cea-

suri de oboseala unui turneu care i-a pus la grea încercare, și-au aflat cea mai bună formă, clipe de înaltă poezie și de real, nemimat patriotism — iată ce a reprezentat, în mare, spectacolul de la Hațeg, punct final al unui drum prin județul-erou Hunedoara. Un turneu cu destule momente grele, dar și cu mari satisfacții, un turneu care a dăruit locuitorilor acestei zone a țării tot ceea ce membrii cnaclului au avut mai bun, iar cnaclului i-a adus noi și statornici prieteni. Pe curînd, Hunedoara!

D.M. ALEXANDRU ■

O mare lecție de istorie

Localitatea: **Biharea — Cetatea lui Menumorut, 5 mai 1985, ora 11.**

Număr de spectatori: **7000.**
 Calitatea spectacolului: **excelentă.**

Aportul organizatorilor: **bun.** Început de turneu bihorean. Vremea ține cu noi. „Întîlnirea tineretului bihorean cu istoria”, ediția a II-a, are în centrul ei, ca moment culminant, spectacolul Cnaclului „Flacăra. Spectacol de o calitate aparte, dinamizat și sensibilizat, printr-o atentă dozare a accentelor, de poetul Adrian Păunescu. Din păcate, o parte dintre spectatori au considerat întîlnirea cu istoria drept un simplu weekend, astfel încît a fost nevoie de apeluri repetate la cei ce bruiiau spectacolul. O mare lecție de istorie aici, la monumentul ce stă mărturie continuității românești în Transilvania, o lecție la care și-au adus contribuția, deopotrivă, muzica, poezia și inspiratele meditații asupra relației dintre putere, prietenie și dreptate formulate de Adrian Păunescu. Un început bun.

M. DAN ■

„Noi sîntem oamenii libertății”

Localitatea: **Biharea, cetatea Biharea 5 mai, ora 16.**

Număr de spectatori: **20000.**
 Atmosfera: **bună.**

Calitatea spectacolului: **bună.**
 Aportul organizatorilor: **excelent.**

„Noi sîntem oamenii libertății; pentru asta ne-am varsat și sîntem hotărîți a ne varsa singele pînă la ultimul român” (Avram Iancu).

Astfel suna una dintre lozincile fluturate de brațe tinere și suna firesc în contextul istoric în care ne aflăm. Memoriei unuia dintre întemeietorii primelor noastre voievodate, Me-

numorut, îi dedicăm manifesta-rea din fosta cetate a sa. Nu știm de ce un loc precum acesta încercat de începutul de ev mediu românesc nu beneficiază de o îngrijire și de un monument pe măsură, să se marcheze astfel, așa cum se cuvine, prin bun simț și simbol artistic, sensurile adînci acoperite, acum, de timp și iarbă. Poate reușim în acest fel să dăm o idee de temă de diplomă pentru absolvenții institutelor de arte plastice, ori mina unuia dintre artiștii noștri consacrați să pipăie pușin locurile și să investească aici mințe și inimă.

Trecem acum la un alt aspect al unei astfel de întîmplări, organizată dealtfel grandios ca intenție și ca număr de tineri veniți cu trenuri speciale, autocare, autobuze. Desigur, nu este suficient să aduni într-un loc anume o masă de oameni sub egida „Întîlnirea tineretului bihorean cu istoria”, după care locul istoriei să se transforme în terenuri de fotbal și volei. E adevărat că marea majoritate a tinerilor a înconjurat scena unde am desfășurat spectacolul nostru, dar din cauza spațiului foarte mare și fără a fi îndrumați către adevărata misiune pe care o aveam cu toți, în acest adevărat pelerinaj la izvoarele istoriei, unii au fost la week-end.

Cu toate aceste „mici reproșuri” putem să spunem că duminica **bihoreană** a atins cotele pe care le doream, conducătorul cnaclului avînd o misiune dintre cele mai grele în a structura spectacolul în așa fel încît el să adune toate energiile tineretului ducîndu-le către „ființa istorică”, cum spunea Blaga, ființă unică precum ideea la care au visat și Menumorut și Glad și Gelu și Basarabii și toți ceilalți care le-au urmat.

După cum era și firesc, cîntecele de țară, de patrie și revoluționare au fost nucleul manifestării precedate de versurile eminesciene recitate de Adrian Păunescu. Căci Istoria n-a stat la Menumorut.

Gesturi tandre au avut loc prin schimburi de bilețele, prin intermediul scenei, între tineri exprimînd în esență hotărîrea de a trăi și lupta împreună pentru apărarea libertății noastre, cetățeni români de orice naționalitate.

Hora unirii, a adevăratei uniri de cuget și simțire încheie în triumf un spectacol de peste opt ore, înscriindu-se în seria marilor manifestări de suflet la locurile istoriei.

AUGUSTIN FRĂȚILA ■

Totuși

Localitatea: **Doctor Petru Groza, 6 mai 1985 orele 17, stadion.**

Număr de spectatori: **5000**
 Atmosfera: **foarte bună.**

Calitatea spectacolului: **foarte bună.**

Aportul organizatorilor: **fără reproș.**

Au fost multe discuții asupra spectacolului de la Doctor Petru Groza, localitate de care eram legați sufleteste, dar care în toamnă ne-a produs o mare deziluzie. Spectacolul a început fără conducătorul cnaclului.

Nu mai era mult pînă în final cînd A.P. a venit. Totuși, Totuși iubirea l-a adus. Practic, a urmat al doilea spectacol. Momentul culminant, cîntecul de țară „Lancea lui Horea” și „Trăiască România” au fost reluate la nesfîrșit. O mare dorință a răzbătut dinspre tribună spre scenă, de răsplătă a tuturor greșelilor. Și așa s-a și întîmplat. La ora încheierii spectacolului, publicul din Doctor Petru Groza era un public de 101. Dar îi mai trebuia un spectacol ca să-și merite nota. Totuși greșelile se șpală. Dar pînă atunci rămîn greșeli. Totuși mai trebuie un spectacol ca Steful să redevină ce era odată în inimile noastre. Poate cît de curînd.

DUCU BERTZI ■

Marghita cîntă în ploaie

Localitatea: **Marghita, 7 mai, orele 17, stadion.**

Număr de spectatori: **4000.**

Atmosfera: **frenetică, de un vibrant patriotism.**

Calitatea spectacolului: **excepțională.**

Aportul organizatorilor: **foarte bun.**

Ne aflăm la Marghita, oraș tinăr și bine punct la punct din județ cu numai cîteva ore înainte de Ziua independenței naționale și Ziua victoriei asupra fascismului. Cîntăm în furtună, în ploaie la patruzeci de ani de cînd cel mai mare război al lumii s-a încheiat: „O șansă păcii”! Sînt nori deasupra stadionului, dar noi cîntăm considerînd norii semn al războiului pe care vrem să-l învingem. Oriunde în România aceasta este cerința **O șansă păcii!**, oriunde în lume aceasta este problema! Fiecare conștiință e datoare să ceară: **O șansă păcii!** Tinerii din stadionul arhiplin flutură drapelele roș-galben-albastre, iar pe o pinză albă, parcă simbol al păcii, stă scris cu litere roșii: **SINGURA ȘAN-**

SĂ A VIETII ESTE PACEA. Și acesta este adevărul. Este de datorie noastră să păstrăm pacea care începe în ziua de 9 Mai 1945. Conștiința lumii trebuie să fie trează. Avem de apărut acest bun suprem **Pacea.** Înălțăm cîntecele noastre în numele tuturor jertfelor, în numele tuturor speranțelor. Cîntăm pacea și independența, o coincidență fericită pe care ne-a oferit-o istoria pentru că pacea nu poate fi concepută fără independență națională nu are aceeași valoare, pentru că „Orice se poate negocia, spunea președintele Nicolae Ceaușescu, cu excepția independenței naționale”. „Lancea lui Horea” este cîntată la Marghita pentru 1784, 1848, 1918, pentru 1944 și 1945. „Același public de nota 101 cîntă pentru eroismul românesc dintotdeauna fiind în consonanță cu gîndirea întregii Români.” Ne aducem aminte refrene ce le cîntau românii ce au luptat atunci pentru independență: „V-asteaptă izbînda / V-asteaptă și frații”, „hotarul nedrept să-l zdrobim” și cele cîntate de contemporani „Carpații și frații sări-vor ca unul / Urmind Comandantul Suprem”.

Programăm și cîtece de dans maghiare. Publicul reia din scenă, cu bucurie, cîntecele în limba română și în limba maghiară. Tinerii dansează cu frenezie în ploaie și cîntă odată cu scena.

Miezul spectacolului ne prinde zicînd: „Totuși baza lumii e în om” prin glasul din ce în ce mai valoroasei trupe **Totuși.**

La 47 de ani de la stingerea unuia dintre cei mai mari poeți ai românilor, Octavian Goga, după cum și cere un bilet din stadion. A.P. recită cu emoție: „De la noi”.

Momentele finale ale spectacolului trec cu „Colindul Ardealului” cîntat de micuța noastră minune, Sorina Hașigan, pe versurile poetului Adrian Păunescu, care s-a inspirat muzical de la Rimeți, cea mai veche cîntorie a românilor care nu au plecat niciodată de pe vatra lor din Transilvania în care ei au știut să-și apere ființa națională „fără de a cere și de a obține mereu adevărîte imperiale că au fost întotdeauna acasă”. „Deșteaptă-te române” și „Hora Unirii” încheie un vis de cîteva ore ce ni l-a oferit un public de nota 101.

VICTOR RADULESCU ■

Programul Cnaclului Flacăra

Înceindu-și turneul în județul Bihor, Cnaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în localitățile:

10 mai — Salonta, stadion, orele 17.

11 mai — Oradea, stadion, orele 17.

Duminică, 12 mai 1985, de la orele 18, Cnaclul Flacăra, răspunzînd invitației prietenilor săi, va susține un spectacol la Alba Iulia, pe stadion.

În caz de timp nefavorabil spectacolele vor avea loc în săli.

● S. O. S. apele minerale ● S. O. S. apele minerale ●

Să ne gândim

încă o dată

la banii

care curg

● In lumea de azi — o criză din cele mai dramatice: criza de apă ● In lumea de azi se investește enorm pentru asigurarea unui element indispensabil vieții : apa ● In prăvăliile lumii paharul cu apă este deseori mai scump decât cele mai scumpe băuturi.

Pornind de la aceste adevăruri mai mult sau mai puțin cunoscute și de la faptul că țara noastră dispune de importante și apreciate resurse de ape minerale — resurse al căror perimetru s-a extins și s-a diversificat ca urmare a investigațiilor făcute și în această privință în anii din urmă — am reluat în numărul trecut al revistei mai vechea dezbateră despre modul cum este valorificat, în interesul țării și al oamenilor, acest neprețuit tezaur. Continuând dezbateră, adăugăm azi investigațiile reporterilor la câteva bine cunoscute izvoare de apă minerală din care se văd limpede destule robinete ale risipei deschise.

Avem ape bune, dar nu-i suficient

Când vorbim de ape minerale la noi în țară, nu putem pleca decât de la faptul că România este una dintre cele mai bogate zone ale lumii în ceea ce privește cantitatea și, mai ales, varietatea acestora. Aproape că nu există tip de apă minerală pe alte meridiane, care să nu se găsească și la noi în țară. Efectele terapeutice ale acestor adevărate „izvoare de sănătate” au fost, de multe ori, impresionante, de aici și faima de care se bucură un izvor sau altul. Valorificarea acestor factori naturali a evoluat în timp, de la stadiul de utilizare empirică la cel de utilizare științifică. În aceste condiții, devine firească întrebarea, dacă bogăția aceasta inepuizabilă este valorificată în mod corespunzător. Ne-au interesat părerile specialiștilor în domeniu. Sanda Samson, șefa Laboratorului chimia și fizica apelor minerale de la Institutul de Balneologie și Fizioterapie din București ne-a declarat :

— În prezent, orice apă minerală terapeutică se prezintă consumatorilor cu o carte de vizită completă, atestatul de utilizare fiind condiționat de respectarea unor criterii de calitate riguroase investigate. Un loc important în cadrul acestor criterii de calitate îl ocupă și constanța sursei naturale sub aspectul calității compositionale a apei debitate și, respectiv, stabilitatea apei în condițiile conservării ei pe perioade lungi de timp. Imbutelierea apelor minerale reprezintă unul din mijloacele de mare accesibilitate, prin care se poate pune la dispoziția oamenilor muncii un factor de tratament pe tot parcursul anului, în toate zonele țării. Prin im-

butelierea apelor minerale se poate asigura continuarea curei balneare în condițiile reintegrării oamenilor muncii în procesul productiv, sau se favorizează accesul la acest factor natural pentru bolile sau fazele de boală ce nu permit o cură directă în stațiune. Studiul de reinvențiere a apelor minerale din județele țării, efectuat în ultimii ani de către Institutul de Balneologie și analizele fizico-chimice periodice pentru principalele surse de ape minerale din țară, au evidențiat o bună constanță a chimismului acestora de-a lungul anilor. Deosebită, cercetările fizico-chimice și farmacodinamice desfășurate în ultimii ani au evidențiat o bună stabilitate a apelor minerale imbuteliate pe perioade de conservabilitate de până la 12 luni.

Faptul că nu s-au produs modificări în compoziția fizico-chimică a apelor, sau în ceea ce privește efectele lor terapeutice, ne este confirmat și de dr. Vasile Hoancă, medic primar la Institutul de Balneologie și Fizioterapie. Cu toate acestea, afirmă domnia sa, în ceea ce privește apele minerale de cură internă, sint încă multe de făcut.

— Dacă pentru apele minerale „de masă” situația nu e edificatoare, pentru „apele medicinale” problema este mai complicată. Ape ca cea de la Căciulata, care, transportată, a fost folosită pentru tratament de Napoleon al III-lea, sau cea de la Slănic — Moldova, care primea la Expoziția universală de la Viena din anul 1873 medalia de aur, nu se mai bucură astăzi de vechiul prestigiu. Îndepărtarea pacien-

ților, dar și a medicilor de utilizarea în scop terapeutic a apelor minerale de cură internă se datorește dezvoltării explozive a industriei medicamentelor, acești idoli ai ultimelor două-trei decenii, care trebuiau să rezolve rapid și comod orice suferințe. Nu trebuie să se uite, însă, că spre deosebire de medicamente, apele minerale sint lipsite, practic, de efecte secundare, ceea ce este deosebit de important în condițiile actualei patologii. Să ne amintim că studiile unor personalități ale medicinei românești, ca profesorii Teohari, Băltăceanu, Tu-

doranu, Spirchez, au avut un rol important în afirmarea terapeutică a apelor minerale din țara noastră.

Este necesar, așadar, ca în afara Institutului de Balneologie și Fizioterapie din București, a medicilor din stațiunile profilate, celelalte categorii de medici specialiști, să contribuie în egală măsură la o mai largă utilizare terapeutică a acestor „medicamente naturale”, mai ales că, în ultimii ani s-a acționat intens pe linia sporirii zestrei de ape minerale.

L. MUȘAT ■

Planul, apa minerală și demnitatea

Mai jos de Toplița cu vreo zece kilometri, din șoseaua națională care se ține aproape de albia Mureșului, chiar înainte de intrarea în comuna Stinceni se desprinde, pe mina dreaptă, un drum forestier. În umbra pădurilor de brad, drumul se strecoară pe lângă firul subțire și inspumat ca șampania al unui pîru și se adincește în răsufarea de gheață a Călimanilor, la vreo trei kilometri mai departe de Secția de imbuteliere a apei minerale pierzindu-se într-un mănunchi de poteci pe care ar mai fi de mers câteva ore bune pină la virful Pietrosul. Secția a fost înființată în 1977, cînd brigadierul de schimb Dinu Ciobotă încă mai era elev la liceul de mecanică. Pe lângă cele două izvoare vechi, din care apa minerală se scurgea în pîrul Mermzeu, a mai fost deschis atunci încă unul. Dinu Ciobotă este de fel chiar din comuna Stinceni, ca și ceilalți vreo 25 de muncitori ai secției și prin partea locului s-a știut de mult că apa minerală de-aici, de pe poalele Călimanilor, ar fi bună nu numai ca apă de masă, cum se spune, ci că ar avea și oarecari virtuți terapeutice, mai cu seamă pentru bolile de stomac. Unii s-au legănat în iluzia că ar fi nimerită ca să mai potolească și durerile reumatismelor lor, dar au rămas cu reumatismul.

Dăm o raită prin secție și nu putem să nu observăm că locul arată curat, îngrijit, bine gospodărit și că impresia de curățenie e accentuată de discipină și ordine. Nu ne împiedicăm nicăieri de navete cu sticle lăsate în drum, bunăoară. Și începe să fie limpede că pe-aici lucrează niște oameni grijulii să nu-și facă viața mai grea decât e. Altfel n-ar mai putea face nimic, de fapt, căci în locul acesta îngust, în care clădirea secției stă între pereții muntelui ca o boabă de piper între filele unei cărți, fiecare metru pătrat valorează cit o sută din altă parte. Sau cit o mie. Curtea secției fiind chiar drumul forestier din marginea căruia urcă, aproape vertical, pădurea de brazi. Dar n-o să credem, bineînțeles, că numai condițiile speciale, destul de vitrege, ale locului au impus la Secția de apă minerală Stinceni ordinea și curățenia. Pe cit ne dăm seama, întreprinderea de bere din Reghin, în a cărei subordine se află și această secție, și-a luat rolul în serios. Astăzi, bunăoară, a venit aici, ca să vadă cum mai merg lucrurile la Stinceni, Silvia Suciu, de la serviciul de controlul calității al întreprinderii. Și pentru că avem prilejul neașteptat de a-i cunoaște și pe Ioan Moldovan, directorul adjunct al întreprinderii, și pe șeful biroului financiar, Gheorghe Precupiu notăm că Reghinul s-a mulțumit nu numai să-și trimită din cînd în cînd șefii la Stinceni. Iar despre ce s-a in-

treprins aici cu seriozitate ni se vorbește tot la fel, cu seriozitate, scurt și cuprinzător. Din ce era la Stinceni în 1977, n-au mai rămas decât clădirea și instalația de defierare a apei. Linia de imbuteliere, deși nouă, nu era prea productivă și a fost înlocuită cu alta, care umple 24 000 de litri pe zi. Au fost aduse alte mașini de etichetat și de capsat. Cînd se întimplă să se mai defecteze aceste instalații, ele nu sint lăsate numai pe seama mecanicilor de la Stinceni ci sint trimiși urgent de la Reghin specialiștii de care e nevoie. De aceea la Stinceni capacitatea de lucru a instalațiilor nu a scăzut, ca la alte secții de apă minerală, ci s-a menținut, constant, din 1979 încoace, de cînd se imbuteliază în fiecare an 5,3 milioane litri iar planul este îndeplinit întotdeauna, ba chiar depășit cu vreo câteva procente. Peste aceste limite nu se poate trece, ni se spune, pentru că producția secției exprimă posibilitățile reale, capacitatea naturală a zăcămintului de a avea chiar acest debit, nu unul mai mare. Mai notăm că din '84 apa minerală de Stinceni se prezintă sub o etichetă concepută cu ceva mai mult bun gust decât prima sau că întreținerea corectă a utilajelor îngăduie un procent de spargere a sticlelor pe linia de imbuteliere doar de 2,7 la sută, cit scrie la carte, cit este permis. Transportul îl asigură I.T.A. Tirg Mureș dar secția este dotată și ea cu două tractoare cu remorci, care duc apa minerală 6 kilometri pe drumul forestier, pină la șoseaua asfaltată, și încă 6 pină la gară la Stinceni. Chiar în apropierea gării a fost amenajat și un depozit. Numai astfel, avînd un stoc-tampon, reușesc cei din Stinceni să încerce cînd un vagon la două zile, cînd două sau trei vagoane pe zi. De aceea nu se plîng că n-au vagoane chiar atunci cînd vor ei ci se pregătesc să aibă cu ce le încărca pe acelea care, pină la urmă, tot se arată în gară la Stinceni. Cu trenul sau cu autocamioanele, apa de Stinceni ajunge, în orice caz, destul de des și în cantități destul de mari la Tirgu Mureș, la Sighișoara, la Luduș, la Tirnăveni, din moment ce Stinceni asigură 60 la sută din consumul de apă minerală al județului Mureș. Iată o faptă onorabilă, pe care nu ne putem împiedica să constatăm că oamenii de aici o îndeplinesc fără lamentații că n-ar avea, bunăoară, sticle mai bune decât au ori vagoane care să tragă la scară atunci cînd au ei chef să fluiera. Ei își fac munca în ordine și, am zice, cu o respectabilă demnitate. Își fac, pur și simplu, datoria. Și acesta nu este un sentiment inutil nici măcar în singurătatea munților Călimani.

DUMITRU ELIADE ■

Zestrea noastră a sporit

Nu este pentru prima dată cînd inginerul Artemiu Pricăjan este invitat să-și spună părerea în paginile revistei Flacăra. Asta pentru că, dincolo de faptul că, în cadrul Ministerului Geologiei, se ocupă de punerea în evidență a noi surse de apă minerală, este considerat de mulți ani ca unul dintre cei mai buni specialiști în ceea ce privește subiectul pe care-l abordăm.

— Dacă-mi amintesc bine, la ultima convorbire avută cu redactorii revistei Flacăra, am abordat problema bogăției hi-

drominerale a țării și a calității apelor noastre minerale care, pot acoperi consumul intern și, în același timp, pot concura pe piața externă, atît din punct de vedere calitativ cît și sanitar. Noi, geologii, acționăm pentru soluționarea acestei probleme în două direcții: pe de-o parte pentru mărirea zestrei de zăcăminte, iar pe de altă parte, pentru practicarea unei exploatare raționale și protejarea lor față de acțiunile nedorite ale omului. În anii 1981—1983, activitatea de sporire a acestei zestre de ape minerale s-a des-

fășurat pe baza unui program de cercetare întocmit de Ministerul Geologiei în colaborare cu Centrula berii, spiritului, amidonului și apelor minerale.

— Care au fost obiectivele propuse?

— Programul a avut, în principal, următoarele țeluri: adîncirea gradului de cunoaștere a rezervelor existente la zăcămintele cunoscute, identificarea unor zăcăminte de ape minerale și în alte zone ale țării — pentru scurtarea transporturilor —, acordarea unei atenții speciale acumulărilor de ape minerale de tip Borsec, care nu necesită nici un fel de prelucrare. Am putea menționa descoperirea unor zăcăminte pe structuri izolate, ferite de factori degradanți și poluanți ca și identificarea unor surse de ape imbuteliabile în vecinătatea centrelor industriale, mai ales în cazul acelorora în care există locuri de muncă cu temperaturi ridicate.

— Dacă ar fi să privim harta, unde s-a acționat cu precădere?

— Cam pe întreg cuprinsul țării: în Cîmpia de Vest la Tămășeu și Tinca, în județele Maramureș la Vișeu și Borcut — Tg. Lăpuș, în județul Bistrița Năsăud, pe Valea Someșului, iar în prezent încep lucrările la Ilva. S-au făcut lucrări pe Valea Mureșului, în județul Hunedoara, la Băcîia. S-a finalizat recent proiectul de recaptare a sursei de la Boholt. Pentru detalizarea cunoașterii unor zăcăminte descoperite ulterior au fost efectuate lucrări geologice la Poiana Negri, Poiana Vinului, Poiana Coșnei, Dorna Candreni și Șarul Dornei, în județul Suceava. S-au efectuat, de asemenea, lucrări la Tg. Secuieș, Vilcele și Biborțeni în județul Covasna, Tusnad Sîncrăieni, în județul Harghita, la Toșorog în județul Neamț — și exemplele ar putea continua. Pentru toate aceste zăcăminte, indiferent dacă sint valorificate sau nu, au fost omologate rezerve de apă minerală și dioxid de carbon care să asigure, de la caz la caz, necesarul unităților de imbuteliere existente, sau construirea de unități noi.

— În ceea ce privește activitatea de protecție și exploatare rațională a zăcămintelor, care au fost direcțiile în care s-a acționat?

— A fost creat, în primul rînd, cadrul juridic prin care se reglementează această activitate. „Normele de protecție și exploatare rațională” au fost publicate, constituind pentru fabricile de imbuteliere, un prețios îndrumător de exploatare și protecție. Au fost introduse „Documentații de exploatare” care, odată avizate, reprezintă cartea tehnică a fiecărui zăcămint. S-a reușit, în felul acesta, să se disciplineze întregul sistem de exploatare astfel încît să se evite pierderile, ca și degradarea zăcămintului sau deprecierea calității apei minerale. Ca o realizare importantă ar fi de menționat introducerea și generalizarea recuperării dioxidului de carbon din zăcămintul și refolosirea lui la impregnarea apei minerale.

— Într-adevăr, în trecut, acest gaz se pierdea în atmosferă, iar apa era impregantă cu CO₂ procurat, de multe ori, din industrie. În legătură cu acțiunile mai importante de protecție a zăcămintelor de ape minerale ce ar fi de reținut?

— Zăcămintele Buziaș și Lipova, datorită unor cauze antropice și-au pierdut presiunea de zăcămint, ceea ce s-a soldat cu reducerea conținutului lor de dioxid de carbon. Prin măsurile de lungă durată întreprinse de noi, s-a reușit refacerea zăcămintelor respective și obținerea unei ape calitative superioare. Au fost luate măsuri de protecție al importantului zăcămint de ape minerale de la Biborțeni, față de activitățile de exploatare a cărbunelui din Bazinul Baraolt. Măsuri severe de protecție au fost aplicate recent și la Borsec, unde zăcămintul hidromineral este situat sub orașul respectiv și, deci, susceptibil de a fi influențat de activitățile umane.

Iată, deci, câteva dintre direcțiile în care au acționat geologii pentru ca industria de imbuteliere să aibă la dispoziție și să exploateze așa cum se cuvine, apele minerale, bogăție inestimabilă a țării noastre.

LENA MARDARE ■

● S. O. S. apele minerale ● S. O. S. apele minerale ●

Dureri de cap la Vatra Dornei

Pe chimistul Mircea Popescu îl doare capul. La o pilulă, cu apă minerală — lux pe care noi, ceilalți, nu ni-l putem îngădui mereu. De unde durerea respectivă? De la apa minerală. Este adevărat, se vorbește mult de efectele terapeutice ale acestei bogății a pământului nostru, nu are nici efecte secundare. Iată că, în cazuri cu totul excepționale, lucrurile stau altfel. Te doare capul din cauza apei minerale dacă ești, așa cum se prezintă Mircea Popescu, director al Fabricii de ape minerale Vatra Dornei. Motivele sunt numeroase și deloc simple de descris, ba chiar îți vine greu să le pui într-o anumită ordine de prezentare, toate fiind la fel de grave și de urgente. Să începem cu ambalajele. În prezent 90 la sută sînt din lemn, foarte uzate; „lemnul e lemn și putrezește”, mai ales cînd e ținut în condiții necorespunzătoare. Chiar și din lăzile acestea, cele mai arătoase sînt păstrate pentru sticlele de sucuri și băuturi răcoritoare. Numai ceea ce rămîne se repartizează pentru apa minerală. De multe ori însă, nu prea rămîne. Nu sînt, pur și simplu. Directorul Popescu se întreabă, dus pe gânduri: „Sînt curios, unde zac ambalajele?” Admițînd că există (în zilele cînd am fost acolo nu prea erau, nu avuseseră cu ce le transporta) trebuie, mai întîi, reparate în mare măsură. O echipă de 25 de oameni se ocupă numai de treaba asta. Nu înseamnă însă că nu te împiedici de surcele la tot pasul, prin stațiile de imbuteliere. Repari navelele într-o parte, cedează în alta. „Lăzile de lemn sînt moartea noastră. Am pagube și la mine în curte, și la transport, și în comerț pentru că nu asigură integritatea sticlelor.” Și nu sînt cele mai mari necazuri de care-mi vorbește tovarășul director. Productivitatea muncii este mult redusă. Liniile de imbuteliere au fost concepute pentru ambalaje din PVC. Utilajele pentru împachetare și despachetare mecanică stau și totul se face manual. În condițiile asigurării liniei cu ambalaj PVC se pot imbuteli 8 000 sticle de un litru și 10 000 sticle la jumătate pe oră, în loc de 6 000 și, respectiv, 8 000 sticle, cît se imbuteliiază cînd ambalajul este de alt tip. În plus, în loc de patru oameni care nu fac decît să care lăzi, este nevoie de un singur mașinist pentru supravegherea liniei. Pentru a mi se demonstra rapiditatea cu care se lucrează pe o linie de imbuteliere de la Poiana Negri care folosește ambalajele corespunzătoare, subinginerul Ștefan Tîcșea a trebuit să strîngă timp de două zile ambalaje tip PVC într-adevăr cochete, ușoare, practice. Întreb de ce nu sînt asemenea ambalaje. „Sînt, dar se dau la bere. Acolo e bătaia mare. E mai scumpă” aflu de la inginerul Victor Reuț. Ar mai fi cite ceva de notat și despre diversitatea ambalajelor. În afara celor de lemn sau de plastic se mai lucrează și cu navele de sîrmă. În unele încap 16 sticle, în altele 18 sau 20. În total numărăm 8 tipuri de ambalaje, iar în stațiile de imbuteliere proporția lor variază, nu de la zi la zi, ci de la ceas la ceas. Neasigurarea ritmică a ambalajelor nu poate duce decît la nelivrarea la timp a apei minerale.

O mare diversitate, ca să nu-l zicem harababură, domnește și în sectorul sticlelor. Vin din

toate felurile și pentru toate băuturile. Ținînd cont de faptul că în depozitul central al Fabricii de ape minerale Vatra Dornei se descarcă zilnic în jur de 300 000 sticle, gîndim că ele ar fi mai ușor de sortat și verificat la punctele de achiziție. Calitatea sticlelor lasă și ea de dorit. Nu rezistă la șocul termic și nici la presiunea de imbuteliere. Zgomotul puternic de sticle sparte nu mai face, de mult, pe nimeni să tresară. La capitolul „greutăți”, cei de la Vatra Dornei înscriu și capacitatea redusă a depozitului central Floreni. Teoretic, se pot încărcă zilnic 35 de vagoane. În trimestrul III al anului cînd cererile sînt foarte mari (spre deosebire de trimestrele I și IV, cînd se cam stă, pentru că nu vrea nimeni apă minerală) ar fi necesar să se încarce 45 de vagoane pe zi. S-a găsit o soluție de descongestionare a depozitului central. Aceasta ar fi un record de cale ferată Floreni — Poiana Negri, pe o distanță de 6 km: „Am economisit carburanți prin eliminarea mijloacelor auto, s-ar micșora cantitatea de sticlă spartă, evitîndu-se manevrele suplimentare, o parte din oameni ar putea fi folosiți la alte lucrări”. Asta însă va mai dura. Este necesară intervenția Centralei la forurile care aprobă indicațiile la nota de comandă. Depozitele de la stațiile de imbuteliere sînt și ele mici, dacă se lucrează două zile la capacitate maximă sînt umplute, iar fabrica trebuie oprită. Cei de la Vatra Dornei nu-și doresc mărirea depozitelor de la stații, ci o ritmicitate a transportului. Sînt zile cînd în depozit stau un milion de sticle. „Nici chiar în Vatra Dornei I.T.S.A.I.A. nu repartizează mașini. Lipsește combustibilul și sînt alte priorități. Apa minerală nu intră niciodată în această categorie, a priorităților”, îmi spune primarul orașului, Petru Țăranu. De la punctele de imbuteliere pînă în Vatra Dornei (Poiana Negri, Dorna Candreni, Poiana Coșnei, Poiana Vinului, Șaru Dornei) sînt între 10 și 27 de kilometri. Drumurile sînt, în bună parte, pline de hîrtoape, sau chiar drumuri forestiere. Simțînd cum saltă mașina de „Asistență tehnică”, ce de mult ar fi trebuit scoasă din circulație — un hîrb, cum o numește directorul — simțînd, deci, cum ești aruncat dintr-un colț într-altul, mare țî-e mirarea că mai scapă întregi sticlele, transportate cu tractoare cu remorcă. Tot la capitolul transportului, necazuri mari sînt cu vagoanele izoterme tip RCF, niciodată suficiente. Fabrica are în proprietate 25 de vagoane și ar avea nevoie de 200. Primesc un sprijin serios de la Regionala de căi ferate Iași, dar insuficient, pentru că și aici s-au stabilit niște priorități, vagoanele sînt repartizate pentru băuturi mai scumpe, iar apa minerală este, din nou, oia neagră, necerută de comerț, mult mai interesat de băuturile cu valoare ridicată. Oricum ai întoarce-o și de oriunde ai porni, nu ajungi decît la concluzia că principala stavilă între sursa de apă de la Vatra Dornei și noi, cei ce tînjim după ea, este comerțul. Producția se dimensionează după cereri. De multe ori, dornenii vind „pe risc”. Li se cere un vagon de apă minerală, ei trimit două. Și nu de puține ori primesc cite un telefon: „Veniiți și vă luați apa, e marfă necomandată”. Iar dacă

asta se întîmplă pe vreme de iarnă, vagoanele zac pe șină pînă îngheață apa și sticlele se fac praf. Lupta pentru contractări o duce Elvira Lipetchi, merceolog la compartimentul „Desfacere”. Om vechi, de 30 de ani în întreprindere, muncește cît zece și-și cunoaște bine toți beneficiarii din țară. „La contractări, de multe ori eu mă dau deoparte și intră tovarășa Lipetchi în acțiune — mărturisește directorul. Insistă pentru fiecare vagon în plus, oamenii nu îndrăznesc s-o refuze, că și ea le dă apă cînd au nevoie, peste ce s-a planificat și uite așa, vindem pe pupături.” Contractările se fac iarna, cître sfîrșitul anului. Atunci nu se îngheșuie nimeni la apă minerală. Cînd vin căldurile, încep telefoane cu cereri peste ceea ce s-a planificat în iarnă. „Vor să bea azi ceea ce n-au vrut să bea ieri”. Cei de la Vatra Dornei fac tot ce le stă în putință să-ți servească pe amatori, cu gîndul la plan, care astfel ar putea fi îndeplinit. Și atunci începe lupta cu C.F.R.-ul, pentru obținerea vagoanelor, luptă pe care tot tovarășa Lipetchi o duce. „Stau cu gura pe ei de dimineață, e o adevărată țigăneală, ce să mai vorbim”. Să luăm un exemplu. În 1984 I.C.R.A. București a contractat 600 000 litri. Le-au trimis, la cererile ulterioare, peste un milion de sticle. Litoralul se trezește și el, în plin sezon, că are nevoie de apă minerală, de parcă nu s-ar ști din iarnă că turiștii vor fi însetați. „Am primit într-o dimineață un telefon de la Constanța — își amintește primarul. Cereau apă minerală, evident, peste ceea ce contractaseră. La ora 10 au sunat și pînă seara vagoanele erau expediate.”

Oamenii fac la Vatra Dornei tot ce pot. Planul pe 1984 a fost de 62 milioane litri din care s-au imbuteliat aproape 59 milioane. Greutățile, cînd se pot înlătura pe plan local, se înlătură. De pildă, lipsește combustibilul lichid. S-a trecut la montarea unor cazane care folosesc combustibil solid. Se face auto-dotare prin forțe proprii, s-au înființat puncte pentru întreținerea tractoarelor din dotare s-au betonat platformele depozitelor, au fost construite șoproane metalice pentru adăpostirea ambalajelor, noi linii de imbuteliere le-au înlocuit pe cele vechi, s-a construit o stație de recuperare a bioxidului de carbon, s-a dublat o alta de defecare, s-au făcut noi foraje, în mai toate punctele unde există stații de imbuteliere. Exemple de acest fel, de realizări ale ultimilor 5 ani, mai sînt multe. Lipsuri mai sînt și în ceea ce îi privește. De pildă, e greu de crezut că într-o singură zi (25 aprilie) la Poiana Negri s-a imbolnăvit chiar o echipă întreagă, așa cum a fost informat directorul prin stația de radio cu care ține legătura permanent cu toate stațiile de imbuteliere. Oamenii nu sînt nici la Poiana Coșnei (în ciuda cursurilor de calificare organizate de întreprindere). Locul se află la mare depărtare de oraș — 28 km, din care 12 pe un drum forestier. Nu există nici un mijloc de transport și magazinul sătesc e veșnic închis din pricina unui gestionar, despre care șeful stației, Gavrilă Ursu, spune că „se lasă rugat și vinde cu șapte prețuri”. Ar mai fi cite ceva de spus și despre necesitatea igienizării stațiilor, de care directorul mărturisește că-i e rușine de cum arată. Acoperșurile sînt construite gen terasă și nu în pantă, cum ar fi trebuit într-o asemenea zonă cu ploii și zăpezi abundente. Mai au și ei multe pe care le-ar putea rezolva singuri — îmi spune la plecarea primarului Petru Țăranu. Important este că nu li se prea întîmplă să nu-și onoreze comenzile, în ciuda tuturor greutăților. Atunci, n-ai ce le reproșa”.

Problema rezervelor de apă minerală nu se pune. Rămîne în discuție modul cum se valorifică această sursă de bogăție. Apa curge fără folos pentru oameni, pentru bugetul țării. Este adevărat, e o marfă cu volum mare, cu valoare mică, implicînd o cantitate serioasă de muncă. Numai că ar fi timpul să se înțeleagă și în sfera de activitate a comerțului faptul că apa minerală nu este un lux, ci o necesitate, un element indispensabil pentru sănătatea noastră, a tuturor. Poate, atunci nici pe directorul Fabricii de ape minerale de la Vatra Dornei, n-o să-l mai doară capul.

Cine sînt uzurpatorii „reginei” de la Borsec?

Am în față, scriînd aceste rînduri, două bucăți de hirtie. Una dintre ele este o etichetă (destinată producției de export) pe care sînt reproduse citeva medalii de aur deasupra cărora stă scris — BORSEC, LA REINE DES EAUX MINÉRALES NATURELLES. Pe cealaltă hirtie am notată dinamica (mai exact este involuția) producției de apă minerală imbuteliată la Borsec. Este de-a dreptul greu de crezut că lucrurile pot sta astfel cum o spun, impasibile, cifrele. Înainte, însă, de a analiza întristătoarea, pînă la revoltă, situație, să consemnăm faptul că Fabrica de ape minerale Borsec (județul Harghita) are în subordinea sa trei stații de imbuteliere: Borsec (cea mai mare), Sîncrăieni și Tușnad. Capacitatea lor stabilită inițial era de 104 milioane, 50 și, respectiv, 30 milioane litri anual; dar, datorită nerealizărilor repetate ale planului, acesta a fost scăzut — pentru anul în curs, la 72 milioane, 38 milioane și, respectiv, 22 milioane litri anual. Dar, urmînd tabelul de mai jos, veți observa că și această diminuare este deosebit de optimistă față de modul în care s-a muncit pînă acum.

(Realizări în milioane litri)

Anul	Borsec	Sîncrăieni	Tușnad
1978	67	46	19
1979	65	43	24
1980	59	41	22
1981	51	28	20
1982	49	25	18
1983	39	23	15
1984	40	20	15

Cum s-a ajuns la o asemenea situație? Cine urmărește, în continuare, să uzurpe „regina apelor minerale naturale”? Ce soluții s-ar putea afla? Acestea au fost întrebările de la care a pornit o lungă discuție cu directorul fabricii — Mihai Carabiber — și cu geologul Micioș Bela. Răspunsurile lor, sincere și amănunțite, reprezintă — laolaltă — un fel de rezumat al stării generale a producției de ape minerale din acest moment, o dovadă grăitoare și bine argumentată a dezinteresului cu care este privită această însemnată bogăție națională.

Cea dintîi problemă ridicată este aceea a ambalajelor. Lăzile care vin la fabrică sînt de vreo zece tipuri și dimensiuni. Box-paleții sînt și ei de cinci tipuri. Astfel încît, deși în concepția celor care au dotat fabrica, împachetarea și despachetarea sticlelor trebuiau să fie operații mecanizate, ele se efectuează în prezent manual (și este vorba de o muncă foarte grea, necesitănd zeci de mii de aplecări ale corpului la care se mai adaugă, din pricina ritmului de lucru, dese și dureroase lovituri). Dacă împachetarea mecanizată ar rezolva, în fiecare zi, împachetarea a 50 000 de sticle, în cazul celei manuale, maximum atins este de numai 15 000. Să reținem așadar, că, dacă în cazul fabricilor de bere sau al secțiilor de imbuteliere a băuturilor spirtoase sînt trimise numai navele stas, din material plastic, dar cînd e vorba de ape minerale sînt bune și navele de lemn și chiar cele de sîrmă, aproape complet iesite din uz. Tot la capitolul ambalaje, să notăm faptul că și sticlele sînt de mai multe tipuri, multe dintre ele sînt uleioase, iar altele au conținut, înainte de a fi trimise pentru imbutelierea de ape minerale, produse toxice (!), ceea ce a determinat conducerea fabricii să acorde grațificării celor care depistaseră asemenea sticle care ar face din apa minerală în loc de un lichid dător de sănătate unul care ar putea provoca și moartea. Este, considerăm, vorba de o lipsă acută de conștiință, de umanism din partea celor care-și permit să trimită pentru imbutelierea unui produs a cărui primă calitate trebuie să fie puritatea, sticle avînd inscripționate pe ele semnul pericolului suprem!

Rezumînd asupra acestui aspect, să adăugăm că, datorită greutăților ivite din pricina ambalajelor, scade, în chip vizibil, productivitatea muncii, prin: absența mecanizării și palețizării, cantitatea mare de spargeri datorate lăzilor de

sîrmă, în primul rînd, apoi celor de lemn (putrede, în mare parte), care nici nu pot fi stivuite așa cum s-ar cuveni, numărul mare al celor care trebuie să se ocupe numai de repararea lăzilor (peste 50 de oameni), precum și dificultatea controlului vizual, care trebuie să urmărească 6 000 de sticle pe oră și să scoată de pe banda transportoare sticlele cu probleme, ceea ce conduce atît la obosirea destul de rapidă a lucrătorilor care efectuează această muncă, dar și la destule scăpări ale acestora, odată cu trecerea timpului, fapt care a determinat conducerea să fi înlocuiească din patru în patru ore. Iată, așadar, cite probleme poate crea dezinteresul pentru asigurarea imbutelirii și ambalării apei minerale în sticle, navele și paletele de unul și același tip. Nu trebuie uitat nici faptul că planul întreprinderii este precizat în litri, dar marea majoritate a sticlelor sînt de jumătate de litru, ceea ce înseamnă un volum dublu de muncă.

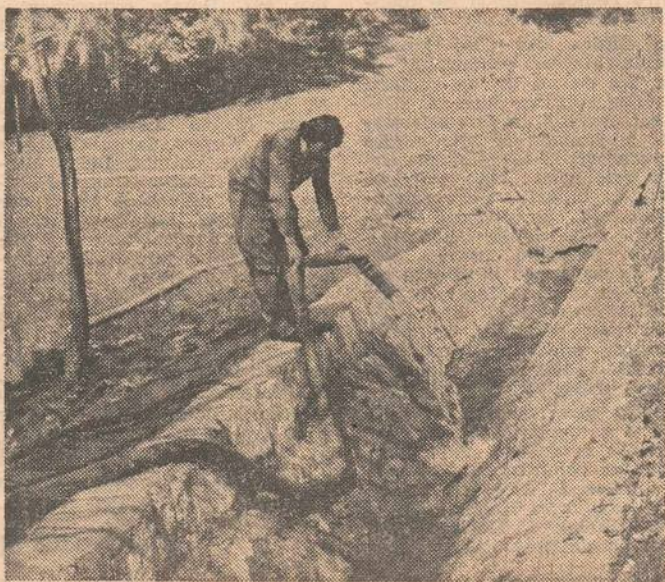
Al doilea punct nevralgic este reprezentat de transport. Lînsa de vagoane (în primul trimestru, din necesarul de 4 298 n-au sosit decît 1 587) și de ritmici-

tate în sosirea acestora perturbă bunul mers al producției, cu atît mai mult cu cît depozitele de la Borsec sînt foarte mici, avînd o capacitate de numai 900 000 de sticle, adică 90 de vagoane. Asta înseamnă că, dacă într-o singură zi lipsesc vagoanele cerute, apa imbuteliată nu mai are unde să fie ținută. Să adăugăm și calitatea slabă a capsulelor și a spotului, care determină de multe ori răsufierea apei.

Toate aceste aspecte — care nu vrem să credem că reprezintă altceva decît neglijențe, din păcate conjugate, și lipsă de atenție a celor ce ar trebui să fie interesați de valorificarea în cele mai bune condiții a apei minerale — au ca ultim efect, deosebit de grav, afectarea calității și cantității de apă din zăcăminte. Lipsa de ritmicitate în extracție poate să și distrugă un zăcămint. Și după ce nu exploatăm zăcămintul la reala sa capacitate (rezerva Borsecului este de 2 290 000 litri pe zi, cea a Sîncrăienilor de un milion de litri pe zi, iar cea a Tușnadului de 625 000 litri pe zi — din care nu se prela și nu se valorifică nici măcar a zecea parte !!), nu ne putem permite, nu avem dreptul să-l distrugem de tot. Curge destulă apă minerală pe canalele Borsecului, prea multă chiar. Odată cu ea curg și banii noștri, ai țării. Nu trebuie să ajungem în situația de a ne defaltiza zăcămintele atît de bogate și de valoroase pentru că nu știm (sau nu vrem să știm) cum să facem dintr-o avere potențială una reală. Dar cînd te gîndesci că mai există un zăcămint extrem de important — la Bilbor, în apropiere de Borsec —, avînd o apă cu aceleași calități cu acelea ale Borsecului, zăcămint pe care nimeni nu-l ia în seamă? Adică nu chiar nimeni, ci tocmai cei care au în grijă valorificarea superioară a apei minerale. Spunem asta întrucît sîntem informați că problemele geologice sînt rezolvate, ca și proiectul de exploatare. Ca și proiectul pentru construirea unității de imbuteliere, dar trecerea la fapte întîrzie în continuare. Este cu atît mai de mirare această situație, cu cît, în urmă cu vreo citiva ani, Consiliul popular al județului Harghita a cerut Centralei berrii, spiritului, amidonului și apei minerale aprobarea pentru a se trece la exploatarea zăcămintului în cadrul industriei miel. Răspunsul a fost negativ, sub pretextul că acest lucru va fi făcut chiar de către centrală. Dar, după cum se vede mai e încă destul de astentat Astreptare care costă, costă, costă...

LIANA MOLNAR ■

DAN MUCENIC ■

— Stimate tovarăse Gh. Neagoe, dacă ar fi să respectăm cronologia, se pare că după cancerul de stomac v-ați ocupat de cancerul membrilor. Ce ne puteți spune?

— Din anul 1977 mă ocup și de cancerul părților moi ale trunchiului precum și ale membrilor, obligat mai ales de faptul că marea majoritate a acestor bolnavi refuză categoric amputația. A trebuit să fac eforturi considerabile pentru a le salva viața, fără a ajunge la amputație. Am început cu bolnavul N. Gh. care venise cu un „sarcom de gamba”. Actualmente este vindecat și chiar încadrat în cimpul muncii. Succesul acesta m-a încurajat, astfel că am încercat în continuare tratamentul pe aceste forme de cancer.

— Există și forme pe care nu le puteți rezolva în momentul de față?

— Din punctul de vedere al structurii, nu putem rezolva „melanomul malign”, cancerul de sistem cu localizări la nivelul membrilor și metastazele trimise în membre de către cancerul primare ale diferitelor organe. Aceste structuri maligne nu pot fi rezolvate la noi nici cu amputație. În raport cu modul de rezolvare în secția noastră, cancerul primare ale membrilor (în mare parte sarcoame) se împart în două categorii:

a) Osteosarcoamele, condrosarcoamele și sarcoamele părților moi care au invadat țesutul osos sau vasele sanguine principale ale membrilor pot fi rezolvate în secția noastră numai dacă bolnavul acceptă amputația. În plus ar mai fi și condiția ca procesul malign să nu fi trimis metastaze la distanță.

b) Celelalte cancer primare ale părților moi ale membrilor, marea majoritate sarcoame, pot fi rezolvate în secția noastră, fără amputație, cu două condiții: să nu fi trimis metastaze la distanță și să nu fi invadat țesutul osos și vasele sanguine principale ale membrilor. Dacă aceste cancer ale membrilor ar fi trimise de la început la noi, vindecarea lor, fără amputație, ar fi simplă, într-un timp scurt, cu tratament redus și mai ieftin. Din păcate, ast-

Cazul și cazurile dr. Gh. Neagoe

Nu fișe, ci vieți pur și simplu!

fel de bolnavi ajung la noi prea târziu, după ce cancerul a recidivat odată sau de mai multe ori, în ciuda extirpării tumorii și a restului de tratamente efectuate.

— Firește, nu mai este nici un secret pentru nimeni că sîncere de stomac, de altfel, care se pot vindeca prin simpla extirpare a tumorii, dacă, bineînțeles, n-au apucat să trimită metastaze. Deci, ce structuri canceroase ale membrilor pot recidiva și în ce condiții?

— Toate cancerul membrilor pot recidiva dacă tumora malignă este prea extinsă, într-un stadiu destul de avansat, iar extirparea ei nu s-a putut face corect oncologic. Să nu mai vorbim de „melanomul malign” a cărui malignitate și recidivă sînt cunoscute. De altfel, majoritatea cancerelor de membre, rezolvate de noi, au fost recidivate după extirparea lor, în urma tratamentelor clasice efectuate în alte clinici.

— V-aș ruga să veniți cu câteva argumente. Desigur, mă gândesc la cazurile rezolvate, fără recidivă.

— Aproape toate cazurile au fost tratate în alte clinici.

C. Traian, de 19 ani, din localitatea Petru Groza, str. Trandafirilor, nr. 3, jud. Bihor. Se internează între 11—15 oct. 1983 (F.O. 1877/11.10.1983) în Secția de ortopedie a Spitalului județean Oradea, unde se pune diagnosticul de „osteosarcom recidivat al metatarsianului III stîng”. I s-a propus, ca singurul act terapeutic posibil, amputația, pe care bolnavul a refuzat-o și s-a internat în secția noastră la data de 2. XII. 1983 (F.O. 2252/906/2. XII. 1983). În data de 9. XII. 1983 i se practică extirparea de toaletă a tumorii și i se aplică în continuare tratamentul nostru. Examenul histopatologic a precizat diagnosticul de „mixosarcom” (bul. nr. 4008/20. XII. 1983) sub semnătura prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de

medicină din Timișoara. În momentul de față bolnavul este sănătos și reintegrat în cimpul muncii.

D. Ion, 54 de ani, din Tirgu Jiu, str. 16 Februarie nr. 9. A fost internat la data de 6.06.1983 în secția noastră (F.O. 1097/432/6.06.1983) cu diagnosticul de „sarcom gigant, gamba dreaptă, recidivat”. Pentru aceeași suferință mai fusese operat de 3 ori în alte servicii de specialitate din București. După ultima recidivă i s-a propus amputația pe care bolnavul a refuzat-o categoric, după care s-a internat în secția noastră. La internare, întreaga față antero-externă a gambei drepte era ocupată de o formațiune tumorală dură, boscelată, ulcerată, hemoragică, fixată intim la peroneu și tibie, cu paralizia nervului sciatic popliteu extern. La data de 9.06.1983 i se practică extirparea de toaletă a tumorii și i se aplică tratamentul nostru. Examenul histopatologic, precizează diagnosticul de „sarcom cu o celularitate predominant reticulo-histiocitară, frecvente mitoze atipice” (bul. nr. 3783—84/23.07.1983) sub semnătura prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara. În momentul de față bolnavul se simte bine, fiind reintegrat social.

C. Ion, 27 de ani, din localitatea Breaza, jud. Prahova, str. Pădurii nr. 9. A fost internat la data de 28.06.1984 în secția noastră (F.O. nr. 1160/475/28.06.1984) cu diagnosticul de „sarcom gigant, recidivat, picior stîng”. Pentru aceeași suferință bolnavul mai fusese internat și operat de 3 ori în alte spitale; făcuse radioterapie și fusese pensionat, deoarece tumora crescuse din nou. I s-a propus amputația piciorului, dar bolnavul n-a acceptat. La data de 11.07.1984 i s-a practicat extirparea de toaletă a tumorii și i s-a aplicat în continuare tratamentul nostru. Examenul histopatologic precizează

diagnosticul de „sarcom polimorf cu frecvente mitoze și monstruoziată celulară” (bul. nr. 743/7. II. 1984) sub semnătura prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara.

Actualmente și acest bolnav este sănătos, a scăpat de amputație și a fost reintegrat social.

K. Cristina, 53 de ani, din Orșova, str. V. Alecsandri nr. 42, jud. Mehedinți. A fost internată la data de 16.05.1984 în secția noastră (F.O. nr. 952/388/16.05.1984) cu diagnosticul de „sarcom recidivat, coapsa stîngă”. Pentru aceeași suferință, bolnava mai fusese operată de 11 ori, făcuse radioterapie și 8 cicluri de citostatice, dar tumora crescuse la loc. La data de 22.05.1984, bolnavei i se practică extirparea de toaletă a tumorii și i se aplică în continuare tratamentul nostru. Examenul histopatologic precizează diagnosticul de „leiomiomasarcom” (bul. nr. 105—8/16.06.1984) sub semnătura prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara. În momentul de față bolnava este sănătosă, fără amputație și fără semne de recidivă.

C. Tița, 49 de ani, din com. Poroina Mare, jud. Mehedinți. A fost internată în secția noastră la data de 10.08.1982 (F.O. 1451/533/10.08.1982) cu diagnosticul de „sarcom recidivat antebrațului stîng”. Bolnavei i s-a practicat extirparea tumorii și a fost supusă radioterapiei în alte spitale. După recidivă tumorii i s-a propus amputația. Bolnava a refuzat și s-a internat în secția noastră. La data de 26.05.1983 i s-a practicat extirparea de toaletă a tumorii și i s-a aplicat tratamentul nostru. Examenul histopatologic precizează diagnosticul de „răbdomiosarcom cu focare de necroză tumorală” (bul. nr. 27075—76/25.08.1983) sub semnătura prof. dr. doc. L. Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara. În momentul de

fața bolnava este sanatoasă, fără amputație, fără recidivă.

G. Marin, 58 de ani, din Zimnicea, str. Giurgiu, nr. 198, jud. Teleorman. A fost internat la data de 5.07.1983 în secția noastră (F.O. 1285/501/05.07.1983) cu diagnosticul de „sarcom gigant, gamba stîngă”. Și lui G. i s-a propus în alte spitale amputația piciorului, dar n-a acceptat și-a venit la noi. La data de 8.07.1983 i s-a practicat extirparea de toaletă a tumorii și a fost supus tratamentul nostru. Examenul histopatologic precizează diagnosticul de „sarcom alveolar cu frecvente mitoze atipice” (bul. nr. 3795—96/25.07.1983) sub semnătura prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara. Bolnavul s-a vindecat fără amputație.

P. Gheorghe, 45 de ani, din Suceava, str. Grigore Ureche nr. 12, jud. Suceava. A fost internat la data de 11.02.1983 în secția noastră (F.O. 335/138/11.02.1983) cu diagnosticul de „răbdomiosarcom recidivat, gamba stîngă”. La data de 14.02.1983 i se practică extirparea de toaletă a tumorii și i se aplică tratamentul nostru. Examenul histopatologic precizează diagnosticul de „răbdomiosarcom cu frecvente monstruoziată nucleare” (bul. nr. 3490/6.03.1983) sub semnătura prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara. Din cite știu bolnavul se simte bine și-a fost reintegrat social.

J. Vasile, 67 de ani, din Strehaia, jud. Mehedinți. A fost internat la data de 16.09.1980 în secția noastră (F.O. 1754/630/16.09.1980) cu diagnosticul de „sarcom gigant coapsa dreaptă”. La data de 19.09.1980 se practică extirparea de toaletă a tumorii, care era impresionantă ca mărime, după care bolnavul este supus tratamentul nostru. Examenul histopatologic, semnat de dr. Nedelcescu Nicolae de la Spitalul județean Drobeta Tr. Severin, precizează diagnosticul de „sarcom polimorf” (bul. nr. 15819/26.09.1980). Tumora nu a mai recidivat de atunci, iar bolnavul a fost vindecat fără amputație.

VALERIU ARMEANU

Ce mai face doctorul Ladislau Elthes?

— După scrisorile sosite la redacția revistei noastre, stimate doctore Ladislau Elthes, scrieri de mulțumire dar totodată și de nemulțumire. — da, da, nu vă mirați, primim și astfel de scrisori de la oameni pe care nu i-ați putut primi și vă rugăm să ne vorbiți și despre acest aspect al activității dumneavoastră — și, după cele văzute de noi înșine, aici, la fața locului, în Oradea, am putea trage concluzia că aproape totul decurge normal, totuși. Așa e?

— Dacă unii oameni, cei ce au beneficiat de proprietățile ceaiurilor noastre, ale mele și ale soției mele — iată, fac public pentru prima dată adevărul că de la bun început am lucrat pe picior de egalitate, cu același efort și cu aceeași aplicație și dăruire, cu soția mea, Aristina — deci, dacă sînt mulțumiți e bine. Nemulțumiți sînt doar cei care vin fără a fi programați și, în consecință, nu pot să-i primesc. Prepar. cu multă greutate, așa cum am mai declarat, doze pentru aproximativ 60 de oameni pe zi. Dacă într-o zi anume voi primi peste rînd 3 pacienți, atunci trebuie ca a doua zi să exclud trei oameni care, înscrși fiind pe listele noastre de programare, așteaptă cu încredere medicamentele noastre. Îmi place ordinea, îmi place disciplina, îmi place să mă țin de cuvînt și nu pot să înșel încrederea nimănui, mai ales că, după cum am mai declarat, în atenția noastră intră cu prioritate bolnavii suferinzi de hepatită cronică agresivă și bolnavii cirofici. Și acest lucru vă rog să-l consemnați cu precădere.

— Am consemnat. Dar văzîndu-vă în sufragerie unde totul s-a transformat într-un veritabil birou de lucru — cărți, ziare, reviste, hirtii, dosare etc. — tragem concluzia că parcă ar fi apărut un element nou în cercetările dumneavoastră.

— Da, între timp ceaiurile propuse de noi au fost brevetate și, mai mult decît atât, s-a încheiat un contract de cercetare cu C.N.S.T., fapt ce s-a întâmplat recent, în luna aprilie a acestui an.

— Ce prevede acest contract, cum vedeți finalizarea acestei cercetări?

— Fiind sub egida celui mai înalt for de cercetare din țara noastră, sîntem convinși că,

prin prevederile acestui contract, vom începe în viitorul apropiat o amplă cercetare cu un mare grup de specialiști ce provin din mai multe centre medicale din țară. Astfel, un colectiv al clinicii medicale nr. 1 din Cluj-Napoca și un altul, al Institutului de Medicină și Farmacie din Tirgu Mures, cît și un grup de specialiști din cadrul Controlului de Stat al Medicamentului, avîndu-l în frunte pe prof. univ. Cornel Bolescu, vor demara urgent o temeinică analiză a „leacurilor” noastre. Se prevede o primă fază de cercetare care va dura, după estimările specialiștilor, aproximativ 4 ani.

— Mult, da, dar sigur. Scopul principal — obținerea unor forme medicamentoase cu o acțiune cît mai largă. Cercetarea, în rest, se referă la clarificarea cît mai precisă a compoziției chimice a speciilor de plante folosite, precum și la posibilitatea de a obține o seamă de noi medicamente cu acțiuni selective. Deci, o valorificare superioară a „secretelor” terapeutice pe care le conțin plantele din care noi, pînă în clipa de față, am făcut și facem în continuare, ceaiurile respective. În orice caz, e mult de lucru. Enorm. Dacă știm ce mă așteaptă, aproape că nu m-aș fi apucat de treaba asta. Dar acum nu mai pot să dau înapoi.

— Mai aveți timp de viață pentru dumneavoastră?

— Pentru noi, pentru mine și soția mea, un astfel de timp aproape că nu mai există. Trăim pentru bolnavi.

— Dumneavoastră și soția dumneavoastră, doctore Elthes, trăind pentru bolnavi, sinteți, vă întreb, sănătoși? Nu cumva sinteți bolnavi de atîta muncă pentru bolnavi?

— N-avem voie să fim.

— O dorință?

— Să finalizăm cercetarea cuprinsă în contractul cu C.N.S.T.

— Repetăm: ce se va afla la finalul acestei cercetări?

— Vom stabili, mai întîi și întîi, o sumedenie de afecțiuni în care ceaiurile noastre dau rezultate bune. Acum, în stadiul actual, noi nu oferim decît un „leac” o simplă mostră de leac. În viitor i se va oferi omului un medicament exact și riguros științific.

VICTOR NIȚA

Valoarea terapeutică și energovitalizantă a produselor apicole este cunoscută de cînd lumea. Pentru medicina anticică, mierea constituia în primul rînd un medicament și abia apoi un delicia gastronomică. Au fost observate deopotrivă, de-a lungul timpului, calitățile curative ale veninului de albine, ale păsturei, Polenului, propolisului și lăptișorului de matcă. Cartea lui D. C. Jarvis („Produsele apicole și alte remedii naturale în reumatism”) se bucură în continuare de o notorietate mondială. Cu toate acestea, nimeni, și asta pînă foarte de curînd, n-a bînuit, studiind osirdia coloniei de al-

durile ce urmează, folosind în rezumat datele comunicate de două așezămînte spitalicești: Clinica psihiatrică din Cluj-Napoca (referat întocmit de prof. dr. Aurelia Sirbu, dr. Doina Cosman, psiholog Olga Moldovan, N. V. Ilieșiu) și Spitalul „Dr. Marinescu” București (protocol de cercetare clinică, semnat de prof. dr. doc. V. Predescu).

Noul medicament este destinat tratării tulburărilor de dinamică sexuală, îndeosebi celor masculine de natură psihogenă. Apilarnil-potent conține alături de trituralul larval (cu rol de stimulare endocrino-genitală pe axul hipofizo-suprarenală-gona-

mă de drageuri, doza zilnică fiind cuprinsă între 2—4 comprimate apilarnil-potent pe zi.

Concluzii: Produsul și-a dovenit eficiența în tulburările de dinamică sexuală masculină. De notat că și testele psihologice s-au ameliorat substanțial. Nu s-au observat reacții adverse sau manifestări alergice. În sfîrșit, s-a mai putut constata creșterea performanțelor cognitive (ca urmare a investigațiilor psihologice), produsul dovedind că are o influență benefică și în stările de surmenaj cronic, de suprasolicitare fizică și psihică.

Din protocolul semnat de prof. dr. doc. V. Predescu, re-

Un nou medicament din gama Apilarnil

bine, că aceasta dispune și de alte disponibilități terapeutice. Cel de-al 8-lea produs al stupului, larvele de trintori, folosite prin triturare și liofilizare, este o descoperire românească în exclusivitate, iar meritul revine apicultorului Nicolae V. Ilieșiu, responsabilul Sectorului de prelucrare și valorificare al apilarnilului din cadrul C.A.P. Scornicești, județul Olt. El este creatorul apilarnilului, component esențial în prepararea unor medicamente energostimulante și psihotonice, activatoare metabolice și biotropice cunoscute pe larg în țară și străinătate: apilarnil, apilarnilprop, apivitas forte, hepatoapimel, nicotinstop, apilarnil șampon, apidentă (pastă de dinți), și a cremelor cosmetice din gama „Acantha”.

De curînd, la întreprinderea de medicamente „Biofarm” a început fabricarea unui nou produs realizat, cu concursul unor colaboratori de specialitate și de apicultor Nicolae Ilieșiu: este vorba de Apilarnil-potent, compus pe bază de apilarnil, și care, încă de pe acum, a cucerit atenția și interesul unor firme comerciale din străinătate. Îl vom prezenta în rin-

dic), extract de țelină deshidratat, glicerofosfat de calciu, acid folic, metilttestosteron, papaverină clorhidrică și yohimbina, totalul acestor substanțe alcătuiind un nucleu de 0,230 g, la care se adaugă ingredientele pentru comprimare și excipiențele de dragieflere.

La clinica din Cluj-Napoca, experimentarea produsului a avut loc pe un lot de subiecți cu vîrste cuprinse între 22 și 48 de ani. Aceștia au fost selecționați excludîndu-se din studiu cei încadrați în următoarele entități patologice: hipertrofie de prostată, hiperfuncție cortico-suprarenală, insuficiență cardiacă, insuficiență hepatică, anemie feriprivă gravă. S-a avut de asemenea în vedere ca, la toți aceștia, tulburările de dinamică sexuală să fie rezultatul unor dereglări de ordin psihogen, uneori existînd și o moderată componentă endocrină sau urologică.

Pentru aprecierea riguros științifică a rezultatelor, s-a procedat la efectuarea unui examen clinic psihiatric, examenul incluzînd deopotrivă mai multe explorări paraclinice și teste psihologice. Medicamentul a fost administrat oral sub for-

ținem în continuare că experimentul cu apilarnil-potent va continua la București pe trei loturi de cite 20—40 de subiecți de sex masculin, persoane pînă la vîrsta de 40 de ani și lipsite de entitățile patologice amintite mai sus. Durata experimentului va fi de 45 zile din care 21 zile la Sanatoriul de nevrose din Predeal.

Medicamentul (obținut de N. V. Ilieșiu în colaborare cu farm. Magda Cravenco, farm. Teodor Wexler, farm. Georgeta Călin, ing. chimist Iacob Barbos, farm. Emilian Chițu și doctor Dan Trifănescu) va fi pus la dispoziția publicului îndată după terminarea testărilor clinice. În clipa de față, la întreprinderea „Biofarm” a fost realizată șarja zero. Dar specialiștii apreciază încă de pe acum că noul produs va constitui un adjuvant important în echilibrarea relațiilor matrimoniale deteriorate, un stimulent în creșterea natalității, un factor de revitalizare a organismului, de îndepărtare a stărilor de natură psihogenă provocate de tulburările de dinamică sexuală.

LIVIU TIMBUS

Un om cu o nua de salvie bifurcată la capăt străbatea cimpia ca un somnambul. Când se oprea și spunea „aici”, acolo începea să se sape o fântină. Și acolo chiar se afla apă, iar o cumpănă bifurcată în vîrf se înălța spre cer. Noi știam că acel om este „căutătorul de apă” și nu ne îndoiam o clipă că el o va găsi. Este una din imaginile fascinante ale copilăriei noastre trăite la țară, în Cimpia Română. Mult mai târziu, cărțile de fizică aveau să ne spulberă misterul, făcându-ne să aflăm că nu numai la noi circulau „căutătorii de apă” și că fenomenul are o explicație cât se poate de reală și de științifică, fiind persoane sensibile la cimpurile magnetice, facultate prin care descoperă locurile unde pinza freatică este mai la suprafață. Tot din cărți de fizică aveam să mai aflăm și despre faptul că asemenea fenomene au preocupat încă din vechime pe savanți și că demult s-a descoperit influența cimpurilor magnetice asupra apei, ca și asupra organismelor vii. Mai mult, încă de la 1700, rapoartele științifice ale medicului francez Lenoble — primul care a confecționat magnetii artificiali și pe care i-a folosit în tratarea bolilor nervoase — au fost acceptate și confirmate iar data a fost reținută de istoria științelor drept anul de naștere al magnetobiologiei. (Actualmente ramură a Biofizicii moderne ce studiază rolul cimpurilor magnetice în cadrul proceselor biologice). Cum apa are rolul esențial în procesele viului, numeroși oameni de știință și-au conectat gândul spre întrebarea conexă a efectelor unei ape ce a stat într-un cimp magnetic. Întrebare la elucidarea căreia s-au angrenat, de mai mulți ani și cercetătorii români de la Centrul de chimie din Timișoara — inginerul Corneliu Abrudan și tehnicianul Gheorghe Lucaci. Mai întâi, ei au pus la punct un „Dispozitiv pentru magnetizarea apei”, care a constituit obiectul Dosarului OSIM nr. 94 807 din 27.07.1978,

acoperit de Brevetul de invenție nr. 76 448 obținut prin Hotărârea OSIM nr. 657 din 25.12.1980. Dispozitiv care are, din păcate, aceeași soartă cu a magnetilor medicinali „la purtător” ai acelorași inventatori. Deși titulara brevetului, Întreprinderea de ferite din Urziceni, Ialomița, a pus la punct tehnologia lor de fabricație, în trei dimensiuni, în funcție de diversele lor destinații economice și sociale, „asigurând lărgirea gamei de tratare magnetică a

flotații pentru îmbogățirea minereurilor sărace; în instalațiile de purificare a apelor în aglomerarea și filtrarea suspensiilor; în industria textilă pentru vopsitorii; în producția de catalizatori; în medicină; în agricultură. În agricultură, atît pentru sporirea productivității soiurilor, mai ales în legumicultură și pomicultură, cît și în tratamentul solurilor prin micșorarea alcalinității și salinității acestora, pentru îmbunătățirea stării chimice a pămîntu-

situate în diverse zone ale țării sînt mai mult decît concluzive. La I.A.S. Tomnatic — Timiș, la „Sere” Popești Leordeni, „Sere” Ploiești, Institutul de îmbunătățiri funciare București, Institutul Central de irigații București, ICITID Băneasa-Giurgiu. Experimentele de la I.A.S. Tomnatic, de exemplu, pe culturile de vinete, tomate și ardei, au pus în evidență o creștere a producției, față de loturile martor, cu 110—115 la sută — la vinete —, cu 60—70

nostru experimentează din anul 1983 utilizarea apei tratate magnetic la irigarea culturilor agricole, utilizînd dispozitivele de magnetizare realizate în cadrul unității dv. Experimentele de irigare cu apă tratată magnetic sînt amplasate în 3 poligoane de cercetare, după cum urmează: la Mihail Kogălniceanu — Tulcea și Maglavit — Dolj pentru culturi de cîmp pe soluri zonale și Dăbuleni — Dolj pentru culturi de cîmp și horticoale pe nisipuri. Rezultatele obținute pînă în prezent sînt deosebit de încurajatoare, constatîndu-se următoarele sporuri de producție în parcelele irigate cu apă tratată magnetic, față de cele irigate cu apă obișnuită: 14 la sută la porumb și 20 la sută la cartofi, în poligonul de la Mihail Kogălniceanu; 12 la sută și 16 la sută la cartofi, în poligonul de la Maglavit; 65 la sută la cartofi și 9 la sută la piersic și măr în poligonul de la Dăbuleni. În prezent, gama de culturi și amplasamente unde se efectuează aceste experiențe s-a extins, ca și complexitatea acestora, urmărindu-se, printre altele, efectul apei tratate magnetic la demineralizarea terenurilor sărurate (la Sarinasuf — Tulcea), precum și suprafața optimă deservită de o instalație de magnetizare a apei (la Focșani — Vrancea). Avînd în vedere rezultatele pozitive obținute pe această direcție și în alte țări, indicate în literatura de specialitate, ca și cele obținute în țara noastră, considerăm deosebit de utilă urgentarea omologării dispozitivelor de magnetizare a apei pe diverse game de diametre (de la 0,5" pînă la 10"), răspunzînd astfel și solicitărilor tot mai numeroase din partea unităților agricole de profil”. Semnează, director dr. ing. I. C. Păltineanu, șef laborator exploatare — dr. ing. N. Grumeza.

Ce alte argumente mai sînt necesare pentru ca omologarea să aibă loc?!

CICI IORDACHE-ADAM ■

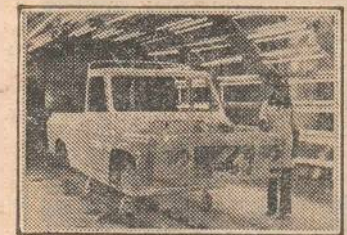
Brevete ce-și așteaptă valorificarea

Documente pentru apa magnetică

apei”, precum ne relatează directorul întreprinderii, inginerul Aurel Ghiu, deși are toate posibilitățile să-i introducă în fabricația de serie, drumul acestei invenții spre destinație este obținut de dificilul act al omologării. Omologare la care trebuie să participe și să-și dea avizul specialiștii din acele domenii pentru care apa magnetizată a fost cercetată și experimentată. Domenii dintre cele mai diverse și de mare importanță pentru economia națională, așa cum rezultă și din referatele științifice de la Centrul de chimie din Timișoara, ce poartă girul conf. dr. ing. Radu Vilceanu. La fabricarea betonului cu efecte în micșorarea cantității de ciment; în protecția schimbătoarelor de căldură, inclusiv a cazanelor, micșorînd procesul de formare a crustelor; în industria petrolului pentru protecția țevilor de extracție contra depunerilor; în

lui și a condițiilor de nutriție minerală a plantelor. De asemenea, rezultate deosebite a adus apa magnetizată și în domeniul zootehniei, experimentată în avicultură, dovedind efecte de grăbire a dezvoltării puilor și creșterea producției de ouă. Este într-un fel „o apă vie”, o „apă-minune”, dat fiind faptul că, prin prelucrare magnetică apei obișnuite din natură, i se îmbogățesc proprietățile fizico-chimice ale moleculei, ca viscozitate, conductibilitate electrică, punct de fierbere, punct de îngheț etc. S-a demonstrat, fără echivoc, că prin magnetizare, energia absorbită de apă este mult mai mare, ceea ce o face atît de aptă pentru agricultură, de pildă. De altfel, documentele cu rezultatele favorabile obținute în timpul experimentărilor primite de către întreprinderea ialomiteană, de la institute de cercetări de profil, filiale și unități productive

la sută — la tomate —, cu 30—40 la sută la ardei și cu o grăbire a fructificării, respectiv, cu 3—4, 2—3 și 1—2 săptămîni. S-a constatat, totodată, că influența apei prelucrate magnetic este esențială în perioada cînd plantele sînt tinere. Explicația este foarte logică, avînd în vedere principiul de bază al funcționării dispozitivelor de magnetizare a apei și anume, prin modificarea de potențial imprimată electronilor de valență din lichidul ce trece prin cimpurile magnetice, se activează substanțele minerale aflate în suspensie, împiedicînd în același timp formarea de macrocristale și depunerea acestora pe conducte sau în instalații. Iată ce comunică Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaje Băneasa-Giurgiu, prin adresa nr. 5113 din 28.VIII.1984: **Către Întreprinderea de ferite Urziceni. Vă facem cunoscut că institutul**

SERIAL FLĂCĂRA
ARO UN SECOL PE ROTI

Lupta pentru cucerirea pieței de desfacere

C.
În 1957, cînd am făcut prima mașină, eu eram șeful controlului. Noaptea întregi nu dormeam. Fabricam 50 mașini și aveam 150 remedieri. Cele mai dese erau defecțiunile la bara de direcție. S-au pus cu acuitate problemele calității. Ne întîlniam toți specialiștii de două ori pe săptămîna și discutăm. Rolul discuțiilor erau inovațiile și invențiile. Beneficiarii interni aveau frică să cumpere. În 1958, cineva din conducerea superioară de partid m-a întrebă dacă am curaj să stau în fața mașinii și mașina să frîneze lîngă mine. Întrebarea era justificată, n-aveam curaj.
În 1964, în decembrie, trebuia să livrăm 500 mașini în străinătate, șeful controlului de calitate era Frintu. Spunea: „Nu se pot face”. I se răspundea: „Nu te-am chemat aici să spui că nu le poți face”. În 1971, am fost în Germania pentru contractare. Au fost și cei de la „Autobuzul”. Am fost întrebați la întoarcere: „Cum vă explicați că mașinile fabricate de „Autobuzul” care au aceleași trimiteri, de la Cimpulung, au multe defecțiuni, în timp ce ale dumneavoastră nu au decît probleme de reglaje? Am răspuns că în București oamenii se schimbă des, că aici sînt aceiași oameni la montaj. Dar ei știau cum munceau ai noștri? În R.D.G., Cornel Stoița și Ilie Ciucu, la două noaptea se treceau, curățau mașinile, le verificau, le încălzeau, la ora șase luau cravața și costumul, cînd venea cumpărătorul doar băgau cheia în contact și mașina pornea. Si eu am învățat meserie de la Waschewici. Deși are mii de elevi pe care i-a format.
În 1967, aveam niște defecțiuni la cilindri, la garnituri, împreună cu Frintu am luat mașinile la mină, 500, și le-am

schimbat în 3 zile. Frintu era șeful controlului. Se străduia să-i învețe, pe muncitorii să-și controleze ei producția înainte de a o da la control. Spunea despre control că este un rău necesar în economică.

În prezent dăm la export 800—1000 mașini într-o lună, cu valoare de un miliard.
Felul lor de a vorbi este format în ședințele de partid și în ședințele tehnice. Între aceste feluri de a vorbi și felul de a vorbi acasă este o mare diferență care nu defavorizează nici un mod de exprimare. Îi interesează să spună exact ce au făcut. Și ceea ce au făcut spun după cum au văzut ei că vorbesc oamenii pe care îi respectă.

Pledoarie pentru păstrarea identității

A.
Nu sînt pentru a avea puțin, dar dorința de a avea la nesfîrșit, cu mult peste necesitate, este o cale absurdă care se opune chiar fericirii. Aș spune că orice victorie aduce după ea o mentalitate care, după momentul de răgaz pe care îl are în ea chiar acțiunea care a născut victoria, se învechește, duce la o inerție ce se opune seninătății.
Sînt născută aici, în com. Le-rești, într-o familie cu 4 copii. Părinții Nicolae și Stela s-au străduit să ne cultive dragostea de muncă încă de cînd eram mici. Am văzut părinți care ducînd copii la muncă, le spun „Pune mina pe carte, că altfel uite unde ajungi”. Poate și această pedagogie e bună la ceva, dar părinții noștri, cu sînt cea mai mare, născută în 1959, n-au procedat așa.
Nici nu cred că au procedat cumva. Suspectă de procedură

ar fi doar opțiunea de a-i însoți în momentele cînd plăcerea lor de a munci era evidentă. Bucuria și seninătatea aceea din timpul muncii ne-au făcut să simțim că sînt, că în timp ce muncesc se duc într-o lume a lor, în care, copii fiind, decîi atrași de ei, îi urmărim pînă unde ne ducea sufletul. Cînd începeau să vorbească sau cînd se supărau pe lume și se încurcau, începeau să se simtă înșelați în bunele lor intenții și să se refugieze într-o avuție relativă, să vrea să ne asigure și nouă o bună stare care să ne scutească de griji. Omului simplu, unui anumit fel de om simplu, orice victorie i se pare definitivă. Socialismul, odată declarat, trebuie să meargă de la sine. El vrea să aibă atîta timp încît să i se pară nesfîrșită ziua. Munca pe care o face să fie doar un tribut pe care îl plătește societății pentru a exista el. Societatea devine impersonală. El își mută fericirea în ce are numai el, de cîte ori se așteaptă de la el un efort mai mare se simte deranjat, frustrat. Dar omul simplu este un om bun. Cînd nu este, se vrea un om bun. El are nevoie de iluzia moralității depline. El are nevoie nu numai administrativă de ideile de patrie, de uzină, de partid. Dar i se pare că are nevoie doar din cînd în cînd. În rest, el pare că vrea să se ocupe liniștit de ale lui, să ude florile și să facă un concurs cu vecinii pe tema cine are mai mult.

În 1978, pe 16 August, am venit să lucrez ca lăcătuș I.A. ARO. Am fost primită cu grija, cu dragoste, în secția 1250 presaj caroserie. Nu mă deosebeam cu mult de cei cărora le fac reproșuri acum. Eram cea mai mică din cei 14 din echipă. Am observat că aveam cu mine colegii o purtare calmă, responsabilă plină de răbdare. Întî mi-a plăcut, apoi m-am enervat, mi se părea monotonă, apoi m-am obișnuit. Cînd am simțit că e bine așa, mi-am pus întrebarea de unde vine atîtuținea lor. Simultan am observat că există oameni în uzină (sau că au existat) față de care colegii mei au un adevărat mit. Mă simteam obligată dintr-o continuitate morală să am și eu mit față de aceștia. Am luat-o mai întîi ca pe o obligație de serviciu.

Mărturie a subinginerii Felicia Catrinescu
AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Sfîrșit de secol

Rubrica **Mondo umano**?, semnată de cunoscutul publicist Dumitru Constantin în **Flacăra**, s-a transformat într-o carte cu același titlu, publicată de curînd de Editura „Albatros”. Iar cartea va avea, fără îndoială, succes, deoarece este scrisă cu talent și cu siguranță dată de o întinsă documentație.

Într-un scurt text introductiv, autorul explică în ce împrejurări i-a venit ideea rubricii. Cu ani în urmă, într-o revistă străină, a citit o relatare mai puțin obișnuită în legătură cu o fetiță de cîțiva ani care, cu ingenuitate, fără să-și dea seama ce face, a filmat inecul propriilor ei părinți în mare; în aceeași revistă se mai menționa faptul că un adult asistasese impasibil la îngrozitoarea scenă și că el s-a grăbit să sustragă filmul respectiv în scopul de a-l vinde pe bani grei presei, ca pe un document senzational. Comentariul consacrat întîmplării de revista străină purta titlul — desigur, ironic — **Mondo umano**. Dumitru Constantin s-a gîndit să-i adauge un semn de întrebare, pentru a-l face mai grav, dar și mai plin de speranță și să-l folosească apoi drept deviză într-o lungă incursiune prin lumea acestui sfîrșit de secol.

Volumul **Mondo umano**? cuprinde, deci, o suită de întîmplări extraordinare dintre cele petrecute în ultimii ani pe întreaga planetă. O suită de întîmplări comentate. Dar înainte de a preciza cum anume sînt comentate, să ne oprim o clipă chiar asupra calității informațiilor, care adeseori au o elocvență proprie. Dumitru Constantin pare la curent cu tot ce se întîmplă în lume. Citindu-i cartea îl-1 poți imagina înconjurat de ziare și reviste străine, de telefoane și telexuri și notîndu-și, grăbit, ceea ce consideră interesant și semnificativ. Arta sa constă în a selecta, din avalanșa de noutăți, elemente de maximă expresivitate publicistică. Un criminal de război, fostul colonel SS Herbert Kappler, condamnat în 1948 la închisoare pe viață, evadează în 1978, iar soția lui obține considerabile drepturi de autor vinzînd unei reviste povestea evadării. Anumite organizații militare încep să folosească delfini dresați pentru transportarea de mine împotriva navelor inamice, ca în romanul lui Robert Merle. Un specialist în electronică, Stanley Rifkin manevrează cîteva butoane la un calculator electronic folosit de o bancă și transferă pe numele lui mai multe milioane de dolari, cu care cumpără diamante. Zeci și zeci de asemenea întîmplări, de o diversitate deconcertantă, dar semănînd toate prin capacitatea de a vorbi despre condiția umană la acest agitat sfîrșit de secol (atît de departe de imaginea unui fin de siècle!) intră în atenția lui Dumitru Constantin. El nu se limitează la datele oferite de mass-media, ci consultă și dicționare, lucrări de istorie, tratate de biologie etc. pentru a-și completa documentația.

Dar principalul merit al cărții constă în incisivitatea și eleganța comentariului. Autorul știe să se așeze într-un unghi revelator, să privească știrea aleasă de el altfel decît ca pe un fapt divers. Fiecare întîmplare se transformă într-o parabolă. În jungla de informații despre o „lume nebulă, nebulă, nebulă”, Dumitru Constantin caută cu consecvență, cu răbdare și uneori cu deznădejde o rază de umanitate. Tocmai de aceea, sarcasmul său la adresa a ceea ce s-ar putea numi o „panoramă a deșertăciunilor”, departe de a exprima dezabuzarea, departe de a semăna cu cinismul, este severitatea unui moralist, decis să taie cu bisturiul inteligenței sale, fără să tresară, orice malformație. Cel de-al doilea război mondial și urmările sale, actuala cursă a înarmărilor, stilul de viață al miliardarilor, asasinarea lui Kennedy, existența funestei instituții a mercenariatului, probleme deci, de maximă gravitate, și nu o simplă colecție de fapte insolite, se configurează pînă la urmă cu pregnanță în această carte născută din spuma milioaneilor de biți care înconjoară planeta.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Norma de bază a vieții sportive:

Să dorești victoria, să faci totul pentru ea

Alte câteva considerații despre ultimul joc al echipei naționale de fotbal

Făcând 0-0 cu Anglia, fotbalistii tricolori s-au mulțumit cu jumătate de măsură. Cum spunem și săptămâna trecută, ei n-au câștigat un punct, ei au pierdut unul, cu atât mai prețios în bătălia pentru Mexic cu cit, iată, avantajul englezilor și al finlandezilor, primii la +5, ceilalți la +2, a crescut amenințător. Sigur, jucătorii noștri le mai rămân șanse încă de a obține calificarea (din poziția a doua), dar nu-i mai puțin adevărat că egalul de miercuria trecută le-a îngreunat sarcina, punându-i (aproape sigur) în neplăcută situație de a depinde de alții, de a aștepta „jocul” rezultatelor.

Deși ar fi putut și meritat să câștige, dominând partida, tricolorii n-au izbutit să înscrie nici un gol, neatingându-și obiectivul (pentru realizarea căruia li s-au creat toate condițiile!) și rămânând datorii condițiilor fotbalului. Dezvoltând câteva dintre ideile exprimate imediat după meci, să încercăm să deslușim unde au greșit și ce le-a lipsit ca să învingă, o analiză lucidă, temeinică, urmată de măsuri corepunzătoare, fiind absolut necesară. După părerea noastră, cea dintâi eroare, de care se face vinovată conducerea tehnică a constat în supralicitarea valorii formației engleze. Cu atât mai greșit alese au apărut concepția antrenorilor și, ca o consecință directă, tactica echipei noastre, cu cit Lucescu și Rădulescu văzuseră în mai multe rânduri la lucru garnitura lui Robson!! Se presupunea deci că ei și-au însușit instrumentele necesare pentru a oferi jucătorilor o imagine cât mai fidelă a posibilităților adversarilor, ferindu-se și de minimalizări (la fel de periculoase!), dar și de supralicitări. N-au făcut-o însă, căzând în capcana ultimei atitudini. Robson și ceilalți au arătat, nimic de zis, unele calități, între care o pregătire fizică fără cusur, dar în afara apărării, fermă și decisă, prestația lor n-a impresionat. Chiar dacă mai puțin „romantic” decât în întâlnirile directe precedente, grație aportului „italienilor” Wilkins și Francis, atacul oaspeților n-a ieșit dintr-o anume stereotipie, lesne de detectat și, implicit, de contracarat. Ba mai mult: vizând un rezultat de egalitate, avantajos pentru ei, englezii s-au retras, pe măsura scurgerii timpului, în defensivă. Neînșind cum s-ar fi convenit, adică printr-o ambiție dusă până la sacrificiu, printr-o mare risipă de energie, fotbalistii noștri le-au făcut, să ne fie cu iertare, jocul adversarilor, ajutându-i să scape cu fața curată! Ei, cei 13 tricolori, nu s-au bătut, în toate ocaziile, așa cum ne-am fi așteptat, cum au procedat, de pildă, în confruntarea (de referință) cu Italia. Un anume complex de inferioritate, păgubos și fără temeii, s-a făcut simțit în prestația unora dintre tricolori, parcă speriați ei înșiși la un moment dat de perspectiva unui succes! Mai ales așa, printr-o stare de spirit precară, s-ar cuveni să ne explicăm inexactitățile de tot

felul, pasele greșite, pripclile și suita de ratări, una mai mare decât cealaltă, trecute în contul fotbalistilor români, mai tomatari decât ar fi fost cazul, decât i-a obligat o echipă a Angliei mai vulnerabilă decât au cotat-o tocmai tehnicienii reprezentativei noastre! Am spus-o după europenele din Franța, o spunem și acum: acest antrenor dotat și harnic care e Mircea Lucescu a făcut un pas înainte deprinzând echipa să nu piardă, dar avea și are de făcut unul mult mai important (și mai greu, e drept), obișnuind echipa să joace la câștig, fără complexe, în fața oricărui adversar. Căci victoriile sînt cele care oglindesc forța unui fotbal și-i dau strălucire internațională. Măsurile întregi adică, nu jumătățile lor. Abia de-acum înainte Lucescu va avea de trecut marele examen al carierei, întrucât singura variantă care, îi rămâne, după punctul cedat miercuria trecută, e cea a victoriei, pe „cartea” ei urmînd să mizeze, ca prim obiectiv, la Helsinki, în 6 iunie. Să nădăduim că va găsi resurse și idei să-l absolute, dar despre Helsinki și implicațiile lui va mai fi vorba în această pagină. Să revenim la meciul cu Anglia.

Am lăsat insularilor un punct, iarăși repetăm, datorită mai alese prestației liniei de mijloc, adesea vinovată de confuzie și sterilitate. Față de confruntarea cu Turcia, s-a apelat la Boloni și la Klein, fără ca evoluția acestora să aducă plusul de vitalitate scontat. Chiar dacă stelistul și-a mai revenit pe parcurs, el n-a avut siguranța în serviciu de altădată: Nu l-am judeca prea aspru, ca pe Rednic, de pildă, care a alergat mult, dar cu foloase minime, tocmai pentru că el s-a văzut adesea pus în situația de a suplini absența colegilor de compartiment. Klein, abia reintrat în campionat după o lungă accidentare, s-a complăcut într-o zonă extrem de restrînsă, pe stînga, către tușă, pîrînd încă ezitant, neadaptat la eforturi. Legat de acest aspect, i-am reproșat lui Lucescu riscul pe care și l-a asumat prin folosirea lui Iorgulescu. Nu că Iorgulescu, cu întindere la piciorul drept, n-ar fi dat satisfacție cit a stat în teren, nu că inlocuitorul lui, Iovan (soluție fericită, la care, dat fiind faptul că fundașul Stelei nu-i obișnuit cu sarcini de marcaj, puțin s-ar fi gândit!), nu s-ar fi achitat de misiunea incredințată, dar procedînd la această schimbare, după 39 de minute de joc, Lucescu și-a îngustat aria de manevră, privind echipa de o înlocuire care trebuia, după noi, să vizeze linia de mijloc. Numai că, luîndu-și măsuri de precauție pentru Iorgulescu și Ungureanu (și el conțuzionat), antrenorii au întocmit o listă de rezerve cu Ivan și cu Zara, completată cu Mateuș și cu Lăcătuș (al cincilea fiind, firește, portarul Cristian). De ce cu Mateuș și nu cu Irimescu, n-am priceput, căci forța și șutul craioveanului, și el (ca și Cămătaru) un fotbalist puternic, voluntar, ar fi meritat, credem noi, preferate. Dacă păstrarea lui Negrilă s-a

dovedit, în condițiile unui „tampon” la Barnes, inspirată, n-am gândit la fel despre folosirea în extremis a lui Lăcătuș. Să fim bine înțeleși: Lăcătuș putea fi o soluție, dar în nici un caz una de 13 minute! Probabil că Lucescu, sesizat de ineficiența lui Coraș, lent și greoi, sau de debusolarea lui Rednic, l-ar fi trimis mai repede în teren pe Lăcătuș, cu șanse (măcar teoretice) de a „sparge” apărarea engleză, dar el intrase, după înlocuirea lui Iorgulescu, într-un cerc vicios, temîndu-se ca o accidentare sau o recidivă (la Ungureanu, la Klein, la Coraș) să nu-l conducă (dacă ar fi epuizat schimbările) la un final de meci în 10 jucători. Iată cum un risc asumat fără acoperire (doctorul Andreescu chiar n-a avut nici un cuvînt?!), crampoarea de Iorgulescu, s-a transformat în eroare și, ca într-o reacție chimică, a antrenat alte erori. Este numai și numai a antrenorilor culpa de a fi apelați la jucători incomplet refăcuți, care prin evoluția lor, lipsită de anvergură, de angajament, au produs un profund sentiment de insatisfacție. În cîntarul acestor aprecieri, referitoare la prestația întregii echipe, nu punem rezultatul ca atare. În sport, în fotbal sînt de luat în considerație și astfel de rezultate. Ceea ce trebuie însă să dea serios de gîndit, conducînd printr-o analiză

lucidă și măsuri responsabile la schimbarea imediată a opticii, este maniera de abordare a unei întreceri sportive. Nu se poate concepe o astfel de întrecere, dacă ești sportiv adevărat, dacă ești antrenor adevărat, în afara dorinței arzătoare pentru victorie, exprimată printr-un angajament nemărginit, printr-o abnegație totală, printr-o dăruire împinsă pînă la sacrificiu. Or, tocmai din acest punct de vedere, partida cu Anglia (lăudabilă doar sub aspectul sportivității) a nemulțumit, punînd în evidență la tehnicienii noștri și la o parte dintre jucători, o inadmisibilă lipsă de îndrăzneală, de convingere, de implicare, o subestimare a propriilor capacități, o așezare a gîndirii și acțiunii în perimetrul deloc fertil al mediocrității. Deși meciul cu Turcia, cînd s-a marcat un singur gol „lucrat” și cînd normal ar fi fost (dată fiind diferența valorică dintre cele două garnituri) ca succesul să fie mult mai categoric, ar fi trebuit să constituie pentru antrenori și jucători un ultim semnal de alarmă, lucrurile nu s-au petrecut așa și din înțînirea aceea nu s-au trans învătămintele necesare! Greșelile s-au repetat și ele au produs numai prejudicii. Din această perspectivă se impune și constatarea că modul în care unele cronici au analizat rezultatele naționale de fotbal, pe cel din ultima partidă în special, nu este de natură să contribuie la îmbunătățirea situației. Aprecierile exagerate, supralicitarea șanselor prin minimalizarea gradului de dificultate al viitoarelor întîniri nu slujesc la nimic bun! Indiferent de disciplina sportivă la care s-ar referi, un asemenea mod, firește greșit, de a privi lucrurile, de a escamota lipsurile și cauzele lor nu poate ajuta conducerea tehnică a echipei naționale, forurile de specialitate în a trage concluziile necesare și nici pe sportivi, în cazul

de fală pe fotbalisti, de a reflecta temeinic asupra felului în care se pregătesc și își fac datoria. Numai analizînd serios, obiectiv, numai judecînd cu luciditate și rigoare, comentatorul sportiv își poate vedea îndeplinită adevărata menire de a determina o activitate responsabilă a sportivilor și tehnicienilor, în vederea creșterii calității și competitivității sportului românesc.

Cu siguranță, vor face obiectul unei analize aprofundate, la nivelul echipei naționale, al federației, al C.N.E.F.S., atît deficiențele în privința pregătirii (aprope, de ce s-a făcut atîta secret din ultimele antrenamente desfășurate la Bistrița?!), cit și cele de mentalitate urmînd a fi cit mai grabnic înlăturate, astfel ca la următoarele întîniri, cu caracter trînzant de-acum, fotbalistii tricolori să se prezînte cu un alt moral și într-o formă de viri pentru a apăra cu demnitate și toată dăruire șansa calificării și prestigiului sportului românesc. Șansa care, repetăm, s-a diminuat, dar care mai există cu condiția ca jucătorii noștri să câștige la Helsinki și la Istanbul, valorificînd totodată la maximum avantajul terenului propriu în partidele cu nord-irlandezii și finlandezii. Numai printr-o pregătire asiduă, responsabilă, de calitate, numai printr-o muncă serioasă, disciplinată, fără jumătăți de măsură și sustrageri, pot și trebuie îndeplinite aceste obiective. A purta tricoul cu culorile țării reprezintă o cinste fără egal, o înaltă obligație de care fiecare jucător trebuie să se achite făcînd dovada unui patriotism fierbinte, printr-un devotament și o dăruire exemplare, lupînd pînă la ultima picătură de energie. Pentru culorile țării nici un efort nu e prea mare. Este exact ceea ce așteaptă de la fotbalistii tricolori milioanele de iubitori ai fotbalului, opinia publică.

„Festivalul primăverii”

Sub emblema Anului Internațional al Tinerețului și în întîmpinarea Congresului al XII-lea al U.T.C., duminică s-a desfășurat, pe primitivul stadion „Metalul”, cea de-a 18-a ediție a „Festivalului Primăverii”, competiție sportivă de masă care a reunit, pe gazon sau în tribune, peste 20.000 de copii elevi și tineri. Pusă sub generosul însemn al „Daciadei”, manifestarea (organizată de Comitetul U.T.C. al Sectorului 3 al Capitalei, în colaborare cu Consiliul pentru Educație Fizică și Sport, Inspectoratul Școlar,

Consiliul Organizației Pionierilor și Consiliul Sindicatelor din sector) a constituit o frumoasă reușită, oferind copiilor și tinerilor din respectiva zonă a Bucureștiului o zi de neuit. Petrecută fie în întreceri de gimnastică, atletism, volei, fotbal, tenis de masă, ciclism, jocuri distractive (ca în imaginea de mai sus) etc, fie aplaudindu-le cu dărnice. Participanților la „Festivalul Primăverii” și, deopotrivă, organizatorilor sincere felicitări!

Medalia de bronz

Are 15 ani și s-a întors nu de mult de la campionatele mondiale de șah de la Petah Tikva (Israel) cu o medalie. Din nou pe podiumul campionatelor mondiale rezervate cadetelor s-a aflat o româncă: anul trecut, Mădălina Stroe ne-a adus „argintul”, iar acum Anca-Mălina Nicoară a cules laurii medaliilor de bronz. „În 1981, cînd am participat la primul meu concurs în cadrul „Daciadei” și am câștigat „Cupa Pionierul” pe municipiul Pitești, nu credeam că voi ajunge să joc șah de performanță. L-am întîlnit însă pe antrenorul Constantin Ungureanu, care șah. De fapt îi datorez totul...

Acum șahul înseamnă pentru mine pasiune, ideal. Sacrific zilnic orele mele libere acestui sport și știu că mai am multe, foarte multe de învățat... — gîndește cu voce tare Mălina. Este timidă și modestă, nu-i place să vorbească despre ea însăși, despre rezultatele scurtei sale cariere. Clasarea pe locul I-II în campionatul național al junioarelor mici în anul 1984 sau obținerea locului II în campionatul junioarelor mari la începutul anului acesta reprezintă pentru eleva Liceului de matematică și fizică „Nicolae Bălcescu” din Pitești niște performanțe trecute. O preocupă competițiile care urmează: turneul internațional al României rezervat cadetelor, finalele junioarelor și participările în compania seniorilor.

— Cum se câștigă o medalie într-o confruntare internațională cînd ești debutantă și nu favorită? Ți-a fost greu, Mălina, fără sfatul prețios al antrenorului?

— M-am pregătit o săptămîna la Baile Herculane împreună cu maestrul Ungureanu. Aveam de înfruntat adversare puternice ca Miriana Marici — participantă și la campionatele mondiale trecute, Isabelle Kientzler — campioana absolută a Franței etc. Pregătirea de acasă la repertoriul adversarelor a fost foarte utilă pentru că, la fața locului, din cauza condițiilor de concurs, mi-a fost imposibil să mai adaug ceva. Au participat 14 jucătoare din 11 țări. Am jucat 11 runde în sistem elvețian. La început a fost mai ușor, am câștigat la S. Walther (Elveția), la I. Mayjul (Columbia). În runda a treia însă am întîlnit-o pe una dintre favorite, pe iugoslava Marici. Cred că a fost cea mai grea partidă din concurs. La intrupere, aveam doi pionieri în plus, dintre care unul cădea imediat. Secundantul meu, Adrian Negulescu, a conceput un plan de activizare maximală a pieselor și prin cooperarea damă-turn-cal am realizat o dublă ame-

nișare: șah damă sau mat. Am câștigat la viitoarea campioană mondială! Pe cea de-a doua clasată, N. Boikovici, am întîlnit-o în runda a patra, aveam albe, am obținut o poziție ușor mai bună, dar nu am fructificat-o și a ieșit remiză. În runda următoare, încă o egalitate, cu austriaca K. Ladner. În runda a șasea am înfruntat-o pe Kientzler.

— Cum a jucat Isabelle, așa-zisul „copil minune” al eșchierului francez?

— Isabelle avea albe și docea să abordeze o „engleză”, dar eu am interzert mutările și am jucat Indiana regelui. A continuat foarte corect o variantă cu fianchetto, poziția s-a complicat și mi-a propus remiză. Nu cred că puteam câștiga. În runda a șaptea, am pierdut la A. Spiller din Tara Galilor.

— În runda următoare nu ai putut să câștigi la N. Tal (Israel), deși ai intrat într-un final avantajos, cu un pion în

plus, după care însă ți-al revenit și ai avut un finis bun.

— Urma runda a noua cînd am primit o telegramă din țară, de la antrenorul meu: „Dragă Mălina, felicitări, mult curaj, sîntem alături de tine. Te așteptăm cu flori”. Cuvintele acestea m-au îmbărbătat. Am câștigat ușor la o jucătoare din Israel, apoi la olandeza V. Jansen. Nu mai puteam reface diferența de puncte care mă separa de M. Marici și N. Boikovici, dar luptam pentru locul III aflîndu-mă la egalitate de puncte cu I. Kientzler. În ultima rundă am câștigat la Karin Nahon, dar I. Kientzler a câștigat și ea, jucătoarele iugoslave, la Zel.

— Deci clasamentul final a fost 1. M. Marici, 2. N. Boikovici (ambele cu 9,5 p.), 3. Nicoară, 4. Kientzler (ambele cu 8 p.). Deși la egalitate de puncte, atît locul I, cit și locul III s-au decis printr-o departajare regulamentară.

MARGARETA MUREȘAN

Ați văzut hoț cu dopoței?

„Ah! Dacă-ar mai încerca unul o dată... li rup mina, să știți! Nu-mi pasă ce-o să suport după aceea. Da' îl schilodesc, domnule, nu glumesc! Păi tocmai pe mine să mă fure? Bucureștean get-beget... O viață de om trăită în Teiul Doamnei. Numai să mai încerce vreunul!..

Și I. T., în vîrstă de 53 de ani, se precipită cătrănit în fața ofiterului de serviciu, reclamînd furtul sumei de 3 000 lei pe care o avusese într-o servietă în ziua de 13 aprilie, cînd plecase după cumpărături și se oprise „pentru cîteva secunde, domnule!” în fața unor tonete de lingă magazinul „Cocorul”.

„Să vedeți cum a fost — reconstituie I. T. împrejurările comiterii furtului. Am văzut o jachetă care mi s-a părut potrivită pentru nepotul meu. Am desfăcut servietă, am luat două sute și, pînă să primesc restul și pachetul — cît să fi durat? un minut, vă jur că nu mai mult — am lăsat-o deschisă, lingă mine. Cînd să bag pachetul în servietă... am crezut că leșin. Bani nu mai erau... E adevărat, am făcut și prostia că am umblat în servietă în vîzul celor din jur, dar... Ei, n-o mai încerca unul, vreodată, că...” și păgubașul, lezat nu doar la buzunar, ci și în orgoliul său, trece iar la amenințări, apoi la etalarea procedurii pe care l-a intuit, după cele întimplare, pentru a evita orice furt din buzunare sau servietă, ba, mai mult, să-i „prindă chiar în capcană” pe cei care ar mai îndrăzni să...

Ceva ca-n povestea cu Stan Pățitu... Numai că din povești, mai ales din cele adevărate, cum este și cea de mai sus, oamenii ar trebui să tragă și unele concluzii, fără să ajungă, neapărat, în postura lui Stan. Ce-i așa mare filozofie să știi, să îți mînte și să te asiguri în orice clipă, mai ales în locuri aglomerate, împotriva furturilor din buzunare, serviete ori sacoșe, în care avem bani sau bunuri de valoare?

Furturile de acest gen nu se practică de azi, de ieri... Hoțul nu umblă cu clopoței și nici n-are un semn distinctiv pe frunte. Profită, în schimb, chiar și numai de o secundă de neatenție.

Damian Dumitru, din Bd. Lacul Tei nr. 79, lăcătuș la Întreprinderea „23 August”, poate să confirme celor interesați cît i-a trebuit să devină victimă a unui furt din buzunar, pe ziua de 10 aprilie a.c., cînd, tot lingă o tonetă din preajma magazinului „Cocor”, cînd l-a fost subtilizat portmoneul în care avea actele personale și suma de 5 000 lei. Spre șansa lui, se aflau prin apropiere ofiteri din serviciul județiar al Miliției Capitalei, care l-au prins în flagrant pe Gheorghe Enoiu, de 61 ani, recidivist, fără ocupație, din Vălenii de Munte, chiar în clipa în care încerca să se deparțeze de victimă cu portmoneul furat.

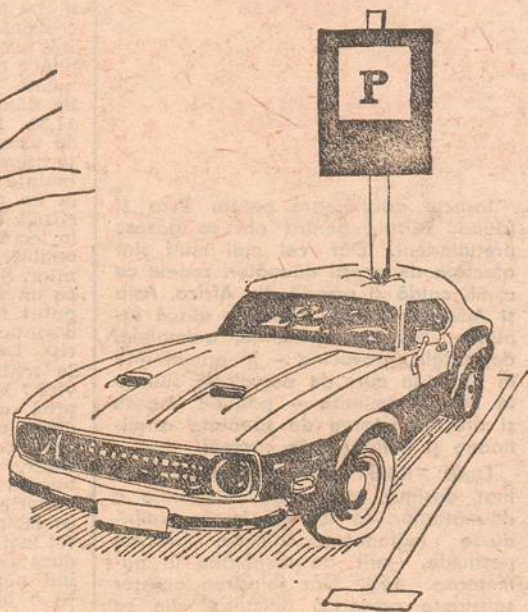
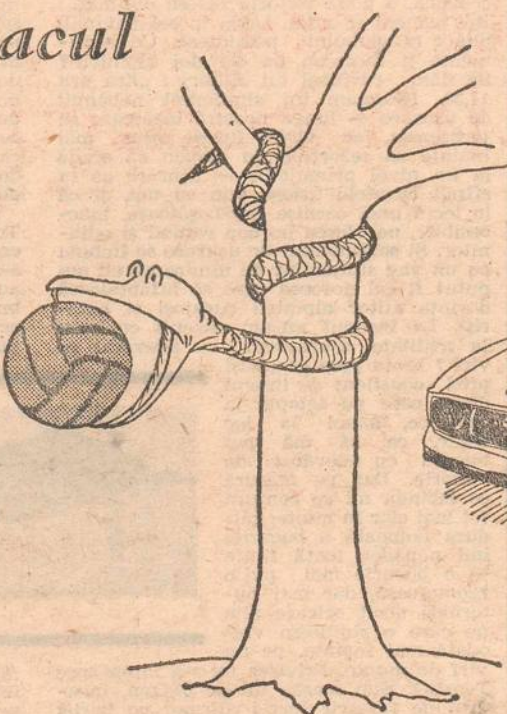
La eventualitatea că ar putea ajunge victimă a unui furt trebuia să se gîndească și Ion Balaci, din comuna Vădăștrița, județul Olt, cînd a plecat la București cu suma de 10 000 lei în buzunar. Dacă n-ar fi fost vigilenți alți cetățeni pentru el, în condițiile aglomerației create la un troleibuz de pe linia 86, observînd la timp femeia care își scoase banii din buzunar și chemînd imediat la fața locului o patrulă de la Miliția Gării de Nord, poate ar mai fi fluierat și astăzi a pagubă! Autoarea furtului era Elena Ionescu, de 49 ani, recidivistă, din str. Institutului Medico-Militar nr. 9.

Și lista celor care devin „pricuți” după ce „o pătesc” ar putea să continue. Dacă ne gîndim bine și la timp, n-ar fi cîine știe ce filozofie să-l evităm pe „Stan pățitu”!

MIHAI GROZAVU

Racul

Desene de RADU IULIAN, V. CHIRIL, SAȘA MERET și SORIN POSTOLACHE

Aforisme

Celibatarii sînt niște bărbați ori prea timizi ori prea inteligenți.

În aviație nu e ca în căsnicie. Nu poți greși decît o dată.

Pentru unii, singurul sprijin la bătrînețe este toiagul.

Pentru că nu aveau frigider canibalii erau nevoiți să mîncească carnea imediat.

Nu drumul contează, ci sensul.

Cenaclul era mixt: unii talentați, alții nu.

Se laudă că a scris niște epitafuri mortale.

De cînd m-am mai copt, sînt foarte erud cu mine.

Privite prin gaura cheii majoritatea biografiilor sînt cenușii.

Sper să se găsească leacul tuturor bolilor. Este singura mea șansă de a ajunge nemuritor.

Și-a aruncat manuscrisul în foc. Cel puțin cîțiva vor crede că a fost o capodoperă.

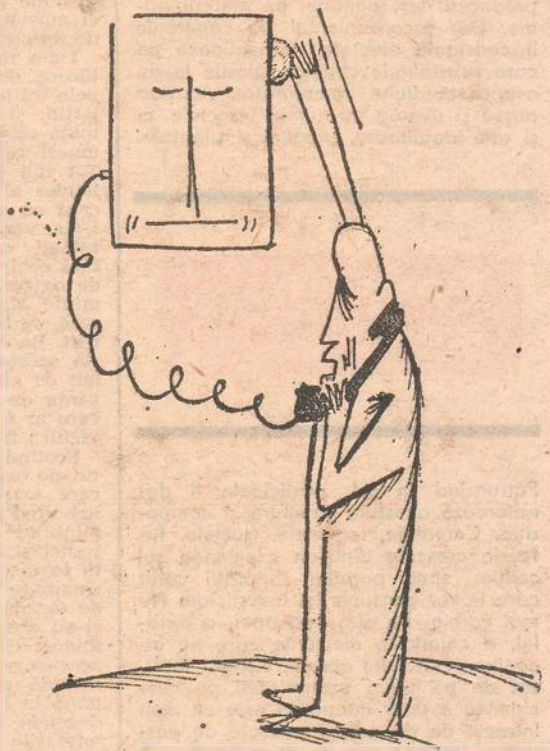
Priviți cu atenție bibliotecile! Cîntă luptă pentru fiecare centimetru de raft!

Cel mai mulți dintre noi nu creăm posterității nici un fel de dificultate.

Cîți reușesc să-și tăbîrească monumentul din cimitir pînă în piața orașului?

Oale și ulcele vom ajunge toți. De Oboga sau Horezu numai unii.

VASILE GHICA

Cronica șoselei

Privirea fără viață

și mînceca dreaptă a hainei, ruptă și plină de praf, pantalonii descuși, care lasă să se vadă un genunchi tumefiat.

„Să ajungem cît mai repede în prima comună. Trebuie anunțată militia”. „Hai, Ovidiule, nu te mai holba atîta. Nu-i spectacol pentru copii”. Băiatul se pune în mișcare în direcția solicitată de mamă, însă cu capul mereu întors spre ciudatul cadavru.

„Rodico, dar cu camionul acela ce-o fi? Cu usa dinspre mijlocul drumului deschisă, cu farurile aprinse... Auzi? Funcționează și motorul. Unde o fi soferul?”

În apropierea cabinei, pe drum, în neorindulă, tot felul de scule și piese, chei, șurubelnițe, un cric, niște buji, o curea de ventilator. Mă rog, aspectul clasic al unei mașini rămasă în pană. La care se lucrează.

După o oră, concluzia e clară. Soferul autocamionului a fost acroșat de o mașină, tocmai cînd reușise să-și pună motorul în funcțiune și își strîngea calabalcii întins pe jos. A fost tîrît pe asfalt. O spuneau rînille și obrazul zdrobotit. Apoi, făptasul, ori făptasii, au așezat, în bătaie de joc, victimă în poziția caraghioasă găsită de familia lui Sandu.

„Cînd se întîmplă asemenea accidente, sînt anunțati întotdeauna responsabilii atelierelor unde s-ar putea adresa făptasii încă necunoscuți, pentru repararea mașinii. A fost și la Service-ul meu, un locotenent. Îl cunoaștem bine cu toții, băiat simpatic, glumet. Își face reviziile la noi. Apreciază mesterii mei. Are o Dacie albastru-indigo. În calitate de responsabil, l-am incredințat că îl vom anunța de îndată dacă apare

ceva suspect. La plecare, cînd mai avea 10 pași pînă la poartă, s-a răzgîndit parcă, întorcîndu-se din drum. „Ia să vedem împreună. Bănică, mașinile aflate în reparație. Le-aveți înregistrate sper? Bineînțeles, tovarășe locotenent”. Le trecem apoi în revistă. Asta îi a celui care s-a răsturnat în curbă, aici la 3-4 kilometri, nu?”. „Exact”. „Skodița roșie, fără acoperis, e cea care a intrat sub autotrenul al cărei sofer coborise să-și ia țigări! Mare noroc au avut ocupanții. Puteau să fie morți cu toții! Tovarășe Oprean, dacă nu mă înșel, asta-i mașina dv.?” Oprean al meu, tinichigiu, se face ca varul. „Da, n-ai greșit, e a mea. O parchez întotdeauna în curte. Afară, pe drum, poate fi lovită”. „Dar unde ai garnisit-o așa frumos, nea Oprene?” întrebă ofiterul ușor surprins, ablecîndu-se spre capota infundată a mașinii. „Era noapte și n-am sesizat o curbă mai strînsă lingă cabană...știți... la „Vadul Berbecului”. „Abia cînd Oprean al meu a început să se biblie, să se contrazică, să facă fete fete, locotenentul a început să intre la bănuială. „Spuneai că ai sters parapețul cu partea dreaptă. Curios, pe mașină n-au rămas nici un fel de urme. Doar capota motorului și bara de protecție sînt infundate, iar farul din dreapta spart. Ne vom clarifica însă mai bine, cînd vom vedea urmele rămase pe glisiera metalică, lingă „Vadul Berbecului”. Plecăm acolo de îndată. Vă rog să poftiți în mașina noastră, tovarășe Oprean!” „N-are rost să batem drumul de pomână, tovarășe locotenent. Lucrurile s-au întîmplat altfel. O singură rugă-

mințe am. Să nu aște cumva nevastă-mea”. „Nu-i vom spune nimic”. „M-am lăsat imbrobodit de Ciprian, cabanierul”. „Pentru că mi-ai făcut o reparație așa faină, Oprene, te invit sîmbătă seara, la mine, la cabană mi-a propus el Am și-o făcuță care vrea, musai, să te cunoască. Lucrează la „Filatură”. 20 de ani, ca un boboc, colegă de schimb cu Vetură mea. Masa o servesc la separeu. Nu-ți fă griji, nu te va vedea nimeni”. „Nevestei i-am spus că merg după materiale, la oras, și o să întîrzii. La înapoiere în mașină eram toți patru. Fata mă invitase să-i văd garnitura. Cînd l-am lovit pe om, Cornelia, „fătuca”, tocmai îmi explica pe unde trebuie să merg ca să ajung la blocul unde stă ea. Cînd ne-am apropiat de el, soferul nu mai sufia. Dacă mai avea vreo șansă, îl duceam la spital, nu-l lăsam eu pe drum, în nici un caz”. Dar cum a ajuns cocotat pe boscheti? „Cabanierul și cu concubina lui erau făcuți bine. Nu prea i-a impresionat ce se întîmplase. „Hai să-l așezăm așa, frumos pe tufe. Să mai „vadă” și el pentru ultima oară olaiurile noastre atît de faine”. „Cornelia s-a opus”. „Bine ne mai stă, a zis ea, olteanca. Dină e il omorîrăm, să ne mai și batem joc de el”. Ceilalți doi se veseleau. Tot îi dădeau „Mortii cu mortii, viii cu viii”. Ba cabanierul a desfundat chiar o sticlă cu vin din portbagaj. „În asemenea momente se cade să dăm pe git cite o duscă” zicea el. „Am băut și eu o sticlă, te ce să nu recunosc! — am lăsat apoi pe cei trei în oraș iar eu am dus mașina la atelier. Acasă nu puteam s-o garez, căci trebuia să-i explic nevastei unde am lovit-o. Și așa am avut discutii. „Mirosi ca un butoi. Ai fost tu după piese, cum am fost eu la mînăstire”. „Am tăcut milc eram cu musca pe căciulă”.

VICTOR BEDA

Tehnica genetică

Insecte dăunătoare pentru flora și fauna Terrei, pentru om se găsesc pretutindeni. Dar cel mai mult sînt afectate de acești dăunători zonele cu climă caldă și umedă din Africa, Asia și America Latină. Insectele atacă lanurile, livezile, grădinile, animalele, depozitele, provocînd — în primul rînd în țările în curs de dezvoltare situate în zonele amintite — pagube imense și afectînd starea de sănătate a milioane și milioane de oameni.

Data fiind această situație, s-au luat, desigur, măsuri de combatere a dăunătorilor, la loc de frunte situîndu-se mijloacele chimice, clasicele pesticide, atît de răspîndite în numeroase țări. Dar folosirea acestor substanțe provoacă dificultăți din ce în ce mai mari, ridică probleme tot mai greu de rezolvat. Este vorba, mai întii, de prețurile deosebit de ridicate ale pesticidelor, datorită costului în continuă creștere al energiei necesare producerii lor, penuriei de materii prime. Dar inconvenientul de căpetenie îl constituie efectele dezastruoase pe care substanțele chimice folosite le au asupra mediului înconjurător. Acestea atacă și distrug nu numai insectele, ci și alte viețuitoare, precum și plantele.

Comentariul săptămînii

Pătrunzînd în sol, pesticidele îi denaturează acestuia structura și compoziția. Cerealele, legumele, fructele, furajele crescute dintr-un asemenea sol conțin, spre paguba sănătății celor care le vor consuma, și insecticide. Nu mai vorbim de otrăvirea apei, a aerului, a celorlalte elemente care ne înconjoară. În felul acesta, cîștigul realizat de pe urma exterminării pe cale chimică a unor dăunători este cu mult întrecut de daunele provocate de pesticide, imediat sau în perspectivă.

Toate acestea au pus în lumină necesitatea coordonării pe plan internațional a eforturilor în vederea găsirii altor mijloace, mai adecvate, de luptă împotriva insectelor. Una din posibilitățile studiate din ce în ce mai mult, și care are șansa de a se impune, este metoda genetică. Ea constă în sterilizarea prin iradiere a unui mare număr de insecte, în special masculii, în stare de crisalidă sau adulți. Lăsate apoi în libertate, aceste insecte se împerechează cu cele sălbatice, fără însă a se înmulți. Utilizată mai întii în cadrul unor mici proiecte izolate, tehnica genetică a dat în ultimele trei decenii rezultate care au întrecut toate așteptările, devenind astăzi un element major al programelor naționale integrate. Metoda este în prezent aplicată, cu deosebire împotriva diversilor dăunători ai livezilor, în mai multe țări, printre care Statele Unite, Japonia, Mexic, și face obiectul unor studii de mare amploare în vederea luptei contra muștei țete în Republica Burkina (Volta Superioară) și în Nigeria.

Efectele benefice ale tehnicii genetice s-ar face simțite în mai multe domenii, dar în primul rînd în economie. Așa, de pildă, prin exterminarea muștei țete — răspîndite, după cum se știe, în Africa, pe o suprafață de peste 7 milioane de kilometri pătrați și care provoacă nagana (trypanosomioză animale) și alte maladii conexe — șeptelul ar putea să crească cu 150 de milioane de capete, ceea ce ar permite o creștere anuală a producției de carne de circa 2 milioane de tone. Ținînd cont de toate acestea, foruri mondiale de mare prestigiu cum sînt Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.) și Agenția Internațională de Energie Atomică (A.I.E.A.) studiază de cîțiva timp, împreună cu țările interesate, ansamblul problemelor legate de aplicarea tehnicii genetice împotriva insectelor, cu scopul de a evalua rezultatele obținute și de a stabili măsurile ce urmează a fi luate.

ION CODRU

Așadar, în lupta fără de sfîrșit a omului pentru cunoașterea și supunerea mediului înconjurător, la scară planetară sau cosmică, o nouă victorie fusese obținută: doi oameni se aflau acum în cel mai înalt punct al globului pămîntesc. Ce sentimente îi încercau pe cei doi alpinisti? Să dăm cuvîntul lui Hillary: „Era ora 11.30. Încercam un simțămînt nebănuit de ușurare — lunga noastră încercare se terminase, iar virful fusese atins mai înainte ca rezervele de oxigen să scadă la un nivel primejdios — ușurare că în sfîrșit muntele fusese bun cu noi, și că în locul unei coarnișe înfricoșătoare, inaccesibile, ne oferea un con rotund și odihnitor. Și sentimentul de ușurare se îmbina cu un vag simțămînt de uimire că eu am putut fi cel norocos care să înlăptuiesc dorința atitor alpinisti curajoși și hotărîți. La început mi-am revenit cu greu la realitate, ajunsesem cu adevărat pe virf? Eram prea obosit și prea conștient de lungul drum care ne aștepta la coborîre, înapoi la loc sigur, ca să mă pot bucura cu adevărat de victorie. Dar pe măsură ce izbînda mi se contura tot mai clar în minte, căldura domoală a bucuriei îmi năpădea toată ființa — o bucurie mal puțin zgomotoasă, dar mai puternică decît oricare alta pe care o simțisem vreodată mai înainte, pe un virf de munte. Privirea mi s-a întors spre Tensing. Sub masca lui de oxigen, încădrat de țurțurii care-i atîrnau pe barbă și mustăți, strălucea zîmbetul lui, radiînd de fericire.

I-am întins mîna și ne-am felicitat în tăcere, dar pentru Tensing și pentru clipele trăite, stringerea mîinii însemna prea puțin, și cuprins de elan m-am prins cu toată căldura în brațe și ne-am bătut pe umeri reciproc, în semn de felicitare. Tot din însemnările alpinistului neozeeleandez aflăm că în momentele sublime care au urmat după victorie, lui Hillary i-au venit în minte acei oameni minunați care depășiseră 8500 de metri fără echipament modern și fără aparatele de oxigen atît de necesare, i-au venit în minte Mallory și Irvine, care își pierduseră, cu 30 de ani în urmă, viața pe Everest. Ba chiar, din pietate față de memoria acestora din urmă, Hillary a examinat cu atenție virful Everestului, în speranța de a găsi o urmă cit de mică pe care ar fi lăsat-o cei doi dacă ar fi atins virful; fără succes, însă.

Scotîndu-și masca și lăsînd jos aparatul de oxigen, Hillary a făcut fotografiile care aveau să devină celebre: Tensing arborînd pe „cel de-al treilea pol al Pămîntului“ steagurile Angliei, Nepalului, Indiei și Națiunilor Unite, plus fotografiile în toate direcțiile, și mai ales spre Tibet, singurele care puteau dovedi fără putință de tăgădă atingerea virfului. După aceea, și-au săpat două scaune în zăpadă și au mîncat cîte o prăjitură mentolată. Toate acestea au durat cam 10 minute. Cînd să închidă aparatul de fotografiat și să-l pună în buzunar, Hillary a constatat că degetele îi erau aproape întepenite iar mișcările îi deveniseră încete și nesigure. Și-a dat seama că tulburarea venea de la lipsa de oxigen. Controlînd aparatele,

a constatat că mai aveau asigurat gaz pentru 2 ore cu un consum de 3 litri pe minut. Și-au pus măștile și s-au simțit mai bine. Neavînd cu ce să le planteze solid, Tensing a înfipt steagurile în zăpadă. Deși foarte oboșiți, erau cuprinși de încredere și de siguranță, intrucît încordarea și neliniștea provocate de teama de-a nu atinge virful dispăruseră. Gîndindu-se la greutatea drumului de întoarcere, la rezervele reduse de oxigen de care dispuneau, Hillary a dat semnalul de plecare. Stătuseră pe Everest un sfert de oră.

Întoarcerea a fost într-adevăr dificilă. Treapta de piatră au coborît-o tot prin crăpătura lăsată de cornișă, după care s-au asigurat la coardă unul pe altul. Cînd au ajuns la rezerva de oxigen (cele două butelii lăsate într-o scobitură de prima echipă de asalt), mai aveau în aparatele pe care le duceau în spate vreo cîțiva litri

URCAȚI CU NOI PE EVEREST!

8. Un sfert de oră pe culme

din prețioasa substanță. De aceea, nu s-au îndurat să schimbe butelii pe loc, ei au pornit ducînd rezervele în brațe. Cu vreo 30 de metri înainte de a ajunge la cortul taberei 9, unde își petrecuseră ultima noapte, greutatea din spate cîntărea parcă o tonă, iar bocancii păreau de plumb: li se terminase oxigenul. S-au tîrît cu greu pînă la cort, unde și-au scos măștile, prăbușindu-se în zăpadă. După ce și-au recăpătat suflul, Tensing s-a ocupat de fabricarea fainoasei — de aici înainte — limonade fierbinți, în timp ce Hillary a înlocuit butelii consumate cu cele de rezervă, pe care le aduseră în brațe, reducînd debitul la 2 litri pe minut. Și-au strîns apoi și și-au pus în spate, alături de aparatele de oxigen, sacii de dormit, saltelele pneumatice și lucrurile personale, de care mai aveau nevoie pentru dormit în taberele de jos, și și-au reluat coborîșul. Deși speraseră că odată ajunși pe Everest coșmarul tăierii de trepte se terminase, Hillary și Tensing au fost nevoiți să execute din nou această operație, în condiții mult mai grele — morții de oboseală și săpînd în jos. Rafalele de vînt îi izbeau din cînd în cînd fără milă. Dînd de un strat de zăpadă mai moale, au putut bate trepte cu piciorul și astfel au coborît cu mai multă repeziune. Se apropiau de Șaua Sudică și, la un moment dat, au zărit parcă pe pantele de gheață de deasupra acestuia o mogîldeață. Faptul că cineva se afla prin proaimă i-a făcut să se simtă în siguranță, însă odată cu această le-a pierit și ultimul strop de energie. Coborau oboșiți la culme, cu pași grei și cu mișcări automate, avînd picioarele aproape întepenite.

Mogîldeața s-a dovedit pînă la urmă a fi George Lowe, care a aflat astfel primul „în engleza populară din Noua Zeelandă“, vestea victoriei. Lowe și-a scos din rucsac

termosul și le-a oferit celor doi exact ceea ce le trebuia în acel moment: o supă fierbinte, care a fost, se-nțelege, sorbită imediat. Pe ultimii metri care-i despărțeau de corturile din Șaua Sudică, alpinisti învingători au fost întîmpinați de Wilfrid Noyce și de Pasang Phutar, care veniseră ca echipă de sprijin (Gregory coborise, împreună cu ceilalți șerpași, la Circul Vestic). Potrivit înțelegerii cu John Hunt, în caz de victorie trebuia ca cei din tabăra 8 să așeze 2 saci de dormit în formă de T (Top-vîrf) pe o pantă de zăpadă de pe mușea Șei Sudice, de unde se credea că vor fi văzuți cu binocul din tabăra 4 (tabăra de bază). Cu tot frigul și vîntul de afară, Noyce nu s-a lăsat și a făcut T-ul, culcîndu-se el pe un sac și Pasang Phutar pe celălalt. După 10 minute, aproape înghețați, au intrat în corturi, considerînd că și-au făcut datoria. Însă, după cum s-a aflat ulterior, mesa-

jul n-a ajuns la conducătorul expediției, fie din cauză că între taberele 8 și 4 se interpusese vrenor, fie pur și simplu pentru că nimeni din tabăra 4 nu a privit în sus în timpul celor 10 minute.

După o noapte nu prea odihnitoare în tabăra 8, Hillary și Tensing și-au reluat coborîrea, împreună cu cei care-i întîmpinaseră. Trecînd în drumul lor pe la taberele

7, 6 și 5, cuceritorii Everestului au ajuns în cele din urmă în apropierea taberei 4 și au zărit cîteva siluete ieșind din corturi și venîndu-le în întîmpinare. Era clar, după modul cum se comportau, că nu sînt siguri dacă cea de-a doua echipă de asalt a ajuns sau nu pe piscul Everestului. Iar cei ce coborau (oboseala nu-i făcuse să-și piardă simțul umorului) nu le-au venit celor de jos deloc în ajutor, ci au continuat să se apropie apatici și greoi. De-abia cînd mai erau doar 45 de metri pînă la tabără, Lowe nu s-a mai putut abține și și-a agitat cu entuziasm piulețul în direcția piscului. Cîteva clipe mai tîrziu, cei din tabăra de bază, în frunte cu „bătrînul“ John Hunt, se îmbrățișau fericiți cu eroii expediției.

Să-l lăsăm acum tot pe Edmund Hillary să tragă cortina: „Trăisem un moment emoționant, greu de uitat. În ultimele săptămîni trăisem însă atîtea alte clipe mari, încît îmi înăbușii cu greu un ușor sentiment de tristețe, la gîndul că totul se terminase. Vedeam limpede înaintea ochilor pe Charles Evans și pe Tom Bourdillon, oboșiți de moarte, abia tirîndu-se pe Șaua Sudică, apoi chipul brădat de griji și sever al lui John Hunt, în clipa în care îmi încredințase această frumoasă și grea misiune, în timp ce vîntul aprig ne zgîlția cortul, apoi singurătatea îngrozitoare pe care o simțisem cînd George Lowe și Gregory ne lăseseră sus, pe mica noastră platformă, și, în sfîrșit, un ultim moment măreț încununat prin zîmbetul de triumf al lui Tensing, sus, pe virful Everestului. Marea noastră aventură se sfîrșise!“

ION D. GOIA ■

ACCENTE IN LUME

Relații amicale

S-au scris multe pagini despre operele de artă din muzeele și expozițiile lumii sau despre achizițiile făcute la diverse licitații, achiziții făcute în numele unor muzee sau persoane particulare. Baronul Léon Lambert este și el un colecționar care însă se gîndește nu numai la plăcerea sa ci și la cea a colaboratorilor, căci în biroul său personal cit și în birourile funcționarilor din clădirea Băncii Bruxelles Lambert sînt expuse tablouri ale unor pictori celebri pe care le-a cumpărat în decursul anilor. Este înduioșător să te gîndești la rivna cu care muncesc angajații pentru patron după ce-și desfată ochii și sufletul cu acele frumuseți ale lumii, sau să-ți imaginezi situația insolită a unui funcționar intrînd așa decodată în biroul marelui șef pentru a admira pictura preferată.

Un meșteșug milenar

Cînd vorbești despre China aproape totul poate începe cu o poveste „cu mii de ani în urmă...“ În China, arta confecționării covoarelor are o istorie de două mii de ani. În timpul dinastiei Han de Răsărit (25—220) populațiile migratoare care se ocupau cu păstoriul în partea de apus a țării, au început să lucreze diferite covoare din fir tors din lînă de oaie sau păr de cămilă și să le țesă cu motive florale, covoare ce aveau menirea să-i protejeze pe oameni de umezeală. Pînă în dinastia Tang (618—907) țesutul covoarelor a devenit o răspîndită artă populară. Din secolul al X-lea, cînd dinastia Liao a stabilit capitala la Beijing, covorul a devenit obiect de dar. În această perioadă la Beijing ia ființă o școală pentru arta confecționării covoarelor, unde artiștii înzestrați, folosînd motive inspirate din arta populară au creat covoare într-un stil antic original și care ulterior au fost numite „covoare în stil Beijing“. Tradiția a fost preluată și meșterii de azi realizează covoare minunate de frumoase ale căror desene sînt inspirate din elegantele vase de bronz și porțelan, sculpturile în lac sau țesăturile de mătase din diferite dinastii din istoria Chinei, chiar și din sculpturile și desenele descoperite în grotă. Vopsirea se face cu coloranți naturali iar culorile astfel obținute sînt calde, luminoase. Un astfel de covor în stil antic cu motive de fenioși zburători, lung de trei metri și lat de patru, avînd 87188 noduri pe 1 m², a primit două medalii de aur la Tîrgul Internațional de primăvară ediția 1984 de la Leipzig.

Ca și Chaplin

Cel mai bine cîștigat actor la ora actuală, din cinematografia mondială se numește Eddie Murphy, are 24 de ani, s-a născut în luna aprilie, luna farselor la Brooklyn, are talent, știe să ridice de tot și toate și îi face și pe alții să ridice. Filmele, televiziunea îl aduc o imensă popularitate și etichetarea de „Print al comediei“. Modelul pe care și l-a ales tînărul comediant este Charlie Chaplin și Eddie intenționează să facă la fel ca și celebrul său predecesor un film pe care să-l scrie, să-l joace, să-l cînte și tot ca și Chaplin dorește să facă revoluție prin umor.

ELENA GRESCU ■

Lumea se amuză

(După FÜR DICH — R.D.G.)

Ghici, cum arată scrisoarea?

Ajunși aici, merită reținut, ca element de recentă intervenție în deprinderile gazetărești, și nu numai, mesageria electronică. Abonată la sistem dispun de un terminal. Odată compus mesajul, expeditorul, în termeni poștali, intră în legătură prin telefon cu ordinatorul central, comunicând numele destinatarului. Acesta stochează mesajul în „cutia de scrisori” a celui ce urmează să primească „scrisoarea” de care va afla când intră în contact cu „oficiul poștal”. Fiecare abonat poate deci trimite și primi mesaje, cere adrese, trimite și primi texte la și de la redacție.

Redactorul, aflat la domiciliu sau la birou, beneficiază, prin terminal, de accesul la surse documentare. Rapid, sigur și eficient. Terminalul personal îi permite să ajungă la informația trebuincioasă, aducându-i-o la îndemână.

Citeva decenii au fost necesare pentru a se decide între procedeele de imprimare. Tipografia, așa cum o știm de la Gutenberg, înseamnă virsta senectutii. Heliogravura — un fel de virsta a doua,

indecisă între atacul pentru dominație și pasul înapoi. Offsetul — adolescența impetuoasă, gilgiitoare și sigură pe sine. În Franța el a câștigat mai întâi presa de provincie. Semnalul de început era dat în 1959. Capitala intra în horă abia după 1975. Oricum semnificativ: la începutul anilor '60 totalitatea zărilor erau imprimate în tipografie. Cinci ani mai târziu, procedeul respectiv mai păstra doar jumătate din teren. În 1980, 67 la sută trecuse pe offset. În anul următor, pe ansamblul volumului de hirtie imprimată în Franța, tipografia în dulcele stil clasic nu reprezenta decît 8 la sută, în schimb, offsetul, 76 la sută.

Lucrul la linotip a devenit o cravată pentru care păstrăm respect, dar n-o mai purtăm fiind alături de modă. Deja, semnalul-avertisment fusese dat în 1925 prin apariția benzii perforate la linotip. Compunerea fotosensibilă a eliminat plumbul. Formele în relief necesare în tipografie sînt acum produse prin procedee fotografice și chimice. Este saltul de la compoziția caldă la cea rece. Prima treaptă — (1948) expunerea, prin apăsarea pe clapă, a literei decupate în fața unei surse luminoase care o proiecta pe suprafața sensibilă. Generația următoare (1954) introducea matricea fotografică la periferia unui disc turnant, plasat între sursa luminoasă și suprafața sensibilă; poziția

literelor putea fi dictată fie prin claviatură, de către operator, fie prin bandă perforată. În anii '60, osatura mecanică a acestui edificiu ceda pasul electronicii. Generația a treia însemna posibilitatea stocării în memorie, de un ordinator, a semnalelor introduse de operator sau de alt sistem electronic. Calculatorul cu memorie și capacitate de execuție, de programare, a condus la progrese importante. Linotipistul, nu același de altădată, nu se frământa cum se vor alinia unul sub altul cuvintele, cum se despart în silabe. El culege fără oprire. Calculatorul face restul, consultînd, la nevoie, dicționarul.

Pentru a macheta pagina de gazetă, se întilnesc două fluxuri informaționale: textul, provenind de la linotip, și ilustrația delimitată de fotografură. Integrarea apelează la un procedeu optic. Imaginea dorită este derulată pe un scanner care prezintă luminizată pentru fiecare punct al paginii citite. Un punct alb reflectă raza, în timp ce punctul negru îl absoarbe. Dacă raza revine sau nu, asta memorizează calculatorul. La fel se întimplă și în cazul culorilor. Păcatul este că pentru o bună definire a elementelor grafice trebuie un mare număr de puncte pe centimetru pătrat de memorie. Pentru o pagină de 21x30, cifra urcă pînă la 500 000...

NEAGU UDROIU ■

Modul nimerit de a privi

Oricine scrie astăzi despre Japonia se izbește vrînd-nevrînd de întrebarea: prin ce se explică dezvoltarea rapidă a acestei țări, care este „secretul” boom-ului nipon? Unii se străduiesc să răspundă, alții, dată fiind dificultatea găsirii unei soluții exacte și, mai ales, utilizabile și de către alții, se lasă, de la bun început, păgubași. Neagu Udrouiu nu face însă parte dintre aceștia din urmă. În ultima sa carte, intitulată *Miine în secolul următor*, apărută recent la Editura Albatros, el nu numai că nu ocultește chestiunea la care ne-am referit, dar face din ea însuși axul întregului său discurs.

Bineînțeles, autorul nu are pretenția de a oferi cititorilor săi cheia universală a succesului japonez. Încearcă însă, cu mijloacele convingătoare ale jurnalistului de marcă, să explice acest succes. Care ar fi componentele lui? Le formulează chiar înalți demnitari niponi: hărnicia poporului din Tara de la Soare-Răsare, o bună politică guvernamentală, aprovizionarea cu materii prime de la sursele cele mai ieftine, politica ușilor deschise față de alte state, sistemul angajării pe viață a muncitorilor, participarea directă și efectivă a acestora la luarea deciziilor, la îmbunătățirea procesului de producție ș.a. Un loc aparte îl ocupă orientarea masivă a producției în direcția satisfacerii cerințelor pieței interne. Astfel, cu toate că exportul are un rol însemnat, el nu reprezintă în Japonia decît 13 la sută din produsul național brut, în timp ce în Marea Britanie acest indicator este de 20,5 la sută, în R. F. Germania — de 26,7 la sută iar în Canada de 29 la sută. Doar în Statele Unite această cifră este mai coborîtă — 6,9 la sută. O dovadă în plus a puterii de absorbție a pieței interne o constituie și evoluția, în Japonia, a necesităților în ultimii 12—14 ani. Dacă în 1970 numărul de familii care posedă automobilul reprezenta 17 la sută, în 1982 îl reprezenta 62 la sută. La televizore color procentul a evoluat, în aceeași perioadă, de la 26 la 98,9 iar la aparate cu aer condiționat de la 5,9 la 40.

Dar elementul de cea mai mare însemnătate al succesului japonez este, după majoritatea indicilor, introducerea rapidă a noului în producție, perfecționarea continuă a tehnologiei. „Japonezul — scrie Neagu Udrouiu — este obișnuit să gîndească în perspectivă. El este dispus uneori să sacrifice câștigul imediat pentru a se asigura de valoarea acestuia, evident, mult sporită, pe termen lung”. Această idee stă, de altfel, la baza întregii cărți, trecînd și în titlu. Nu întîmplător în Japonia se alocă sume însemnate (reprezentînd 15—20 la sută din buget) pentru cercetare. Accentul pus pe inteligență, pe tehnica și tehnologia de vîrf a permis și modificarea structurii ocupării forței de muncă, în sensul reducerii forței de muncă din industrie. În prezent, în Japonia populația care lucrează este ocupată astfel: 60 la sută în sectorul serviciilor civile, 24 la sută în sectorul industrial, 10 la sută în construcții, restul în agricultură, industria forestieră, minerit.

Este greu în câteva succinte însemnări să evidențiem întreaga bogăție de idei și de informații a cărții lui Neagu Udrouiu, una din aparițiile editoriale importante din acest an (unele capitole ale lucrării, după cum, desigur, cititorii revistei noastre își amintesc, au fost tipărite pentru prima dată în *Flacăra*). Autorul ne introduce cu subtilitate în lumea neînțeleasă la prima vedere a imensului „nihonopolis”, Tokio, descifrîndu-i pentru noi tainele. Sintem introduși, de asemenea, în imperiul industriei japoneze de automobile, în lumea presei, a informaticii, a arhitecturii, a artei ș.a.m.d., autorul evidențînd peste tot nu atît insolitul — cum fac mulți dintre cei care scriu despre Japonia —, cît noutatea, factorul de progres care, în fiecare loc, a contribuit și contribuie la propulsarea și menținerea acestei țări în elita mondială. În acest cadru, *Miine în secolul următor* este o pledoarie pentru gîndirea în perspectivă, pentru acționarea potrivit tocmai acestei perspective. O spune, de altfel, autorul însuși: „Mă câștigă definitiv plăcerea celui obișnuit să se avînte către înălțimi neatînsse, găsînd că modul nimerit de a privi spre a doua zi rămîne pregătirea temeinică pentru veacul următor”.

ION D. GOIA ■

Chelnerii cu șase mîini

În curînd, bransa chelnerilor va fi nevoită să-și reconsidere menirea și, mai ales, comportamentul. Pentru că va fi supusă unei dure concurențe, neloiale, trebuie să recunoaștem, din partea roboților-ospătari. Pentru început, cetățenii New Yorkului vor fi beneficiarii serviciilor roboților respectivi care, echipați cu 6 brațe fiecare, vor lua comanda, vor încasa contravaloarea, vor da restul, vor curăța podelele și vor șterge mesele. Ochii roboților vor fixa cu atenție persoana care li se adresează, iar dacă aceasta întîrzie cu exprimarea doleanței mai mult de 15 secunde ei vor începe să fredoneze o melodie, semn de ușoară enervare. S-a întors lumea pe dos! Această adevărată logodnă dintre tehnologia de vîrf și restauratorii americani va fi celebrată la începutul anului viitor într-o serie de snack-uri ale unei rețele internaționale de restaurante, a anunțat Peter Hughes, președintele societății Hughes International Inc., instituție care controlează citeva sute de „așezămînte de nutriție” în America și Europa. Roboții sînt construiți cu brațe unidirectionale de 1,80—2,40 metri. Creatorii lor n-au căzut încă de acord dacă vocea cu care vor fi înzestrați va fi masculină sau feminină: e sigur însă că va fi plăcută și politicoasă. În timpul Crăciunului chelnerii electronici vor cînta colinde, la 4 iulie — imnul național, iar în restul timpului își vor bucura clienții cu sloganul publicitar al firmei. Dl. Hughes n-a făcut public numele companiei care va fabrica roboții, fiind amenințat cu rezilierea contractului în caz de indiscreție. Se știe însă că pentru 100 000 de dolari pe bucată roboții vor fi folosiți 24 de ore din 24, timp de 7 ani consecutiv! Patronul nu este îngrijorat de soarta acelor pe care această creație li va arunca în brațele somaiului. După părerea lui, adolescenții care acum lucrează în restaurante specializate pe gustări și hamburgeri își vor găsi cu ușurință de lucru în uzinele producătoare de roboți?!

Cu toate îmbunătățirile ce se vor aduce serviciilor, cu toate că randamentul va spori probabil peste așteptări, nu e sigur că, chiar și în trepidantul, în grăbitul New York, această modă va prinde. Politicoși și exacti, chelnerii vor fi doar niște obiecte. Precisi și eficienți, ei nu vor putea, oricît de bine ar fi programați, să întretină o cit de banală conversație pe care omul lesit în pauza de masă simte nevoia să o poarte cu alt om, fie chiar cel din spatele tejghelei.

R. IOAN ■

Roza vinturilor

Aimé Césaire (Martinica)

Linia spinărilor cocoșate

Există vulcani care mor
există vulcani care rămîn
există vulcani care stau aici
numai de dragul vîntului
există vulcani smintîți
există vulcani beți turtă
există vulcani care trăiesc în haită
și pleacă-n patrulă de recunoaștere
există vulcani al căror bot
din timp în timp se ridică
adevărați ciini de mare
există vulcani care-și ascund
întotdeauna chipul în nori
există vulcani tolăniți ca niște rinocer
cuprinși de oboesală
li se pot pipăi buzunarele galactice
există vulcani cucernici
care înalță monumente
întru slava popoarelor pierite
există vulcani care veghează
vulcani care latră
care fac de gardă în fața triburilor
ațipite
există vulcani capricioși apar și dispar
(e-o joacă de lemuri)

de neuitat vulcanii nicidecum pașnici
cu linia spinării nicidecum marcată
setea lor de răzbanare crește noaptea
există vulcani cu cratere
mari asemenea despăcăturii străvechi

Roata

Roata e cea mai frumoasă descoperire
a omului și singura
este soarele care se învîrte
este pămîntul care se învîrte
este fața țării care se învîrte
pe osia gitului tău cînd plîngi
dar voi minute nu veți înfățișa oare
mosorul existenței singele licnit
arta de-a suferi ascuțită precum
cioburile copacului de cuțitele lernii
ciută beată de sete
care pune pe ghizdul neașteptat
chipul tău de goaletă cu catargele
smulse
chipul tău
asemănător unui sat adormit pe adîncul
unui lac
și care renaște la lumina lerbii
și-a anului
germene

În românește de PETRE STOICA ■

O floare hrănitoare

Din semintele florii logodite cu soarele, pe care le ronțim cu egală freneză la peluză sau tribună, specialiștii au reușit să obțină, în afara binecunoscutului ulei, spaghetti, crenvurști, brinzeturi și dulciuri. Aceste insolite derivate ale florii soarelui au fost oferite spre degustare și convingere participanților la Colocviul pentru aplicațiile biotehnologice ale acestei plante, care a avut loc la Bari, în Italia. Se pare că floarea soarelui este una din plantele cele mai promițătoare din punct de vedere alimentar, semintele sale conținînd o gamă largă de substanțe — proteine, carbohidrați, grăsimi dietetice — indispensabile organismului uman. Pe primul loc se situează proteinele, prezente atît în ulei cît și în subprodusele rezultate după tescuirea semintelor. Din turte a fost obținută o făină cu calități nutritive excepționale care, amestecată în proporții egale cu făina de cereale, poate fi folosită la realizarea pastelor făinoase. Avantajul lor — un conținut proteic majorat cu 60—70 la sută și, în plus, diminuarea posibilităților de alterare a compoziției chimice și a valorii alimentare. Aceste proteine extrase din floarea soarelui pot substitui în proporție de 30 la sută carnea care intră în componenta crenvurștilor

sau a altor produse cu rețetă similară. O serie de enzime prezente în semințe au fost utilizate cu bune rezultate drept coagulante ale laptelui de vacă, rol pe care se pare că-l joacă mult mai bine decît cheagul animal sau enzimele produse de microorganisme folosite tradițional în prepararea brinzeturilor. Dintre subprodusele rezultate după tescuire nu sînt neglijate nici coajile, utile atît pentru ardere cît și ca materie primă în industria ambalajelor. S-a dovedit că este posibilă utilizarea uleiului de floarea soarelui în amestec cu gazolină drept combustibil în motoarele cu ardere internă dezvoltîndu-se cercetările inițiate de Rudolph Diesel și abandonate din cauza... ieftinătății petrolului. Și cum nevoia este un bun profesor, specialiștii au descoperit că uleiul comestibil furnizat de floarea soarelui este un excelent siccativ necesar în industria vopselelor și lacurilor.

După Luffa cilindrică, ale cărei miraculoase calități au fost dovedite de horticultorul român Ion Roventă, despre care revista noastră a scris în repetate rînduri, lată că italienii descoperă virtuțile unei plante — e adevărat, nu cu multă vreme în urmă cunoscută în peninsula doar ca plantă ornamentală — bună la toate. Nu credeți că ne cunoaștem prea puțin pămîntul și tot ce ne dă el cu o constantă generozitate?

IOAN ROȘCA ■

Zampano, Gauguin...

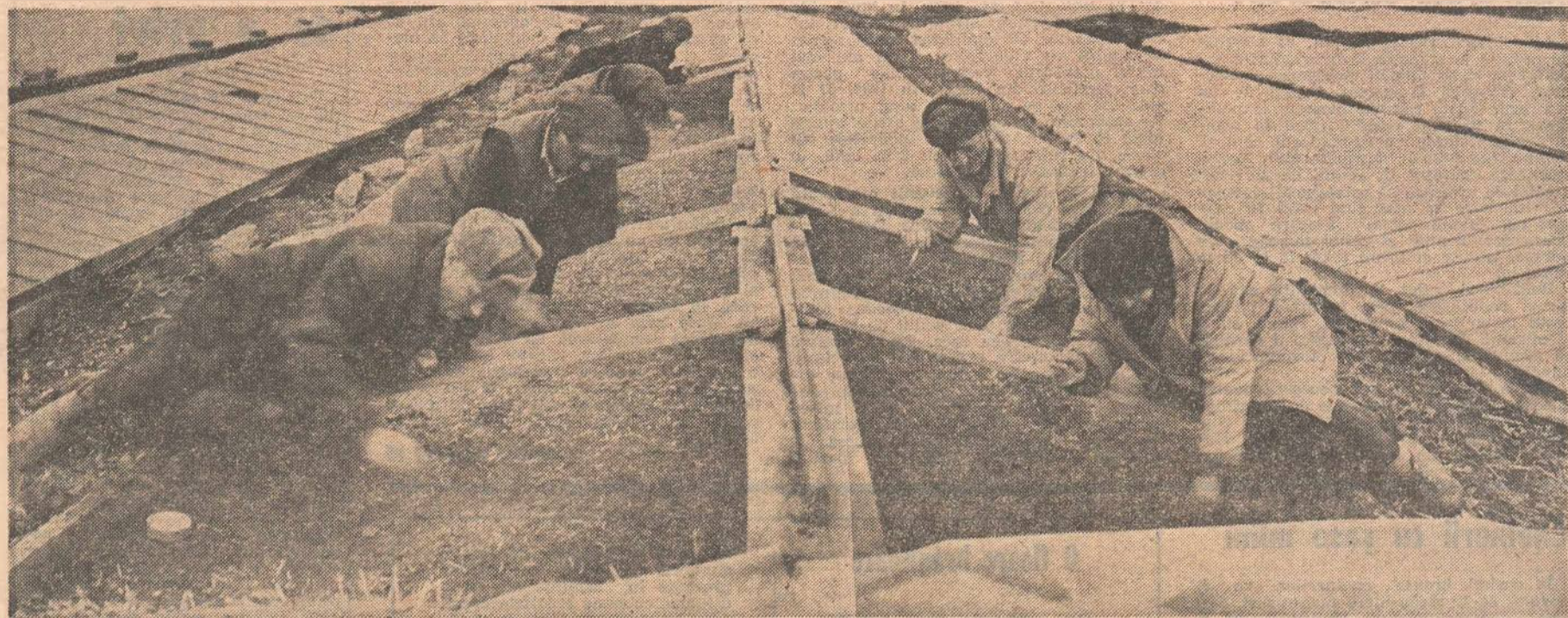
Eroii pe care i-a intruchipat au fost întotdeauna caracterizați de o profundă și caldă omenie, iar maniera sa de interpretare s-a distins prin firescul și veridicitatea ei: Anthony Quinn. Desigur că un rol hotărîtor în acest sens l-a jucat sărăcia care i-a marcat copilăria și adolescența, cînd pentru a-și câștiga existența a fost nevoit să exercite cele mai diverse meserii: culegător de fructe, lustragiu, îngrijitor de grupuri sanitare, sofer de taxi etc. Născut în localitatea Chihuahua (Mexic), la 21 aprilie 1915, mama-mexicană, tata-irlandez, Anthony

Quinn rămîne orfan la o vîrstă cînd ar fi avut nevoie încă de sprijinul părintesc. Autodidact, începe să joace teatru în Mexic, înainte de a găsi calea care îi va duce la Hollywood, unde debutează în anul 1936. La început este angajat să facă figurație sau în roluri de mîna a doua, statura sa masivă — 1,95 m — tenul negricios și trăsăturile aspre, colturoase, predestinîndu-l parcă pentru rolul de indieni, de mexicani sau de oameni certați cu legea. Și, lată, în 1937, interpretează un rol important în „Plainsman”, în regia lui Cecil B. de Mille, cu a cărei fiică, Katherine, se va căsători. Urmează alte roluri în filme „cu indieni”, dar va trebui să treacă un deceniu și jumătate pînă cînd Elia Kazan îi va oferi un rol pe măsura uriașului său talent — în 1952, în „Viva Zapata”, pentru care va fi distins cu mult rîvnitul „Academy Award”. Era începutul unei ascensiuni amețitoare, care îl va aduce rapid în rîndurile starurilor de primă mărime ale scenei internaționale. A. Quinn este intens solicitat nu numai în S.U.A., dar și în Europa, unde se va și stabili, în cele din urmă, pentru a se dedica de mai mulți ani picturii și sculpturii!!

Ce roluri s-ar cuveni amintite dintre cele aproximativ 200 interpretate în cei 50 ani de carieră? Desigur că nu trebuie, și cu siguranță nici nu vor fi, uitate realizările sale de excepție în rolurile Zampano — violentul și neliniștitul saltimbanc din „La Strada” de Fellini (1954), enigmaticul pictor Gauguin din „Viața lui Van Gogh” (1956), dramaticul Quasimodo din „Notre-Dame de Paris” și neuitatul „Zorba Grecul” (1964), personaj de o mare vitalitate, neînfrînt în fața oricărui eșec.

Deși de mai mulți ani a abandonat aproape complet activitatea cinematografică — nu a mai apărut decît în rolul unei căpetenii sioux, în „Leul desertului” (1982) — Anthony Quinn, care a împlinit recent 70 de ani și locuiește în apropiere de Roma, continuă să fie în atenția publicului atît prin activitatea sa de plastician cît și prin memoriile sale (din care au apărut deja trei volume). Filozofia sa de om matur: „Nu am luat niciodată în serios moartea. Slăbiciunea mea este viața.”

ROMEO NADAȘAN ■

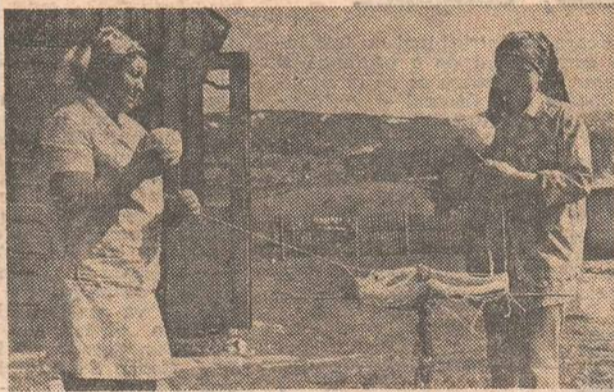
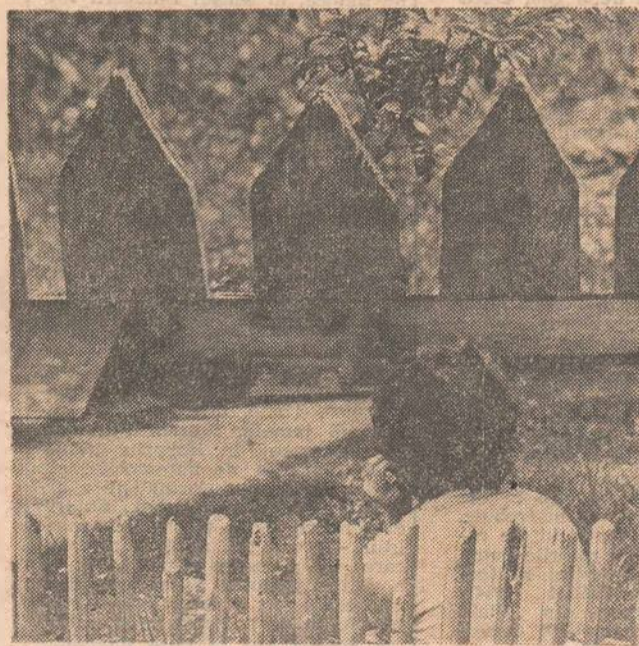

Pastel în mișcare

Pe fundalul uneia din aceste fotografii încă se mai vede zăpada. Primăvara s-a desprins totuși din iarnă și a țâșnit spre noi ca un animal sălbatic, delicat și firav, devenit cu fiecare zi mai puternic, aproape coplesitor. Spre mare circulația s-a intensificat. Bărcile vopsite așteaptă pe nisipul umed. Pe apele Herăstrăului vapoarele fără ieșire spre apele mari poartă în fiecare zi mii de oameni care trăiesc sentimentul primăverii pe din afară, dezmorțindu-se mai greu pe dinlăuntru. Asfaltul are burta găurită și răsadnițele respiră profund. Cite un val de frig îi face pe oameni să-și zgribulească gândurile pământul își întoarce feiile grele și untoase peste insignifianta sămânță din care va exploda puterea naturii, așa cum iarna a redus adeseori puterea la nivelul unui gând. E o vreme în care lucrurile își caută o matcă și păsările un cuib, în care oamenii uită și oamenii gândesc, cu străzi invadate de copii naivi și de oameni tăcuți, de florari și coroane de pomi care își scurg florile peste acoperișuri peste care timpul s-a dat cu sania. E vreme de culoare, de pastel cu tonuri puternice, de tăceri adânci și de cuvinte subțiri, spulberate ca niște petale. Se dezmorțesc zimbrii, zimbrii din Relezat și zimbrii din însemnele heraldice, se trezesc pădurile și se transformă în piramide de clorofilă și serile tirzii ale orașelor sînt populate de oameni plecați la plimbare și căzuți în capcanele fără ieșire ale gândurilor.

Pastelul de primăvară înseamnă mișcare în peisaj, o viteză în plus pentru fiecare, o bucurie după coborirea de pe cocoșele de gheață ale iernii. În piețe înverzesc tarabele și înfloresc gălețile grădinarilor, tonetele au miros proaspăt de pământ rămas pe rădăcinile legumelor și pensionarii se refugiază în optimismul propriilor adolescențe. Orice pastel cu natură statică este exclus, exceptînd poate inerta din sufletele unora. Doar ei mai au nevoie de un impuls, de o țînire spre țintele simple ale vieții care șerpulește spre nicăieri. Cine desprinde din această lunecare o imagine spre care să se îndrepte trăiește un adevărat pastel în mișcare.

CORNEL NISTORESCU ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE și PAUL AGARICI ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scintei 1, căsuța-poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : PROBLEMELE OMULUI (Scrisori-audiențe-anchete) - Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Stănescu - 25 42, 21 30, 25 58 ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică-economică-științifică) - Cornel Nistorescu, Ion D. Goia, Liviu Timbus - 25 66 ; PROBLEMELE CULTURII (Literatură-artă-învățămînt) - George Arion, Victor Niță - 14 57 ; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj-urgente-sport) - Ovidiu Ioanițoiaia, Ilie Purcaru, Cici Iordache-Adam, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Oprea Georgescu, Constantin Balaciu, Margareta Mureșan - 21 28 ; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) - Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache - 21 23, 25 69, 20 72, 14 53 ; secretar responsabil de redacție - Nicolae Cristache - 21 43 ; redactor-șef adjunct - Nicolae Arsenie - 21 24 ; redactor-șef 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” - sectorul export-Import presă F O Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU